

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

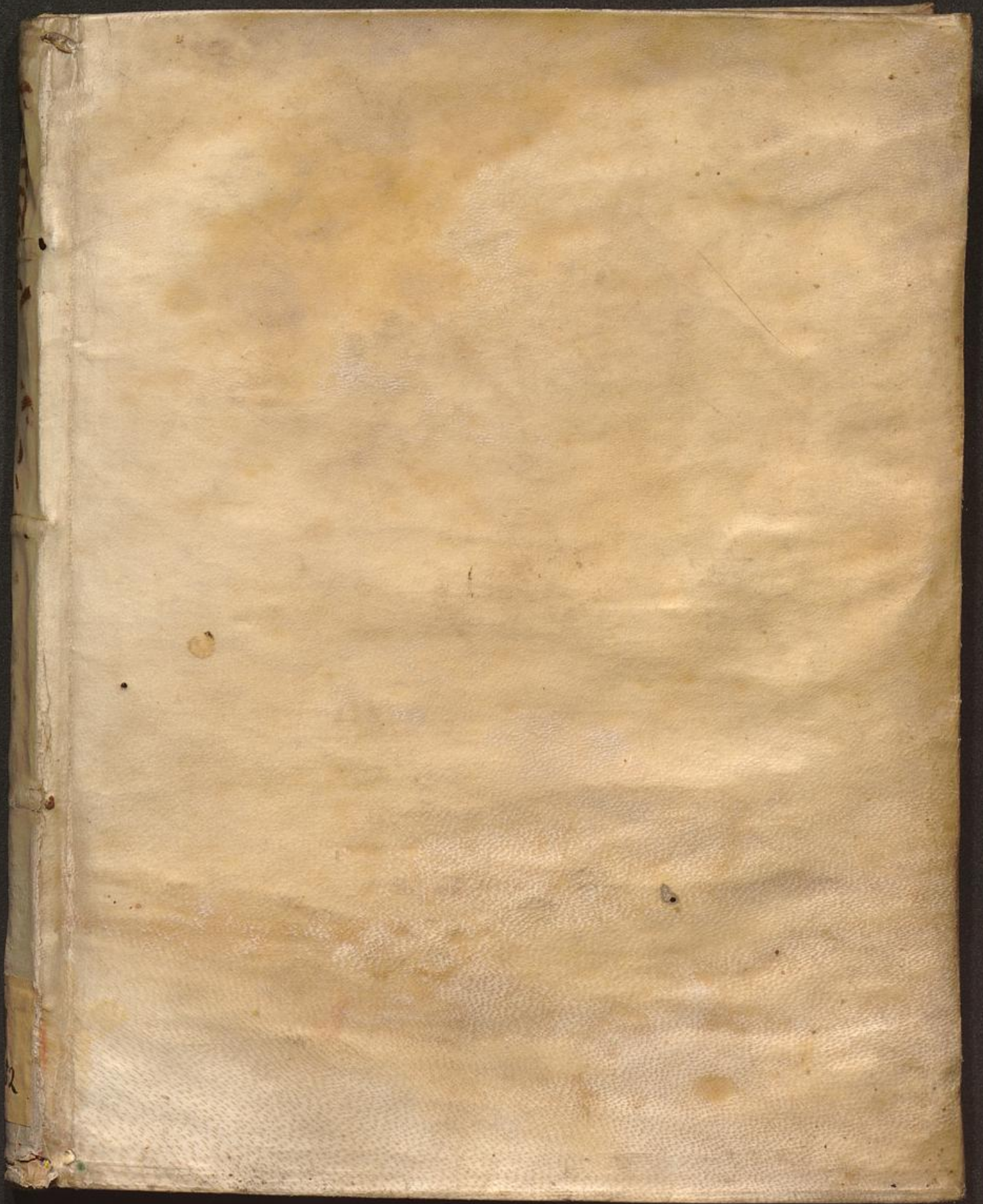
Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri Baptistae Bvrgi De Dominio Ser[enissi]mae
Genvensis Reip. In Mari Ligvstico Libri. II.**

Borgo, Pietro Battista

Romae, 1641

urn:nbn:de:hbz:466:1-13096

~~IV~~

~~30~~

J. XI. 52.

Th. 6082.

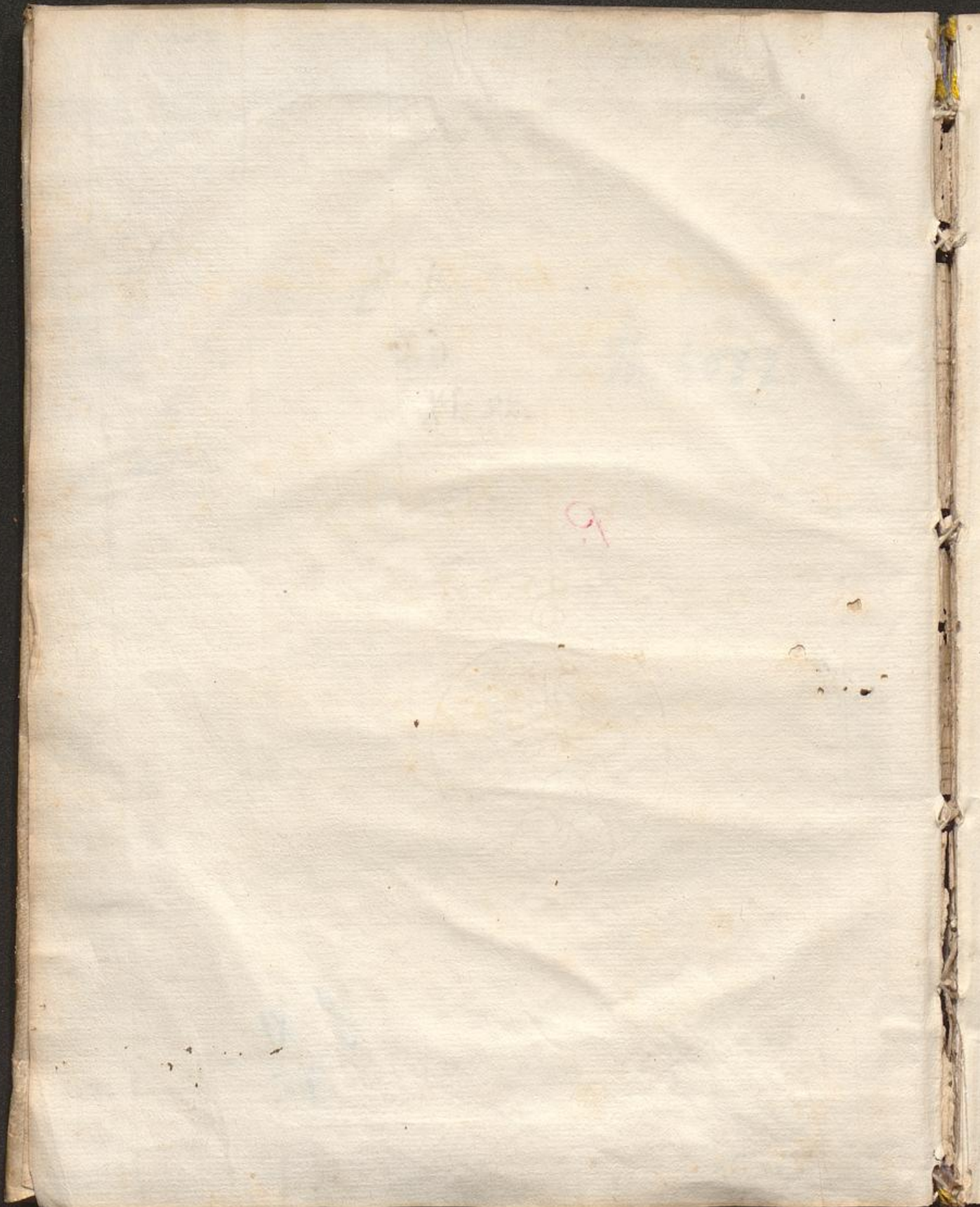

P.

LENSIS

f XI
45

Ex Legato Celsi Principis Ferdin: Ep: Paderb: et Monaster: Anno 1683.

DE DOMINIO

SERENISSIMÆ

GENVENSIS

REIPUBLICÆ

In Mari Ligustico.

Collegij Sacerd: Jesu Paderb.

*Librarius
F.*

Handwritten text at the top of the page, likely a library or collection mark.

DE DOMINIO

SERENISSIMAE

GENUENSIS

REIPUBLICAE

In Marti Ligustico.

Handwritten text at the bottom of the page, likely a library or collection mark.

F. Andreas Pödlstas del.

C. Bloemaert sculp.

Ferdinandi Fürstbergij

DE DOMINIO
S. GEMINIS
IN ANNO 1717

Faint handwritten text, possibly a signature or date.

SERENISSIMO
DVCI

EXCELLENTISSIMIS
GVBERNATORIBVS
ET ILLVSTRISSIMIS
PROCVRATORIBVS
SERENISSIMÆ
REIPVBLICÆ GENVENSIS

Petrus Baptista BVRGVVS F.

GENVENSIS Imperij
fines, qui ad Tanaim vsque,
& in Scythiam propaga-
runt Maiores Nostri, quam-
uis terrestres expeditiones
non negligerent, ad marii-
mas tamen diligentius incubuere; Cum ete-
nim, SERENISSIME DVX, EXCELLEN-
TISSIMI, ILLVSTRISSIMIQVE PATRES,
ad mare positam viderent Liguriam, expertiq;
essent incolarum virtutē, ac fortitudinem, qui-
bus vel procul remotos populos facere possent ve-
tigales, eiusmodi expeditiones utilissimas Rei-
publicæ futuras sunt opinati. Neque pruden-

tes, sapientesque viros ea fefellit opinio; susceptis
namque navigationibus, & in Barbaros bellis,
ad eam amplitudinem prouecta est Respublica,
ut late terra, mariq; dominaretur. Quare hoc
ipsum animo repetentes ij, qui Remp. admini-
strabant ante triennium, Augustino Pallauici-
no Duce, V. C. nobilissimoque, ac de Patria
optime merito, intermissum per diu, sepositumque
rei nauticae studium, quasi postliminio reuo-
carunt, & utilissimis decretis (ipso Duce sa-
luberrimi consilij acerrimo suasore) ad naua-
lem amplectendam disciplinam, Patriumq; ma-
ris Imperium propugnandum, Ciues inuitarunt.
Tum Raphael a Turre, vir nobilitate generis,
& animi dotibus aequae insignis, ut publica con-
silia, styli facundia promoueret, maritimum
Serenissimae Genuensis Reipublicae Dominium
scripto defendit, datis ad Vincentium Mar-
chionem Iustinianum literis, quibus, quantum
epistolae ferebat argumentum, non minus ele-
ganter, quam docte, mare Ligusticum in eius-
dem Reip. esse ditioe confirmauit. Verunta-
men cum huiuscemodi Dominium nostro hoc
seculo vocetur in controuersiam, & quod ad
Genuensium maritimum Imperium spectat,
narratio desiderari videretur uberior, operae-
pretium me facturum existimaui, si totam
cau-

causam tractarem, omnemque rem ante oculos
dilucide, perspicueq; proponerem. Cumque ad
id præstandum, nonnullis documentis opus esse
censerem, quæ in Tabulario Serenissimæ Reip.
asseruantur; ab eodem Augustino Pallauicino,
tum Duce Serenissimo, per literas flagitavi, ut
ea mihi iuberet describi, quo id perficere possem,
quod conabar. Favit meis votis Vir Reipub.
amantissimus, qui ut primum ad illam acces-
sit, de ea amplificanda semper fuit summe
solicitus, nihilq; unquam prætermisit, quod ad
ipsius incrementum, gloriamq; conduceret; Ideoq;
documenta quæ petieram cuncta, diligenter, fi-
deliterque transcripta, summa cum liberalitate,
largitus Dux optimus, me ad susceptum mu-
nus exequendum benigne hortatus est. Perfeci
igitur quoquo modo id, quod institueram, &
Serenissimæ Genuensis Reip. in mari Ligustico
Imperium demonstravi, propositis veterum
Ligurum egregijs, gloriosiq; facinoribus, quo
non solum id agerem, quod contendebam, sed
Ciues etiam meos, ad Maiorum alacrius perse-
quenda vestigia excitarem. Ac utcumque mihi
propositum cesserit, consilium sane meum equi-
boniq; faciendum est, qui Patriæ, pro viribus,
prodesse studuerim. Et fortasse meum hunc co-
natum æmulantes alij, tractabunt hoc ipsum ar-

gu-

gumentum diligētius, elegantiusque: ut enim in
Musicijs concentibus, a discordi fidium, neruo-
rumq; pulsu, suavisima incipit harmonia, sic
in negotijs gerendis, ab exiguis initijs, gravissi-
ma, nobilissimaque consultationes exordiuntur.
Vobis interim, SERENISSIME DVX, EX-
CELLENTISSIMI, ILLUSTRISSIMI QVE
PATRES, hoc quaecunque opusculum humi-
liter offero, dedicoque, ideo hoc ausus, quod
sperem gratum illud vobis futurum, & ac-
ceptum, cum pro pietate Vestra in Rempub.
(quam incomparabili cum prudentia, ac fe-
licitate capestis) cuncta, quae ipsius dignitati
conferre possunt, benigno, hilarique vultu ex-
cipiatis, atque amplectamini. Quod si meo huic
munusculo contingat, scopum plane attingi, qui
nihil aliud mihi proposuerim, quam ut Vobis,
de Rep. optime meritis, & merentibus, gratifi-
cans, mei ad Patriae splendorem propensi ani-
mi ederem monumentum. Valete, ut ex animo
auguror, & Remp. administrate feliciter.
Romae Kal. Junij CIOCCXLI.

IN-

INDEX CAPITVM

Libri Primi.

P RAEFATIO, operis argumentum, & diuisio, quid Mare, quid Dominium, & quid Maris Dominium.	pag. I
Mare a Deo fuisse donatum humano generi, & eius factam deinceps inter homines diuisionem, diuinis oraculis esse approbatam. Cap. I.	7
Dominium maris inter homines iure gentium fuisse diuisum. Cap. II.	13
Populorum Orientalium, qui olim florere, maritimum dominium. Cap. III.	15
Occidentalium populorum, qui quondam floruerunt, maritimum dominium. Cap. IV.	21
Principum, ac populorum, qui adhuc florent, ac primum Pont. Max. Caesaris, & Venetorum, maritimum Dominium. Cap. V.	29
Aliorum Principum, & Populorum, cum Christianorum, tum Infidelium, maritimum dominium. Cap. VI.	33
Maris Dominium, eiusque diuisionem, iure Pontificio, Patrum, Theologorum moralium, ac Iurisconsultorum auctoritatibus esse approbata. Cap. VII.	46
Politicis, Historicis, Poëtas, aliosq; Scriptores dominium maris agnoscere. Cap. VIII.	49
Argumenta, quibus eorum opinio nititur, qui maris haberi posse dominium negant. Cap. IX.	59
Confutatio opinionis aduersariorum de rerum communione. Cap. X.	67
Confutantur argumenta, quibus dominium maris impugnetur. Cap. XI.	79
Maris dominium non officere libertati commerciorum, & posse praescribi. Cap. XII.	90
	Con-

I N D E X.

<i>Confutantur testimonia Poëtarum ab aduersarijs allata.</i>	94
Cap. XIII.	
<i>Iurisconsultorum responsa, & Imperatorum rescripta, quæ ab aduersarijs afferuntur, inter se conciliantur, ostenditurque, illa maritimo dominio minime repugnare.</i>	98
Cap. XIV.	
<i>Sacræ pagine oracula, quæ ab aduersarijs opponuntur, dominium maris non tangere.</i>	107
Cap. XV.	
<i>Dominium maris quale sit.</i>	111
Cap. XVI.	
<i>Dominium maris quomodo acquiratur, & quo pacto ipsius possessio occupetur, & retineatur.</i>	118
Cap. XVII.	
<i>De effectibus, ac viribus dominij maritimi.</i>	129
Cap. XVIII.	

I N D E X C A P I T V M

Libri Secundi.

L <i>igustici maris confinia, & unde illud, Liguria, ac Ligures dicta sint.</i>	141
Cap. I.	
<i>De Liguria antiquæ, ac hodiernæ limitibus, ac Ligurum antiquitate.</i>	146
Cap. II.	
<i>De moribus, fortitudine, & bellica virtute veterum Ligurum.</i>	155
Cap. III.	
<i>De Ligurum Imperio in mari Ligustico.</i>	166
Cap. IV.	
<i>De Imperio Romanorum in eodem mari.</i>	170
Cap. V.	
<i>Sarraceni Siciliam, Hispanias, Sardiniam, Corsicam, Galliarum, ac Italia partem, mare Ligusticum, totumque fere Mediterraneum occupant.</i>	172
Cap. VI.	
<i>De vrbe Genua, ac Genuensium in Liguria Regno, eorumque libertate, & politia.</i>	178
Cap. VII.	
<i>De Genuensium bellica Virtute.</i>	190
Cap. VIII.	
<i>Genuensium in re nautica, maritimisque prælijs excellentia.</i>	196
Cap. IX.	
De	

I N D E X.

- De Genuensium potentia. Cap. X. 209
Mare Ligusticum à Sarracenorum Tyrannide vindicant
Genuenses, & sub imperium, ditionemque subiungunt.
Cap. XI. 215
Testimonia, quibus probatur Genuensium maritimum Do-
minium, etiamsi eius titulus ostendi non posset.
Cap. XII. 228
Genuenses non solum Ligustico, & Infero, sed alijs etiam
maribus esse dominatos. Cap. XIII. 234
Genuenses, post acquisitum maris Ligustici dominium, se-
gessisse semper pro eius dominis. Cap. XIV. 237
Vires, Leges, & Magistratus, quibus Genuenses maris do-
minium, ac possessionem nostris temporibus tuentur.
Cap. XV. 245
Confutatio eorum, quæ Dominio Genuensis Reipub. in mari
Ligustico videntur obstare. Cap. XVI. 250

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Mag.
Sacri Palatij Apostolici.

Io. Baptista Alterius Episc. Cam. Vicefg.

MAndante Reuerendissimo P. Fr. Vincentio Florentiola
S. P. Apostolici Magistro, legi, *De Dominio Serenissime*
Reipub. Genuensis in mari Ligustico Libros duos Cl. Viri
Petri Baptistæ Burgi, nec in illis quidpiam offendi, quod non
sit Religioni, aut probis moribus consonum. Ideoq; dignos
Typis existimo. Romæ MDCCLXXXI. Maij VII.

Leo Allatius.

Imprimatur.

Fr. Io. Vincentius Morenus Socius Reuerendissimi
P. Mag. Sac. Pal. Apost.

PETRI BAPTISTÆ BV RGI
DE DOMINIO
SERENISSIMÆ
GENVENSIS REIPUBLICÆ
IN MARI LIGVSTICO.

Liber Primus.

*Præfatio, operis argumentum, & divisio.
Quid Mare, quid Dominium,
& quid Maris Dominium.*

INTER sævas, horribilesque
tempestates, quibus Christiana
fuit agitata Resp. nulla, vt
opinor, eâ aut vehementior,
aut periculosior, aut diutur-
nior fuit, quæ ab Oriente
exorta, Sarracenorum illu-
uiem in Christianum orbem impegit. Si reliquas
namque memoria repetamus, aut Reip. partem
tantum inueniemus afflictam, aut vexatam po-
tius rerum summam, quam concussam animad-
uertemus; aut periculum breui, feliciterque eua-
nuisse videbimus. At hæc dicto citius, rapidus
quasi turbo cuncta prope percurrit, pluraq; sæcula

A pro-

2 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

prouincias, regnaque nonnulla, quæ modo iterum Christum adorant, iugo miserrimæ seruitutis oppressit. Vix etenim perfidus Mahometes pestilentis superstitionis virus euomuit, cum eo infecti Sarraceni, non argumentis, quibus non poterant, sed armis cœperunt impietatem propagare. Iamque torrentis more vastata magna Asia parte, subactis Africa nobilioribus prouincijs, potitque eius litoribus, quæ spectant ad Septentriones, Europam aggredi destinarent, cum classibus vndique accurrentes, repente obsedere Mediterraneum; primumque excurrere, prædari, piraticam facere; mox crescentibus viribus, & cum fortuna regnandi libidine, maximos exercitus exponere, regna inuadere, occupare. Non sustinuit bellicosissimæ gentis impetum labans Romanum Imperium, cuius Cæsares, dum id excitabatur, incendium restinguere neglexerant: & post Græci maris Insulas serè omnes, in eo, quod Italiam alluit, occupata est ab his barbaris Sicilia, Sardinia, Corsica, occupatæ sunt Baleares, ipsæ occupatæ sunt Hispaniæ, quæ alias tam diu Romanos exercuerant, & afflictæ Italia, Galliaque sui partem illis cessere. Cuncta igitur passim hæc pestis infecerat. Obsessum mare, sublata commercia, profugi Summi Pontifices, Vrbs Roma, templaque Sanctissimorum Apostolorum violata, direpta, incensa, miserandam Reip. faciem exprimebāt. Neque spes affulgebat vlla a metu ruinæ,

a ser-

In Mari Ligustico. Lib. I. 3

a feruitutis fluctibus emergendi, cum attrita adeo, & discordes Christianorum vires essent, Sarracenorum adeo valida, & prompta, vt desperata omnino salus Reip. censeretur. Sicut enim sperare non possumus fore, vt æger conualescat, quem non solum violentia grauissimi morbi prostermit, verum naturales etiam destituunt facultates; ita restitui Christiana Resp. non posse videbatur, quam non impetus duntaxat terribilis hostis inuaserat, sed proprij etiam Principes, ciuilibus bellis, internecinisque discordijs impliciti, quodammodo prodebant. Tum insperato, & gratuito diuinæ clementiæ dono, Genuenses nostri, Pisani, ac Veneti, instructis classibus, aduersus sacrilegos prodire sunt ausi; quibus sæpius fufis, eiectisq; e Corsica, Sardinia, & Sicilia, tuta præstita est nauigatio, & sunt instaurata commercia. Qualem tunc temporis fuisse, putabimus horum populorum gloriam? quales reliquorum Christianorum plausus? quale obsequium erga eos, qui eius pestis proffigandæ, pacisq; & quietis restituendæ authores extiterant? Receptâ postmodum eorundem adiumento Syriâ, cum Christiana Resp. a diutina oppressione respiraret, Genuensibus inferum, superum Venetis mare tutandum obtigit, cum Pisani post longum, dubiumq; bellum, a nostris iniuriarum vlciscentibus victi, succubuissent. Hinc victor vterque populus Genuensis & Venetus, ad am-

4 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

plificandam Rem Christianam intentus, maximo ipsius commodo, sui primum maris navigationem fida custodia securam reddidit; inde susceptis in Orientales regiones expeditionibus; non modo Sarracenorum insolentiam, audaciamque compressit, verum colonijs etiam deductis, extructisq; arcibus, quasi frenis coërcuit, & compescuit. Præclara itaque horum populorum facinora, relataq; ab ijs præmia, ob egregie nauatam Reip. operam celebres nobis proponunt historia, cum ad æternam illorum gloriam, tum vt exemplo sint, æmulationemq; excitent, qua pijs insistentes vestigijs, bene de Rep. mereamur. Quæ cum nota sint lippis & tonforibus, vt in prouerbio est, eos latuisse non puto, quos nescio qua ratione ductos, dominium horum populorum maritimum, tanta cum Reip. vtilitate comparatum tractatumque, tot seculorum iudicio receptum & approbatum, de suo, si Dijs placeat, tribunali citantes, quasi ad trutinam examinare, ac tanquam iniustum condemnare non puduit: quorum aliqui non recta, aut Genuensium, aut Venetorum maritimum dominium in simulare sunt ausi, præuidentes inclytis, nobilissimisq; gentibus, a calumnijs nullam inuri maculam posse; sed quasi ex insidijs, dominium maris generatim adorti, fallaci simulatione, obsoletam, proscripamque de maris communione opinionem obtendentes, videri nolunt Genuenses, Ven-

ne-

In Mari Ligustico. Lib. I. 5

netosque, atque alios maris Dominos, suo dominio spoliare, dum illos iniquos occupatores declarant; sed mare in libertatem asserere, ut libertatis specioso nomini applaudatur: Confidentius alij, contra Venetos data opera scripserunt, quibus acriter ac erudite, a viris doctissimis responsum est. Contra Genuenses vero aperte prodijt nemo, veritaque est invidentium, & calumniantium malitia, iustitiam causę: ideoque factum est, ut illorum partes nemo defendendas susceperit, quod opus esse minime videretur. Cum tamen radices cuiusque generis maritimi dominij petant, quę ab huiuscemodi hominibus afferuntur, calumnię, asperganturq; eorũ scripta dictionibus, quę nostrum Ligustini sinus imperiũ vellicat, ea dilui oportere existimaui, ne silentes mussitantesue causę nostrę diffidere videremur. Tum maxime, quia hoc magni est momenti, & qua nostrã Remp. tangit, & qua recolendã maiorum nostrorum memoriam, qui iniustę occupationis accusantur, offendit, & condemnat. Scilicet veteres Ligures summa in Deum pietate, in patriam charitate impulsı, barbaro hostiliq; sanguine aduictos Ligusticos fluctus, non ideo classibus conclusere, & ab impia Sarracenorum tyrannide, iusto nostro dominio vindicarunt, ut nos pium facinus, ab otiosis hominibus iniquitatis argui, nobisque abripi per desidiã, partum nostrorum virtute, imperium patere-

6 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

teremur: sed vt qui eorū laboribus fruimur, eos etiam a calumnijs tueremur. Quod vt pro viribus præstem, Dominiū Sereniss. Genuensis Reip. in mari Ligustico, scripto defendendū recepi, quod veteres Ligures iustissimis armis sibi cōpararunt: munus mehercule arduum mihi, & perdifficile, sed quod alacri animo aggredior, confidens, vt ipsius causæ iustitiâ, & debita in patriam charitate facilius euadat. Ac vt rem totam perficiam, pauca admodum ponere decreui, eaque recepta sine controuersia, vt radicitus omnes extirpentur calumniæ, nullusque hæsitatiōni locus relinquatur. In duas itaque partes totam disceptationem mihi diuidendam esse proposui: quarum, priore maris haberi posse dominium demonstretur, refellaturque eius communio: posteriore Reip. nostræ Imperium in mari Ligustico ostendatur. Priorem autem partem rursus ita partitus sum, vt prius dominium maris euidentissimis argumentis stabiliam, fulciamque, quo facilius opinionis, quæ de eiusdem communione, circumfertur, fallacia detegatur: inde hanc ipsam opinionem confutem: postremum, quale sit dominium maris, quomodo acquiratur & conseruetur, quique sint eius effectus, determinem, ac definiam. In posteriore vero (præfatus quæ necessaria ad propositum sunt) totus ero in docēdo titulum, quo Serenissima Genuensis Resp. Ligusticum possidet, afferendisque testimonijs, qui-

In Mari Ligustico. Lib. I. 7

quibus hoc dominium probatur, & medijs, quibus conseruatur; demumque refellendis, quæ in contrariū adducuntur. Ac vt ad opus aggrediar, ne vocabulis explicandis posthac distineamur, quid Maris, quid Dominij nomine intelligam, præfabor. Mare itaque (quod elementum aquæ ab Aristotele esse censetur) ¹ appellatæ sunt a Summo Motore congregationes aquarum, quas vnū in locum congregari iusserat, definiturq; ² ab Isidoro *aquarum generalis esse collectio*, vt sub hoc vocabulo, ³ quod elementum totum significat, particularia maria, Mediterraneum, Atlanticū, Balthicum, Persicum, Indicum, cæteraque deinceps, quæ totius maris sunt partes homogeneæ, contineantur. ⁴ Dominium autem pono, *ius esse de re corporali perfecte disponendi, nisi lege prohibeatur*, vt cum maris haberi dominium dixerō, tale ius in mari haberi intelligatur.

1. Secundo mecor. c. 2.

2. Gen. 1. 10.

3. Ety. l. 13. c. 14.

4. Isidor. different. lib. in verb. mare.

5. Bart. in l. ff. quis, vi. §. Differentia, ff. de acquir. possess. cū quo transeunt DD. Schneiden. in §. Singulorū, nu. 2. Init. de rer. diuis.

*Mare a Deo fuisse donatum humano generi,
& eius factam deinceps inter homines
diuisionem, diuinis Oraculis
esse approbatam.*

CAPVT PRIMVM.

HIS ita positis, quibus maris dominium nitatur fundamentis videamus, vt illud haberi posse demonstramus. In ipsa itaque mundi origine, omnium Creator Deus

8 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. Psalm. 88.
vers. x. & 49.
vers. 9. Job.
c. 38 vers. 8.
2. Psalm. 23.
vers. 1. & 49.
vers. 11.
3. Genes. c. 1.
in fin.
4. Ps. 8. vers.
per.
5. Genes. c. 9.

6. Ad Corin.
c. 15.
7. Ad Hebr.
c. 2.

8. D. Thom.
q. 66. artic. 1.
2. Les. de Iust.
& Iur. lib. 2.
c. 5. dubit. 1.
& 2.

Deus, ¹ maris, ² vt rerum cæterarum Dominus, cū reliquis quæ humano generi donauit, ³ huius quoque dominium in primos parentes transtulit: ⁴ omnia namque pedibus, hoc est, dominationi eorum subiecit. Hæc eadem postmodum a Summo Motore est humano generi repetita, confirmataq; donatio, ⁵ cum illud eluione delatum restitutus Noacho, eiusque filijs, iterum terram, mare atque aërem donauit. Quam donationem disertis verbis declarans ⁶ Apostolus: *Cum omnia homini subiecerit, nihil excepit, inquit, præter ipsum qui subiecit Deum.* ⁷ ἐν γὰρ τοῖς ὑποτάξαι αὐτῷ τοῖς πάντας ἕδωκεν αὐτῷ αὐτοῦ τάντων: *Supponens enim ipsi cuncta nihil reliquit, ipsi non subiectum.* Cum igitur in hac adeo liberali, ac vere diuina donatione ab hominum dominatu, præter se ipsum, nihil exemerit Deus, nisi mare aut Deum esse dicamus, aut nihil; procul dubio necesse est, vt illud hominum dominio subesse fateamur. Est autem vtraque donatio per expressionem vsusfructus facta (solito sacræ paginæ idiotismo, quo res ipsa exprimitur per vsumfructum) communiter toti humano generi. ⁸ Adami vero filijs in hunc mundum, tanquam in amplissimam domum opibus refertam, venientibus, vt quisque prior aliquid occuparat, ita quoque illius dominus efficiebatur: Quod si dubium erat, vter prior occupasset, vel plures ad idem aspirassent, forte

forte decidebatur: quo pacto statim inuenta sunt rerum dominia, quæ priuata appellantur: neque locum habuit decantata illa ætas aurea, seu seculum Saturnium, quo erant omnibus cuncta, communia, quod

¹ *Windice nullo,*

Sponte sua, sine lege fidem, rectumq; colebat;
Sed omnia, quorum vsus inueniebatur, passim priuato dominio fuere applicata: quod vel in ipsis primis fratribus apparuit, ² quorum vterque sua dona obtulit Deo; imo in ipso Adamo, ³ quem Deus iussit comedere panem suum, non alienum. Vt primum igitur tunc temporis maris inuentus est vsus, seu piscatus fuerit, seu nauigatio, illius quoque dominum introductum fuisse necesse est. Neque omnino est verisimile, Adami progeniem maris, quod accolebat, vsus Caimi posteris voluisse concedere, ⁴ cum huius soboles nequissima, ipso viuente adhuc Adamo, cæteris inimica cuncta prædaretur, bellumque cum Adami progenie (in qua minime numerabatur) continuum gereret, neque vlla inter eas gentes communicatio, aut commercium intercederet. Legimus enim hoc adeo vetitum fuisse, vt neque ad propagandum genus humanum (⁵ quod tamen primo, ac singulariter præceperat) tulerit Deus, vt posteri Adami mulieres e Caimi sobole ducerent in vxores: tantique hoc fecerit, ⁶ vt statim atque huic commercio locus est factus,

B mor-

1. Ouid. 1. Metam.

2. Genes. c. 4.

3. Ibid. c. 3.

4. Joseph. Antiq. Iudæic. lib. 1. c. 4.

5. Genes. c. 5.

6. Ibid. c. 1.

7. Ibid. c. 6 & 7.

10 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

mortales omnes, paucis, ijsque iustissimis dem-
ptis, eluione deleuerit. Sic Maris Dominium
ante diluuium fuisse diuisum necesse est; sed
apertius eius partitionem post diluuium innuit
nobis sacra pagina.¹ Tunc enim cum regiones
inter se diuiserunt Sem, Cham, & Iaphet,² iuxta
Dei praeceptum humanum genus propagaturi,
ne dissensiones orirentur, mare etiam diuisisse
rationi est maxime consentaneum, ne illud com-
muniter, atque, vt hoc verbo vtar, *pro indiu-
iso*, possidentes, sine suae separationis frustra-
rentur.³ Cum enim propter hoc dispersi sint,
ne simul habitantes, habentesque omnia pro
communibus, dissidijs darent occasionem; nisi
mare quoque diuisissent, vel ex solo huius com-
muni vsu, apertus dissensionibus aditus relin-
quebatur. Imo probabilis quorundam est opi-
nio,⁴ factam fuisse a Noacho hanc distributio-
nem, cum ante obitum, testamenti sui tabulas
Semo tradidit, quibus suam vnicuique filiorum
hereditatis portionem assignabat. Ac tametsi
hanc regionum, mariumque partitionem mi-
nime fecisset Noachus (non enim hoc contem-
do) fecisse nihilominus ipsius filios oportet, qui-
bus mundus fuerat datus. Neque enim suspi-
cari possumus eos,⁵ quos Omnipotens e toto hu-
mano genere iustissimos selegerat, ac perfectis-
simos, cum euitandorum dissidiorum causa se-
pararentur, adeo imprudenter ansam dissensio-
nibus

1. Gen. c. 10.
c. 11.
2. Ios. d. lib. 1.
c. 8.

3. Ibid.

4. Eusebius.
Cedrenus.
alij.

5. Gen. c. 6.

In Mari Ligustico. Lib. I. 11

nibus reliquisse maris communionem; ubi vel solus piscatus concertationibus satis amplam dare poterat occasionem, ac præsertim cum iam non modo naues essent inuentæ (¹ quarum usum, fabricamq; docuerat Noachus)² sed ipsius filij nauibus sint vsi, vt in terras, Insulasque, quas ex facta diuisione fuerant sortiti, dispergerentur. Quod itaque primis Parentibus primum, ac deinceps Noacho eiusque filijs a Deo donatum fuerat mare, quasi vniuerso humano generi, inter varios postmodum populos, nationesque diuisum est, vt reliqua, quæ singulorum subesse dominio minime dubitamus. Cum nanque regiones ac prouinciæ, quæ pari modo, ac mare communiter toti humano generi fuerant donatæ, ex diuisione filiorum Noachi, quasi ex familiæ exercundæ iudicio, seu ex hereditatis cessione, singulorum sint factæ, minimeque dubium sit, ex ijs quæ attulimus, inter Noachi filios fuisse diuisum & mare; huius quoque partes singulorum factas fuisse necesse est.³ Hoc pacto inter Sem, Cham, & Iaphet facta terrarum, marisque diuisio, singulorum dominio mari, terraque fecit initium, a quibus deinceps manauit in posteros, ac postmodum varias, & fere innumeras in partes distinctum est. Agnoscit autem sacra pagina pluribus in locis hanc maritimi dominij diuisionem, diuersorum populorum maritimum Imperium.

1. Euseb. de præpar. Euij. lib. 10. Polyd. Virgil. de inuitor. ver. 13. c. 15.
2. Ios. d. lib. 1. c. 10.

3. D. Thom. & Less. loc. cit.

12 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. *Ezechiel.*
c. 26. & seq.

2. *Nahum*
c. 3.

3. *Pf. 88. ver-*
se 27.

4. *Esdra. l. 4.*
c. 7.

5. *Ibid. lib. 3.*
c. 4.

6. *Deuteron.*
c. 33.

commemorans. ¹ Tyrios siquidem Principes maris appellat, ipsamque Tyrum fortem, hoc est, dominam maris. Aperte quoque inter diuitias Alexandriae, maris principatum ² enumerat. Et Deus ipse inter alia, maris dominium Dauidi ³ pollicetur; quin imo alibi illud tanquam nullam habens controuersiam admittit, atque a singulis haberi posse concedit. Ipsius verba sunt ad Esdram. ⁴ *Mare positum est in spatioso loco, ut esset altum & immensum: erit autem ei introitus in angusto loco positus, ut esset similis fluminibus. Quis enim uolens uoluerit ingredi mare, & videre eum, uel dominari ipsius, si non transferit angustum, in latitudinem quomodo uenire poterit? Videmus hoc loco eiusdem conditionis censer, dominari maris, ac ingredi & videre; ad quæ ut aptum est mare, ita etiam ad dominium ferendum. Et rursus sacra pagina, hoc notum esse testatur, cum puerum Darij inferentem ⁵ adducit homines terram ac mare obtinere, & omnia quæ in eis sunt. Ac denique ⁶ Moyses (ut omittam alia diuinæ mentis oracula, quæ ad hoc possunt adduci) ante mortem suam, benedicens Iudæis, Nephthali prædixit fore, ut mare & meridiem possideret, quo ut lator diuinæ legis, maris approbaret dominium, dirimeretque omnem litem, quæ super hoc inter Israelitas oriri potuisset. Est igitur maris dominium, humano generi a Deo primum concessum, ac dein-*

In Mari Ligustico. Lib. I. 13
deinceps ipsius diuisio diuinis Oraculis appro-
bata.

*Dominium Maris inter homines iure
gentium fuisse diuisum.*

CAP. II.

NON tamen dicimus diuisionem ma-
ritimi dominij Iuris esse diuini. Lique-
t enim ¹ dominiorum, ac imperiorum
diuisionem iure gentium fuisse introductam,
cum alioquin ² iure naturæ omnia ad com-
munem hominum vsum sint creata, neque
magis huius sint, quam illius: sed ea quæ supe-
riori capite retulimus, ideo allata sunt, vt disce-
ptationi aditum patefaceremus, cum qui domi-
nium maris impugnant, religionem iniiciant,
quasi diuina Oracula maritimo dominio ad-
uersentur. Postquam igitur hanc disceptatio-
nem minime venire in religionem ostendimus,
consequens est vt demonstremus, quo iure illud
dominium introductum sit. Omnium itaque
quæ extant suapte natura (hoc est, vt Scholastici
loquuntur, *per se*, vel ³ vt Iurisperiti, *in sta-
tu integræ naturæ*) possessio omnibus est com-
munis; sed status rerum postulauit, hominum
naturâ corruptâ (quæ in ipsis primis fratribus
statim corrupta est) vt dominiorum distinctio
induceretur, ne communitas præberet occasio-
nem

1. L. ex hoc
iure, ff. de iust.
& iur. §. ius
autē gentiū,
Inst. de iur.
nat. c. ius ge-
tium, dist. 1.
c. dilectissimi,
12. q. 1.

2. Cap. Ius
naturale, de
iust. 1.

3. Barbof.
Collect. in de
c. Ius natu-
rale, p. 17.

14 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

1. Grot. de
mar. liber.
c. 5.

2. Auerr. in
Paraphrasi
metaphysic.
tract. 4. in fin.
vers. pronenit
ergo.

3. Boer. de Cõ.
solat. lib. 4.

4. L. cum pa-
ter. §. dulcissi-
mis fratribus
ff. de leg. 2. gl.
in c. 1. dist. 71.
in ver. illud.
5. D. Thom.
2. 2. q. 66. art. 2.

6. Les. loc. cit.
Sot. de iust. &
iur. lib. 4. q. 7.
art. 2. ad secũ-
dum. Barbof.
d. n. 17. & seq.

7. Thucid. l. 1.

nem discordiæ: ¹ hoc autem naturali hominum est factum instinctu, ² quo æque ac cætera animalia, suæ speciei conseruationem desiderant. Cum enim agnoscerent, ³ vnumquodque tamdiu manere posse, ac subsistere, quamdiu vnum esset, interire vero ac dissolui, quando vnum esse desineret, ideoque discordiam ad humani generis interneccionem tendere viderent; vt hac vitata humanam speciem conseruarent, rerum diuisionem fecere, ⁴ cum ex earum communione soleat plerunque discordia excitari. ⁵ Sic posteri Adami occupatione, ac sorte rerum dominia diuiserunt; Noachidæ partitione, seu creatione hereditatis; inde crescente genere humano, partes illæ diuisæ multifariam rursus, ac prope in infinitum sectæ, ac distractæ sunt; ⁶ quod iuste, & secundũ naturalem æquitatem factum est, vt pax inter homines seruetur. Rerum itaque ac dominiorum diuisio, ad tollendas discordias est facta; quare necesse est, statim vt maris inuentus est vsus, nauigatio, seu piscatus, ne propter hæc dissensiones orientur, ipsius quoque inter gentes vsus fuisse diuisum, & dominium assignatum, occupatumque. Ac tametsi ⁷ primus qui mari fuerit dominatus, censetur Minos, qui cum Græcum mare a piratis redderetur infestum, ijs profligatis, eius sibi vsurpauit dominium; necesse tamen est, quando tot ante Minoem seculis nauigatio, vsusque maris fuerat

In Mari Ligustico. Lib. I. 15

fuerat inuentus, ¹ antea quoque ipsius dominos alios exitisse, vel eandem ob causam, propter quam a Minoë in potestatem est redactum; ² sed deinceps ad eam anarchiam dominorum incuria deuenisse, in qua a Minoë fuit repertum, purgatumque, vt omnino egerit domino, qui se defenderet, ne prorsus humano generi esset inutile, factum piratarum, ac latronum receptaculum. Ostendimus itaque eandem inesse causam mari, cur diuideretur, quæ cæteris rebus inest, & iure gentium, (³ quod etiam ius naturale appellatur, cum naturalis ratio illud inter gentes omnes constituerit, quodq; solet esse *τὸ κοινὸν*, secundum quod de dominijs iudicatur) fuisse diuisum. Sed quoniam hoc ius colligi solet ex gentium moribus, & consuetudine, vt hoc iure euidentius maritimi dominijs diuisionem fuisse introductam, ac receptam concludamus, omnium populorum, quorum gesta ad nostram notitiam peruenerunt, quiq; mare accolunt, circa hoc dominium, consuetudines recensebimus.

1. Herodot. in Thalia.

2. Thucid. loc. cit.

3. §. Ius autē Civile, Inst. de Iur. & Iure

Populorum Orientalium, qui olim florere, maritimum dominium.

CAP. III.

EBRÆI itaque populorum antiquissimi mare, quod ex aduerso obtinetur terræ Israeliticæ, ipsius regionis territorio-

16 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

ritorium esse censuerunt: quod receptissimum, ut fuit, ita etiam nunc apud eos est, quamuis de huius maritimi territorij magnitudine dissentiant. ¹ Alij namque ipsorum Iurisperiti, quidquid maris est, intra lineas ductas a Cephaloria, & a torrente Ægypti in Oceanum (quibus occidentalis Oceani pars quoque continetur) territorij Israelitici esse contendunt. ² Alij angustiora maris spatia assignant, ducentes lineam a monte Amanno, ad torrentem Ægypti, & quod intra lineam maris est, id territorio Israelitico tribuunt; Qui tamen de huius territorij magnitudine minime conueniant, profitentur tamen, mare aliquod, tanquam terræ Israeliticæ territorium, ipsius terrestris regionis domino esse subiectum. Hoc autem inter ipsos ideo disceptatur, ut determinent, qui Hebræorum obseruare annum Sabbathicum, oblationes frugum, Leuiticum decimandi modum, aliaque id genus teneantur: cum ista eos, qui extra Israeliticum territorium sunt, seruare minime obligari definiant. Sed apud Græcos maritimis rebus maxime deditos, locupletior est huiusce dominij memoria. ³ Antiqui namque Chronographi, cum nullius Græci populi extaret summum imperium ante Olympiadum institutionem, cuius gestis doctrina, & calculus temporum inniteretur, inter alia, quibus ad seriem temporum demonstrandam sunt vsi, populos diligenter recensuerunt, penes quos

¹ Rabbi Jehuda Gemara Babilonica ad tit. Gitim, seu de libellis ditor. & manumiss. c. 1. & ibi gloss. alij.

² Ibid. & referuntur a Seldeno maris clausi l. 1. c. 6.

³ Isaac. Casaubon. Com. in Polyb. pag. 199.

quos dominium maris quondam fuisset, omnesque mutationes, quæ in eo contigerunt, accurate in suis Chronologijs annotarunt. ¹ Cares itaque Græci maris abutebantur dominio, piraticam facientes (a quibus & Caricum pelagus dicebatur) cum ² Minos Cretensium Rex, ijs Phœnicibusque ac alijs prædonibus deuietis, sibi illius dominium acquisiuit: quod iactat Phædra apud ³ Ouidium.

Quod mihi sit genitor, qui possidet æquora Minos.

Atque Dædalus dolet apud ⁴ eundem

Possidet & terras, & possidet æquora Minos.

Hoc a Minoë partum imperium ⁵ Cretenses annos LXXV. tenuere. post hos vero Lydi annos LXXXV. inde Pelasgi annos totidem, quibus succedere Thraces, qui annos LXXXVIII. mari sunt dominati, Thracesq; excipientes Rhodij annos XXIII. illud possidere. Hinc annos XXV. Phryges, Cyprij XXXII. ⁶ Phœnices XLV. maritimum Dominium habuere, quos proxime primæ Olympiadis tēpus Ægyptij excipere, marique Græco potiti sunt annos XXXVI. cum antea pridem in mari Rubro dominarentur, ⁷ quod Sefostres eorum Rex Imperio addiderat. ⁸ Ægyptijs dominium maris ademere Milesij, in ipsam Ægyptum coloniam deducentes, mareque obtinuerunt annos XXVIII. Post hos ⁹ Cares iterum pelagus occuparunt, tenuerique annos XLVIII. Ac postmodum Lesbij, Pho-

C cæen-

1. Thucid. lib. 1. & ibi Gr. Scholiast.

2. Thucid. loco cit. Plat. de legib. 4. Arist. l. 2. Polit. c. 8.

Strab. Geogr. l. 10. Nic. Damasc. apud

Stobæi eclog. ser. 42. Suid.

in Minoe. Polyd. Virg. de Inuentor. rer.

lib. 3. cap. 15. Euseb. Cedren.

alij.

3 Phædra Hip. pol. in Epist. heroid.

4. De arte aman. lib. 2.

5. Euseb. Marian. Scot. Flor. vit. Monach. in Chronico.

6. De Phœnicum imperio

maximo præter supra laudatos mentio-

nem facit etiã sacra pagina

Ezechie. c. 26 & seq.

7. Diod. Sicul. rer. antiq. l. 2. c. 1.

8. Præter supra laudatos, Stephan. in

Nauvgratic.

9. Supra laudatos, & Diod. loc. cit. lib. 3.

18 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Thucid. l. 1.

2. Modo lat-
dati Chrono-
graphi. & Plu-
tarch. in The-
mistocle. Sera-
bo Geograph.
l. 8. Aelian.

var. hist. l. 12

6. 10. Pausan.
in Corinth.

3. Pausan. lo-
co cit.

4. Cic. de offic.

lib. 3. Valer.

Max. l. 9. c. 2.

5. Ibid. & Xe-
noph. rer. Grae-
car. l. 4. l. 5. c. 1.

in orat. de Pac.

& in Panath.

Dioder. Sicul.

Biblioth. l. 11

6. Thucid. l. 8.

7. Diod. d. l. 11

8. Demosth. in

Philipp. 1. so-

crat. loc. cit.

9. Diod. d. l. 11

10. Herodot.

in Thaha. Ri-

si. histor. na-

tural. lib. 1.

cænses, ¹ Corinthij, Iones, Naxij, Eretrieneses
continuata serie sibi inuicem succedentes, an-
nos CLXVIII. maris domini fuere. Vltimi om-
nium ² Æginetæ ante Xersis irruptionem in-
Græciam pelago imperarunt annos XXIV, vt
in hac temporum continuata serie habeamus
totos annos DCCCCLXII. quibus in dominio
Græci maris populi sibi vicissim successere. Ægi-
netas autem maris Imperio ³ Athenienses spolia-
runt, ⁴ ad quod vt redderentur inepti, sciuerunt,
vt ijs pollices præciderentur. ⁵ Athenienses vero
maritimum principatû tenuere, donec ingruen-
tibus bellis ciuilibus, non minus de hoc Imperio,
quam de terrestri cum Lacedæmonijs decerta-
runt. Legimus siquidem ⁶ Alcibiadem Tissapher-
ni, Persarum Regis præfecto, ciuilia bella inter
Lacedæmonios, Atheniensesque nutrienti, hoc
dedisse consilium, ne pateretur ad alterutros de-
uenire maris, ac terræ Imperium, sed curaret, vt
vterque populus mari, terraque polleret: vnde li-
quido apparet, de vtroque imperio fuisse discep-
tatum. Sed & ⁷ Lacedæmonij maris aliquando
fuerunt domini, vt vel ipsi ⁸ Athenienses fatentur:
cumque eo dominio ab iisdem Atheniensibus
deturbati sunt, ⁹ claudum Imperium se gerere
censuerunt, quod maxime cauendum esse Apol-
linis oraculo fuerant admoniti. Præter hos ¹⁰ Po-
lycrates Samiorum Tyrannus pelago etiam im-
perauit: Longum que nimis, ac laboriosum foret,

Græ-

In Mari Ligustico. Lib. I. 19

Græcos omnes populos recensere, qui maris dominium tenuere, cum *περὶ τῶν θαλασσοκρατήσαντων* opus integrum ¹ conscripserit Castor Rhodius, quod iniuria temporum intercidit; sufficiatque pro instituto nostro, tot exemplis demonstrasse, apud Græcos dominium maritimum vsu fuisse receptum. Neque minus apud exteros, quos Græci Barbaros appellant, fuit vsitatum. ² Antiochus Syriæ Rex, mare Syriacum suæ esse ditionis asseruit. Darius Persarum Rex ³ mari Indico potitus dicitur. Et ⁴ Xerxes Hellepontum virgis cædi, iniectisque compedibus castigari iussit, illique quasi seruo stigmata inuri, addita causa, *Δεσπότις τοῖ δύνει πηδῆ τλώδε*; Dominus tibi hanc pœnam irrogat, quod pontem, quo Asiam Europæ ipse coniunxerat, ille dissecisset; ⁵ erant autem Persæ domini maris Pamphylij, eiusque quod Ioniam alluit, & sinus, qui ab ipsis nomen acceperat, Persici. ⁶ Mare autem Rubrum legimus Erythræum, fuisse appellatum sumpto nomine a Rege, qui illi dominabatur. ⁷ Ac Tyrij maritimum quoque dominium ita seuerè exercuerunt, vt neminem, cui veniam non dedissent, nauigare permetterent, venerintque ideo in prouerbij consuetudinem, ⁸ *Tyria maria*, quo significabantur ea, quæ sine controuersia, ac turbis tangi nequirent. Ptolemæi quoque Ægypti Reges maris habuere dominium, vt de Philadelpho cecinit ⁹ Theocritus

1. Suid. Scyllig. in Euseb. ad nu. 840. Voss. de hist. Græc. l. 1. c. 25

2. Vid. Selden. maris claus. lib. 1. c. 12.

3. Herodot. in Melpomene.

4. Idem in Pelymnia.

5. Appian. in Procem. hist. Rom.

6. Philostrat. de vit. Apollon. l. 3. c. 17. Stephan. in Erythræ.

7. Ezechiel. lo. cit. Q. Curt. de gest. Alex. lib. 4.

8. Fest. Pomp. in verb. Tyria maria. Erasmi Chiliad. 4. Cent. 4. adag. 73.

9. Idyll. 17.

20 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

Πολλὰς δὲ κρατῆ γαίης, πολλὰς δὲ θαλάσσης.

Multas namque tenet partes terræque, marisque.

Et iterum

————— θαλάσσει δὲ πάντα καὶ αἶα

καὶ ποταμοὶ κελεύδοντες ἀνάσσονται Πτολεμαίω.

————— *toto cum mare tellus,*

Et fluvijs paret rapidis Regi Ptolemæo.

1. Julian. Ca-
sar orat. 3.

2. Strab. Geo-
graph. lib. 12.

3. Herodot. in
Melpom. Po-
lyb. 1. 9. Hippo-
crat. epist. 9.
Ioan. Vlp. epis.
ad p. 31.

4. Athenæus
Dipnosoph.
lib. 8. c. 1.

5. Ibid. c. 2.

Dominabantur autem mari Græco & Rubro, vñ nuper diximus; Alexander etiã magnus Orientalibus regionibus potitus in Europam, ac Occidentem molitus expeditionem fertur, vt maris, æque ac terræ dominus fieret. Sinopenfes quoque magnam habentes classem, pelagus, quod intra Cyaneas est tenuere. Sed quid? Apud Orientales adeo receptum fuit, vñtatumque maris dominium, vt non modo potentissimi Reges, cum bellum indicerent, nihil aliud peterent ab ijs, quibus indicebatur, quam vt terram & aquam darent, hoc est, vñiusque imperium cederent, alioquin ad bellum se accingerent; sed ipsa quoque oracula, ænigmataque ad hoc traducerentur. Scilicet sacrificiis Athenienfibus in Delo, cum puero lauandis manibus aquam effundente, vna cum aqua pisces e phiala exiissent, id interpretantes Delij vates, Athenienfes maris dominos futuros esse pronunciarunt. Antigonõ præterea Regi Patroclus Ptolemæi Dux (vt Scythæ Dario auem, sagittam & ranam) magnos pisces, ac virides ficus dono misit, quæ

Anti-

In Mari Ligustico. Lib. I. 21

Antigonus, cum inter epulas versaretur, accipiens, amicis huiusmodi dona mirantibus, subridens: *Novi, inquit, quid Patroclus his donis significet. Vel maris, ait ille, oportere nos fieri dominos, vel ficus comedere, hoc est, ignavos ac molles videri. Et Orientales quidem populi, qui priscis temporibus floruerunt, quorumque mores compertos habemus, hoc pacto maris dominium agnouerunt.*

Occidentalium populorum, qui quondam floruerunt, maritimum dominium.

CAP. IV.

D Occidentales modo transeamus. ¹ Spinetae itaque populi, ² ab vrbe cognomine ad Spineticum Padi ostium sita, denominati, ³ Superi maris principatu diu sunt potiti, mittebantque Delphico Apollini decimas e maritimo prouentu ita magnificas, vt etiam Strabonis ætate, in Delphico templo, Spinetarum celebris thesaurus, ex ijs decimis conflatus, commonstraretur. ⁴ Tyrreni autem longum tempus mare Inferum tenuere, ⁵ quod & nomen ab ijs sortitum est. Ac ⁶ Tusci Supero Inferoque, quibus Italia peninsulæ modo cingitur, sunt potiti: nomina sunt argumento, quod alterum Tuscum communi vocabulo gentis, alterum Adriaticum ab Adria Tuscorum colonia

Ita-

1. Stephan.
2. Dionys. Halic. l. i. Plin. lib. 3. cap. 16. & 17. Ferrar. in Lexic. Geograph.
3. Dionys. loc. cit. Strab. l. 5.

4. Dionys. loc. cit. Diodor. Sicul. rer. Antiq. l. 6. & Biblioth. lib. 11.
5. Diod. d. l. 6.
6. Lin. lib. 5.

22 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. *Cæsar. de bell. Gall. l. 3.*

Italicæ gentes vocauerunt. ¹In Oceano vero Occidentali, seu Aremorico, Veneti Galliarum populi ad ostium Ligeris incolentes, sunt dominati ante Iulij Cæsaris tempora, a quo fuisse subacti, ut etiam in mare, quod Narbonensem provinciam alluit,

2. *Strab. Geograph. lib. 4.*

3. *Diod. Biblioth. lib. 20.*

Polyb. lib. 1.

Appian. in Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

Libys.

² Maffilienses imperarunt. ³ Carthaginenses vero, ante Agathoclem Siculorum Regem, imperium maris habuere, a quo eo imperio aliquando spoliati sunt. Sed ab Agathocle deficientibus Africanis, principatus maris ad Carthaginenses redijt, qui partum olim a maioribus, & quasi hereditario iure sibi relictum, usque ad primum cum Romanis bellum tenuere, ⁴ quo illum amiserunt. Romani itaque, victis Carthaginensibus maris dominium adepti, dant nobis occasionem, de ipsorum maritimo dominio largius differendi, tum quia plura de eo extant testimonia, tum quia huius populi instituta, ac mores, ceteris normam dederunt, ac legem. Testantur itaque Dionysius, ⁵ & Appianus primæ classis Historici, non solum mari Mediterraneo Romanos fuisse dominatos, sed Oceano etiam, quacunque nauigabilis est, & magnis copijs, magnisque præsidjs, & classibus illud ex omni parte vallantes, quasi castrum, aut munitum quendam locum, mare custodijse, ut verum fuerit Cassandræ apud Lycophronem vaticinium, quo illis obuentura prædixerat

4. *Liuius l. 30. Eler. l. 2. c. 6.*

5. *Dionys. Hælycar. de ant. Rom. l. 1. Appian. Alex. in præsem. hist. Rom.*

Τῆς, ἢ θαλάσσης ἀρχῆς, ἢ μοναρχίας.

Terra, & maris sceptrā, & monarchiam,

Quæque illis apud ¹ Virgilium Iupiter promississe dicitur a Venere.

1. Aeneid. I.

Certe hinc Romanos olim voluentibus annis,

Hinc fore ductores, renouato sanguine Teucris,

Qui mare, qui terras omni ditione tenerent

Pollicitus.

Sic vniuersi maris illos fuisse ² dominos, ³ illudque, vt cingulum eorum, Imperio circumfundihaud pauci asseruerunt. In Oceanum certe videntur sibi ius vendicasse post expugnatas Hispanias.

2. Themist. ora. 5. Procop. de edif. Iustin. c. de August. Nicephor. in pref. ad hist. Eccles.

3. Aristid. in Rom. Encom.

Ergo seu patrijs primæuis manibus cultor

Subderet Hispanum, legibus Oceanum.

⁴ Cecinit Claudianus de Scipione maiore: & ⁵ Claudius post receptam Britanniam, naualem coronam fastigio Palatinæ domus iuxta ciuicam fixit, traiecti, & quasi domiti Oceani infigens.

4. In præfat. l. 3. de laudib. Stilic. 5. Sueton. in Claud. c. 17.

⁶ Carausius. quoque in Oceano Aremorico per tractum Belgicæ, pacandum mare, quod Franci & Saxones reddebant infestum, Diocletiano imperate suscepit; cumq; illud Constantinus Chlo- rus deinceps, domitis, profligatisque Piratis purgasset, ⁷ Oceanum terris omnibus maius elementum Romano Imperio dicitur addidisse. Atqui de Romanorum dominio in Mediterraneo luculentiora habemus testimonia, quod ⁸ suum appellabant, expresso dominij nomine: ideoque

6. Eutrop. Rom. hist. l. 9.

7. Panegy. ad Constantin. 8. Flor. lib. 3. c. 6. Mela de mari mediet. Sallust. in Iugurth. Polyb. l. 1. Dio Cass. lib. 42.

cum

24 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

*I. Flor. d. c. 6.
Plutarch. in
Pompeio. Ap-
pian. in Mi-
thridae.*

cum illud Cilices inuasissent, nudatum Romanis præsidij ob ciuilia bella, sublatisque commercijs, rupto fœdere generis humani, sic maria bello, quasi tempestate præclusissent; ut nauigationem securam redderent, Romani maris domini, imperium maritimum Pompeio demandarunt, qui Mediterranei partes omnes, latebrasque classibus occupans, piratas in mari quasi in arce quadam obsedit. Labet apponere, quæ Florus hoc bello a Pompeio gesta recenset, ut ante oculos ponamus, quibus viribus, & quo pacto dominium maritimum Romani tuerentur. Quippe cum classibus suis (de Pompeio loquitur) & socialibus Rhodiorum abundaret, pluribus Legatis, atque Præfectis utraque Ponti, & Oceani ora complexus est. Gellius Tusco mari impositus, Plotius Siculo, Gratilius Ligusticum sinum; Pompeius Gallicum obsedit, Torquatus Balearicum, Tiberius Nero Gaditanum fretum, qua primum nostri maris limen aperitur. Lentulus Libycum, Marcellinus Aegyptium, Pompeij iuuenes Adriaticum, Varro Terentius Aegeum & Ponticum, Pamphylum Metellus, Asiaticum Capio, ipsas Propontidis fauces Porcius Cato sic obsitis nauibus, quasi portam, obseruauit; sic per omnis æquoris portus, sinus, latebras, recessus, promontoria, freta, peninsulas, quidquid piratarum fuit, quadam indagine inclusum, & oppressum est. Ipse Pompeius in originem, fontemque belli Ciliciam versus est. Hactenus Florus. Quid si hostem

stem in Ciuitate, arceve quadam obsedisset Pompeius, præstare amplius potuisset? Neque modo illum Imperatorẽ totius Mediterranei S.P.Q.R. constituerat, sed & præesse eum¹ iusserat, legem ferente Gabinio, toti continenti ad quadraginta stadia procul a mari; qua lege maritimum, ac terrestre imperium exequata sunt, & discrimen omne sublatum. Duce itaque Pompeio² mare recuperatum, Romanoque Imperio restitutum fuit, vt cecinit³ Manilius,

*Quis te Niliaco periturum litore, Magne,
Post victas Mithridatis opes, pelagusq; receptum
Crederet?*

Et Petronius.

*Ille tremor Ponti, seui quoque terror Hydaspis,
Et Piratarum scopulus, modo quem ter ouantem
Iuppiter horruerat, quem fracto in gurgite Pontus,
Et veneratus erat submissa Bosphorus vnda.*

Neque erat insolitum apud Romanos huiusmodi imperium dare, qui biennio ante hoc Pompeianum, M. Antonio Prætori idem⁴ decreuissent; vnde manifestum est, ipsos eodem iure cum terrestri istud censuisse: quare tritum etiam apud eos fuit illud, *Terrã, marique imperium augere*. Hoc igitur dominio vsi exterris, Barbarisque nauigandi leges, modumque præscripserunt, vti Antiocho Syriæ Regi, & Carthaginensibus, alijsque⁶ legimus fuisse præscriptas. Potestate autem Reip. in Cæsares translata,

D maris

1. Plutarch.
& Appian.
loc. cit.

2. Plin. lib. 7.
c. 26.

3. Astronom.
lib. 4.

4. Patere. l. 1.
epitom. Liuij
l. 68. Lactant.
l. 1. diuin. In-
stit. c. 11.

5. Gryphand.
de Insul. c. 14
nu. 58.

6. Apud Li-
uium lib. 30.
& 38. eiusd.
epis. lib. 48.
& 49. Polyb.
in excerpt. le-
gat.

26 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

maris est retentum dominium, & classes instru-
ctæ, quæ illud custodirent; quod Augustum fe-
cisse narrat¹ Suetonius; & Cæsares pro maris do-
minis semper se gesserunt. De Antonino Cara-
calla² Oppianus.

1. In Augu-
stus. 49.

2. ἀλι-ύπ-
κῶν. γ.

— ποῖς μὲν γὰρ ὑπὸ σκήπτροισι θάλασσα

Εἰλάται, καὶ φῦλα πεισιδάμωνος ἐναύλων.

— tuis sub sceptris namque profundum

Voluitur; & proles Neptuni, quæ incolit antra.

3. κυνηγῶν-
κῶν. α.

Et³ alibi.

Σοὶ μὲν γὰρ θαλίθετα κύμα πάνθ' ἄρμερα

καὶ πάλιν εὐδιόωσα τρίφρα κλυτὰ φῦλα θάλασσα.

Namque tibi certe viridis fert omnia tellus,

Et nitidos rursus tibi pisces educat æquor.

4. Apud Ioan.
Episc. Euchai.
sens. in Lam-
bic.

5. Cōsil. Chal-
cod. p. 3. cō. 3.

6. V. d. Con-
stans. Porphy-
rogen. lib. 1.
themat. 17.

Et alios per
Selden. Mar.
claus. lib. 1.
c. 14.

7. Procop. in
Arcan. hist.

8. L. iniuriarū
Aristo. § si quis
ff. de iniur.

l. Aristo ait,
ff. de rev. di-
uis. l. 2. ff. ne
quid in loco
pub. § 8. 9.

9. d. § si quis.
10. L. sane si
maris, ff. de
iniur.

Hoc autem maritimum dominium, cum Cæ-
sares secesserunt in Græciam, penes Orientales
Imperatores fuit. Constantinus⁴ Monomachus.

Ἦς καὶ θάλασσης κύριος, καὶ δεσπότης.

Et⁵ Leo Augustus, *Terræ, marisque domini* dicti
funt: imo ab his maris præfectura, quasi pro-
vincia, dabatur, videmusque passim Ægæi, &
Hellesponti præfecturas⁶ nominari; ⁷ & Iusti-
nianus præterea Hellespontum nauigantibus
vectigal imposuit. Neque solum penes Impe-
ratores, ac Remp. remansit dominium maris,
sed cum illud⁸ publicum esset, hoc est, Populi
Romani, ipsius portiones aliquæ priuatis ho-
minibus⁹ locari, aut per¹⁰ priuilegium concedi
consueuerunt, vt in ijs solus quispiam piscaretur,

tur,

αἰσθησι

Π

In Mari Ligustico. Lib. I. 27

tur, fructumque caperet; & eiusmodi conductoribus, seu ijs, qui ex privilegio possiderent, interdictum concessum erat, quo se tuerentur.

Extant passim hac de re apud veteres testimonia, multique recensentur, qui maris portiones vallis, repagulisque includentes, faciebant privatas, fiebantque earum domini, Populi Romani concessione. Ac Lucullus quidem, exciso etiam monte iuxta Neapolim, euripum, & maria in suas villas admisit, ideoque Magnus eum Pompeius, rogatum Xersem appellabat. Hinc

*Contracta pisces equora sentiunt
Iactis in altum molibus: huc frequens
Camenta demittit redemptor
Cum famulis, dominusque, terra
Fastidiosus.
Cecinit Horatius: & Martialis de piscina Apollinaris,*

*Hic summa leni stringitur Thetis vento,
Nec languet equor: viua sed quies ponti,
Pictam phaselon adiuuante fert aura.
Sicut puella non amantis estatem
Multa salubre purpura venit frigus,
Nec seta longo querit in mari predam,
Sed a cubiculo, lectuloque iactatam
Spectans alte lineam trahit piscis.
Si quando Nereus sentit Aeoli regnum,
Ridens procellas, tuta de sua mensa
Piscina, Rhombum pascit, & Lupos vernas:*

D 2 Et

1. d. §. si quis

2. Varr. de re rust. l. 3. c. 3. & 17. Columel. l. 8. c. 16. & 17. Sallust. in Coniurat. Catil. D. Heron. Hexeam. lib. 5. c. 10. & lib. de Nabu. the. c. 3.

3. Patere. l. 2. Plutarch. in Lucull. Plin. l. 9. c. 54.

4. Lib. 3. od. 1. 5. L. 10. epi gr. 30.

28 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

Et Petronius.

*Expelluntur aquæ saxis, mare nascitur aruis,
Et permixta rerum statione rebellant.*

1. Dio Chryf.
orat. 34.

2. Theod. Balsam. in Canon. 12. Synod. 7.

3. Idem in Concil. Chalce. l. 6. 4.

4. L. Iniuriam actio. §. si quem. l. si sine si maris. ff. de Iniur. l. venditor fundi. ff. com. praed. §. Eclog. l. 53. tit. 6. περ ἀλιείων.

6. Constit. 56.

Traianus¹ etiam Augustus Tharso vrbi, præter principatum circumiacentis territorij, dominium quoque Cydni fluuij, atque alluentis maris concessit; vti etiam² Emanuel Comnenus Cœnobitis quamplurimis iura maritima largitus est; de quibus iuribus, quæ ad Imperialem urbem spectarent,³ Metropolitanus Neocæsariensis integrum volumen conscripsit. Sed & Romani⁴ Iurisconsulti veteres, non vno in loco, priuatorum dominium in mari agnoscunt, quod etiam Græci in⁵ Basilicis profitentur. Quin & Imperialibus sanctionibus, refutata, vt iniusta, maris communione, firmatum est, non minus maris adiacentis, quam terrestris fundi, esse dominos eos, qui maritimas oras possident. Verba⁶ Leonis Imperatoris addemus. Sancimus, inquit, vt quisque oras suas (maritimas) inconcusso iure possideat, illarumque dominus sit, & si qui sine ipsius permisso illarum emolumento frui velint, hos propellere possit. Nam quemadmodum terrenis locis iuris est, vt quicumque domus dominus sit, is præter illius usum, vestibulum quoque, atque atrium possideat; vt ita etiam maritimis obtineat, rationi esse consentaneum putamus. Et sicut terrenis locis, præter voluntatem domini, ex alieno fructus percipere nemini concedimus, sed si quis fructus ex eo colligit, eos vel

III s C

vel

vel benignitate domini percipiat, vel pro loci usu
 uectigal soluat necesse est; sic etiam maritimis ob-
 seruari precipimus. Hactenus Imperator, in om-
 nibus maritimum dominiũ terrestri adæquans:
 idemque mox eiusmodi maris spatia (*inoncas*
 appellat) inter se distare quantum debeant de-
 finit, aliaque præscribit iura his Epocarum do-
 minis, vt certis legibus dominium hoc priuatum
 in mari niteretur. Eius itaque iuris erat mare
 apud Græcos, Romanos, cæterosque, quos recen-
 suimus, quorumque imperia desiẽre, vt domi-
 nium, dominumque pateretur.

1. Const. 57.
 2. Remoras
 piscatorias
 vertit Hen-
 ricus Agylaus
 3. Const. 102.
 & duabus
 seqq.

*Principum, ac Populorum, qui adhuc florent,
 ac primum Pontif. Max. Cesaris,
 & Venetorum maritimum
 dominium.*

CAP. V.

NEQVE minus maritimi populi, ac
 Principes, quorum nostris temporibus
 florent Imperia, maris principatum
 exercent. A Summo Principum, ab ipso, qui vi-
 cem Dei gerit in terris, Pontifice Romano, duce-
 mus exordium. Pontifex itaque Maximus, qua
 rerum tẽporalium Princeps est, in eo mari, quod
 Ecclesiæ dicitur, dominatur. Celebris est excom-
 municatio aduersus piratas, præcipue mare Ec-
 cle-

30 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. Vrb. VIII.
Const. 62. Pa.
floralis. §. 3.

2. Vgolin. de
Conf. Pont. re-
seru. p. 2. c. 3.
§. 1. Tolet. in
Summ. lib. 1.
c. 2. Suar. de
Censur. disp.
21. sect. 2. n. 8
Ant. de Souf.
relect. de cōf.
Bull. Cōn.
Dom. cap. 4.
disput. 25. &
seqq. Bonac.
de censur. in
Bull. Cōn.
disput. 1. q. 4.
punct. 2. n. 3.
Selden. maris
claus. lib. 1.
cap. 16. in fin.
3. Lib. 3. c. 66.
Statut. Vrb.

4. Guicciard.
hist. d'Ital.
lib. 8. in fin.
Fræc. Belcar.
verū. Gallie.
l. 11. nu. 39.
& habetur in
capp. huius
pacis impress.
Roma anno
1606. §. 6.

clesiæ discurrentes, id quod est a monte Ar-
gentario Terracinam vsque, in ¹ Bulla, quæ
die Cœnæ Domini legisolet, promulgata, quæ
non solum afficit piratas prædantes, sed vel
transeuntes. Agnoscitur autem hoc Pontificis
in illo mari dominium ab ¹ omnibus passim
sine controuersia, & de patrimonio Ecclesiæ
esse dicitur. Extat quoque ³ Statutum Urbis a
Summis Pontificibus approbatum, quo ciuibus
Romanis, & habitatoribus Urbis, & districtus,
piscatus in mari conceditur quidem, sed in ri-
pa regionis *Arenula*, videlicet sanctæ Seueriæ, &
Pauli, & in *piscarijs*, quæ proprios dominos ha-
bent, piscari prohibentur. Ad custodiam huius
maris Ecclesiastici Summus Pontifex in Cen-
tumcellarum portu, nuper ab Urbano VIII.
Pont. Opt. Max. ingentibus sumptibus, magna-
que cum prouidentia reparato, triremes habet,
cum Summo ipsarum Præfecto: & quotidie
videmus in eos animaduerti, qui circa hoc con-
tra eam *Bulnam* quicquam committunt. Neque
minus in Adriatico dominium sibi vindicat
Summus Pontifex, qua continenti ditionis Ec-
clesiasticæ, vt hoc verbo utar, correspondet;
Ideoque etiam Iulius Secundus Pont. Max. in
pace cum Venetis facta anno CIOIOX. ab ijs il-
lud ⁴ stipulatus est. Cæsar itidem Romano-Ger-
manicus mare, quod litora ad Romanum Impe-
rium spectantia alluit, sibi ac Romano Imperio
asci-

—do

ascribit. Qua de causa¹ cum superioribus annis, Ferdinando Secundo Cæsari, Suecorum Rex Gostauius pacis faciendæ capita Gedani proponeret, ac inter ea exigeret, vt Cæsar bellicas naues de Balthico mari deduceret, minime consensit Ferdinandus, ne suo maris illius dominio derogaret. In capitulationibus quoque Cæsareis, idem Ferdinandus, cum Cæsar fuit electus, se obligari passus est, ² inter alia, *Cum noua impositiones, & naues excubitorie Rheno a Batavis essent impositæ, ac præterea tum commercia, tum Electorum libertas, & Regalia, maximum detrimentum caperent, se eam rationem cum sex Electorum consilio initurum, quomodo ista abolerentur, & præuenirentur.* Videtur scilicet Cæsar ad præstandum teneri, ne mare Romani Imperij a Batavis occuparetur. Cæsarem³ autem vires maritimæ haud minores terrestribus sunt, cum inter Imperiales, quas appellant, ciuitates, quæ mari adiacent, nonnullæ habeantur, quæ centum, ac centum quinquaginta naues arment, atque instruant. Agnoscunt etiam Cæsares exterorum dominium maritimū: Maximilianus⁴ etenim Secundus sanciuit, ne quis ab Imperio in Moscouiam, aut Rigam nauigaret, nisi habita venia a Rege Polonorum; & ante ipsum⁵ Ludouicus etiam Secundus, Nicetam Patrimum Adriatici freti seruatorem appellauit. In hoc autem sinu Veneti dominium sibi ascribunt, longumque nimis esset omnia

1. In nostris Comment. de Bello Suecico. lib. I.

2. Capit. 19.

3. Estats. & empires. de l'Empire; sub titulo. forces.

4. Abschied des Reichsverordnungtags zu Erfure ann. 1567.

5. Apud Goldast. Consil. Imp. to. I. & Baron. annal. to. 10. an. 871.

32 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

referre, quæ illi de sui maris dominio adducunt. Integra de hoc ' conscripta fuere volumina, cum Duce Ossuniensi in Neapolitano Regno partes Regis gerente, de eo lis mota est, & Jurisconsulti, qui de dominio maris agunt, nostrum, ac Venetorum, exempli loco, plerumque afferunt. Ac sane Veneti apertius, quam cæteri, hoc Imperium iactant, die Ascensionis Seruatoris sacra, proiecto in pelagus solenniter annulo, quasi maritimas nuptias celebrantes. Dux enim Reip. Venetæ (magnum fortasse æmulaturus Alexandrum, qui cum Indicum Oceanum intrasset cum classe, multa magnaque in eum pocula coniecit, signum adeptæ possessionis) cum Magistratibus, & illustri cum pompa, superba, ac ornata naui, quam *Bucentaurum* appellant, in mare inuectus, gemmam annulo inclusam in undas proiecit, additis verbis, *Desponsamus te mare, in signum veri, & perpetui dominij*. Hinc celebre illud Sannazarij.

*Viderat Adriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.*

Atque alius Poëtæ ad ipsam Venetiarum urbem.

*Adriaci Regina maris, quam serua veretur
Thetis, & obsequijs undantibus ambit aquarum.*

Numerosam itaque Veneti habentes classem, non modo telonia, & vectigalia, ac portoria nauigantibus imposuere, & piraticam cohibent;

Sed

1. A Iulio Pa-
cio, Francisco
de Ingenuis,
Frangipanio,
alijsque.
2. Relat. per
Stracc. tract.
de Navig. §. 8
Pereg. de Iur.
Fisc. lib. 8.
§. 14. Martiã
de Iurisdict.
l. 1. c. 33. §. 25
26. Pac. de
domin. mar.
Adriat. Man-
tuam Pat. au-
tuum fragm.
de Venet. alios
3. Diod. Sicul.
Biblioth. l. 17.

4. Lib. 1. epi-
gram.

5. Dondini in
triumpo Ve-
neto de triu-
mibus Barba-
ris.

Sed neminem quoque in Adriaticum armatis cū nauigijs ingredi patiuntur: adeoq; huius dominijs tenaces sunt, vt cum superioribus annis Barbarorum triremes Adriaticum armate essent ingressę, ac fecissent prædam, indeq; Aulonis in portum, qui Turcicę ditionis est, se recepissent, nulla habita ratione impotentię Turcici Imperatoris, nullaque prorsus crudelissimi belli, quod ab ipso erat metuendū, easdem triremes in eo portu oppugnarint, ac ceperint, Barbaris omnibus caput abscissuri, ex peculiari lege in nauigantes armatos per Adriaticum, nisi illi matura fuga sibi consuluisent. Veruntamen hæc de Venetorum maritimo dominio adeo trita sunt, & vulgata, vt ea innuisse tantummodo sufficiat.

Aliorum Principum, & Populorum, cum Christianorum, tum Infidelium maritimum dominium.

CAP. VI.

ATQVI cum in Adriatici mentionem incidimus, occasionem nacti de maritimo Venetorum dominio verba faciendi, aliorum pene Principum fueramus oblitī, qui etiam maris imperium tenent. Et quidem locus adeo opportunus declinari non poterat, ne sæpius eadem essent repetenda. Ad alios modo veniamus. Galli itaque, excusso Roma-

or

E

norum

34 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

norum iugo; vbi maritimas oras possidere ceperunt, *Admiralios* (quo nomine appellari solent, qui veteribus Architalassi dicebantur) seu *Comites* ¹ statuere, instruxeruntque classes, quibus mari dominarentur. Legimus ² Carolum Magnum Oceani Gallici litus perlustrasse, & in ipso, quod Normannicis piratis erat infestum, instituisse classem, & distribuisse praesidia; ³ Rotolandus quoque, ac ⁴ Lydericus Britannici litoris fuere praefecti, & eodem ⁵ ferme tempore in Mediterraneo, Gallici maris dominium Franci aduersus Sarracenos tutati sunt, instructa in citeriori Hispania classe, Duce Buccharædo *Comitestabuli*, vt appellant; ac deinceps cum in Mediterraneo, tum in Oceano maris dominium exercuere. At ⁶ post receptas ab Anglis Normanniam, & Aquitaniam, cum vnicus *Admiralius* tanto muneri explendo minime sufficeret, quatuor instituti sunt, Franciæ nimirum, Aremoricæ, Aquitanicæ, & Orientis, prouinciæ scilicet Narbonensis. Horum primi iurisdictio extendebatur in mari, quod est ab Iccio portu, vsque ad promontorium *S. Michaelis de monte*; vnde vsque ad portum, quem *Rez* appellant, *Admiralius* Aremoricæ imperitabat; atque inde Boiatum vsque Aquitanicus imperium exercebat. In Mediterraneo autem *Admiralius* maris orientalis præerat a *Perpignano* vsque ad initium oræ Ligusticæ. Sed ⁷ Carolus Septimus an-

no

1. Capitul. Carol. & Ludov. Imp. l. 4. tit. 5. Popellinier. en l'Admiral de Frâce.

2. Aimon. l. 4. cap. 90. Chronicon Regino.

3. Eginard. l. 2.

4. Pau. Aemil. in Carol. Magni.

5. Annal. Fulden. Blond. de. cad. 2. l. 1. Du plaix hist. de Frâ. en Charl.

le grâd. Paul. Aemil. ibid. alij.

6. Popellinier. loc. cit. c. 11.

7. Ibid.

no CIOCCCCCLIII. in deditioe Burdigalæ, ac Ducatus Aquitanici, Anglo concessit, vt mare Aquitanicum possideret, in eoque haberet *Admiralium*. Erat autem (vt etiam nunc est) ¹ maris iurisdictione apud Gallos a terrestri omnino distincta, & peculiare habet prorsus Iudices, ac ministros. ² *Admiralius* namque imperat mari, litoribus, portibus, habetque totius rei maritimæ disceptationem, omniumq; criminum agnitionem sibi vendicat; nautas & mercatores litigantes audit, ad ipsumque pertinet creare suæ Iurisdictionis Præfectos & Vicarios. Decima quoque prædæ, manubiarumq; ipsius est, ac denique in sua verba adigit nauium, & triremium præfectos: fidem præterea publicam dat, & cum hostibus aliquot dierum inducias pacisci potest, vt tuto liceat piscari. ³ Eius autem priuilegia, auctoritatemque publico Edicto complexus est Henricus Tertius, post alia ab ipsius decessore, Carolo Nono concessa. Ac modo imperans Rex Ludouicus Iustus, ⁴ in vnicum *Admiralium* redigens cuncta, alia addidit ad ipsius Iurisdictionem, Regiumque maris dominium facientia: Nunc autem *Admiralius* Galliæ est Armandus Ioannes Cardinalis, & Dux Richelius, vir sapiētissimus, qui excuso numismate, cui ipsius vna ex parte effigies insculpta est, ex altera vero regia Nauis in mari, suum munus testatur. Inualuit quoque ⁵ mos apud Gallos, vt ipsorum

1. *Ibid.* c. 15.

2. *Ibid.* & Vincent. Lupan. in tractat. de Regn. Gall. de Admiral.

3. Popellin. loc. cit. c. 10.

4. Ordonanc. de Louys XIII. 15. Jan. 1629. n. 430. v. s. i. ad finem.

5. Popellin. d. c. 10. n. 84. & 85.

36 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

Reges maris portiones aliquibus concedere soleant, in quibus soli piscatum exercent, earumque modus, ac mensura Constitutionibus definitus est. Hinc Galli¹ Iurisconsulti non dubitant asserere, suum Regem dominum esse supremum marium, quæ circa eius regnum diffunduntur, eorumque dominium legitime tenere.² Extant quoque Regum Constitutiones, quibus iubentur Naues exterorum per mare Gallijs conterminum transeuntes, summa vela nauibus Regijs demittere, in marini Gallorum Imperij recognitionem. Neque secus Lusitaniæ Reges non modo adiacentis maris se Dominos faciunt, sed etiam Reges³ Oceani Æthiopici, Arabici, & Persici se appellant, quorum navigationem vetitam legimus in eorum⁴ Constitutionibus, vltimique supplicij illis pœnam comminatam, qui a Rege non habita venia in ijs inuenirentur. Primus hunc titulum assumpsit Rex Emanuel anno CIOI. cum per Vascum de Gama Indiarum navigationem detexit,⁵ quem anno sequenti *Admiralium* marium Arabiæ, Persiæ, atque Indiæ, totiusque Orientalis Oceani constituit. Ea namque maria cum adiunctis portibus, regionibusque, sibi concessa⁶ asserunt Lusitani ab Eugenio IV. Nicolao Quinto, ac Sixto IV. Pontificibus Maximis, atque ipsos de eorum dominio nuper cum Elizabetha Angliæ Regina habuisse disceptationem⁷ Seldenus testatur,

1. Charond.
Chatouaus in
not. ad Codic.
Henr. III. lib.
20. tit. 7. Con-
stit. 28. & Cõ-
stit. 1. Steph.
Paschas. Re-
cherches l. 2.
c. 14. Lud. Ser-
uin. Playdoies
20. 2. plaid. II
2. Henric. II.
& III. apud
Seld. loc. cit.
c. 18.

3. Cõc. Later.
sub Leon. X.
sess. 9. Barros
en l'Asie de-
cad. 1. l. 6. c. 1
4. O quinto li-
bro des orde-
naçoes si. IIz
Barr. loc. cit.

5. Ibid. c. 2.

6. Ibid. lib. 2.
c. 7. & lib. 6.
c. 1. Fray An-
ton de San Ro-
man hist. gen.
de la India
Oriental. l. 1.
c. 6.
7. d. l. 1. c. 17.

statum. Sed celebrior est super eodem disceptatio illa, ¹ quæ inter Ioannem Lusitaniæ, ac Ferdinandum Catholicum Castellæ Regem habitata est, cum primum ad Americanas prouincias per Christophorum Columbum, popularem nostrum, nauigatio patuit: Cum etenim Columbus eas regiones nomine Ferdinandi detexisset, Lusitanus iniuriam sibi fieri ratus est, easque regiones sibi deberi ex Pontificia donatione præfererebat; quæ tamen dissensio postmodum mutuo consensu est composita, assignatis Lusitano quibusdam prouincijs, maribusque, ac Ferdinando alijs, quibus dominarentur: sed iterum super eadem materia inter Carolum V. Cæsarem, & Ioannem III. Lusitaniæ Regem controuersum est, cum Ferdinandus Magaglianes per angustias, quæ ab ipso nomen habent, quæque Australes Americæ regiones dirimunt, ideoque per maria, quæ ex supradicta diuisione Castellæ Regi obtigerant, ad Moluccas penetrauit. ² Exercent autem Lusitani adeo seuerè hoc dominium maritimum, ut si quempiam, seu Indum, seu alium in suis maribus nauigantem, non habita uenia, reperiant, eum tanquam hostem capiant, puniantque. Reges uero Castellæ in occidentali Oceano ius sibi uendicant a supradicto termino, cum ex dicta compositione cum Lusitanis, tum ex Constitutione Alexandri VI. Pont. Max. ³ qua ijs concessum est, quidquid reperiretur ab efficta

¹. Barros loc. cit. l. 3. c. 11.

². In tractat. Polit. de Imp. Magni Mogolis, seu India uera. sic. 8. de milit. cop. Barros loc. cit. l. 6. c. 1.

³. Alex. 6. Constit. 2. d. 6.

38 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

efficta linea distante a qualibet Insularum, quæ Gorgones nuncupantur, centum leucis, Occidentem versus, & Meridiem; & cum hæc duo potentissima Regna in Augustissimam Austriacam familiã coaluerint, sub Regis Hispaniarum titulo, ij se Reges maris Oceani ¹ appellant; utq; Imperium maritimum seruent, numerosam habent in Mediterraneo triremium classem, ac nauium onerariarum in Oceano, quarum primæ nuper potentissimus Philippus IV. hodiernus Rex Io. Carolum Medicæum, Magni Hetruriæ Ducis fratrem, præfecit, alteri Franciscum Mutinæ, ac Regij Lepidi Ducem, hunc maris Oceani, illum Mediterraneï *Generalissimum Ducem* appellans; quamuis in his maribus Imperium non habeat, nisi qua maritimas ipsius regiones aluunt, quod neque omnino verum est; nam tametsi in ora Ligustica oppidum Finarium possideat, nullam nihilominus in Ligustico mari habet Iurisdictionem. Super Adriatici etiam dominio Venetis litem intulerunt ² Hispani, cum Dux Ossunæ in Neapolitano Regno vicem Regis gereret, de quo acriter vtrinque disceptatū est. Atque adeo dominiū maritimū apud Hispanos recepti Iuris est, ut olim Petrus Tarraconensis occupato Sicilia Regno, se duorum Regnorum Patrem, marisque dominum ³ appellaret; ⁴ & Hispani Duces, cum mare aliquod antea incognitum inuenirent in Americanis regionibus;

no-

1. Carol. V. in Proem. des Peinlichen Hals gericht, & in ordnung des regiments zu Vuormbs ann. 1521. & alibi passim. estars, & empires, de l'estat du Roy d'Esp. tis. gouuernement.

2. Tul. Pac. in dedicat. orator. tractatus de dominio maris Adriat. Ioan. Bapt. Valenzuela Velasquez cõs. 100 nu. 55.
3. Paul. Aemil. de gest. Franc. lib. 7.
4. Relat. Nunci Gufmanni cap. 12. apud Ramus. to. 3. nauigat. & alibi passim.

nomine sui Regis, illius occuparent possessionem, & suo dominatui subijcerent. Hispani autem Iurifconsulti non modo frequentes in hanc eunt sententiam, Regem esse navigationis, ac maris dominum, eius scilicet, quod illius alluit Regna, sed & in ipso priuatorum dominia agnoscunt. Quid de Anglorum maritimo Imperio dicemus, qui se toti Oceano, qui Magnam Britanniam alluit, late dominari profitentur? de hoc nuperrime opus integrum edidit Io.³ Sel-
denus. Angli namque, ut ille habet, ab antiquissimo tempore, quo Britanni dicebantur, antequam a Cæsare in potestatem redigerentur, Oceani cognominis, cum Australis, & Orientalis, tum Septentrionalis, ac Occidentalis, domini fuere, quod dominium navigatione, & piscatu exercuerunt. Cum autem Insula tota Claudio, & Domitiano Cæsaribus, in Romanorum potestatem venisset, & maris ijs cessit dominium, quod magnis classibus retinere, sub Archiguberno primum, ac deinceps sub Comite litoris Saxonicis per Britanniam. Non tamen id ad Pictorum, Scotorumque, ac Hibernorum mare extendebatur: nam eæ gentes, cum a Romanis minime domitæ fuissent, pelagi dominatum retinere. Excusso postmodum (Theodosio Iuniore, Honorio & Valentiniano Tertio imperantibus) Romanorum iugo, Australiores Britanni, constituta ad arbitrium Rep. mari æque, ac terræ
sunt

1 Inc. Vald. de dignitat. Reg. Hisp. c. 12. Io. Garf. de expens. & meliorat. c. 21. nu. 34. Didac. Covarr. in relect. c. peccatum, p. 2. §. 8. Io. de Hema. Laberinto de commercio, l. 3. c. 1. §. 12. 2. Vid. Roder. Suar. cons. de usu mar. §. 13. 3. Mare clausum per tot.

40 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

sunt dominati. Sed cum a Pictis, & Scotis bello vexarentur, neque ijs pares essent, in auxilium accitis Saxonibus vtrumque imperium cessere. Hos excepere Dani. Rerum autem potiti Normanni, maritimum quoque dominiũ sibi vsurparunt: quod hodierni Reges vt tueantur, constituto Summo Præfesto classium, & marium, seu *Admiratio* ad custodiam maris Anglicani, atque occupatis circumiacentibus Insulis, neminem transire permittunt, nisi veniam petat. Piscatus quoque exteris leges præscribunt, & a præternauigantibus, tam Anglis, quàm exteris exigunt tributum, exterosque summa vela demittere Regijs nauibus compellunt. Quin & ijs, qui inter se sunt hostes, Anglis vero amici, maris spatia præstituerunt, intra quæ prælium inire prohibentur. Hoc autem suorum maritimum dominium Angli Iureconsulti passim testantur, & Reges ipsi profitentur, e quibus Eduardus Tertius, in maritimi dominiij testimonium, numũ excudi iussit, cui ipse naui per mare vectus cum Gladio, Clipeo, ac Regio Diademate esset insculptus. Veruntamen Galli non prorsus hoc Anglorum dominium maritimum admittunt: nam id, quod ad velorum demissionem attinet, olim atque iterum, non ita pridem, impugnant. Ac præter Gallos, Hispani, Danique non adeo amplum Anglis concedunt dominium, vt Seldenus profiteatur. Atqui nos non adducimus

hæc

hæc ideo, vt ipsorum iura discutiamus, sed vt consuetudinem ostēdamus eorū esse, maris exercere dominium, quod vel ex ipsorū dissensione cōprobat. Ad Danos itaque, Noruegosq; transeuntes legimus, eos Hyperborei Oceani, ac maris Balthici olim dominatum tenuisse: ¹ cum namque essent indigenæ, soli Noruegi in Islandiam, cæterasque Hyperboreas Insulas piscatus, & negotiationis causâ nauigabant, prohibitis exteris eo naues appellere, piscari, ac negotiari.

² Erat autem quondam apud Danos diuisum maris Imperium a terrestri, eaq; erat Danorum maritima potentia, vt ³ Haraldus Rex bellum aduersus Ringonem nepotem, quem Sueciæ præfecerat, quique desciuerat, suscepturus, fretum Oresundam, quod inter Selandiam, & Scaniam est, quodque Anglicum fere milliare patet, quasi Xerxes alter strauerit nauibus, ac veluti per pontem exercitum transmiserit. ⁴ Nunc autem Daniæ Reges, qui Noruegiæ etiam imperant, *Admiralium* habent, qui singulis annis ea præcipit, quæ ad Oceanum tutandum, resque nauticas disponendas pertinent. ⁵ Exigit præterea Rex Helsingoræ ad Sundæ fretum a singulis nauibus, quæ Balthicum ingrediuntur, aut inde enauigant, teloniū, quo maximus totius Regni prouentus continetur. Et ⁶ cum inter Christiernum IV. Daniæ, & Gostauum Adulphū Sueciæ Reges, super dominio maritimo transactio

F Hafniæ

1. Selden. loc. cit. l. 1. c. 19. & lib. 2. c. 32. Io. Isaac. Pötä. disc. aff. hist. de Dom. mar. l. 1. c. 19. & duob. seqq.

2. Saxo Grammat. hist. Danic. lib. 7. & Seld. d. c. 19. 3. Pont. loc. cit. l. 2. c. 9. & Saxo l. 8.

4. Idem Pont. de stat. Polit. Regn. Dan. Mercator in descrip. Dan. Estats & empir du Roy de Dannem. 5. Idem loc. cit.

6. Seld. d. c. 19.

42 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

Hafniæ haberetur, Suecus renunciauit iuri, superioritati, & dominio maris, alijsque regalibus, quæ in Noruegia, Norlandia, & districtu Vardhusiensi ad Oceanum sibi vendicauerat. Non tamen omnino Suecus maritimo caret imperio, sed longe lateque in mari Balthico, quantum eius Regni litora extenduntur, dominatur; Neque alicui in eo nauigare licet, nisi habita a Rege venia, quæ magno a mercatoribus Lubecenſibus alijsque comparatur. Ad hoc igitur imperium tuendum, numerosam habet cum nauium, tum etiã triremium (quarum in eo mari haud exiguus vsus esse dicitur) classem, cui Admiralium præficit. Quin & Magistratus, seu Collegium inter Regni præcipua est institutum, cui curæ sunt naualia, classes, machinæ bellicæ, commeatus, miles nauticus, omnisque bellicus in re nauali apparatus, ac denique omnia, quæ ad tutandum maritimum dominium pertinent, & reddendum mare ab hostibus, & piratis securum. Tantum autem iuris sibi vendicant Sueciæ Reges in mari Balthico, vt cum nonnullis ab hinc annis (quemadmodum supra inuimus) inter Ferdinandum Cæsarem, & Gostauum Sueciæ Regem Gedani pax tractaretur, inter cætera hic peteret, vt Cæsar arces ad mare Balthicum sitas demoliretur, & ipsius bellicæ naues ex eo mari recederent. Cæterum, vt hoc addam ἐκ παρόδω, numerosam maximo cum compendio Suecus ha-

1. In tractat.
Polit. de Suec.
tit. 5.

2. Ibid. tit. 3.

habere classem potest, & idem Gostauus iactabat, se post deuictas Germanias Italiamque, magna cum classe in Hispanias transmissurum, vt eas expugnaret; sed vt illum spes fefellerit, ita Suecus non solus in Balthico cum Dano imperat: Nam¹ & Princeps Boruffiæ, & ipsius loco Rex Poloniae, in eo quod suas ditiones alluit, dominium se præscripsisse profitetur. Porro Poloniae Reges ad Gedanense emporium telonia exigunt, quæ cum superioribus annis vellent augere, orta est seditio, Gedanensibus, Danis, Suecis, cæterisque, qui illud mare frequentant, minime patientibus. ² Oratores quoque Reip. Polonæ Henrico Tertio Galliarum deinde Regi, quem sibi Regem elegerant, promiserunt, se classem necessariam, & sufficientem tuendis portibus, & dominio maris propugnando instructuros. Alias etiam Maximilianus II. Cæsar, Polonorum maritimum Dominium agnouit, cum soluentes e Romani Imperij litoribus, cursumque in Moscouiam, & Rigam dirigentes, impetrare licentiam³ iubet a Rege Poloniae. Neque omnino maritimis viribus carent Poloni, cum ⁴ Sigismundus Tertius pater Vladislai feliciter regnantis, Suecam classem in mari Balthico deuicerit, & ⁵ Cosacchi Polonorum subditi in Euxino & Turcis, & Tartaris, haud contemnenda inferant damna, ad ipsius Constantinopoleos suburbia nauibus quandoque excurrentes. Non

F 2 tamen

1. Schneid-
wein. in 9. &
quidem, n. 5.
& ibi add. In-
stit. de rer. di-
uis.

2. Ianus Janus
xovvokius
Syntag. Stat.
Polon. lib. 3.
tit. 1.

3. Abschied
des Reichsuer
ordnung zu
Erfurt. 1567
4. Simon Sta-
uovvolsc. in
crat. in obitu
Sigism. III.
5. Ibid. & in
Paneg. ad Vla-
dislaum IV.

44 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

tamen ideo Turcarum Imperator ipsis maris cedit dominium, sed Ægæum totum, ac Pontum, atque Africanum sibi vindicat, & peculiari titulo¹ Dominum maris tam Albi, quam Nigri (Ægæi scilicet, ac Ponti) se inscribit, &² in mari Africano, quod ad Tunetanum, & Algerianum Regnum spectat, veniam piscandi, & coralia indagandi Gallis alias dedit. Quam potentibus classibus hic Christiani nominis hostis maritimum dominium tueatur, utinam Christiana Resp. nesciret; sed his minime contentus,³ exstructis in ipsis Hellesponti angustioribus faucibus munitissimis arcibus, in Pontum, veniam non petita, nauigantibus aditum præcludit. Agnoscitur quoque dominium maris ab Æthiopibus. Scribens namq; eorum⁴ Imperator David Emanueli Lusitanæ Regi, illum maris Rubri Imperatorem appellat. Sed in hoc mari, ut etiam in Indico, & Persico, Mauri quoque, Arabesque sibi dominium vindicant, uti ipsorum Imperator, quem vocabant *Sultanum Cairi*, ad Rom. Pontificem scribens⁵ præferebat. ⁶ Sinarum quoque Rex ad tuendum suorum marium dominium, copiosam habet classem, qua piratas persequitur, ac nauigationem tutam præstat. Quanta autem huic Regi sit nauium copia, ex eo conijci potest, quod eæ gentes non minus flumina mareque, quam terram inhabitent, integræque familiæ semper in nauibus degant. quam-

1. In fœder. inter Henricū IV. Gall. Reg. & Achmer. Imp. Turcar. 20. Mart. 1604. edito Parisijs 1615 Gallice, & Turcice.
2. Ibid.

3. Coriol. Cyprius de bell. Asiatic. l. 2.

4. Apud Fræc. Aluar. de reb. Æthiop. & Damian. a Goes de Æthiop. morib.

5. Apud Barr. d. decat. 1. l. 8 c. 2.

6. Fray Iuan Gonzal. de Mendox. hist. de la Chin. p. 1. l. 3. c. 21. & p. 2. cap. 3. États, & Imp. de l'estat du Roy de la Chin. tit. ser. ges. Potes. relat. p. 2. lib. 3.

In Mari Ligustico. Lib. I. 45

quamvis superiori seculo¹ Faxiba Iaponiæ Imperator, deuictis quinquaginta alijs Regulis earum Insularum, materiem ad fabricandam classem bis mille nauium parasset, qua maris imperium Sinensibus adimeret. Atque, vt tandem hanc partem concludamus, ipsi² Hollandi (qui tamen ambire videntur maris communionem) eorumque prætorix, Hamburgensium, Bremensium, aliorumve naues arcant ab illis litoribus, ac portibus, qui hostium sunt, & in eos irrepere tentantes, vel ex iisdem prodeuntes, suæ faciunt potestatis, si præter leges aliquid intulisse deprehendantur; tantumque abest, vt communem maris vsum admittant,³ vt Hugoni Grotio, qui de maris communiione apud ipsos alias verba fecerat, hoc crimini datum sit. In inducijs præterea, quæ inter ipsos, ac Regem Catholicum, & Archiduces Austriæ anno CIOIIOCIX. sunt factæ, Regem⁴ plurium marium dominum agnoscunt, & promittunt se ijs minime nauigaturos.⁵ Recipiunt pariter fore, vt minime naues appellent, aut commorentur in maribus eiusdem Regis cum nauibus bellicis; atque insuper (quo dominium maris palam profitentur) eandem ab Hispano, & Archiducibus exigunt sponsonem, ne videlicet ad eorum portus, & litora naues appellent, vel cum armatis nauigijs per ipsorum maria vagentur. Ac tot quidem populorum moribus firmatum sit, maris dominium.

1. *Estati, l'Emp. de l'estat du Roy du Japon tit. forces & gouuer. Auuisi del Giap. an. 1586*

2. *Vör. discuss. hist. l. 1. c. 13.*

3. *Ipsæ Grotius in Apologético eorū, qui Hollandiæ præfuerit ante mutationem 1618. c. 19. Selden. d. lib. 1. c. 26.*

4. *Art. 4.*

5. *Art. 12.*

46 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.
nium, eiusque diuisionem, vfu, ac Iure gentium
esse recepta.

*Maris dominium, eiusque diuisionem Iure
Pontificio, Patrum, Theologorum mo-
ralium, ac Iurisconsultorum au-
thoritatibus esse approbata.*

CAP. VII.

NEQVE minus Ius Pontificum, quod
in sacris Romanorum Pontificum
Constitutionibus descriptū habemus,
maritimum dominium, eiusque diuisionem,
probat; ¹ Ex alecijs, quæ diebus feriatis capiun-
tur, hoc iure, decima Ecclesiæ, cuius iurisdic-
tioni subest mare, in quo capiuntur, est persol-
uenda; ² vbi Interpretes territoriū in mari (quod
tamen ³ districtus magis proprie appellatur) non
secus, ac in terra esse profitetur. Eodem quo-
que iure cum statuitur, ⁴ si Pont. Max. extra Ro-
mam decedat, vbi nam sit electio facienda, ⁵ In-
terpretes omnes in hanc eunt sententiam, si in
mari Pontifex moriatur, esse successorem eligen-
dum in ea ciuitate, cuius districtus est mare.
Celebris ⁶ est excommunicatio, quæ aduersus
piratas, præcipue in mari Ecclesiastico piraticam
facientes, in *Bulla*, quæ feria quinta maioris
Hebdomadæ legi solet, ideoque *Bulla Cœnæ*
Domini dicitur, fulminatur, a tot tantisque Pon-
tifi-

1. Cap. licet,
de ser:

2. Glos. ibid. in
ver. Ecclesijs.

3. Bald. in ru-
bric. qua sint
regal. Jac. de
Belu. in c. Ro-
mana, §. con-
trahentes, de
for. compet.

4. Cap. vbi pe-
riculū, §. por-
ro, de elec. in 6

5. Io. Andr. in
d. §. porro, Xua

rez. all. g. 17.

nu. 1. Cabed.

Lust. disc. 16.

num. 1. par. 2.

Chald. Pereir
cons. 23. n. 7.

Melch. Phe-
bor. Lustran.

decif. to. 1. ar-
rest. 29. Earb.

Collectan. ad
d. §. porro, n. 8.

alij.

6. Vrb. VIII.
Cōst. 62. Pastro-
na. 22. §. 3.

tificibus per longissimam temporum seriem repetita, vbi maris dominium pro Ecclesia asseritur, assignatis limitibus Argentario monte, ac Terracina, eiusque Interpretes omnes nemine prorsus excepto, & sine controuersia, maris dominium approbant, ac profitentur. Patres quoque nostræ Catholicæ Ecclesiæ sacram paginam interpretâtes, non vno in loco maris dominium agnoscunt: & Diuus² Ambrosius, *Pro singulari*, ait, *libidine inciditur terra, mare infunditur, ut insulas faciant, ut possideant freta, spatia maris sibi vendicant iure mancipij, pisciumque Iura sicut Vernaculorum conditione sibi seruitij subiecta commemorant: iste, inquit, sinus maris meus, ille alterius.* Atque³ alibi; *Mare hominibus datum est ad escam non ad periculum, ideoque piscium est ambulare per mare, non hominis.* Quibus in locis maritimum dominium hominibus datum asserit, illudque inter ipsos fuisse diuisum testatur, quamuis illorum libidinem, vt appellat, ac luxum in exquisitis piscibus alendis, & temeritatem in nauigando reprehendat. Philo quoque Iudæus sacræ paginæ Interpretes nobilissimus, gloriari non debere Principes, inquit, ob deuitas multas gentes, aut quod omnia flumina, & maria numero, & magnitudine diffusissima in suam potestatem redegerint. Quid multa? morales Theologi, qui legem, normamque viuendi iuxta Dei, atque Ecclesiæ Catholicæ præcepta

1. *Filliue. nu.*
75. *Duard. l. 2.*
canon. 3. q. 3.
Vgolin. in ex-
positione huius
Bulle c. 3. §. 2.
vers. 3. Tolet.
l. 1. c. 2. vers.
aduertendum.
Suar. disp. 21.
sect. 2. nu. 18.
ad fin. Grass.
p. 1. decis. l. 4.
cap. 18. n. 67.
Alter. cap. 82.
Bonac. de Cē-
sur. huius Bul-
la disp. 1. p. 4.
punct. 2. n. 4.
2. Hexeam. l. 5.
c. 10. & lib. de
Nabucho. c. 3.
3. Lib. de Eliâ,
& Ieiunio.
c. 19.

4. *Lib. de Flā-*
tatione Noë.

48 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

cepta tradiderunt, maria habere proprios dominos, a quibus defendantur custodianturque, confirmant. Nonne ijdem piscatum a Domino maris prohiberi posse concedunt? Iuste itaque maris dominium iure gentium est introductum, & a tot populis vsurpatum, & bene riteque Iurisconfulti passim illud agnoscunt, ac profitentur: quorum alij dominio maria esse subiecta aiunt, & ut ipsorum vocabulo vtar, *appatronata*: alij maris esse iurisdictionem, ac imperium sicut terræ: alij eum, qui habet iurisdictionem in territorio cohærenti, habere illam etiam in mari vsque ad centum milliaria: alij hanc vltius extendunt in apertum, ac valde remotum pelagus, quod alij loco terrestri non sit magis propinquum: alij dominium maris esse Principis domini terræ: alij mare sicut terram distingui, & in eo esse regna distincta sicut in terris: alij mare contineri sub appellatione territorij, & districtus, ut in ipsum iurisdictione exten-

1. Bonaccin. d. p. 2. n. 3.
2. Couarr. ad reg. p. 2. c. 8. Caiet. tom. 1. opusc. tract. 17. c. 12
Ioan. Medin. c. de rest. q. 12
Sot. l. 4. de iust. q. 6. art. 4.
Less. de iustit. lib. 2. c. 5. dub. 7. alij.
3. Mart. de Iuris. d. p. 1. c. 33. nu. 35. Franc. Capib. de Iur. Baron. prag. mat. 14. §. 27.
Bened. Bonius de Cons. arg. sic. 16. n. 40.
Bon. d. p. 2. n. 4.
4. Canonista in d. cap. ubi periculum. Bar. sol. in l. 1. C. de class. Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. n. 2. Angel. in l. Insula. ff. de Iudic. Capol. de seruic. rustic. prad. c. 26. n. 6.

Boss. tit. de aquis. Et sum. Hieron. de Mont. de fin. reg. c. 6. nu. 1.
5. Bart. in tract. de Insul. §. nullius enim esse creditur.
6. Castren. in d. l. Insula. n. 2. Et seq. Et Ang. n. 17. Satic. in l. 3. C. de nautic. sen. Capol. d. c. 26. n. 17.
7. Bald. in rubr. qua sint regal. Alciat. in Lex hoc Iure, n. 40. ff. de Iust. Et Iur.
8. Bald. in l. fin. ff. de const. princ. Et in rubr. ff. de rer. diuis. n. 4. Et in l. si testamentum, ff. de Inst. Et subit. Capol. d. c. 26. nu. 24. Canonista in d. c. ubi periculum. Hieron. de Mont. loc. cit. c. 39. nu. 1. Griphand. de Insul. c. 14. n. 41.
9. Bald. in l. 1. C. de sent. ex breuic. recit. n. 5. Et in l. fin. C. de testam. cū i bi addens. Bart. in d. tract. de Insul. Capol. d. c. 26. nu. 12. Hieron. de Mont. loc. cit. c. 11. n. 11. Boer. decis. 152. nu. 4. Canonista in d. c. ubi periculum. Bart. Ang. Et DD. in d. l. Insula. Bald. in c. accedens, in fin. ut lit. non cōstet. Dec. in l. licet causam, ff. de prob. Cacheran. decis. Pedem. 155. n. 2. Resr. Gregor. Tholos. l. 1. Synrag. c. 3. n. 5. Nouar. decis. 38.

extendatur. ¹ Alij maris dominium consuetudine acquiri, ac præscribi posse longi temporis præscriptione, cuius initij non extet memoria, asserunt, & confirmant: ac in summa nemo, ut puto, Iurisconsultorum maris dominium prorsus negavit, ac illius communionem pernicaciter ac perfracte defendit, præter vnum ² Fernandum Vasquium. Namque Hugonem Grotium (tametsi is peculiarem tractatum de mari libero ediderit) maris dominium approbare censemus, cum & ³ Iurisdictionem in mari admittat & finum, seu fretum occupari posse, illudque Principis dominio ita subesse ⁴ fateatur, ut is vectigalia nauigantibus possit imponere.

Politicis, Historicis, Poëtas, aliosque scriptores dominium maris agnoscere.

CAP. VIII.

AVD secus Politici maritimum dominium agnoscunt, approbantq; cum a ciuitate defendi potentiam maritimam volunt, & ciues non minus mari, quam terra exteris esse terrori. ⁵ Aristoteles siquidem postquam disputauit, an nauigatio exterorum ad ciuitatem, & ciuium ad externos esset permitenda, ac maris commercium concedendum, ne permixtione ciuium, cum exteris ciuitatis mores corrumpentur, admittendam quidem

G nau-

r. Gl. in l. s. ne si maris. ff. de Iniur. Bart. Liniu- riaru actio, § si quis me. n. 2. eod. Angel. de V bald. consil. 290. Tusc. de Iur. Stat. in Imp. Rom. mēb. 25 Capol. d. c. 26 n. 8. Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. num. 4. & 5. Angel. in §. & quidem, & in § flumina, in tit. eod. Schneid. in d. §. & quidem, & ibi adden. ad n. 5. 2. Illustr. con- trou. l. 2. c. 89. 3. Mari liberi c. 5. & 6. 4. De Iur. bel. li, ac pacis, lib. 2. cap. 3. n. 8.

5. Politic. l. 7. c. 6.

navigationem, & commercium concludit, sed
 procul a ciuitate extruendos portus, vt commo-
 da eius commercij percipiat ciuitas, damna non
 cōtrahat. Cogendos autem exteros, vt ad eos por-
 tus, non alio, naues appellant, instruendamque
 classē pro viribus, & moribus ciuitatis, vt non
 solum sibi ipsi, sed & finitimis ferre possit au-
 xilium, & esse terrori, quemadmodum terra,
 sic etiam mari. ¹ Principem autem dominari
 mari æque ac terræ, cui mare adiacet, Politici
 ferme omnes cum Iureconsultis sentiunt; ac
 tanti maris imperium apud ipsos est momenti,
 vt in eo rerum summam esse arbitrentur. ² Ho-
 crates nepe opinatus est fore, vt ea ciuitas, quæ
 in Græcia mari potiretur, plerasque cæterarum
 dicto audientes haberet; & ³ Alcibiades, cum ad
 Persas transfugisset, Tissapherni Regis Præfecto,
 qui ciuilia bella inter Athenienses, & Lacedæ-
 monios nutriebat, consilium dedit, vt retuli-
 mus, ne permitteret ad alterutros deuenire ma-
 ris, ac terræ imperium, sed eos ita exerceret, vt
 alter terra, alter mari præualeret, periculosum
 ratus potentissimo Regi, si alteruter populus
 mari terraque in Græcia dominaretur. ⁴ Iason-
 quoque Thessalus inani spe totius Græciæ, ac
 Persarum regnum amplexus, inter cætera ma-
 ris dominium, tanquam necessarium, requirebat;
 & ⁵ Procles Phliasius maritimam potentiam
 magni ad imperium esse momenti arbitratur.

Sed

1. In Reip. L. 1.
c. 10.

2. In Panath.

3. Apud Thu-
cidi d. lib. 8.

4. Apud Xeno-
phon. rer. Græ-
cæ. lib. 6.

5. Ibid. lib. 5.

Sed ante hos Themistocles (a quo Themistocleum consilium appellatur in maritimis viribus confidentia) non alia ratione rerum potituros Athenienses est arbitratus, quam si vel relicta terrestri, nauticæ militiæ se darent; & cum aduersus Xersem pugnandum esset, urbem deferi maluit, quam classem, si nauali prælio vinceret confidens fore, ut terra quoque præualeret. Hinc Cicero de Pompeij contra Cæsarem apparatu ad Atticum, *Consilium*, scribit, Pompeij *placuit Themistocleum est: putat enim, qui mari potitur, eum rerum potiri. Itaque qui nunquam egit, ut Hispania pro se tenerentur, naualis apparatus ei semper antiquissima cura fuit.* Hæc Cicero. Et Cæsarem Pompeius proculdubio defatigasset, & attriuisset, nisi vana fiducia inflatus ab illo incepto destitisset. Tempore quoque belli Punico secundi, tam Romani, quam Carthaginenses, supra omnia imperio maris potiri nitebantur, haud ignari quantum id ad bellum conficiendum conduce-
ret. Leonardus autem Lauredanus Venetiarum Princeps, terrestre cum maritimo imperium comparans, atque vtramque potentiam, maritimam præfert. In summa, maris imperium Monarchiæ quædam est epitome: ac prælia naualia quanti fuerint momenti, ex multis patet exemplis. Pugna ad Salaminam inter Græcos, & Persas, istos tota Græcia spoliauit: Pugna ad Actium inter Augustum, & M. Antonium,

G 2 orbis

1. Plutarc. in Themistocle.

2. Ibid. & Herodot. in Polumnia.

3. Ad Attic. l. 10. epist. 7.

4. Apud Bion. histor. Veneta lib. 8.

5. Polyb. l. 3.

6. Franc. Baro de Verulam. de dign. & augment. scient. l. 8. c. 3 n. 9.

52 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

orbis imperium determinauit. Pugna ad Lamellum inter Genuenses & Pisanos, hos funditus euertit. Pugna ad Echinadas Turcicam insolentiam compescuit: ac sæpe sæpius euenit, ut pugnae nauales finem summæ belli afferant, cum ipsis totius belli fortuna committitur; & proculdubio, qui maris potitur imperio, in magna agit libertate, & quantum velit de bello sumere potest; vbi contra, qui terrestribus copijs est superior, nihilominus plurimis angustijs conflictatur; ac certe vtriusque Indiæ thesauri, & opes imperium maris consequuntur. Superiori autem seculo vidimus non prius Gallos ab Hispanis ex Italia pelli potuisse, quam imperio maris deciderent; & nostro hoc videmus Belgij Ordines confœderatos, quod maritimis viribus polleant, summa Austriacæ familiæ potentia minime posse expugnari. Hinc non minus apposite ad Politiam, quam eleganter Virgilius, Tellurem tridente percussam Neptuno equum parturijsse fingit:

1. Georg. l. 1.

— tuque o cui prima frementem

Fudit equum Tellus magno percussa tridenti

Neptune.

Quo innueret, dominum maris sua potentia, terrestrem quoque potentiam attracturum. Tridentem enim scimus esse telum Neptuni, quo ferire fingitur; equum autem idem Poëta pro bello, ac bellica potentia interpretantem inducit

ducit Anchisen.

— bellum, o terra hospita, portas:

Bello armantur equi: bellum hæc armenta minatur. Scilicet tridente percussa Tellus, Neptuno bellicam suam sobolem fingitur concessisse; quin imo cum apud Augures Imperium equus significet, a Neptuno maritima potentia petita Tellus, sui imperium concessit. Ac tanti quidem apud Politicos est maris dominium. De hoc autem & Historici passim faciunt mentionem, occurruntque sexcentis in locis apud Græcos, Historicos, τὸ θαλασσοκρατεῖν, ὁ θαλασσοκράτης, ἡ ἀρχὴ τῆς θαλάσσης, quæ vocabula imperium, ac dominium maris important, quamvis primum aliqui, naualibus copijs præstare interpretentur: & apud Latinos, *Mari potiri*, *Maris imperium*, aliaque similia, quibus maris dominium denotatur. Et qui vernaculo idiomate historias conscripserunt, verbis, quæ idem sua lingua significant, dominium maris expressere. Græci præterea historici, cum ante initium Olympiadum nullum certum haberent tempus, a quo seriem Historiæ deducerent, eam a Dominio maris diuersorum populorū computabāt. Sed quoniam Historicorum testimonia abunde satis superius recensuimus, cum de consuetudine populorum, cum antiquorum, tum recentiorum egimus; illa hic consulto omittentes, ne actum agere videamur, ad Poëtas veniemus: nam tamen

Poësis

1. Aeneid. l. 3.

2. Justin. l. 18
de equino capite in fundatione Carthaginis inuēto.
Pier. Valer. hierogl. lib. 4. c. 9.

3. Budæus in cōment. ling. Græc. Selden. lib. 1. cap. 9. mar. clasf.

54 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

1. Diod. Sicul.
l. 1. rer. antiq.
2. Plato in
Io. seu de fu-
ror. Poetic.
3. Idem 4. de
legib.
4. Lactant. l. 5
divin. Inst. c. 5
5. Plat. in Ly-
si, seu de ami-
cizia.
6. Lactan. de
fals. relig. l. 4.
c. 11.
7. Sext. Empir.
advers. Ma-
them. c. 13.
8. Instit. de
donat. in pr.
9. Iliad. O

Poësis¹ magis oblectare animos, quam prodesse videatur, & gentium leges ac instituta corripere potius quam docere, ² sitque Poëta res volatica & levis, nec sui compos cum canit, ³ imo furore afflatus, quasi fons, quæcunque influunt, prorsus effundat; non tamen omnino autoritate, carent Poëtæ, cum fuerint ⁴ ipsis Philosophis antiquiores, ⁵ sintque tanquam Patres, ac Duces sapientiæ. Vera ⁶ etenim sunt quæ ipsi loquuntur, sed obtentu aliquo, specieque velata. Cautè nihilominus eorum testimonia sunt admittenda, ⁷ cum ijs vtantur plerunque, non qui germane, ac sincere aliquid profitentur, sed qui vulgo fucum faciunt. Nos autem ideo ipsorum dicta adducimus, non quasi vera censeamus, quæ fingunt, sed vt ostendamus, ab ijs de maris dominio fieri mentionem, ac de re vsitata, & recepta: quod cum Imperatorem facere non puduerit, qui Homericis versibus suas sanctiones ⁸ illustravit, non est cur nos id facere recusemus. Poëtarum igitur apud Græcos ⁹ Princeps Homerus Neptunum inducit suum maris imperium iactantem.

Τρεῖς γάρ τ' ἐκ κρόνου εἶμιν ἀδελφοί, εἰς τέκε Πεία,
 Ζεὺς κ' ἐγὼ, τρίτατος δ' Ἀΐδης ἐνέροισι ἀνάσσει.
 Τεῖχ' δ' ἅπαντα δίδασαι, ἕκαστος δ' ἔμμορε πηΐης.
 Ἦτοι ἐγὼν ἔλαχον πολὺν ἔλα, ναίεμεν αἰεὶ
 Παλλομένων, αἴδης δ' ἔλαχεν ζῶφον ἠερόεντα,
 Ζεὺς δ' ἔλαχ' ἕρανὸν εὐρὺν αἰθέρι, κ' νεφέλησι.

Tres

In Mari Ligustico. Lib. I. 55

Tres sumus e Vestra geniti Saturnia proles,
 Iuppiter atque ego; Dirus tertius, infima Ditis
 Regna tenet Pluto: suntque in tres omnia partes
 Diuisa, atque suum quisque est sortitus honorem;
 Sic mihi sorte datum pelagus retinere profundum,
 Plutoni obsessa aeterna caligine regna,
 Atque Ioui aethereas sedes radiantis Olympi.

Hæc est illa decantata diuisio inter Saturni filios facta, quam non omnino fabulam putare oportet, sed inter eos ita rem fuisse gestam, vt Oriētis Imperium Ioui cederet; Plutoni, cui cognomen Agefilao fuit, pars Occidentis obtingeret: ideoque ille Cælum, hic Inferos sortitus dicitur, quod plaga Orientis, ex qua lux mortalibus datur, superior, Occidentis autem inferior videatur. De Neptuni sorte manifestum est, cuius regnum tale fuisse dicimus, quale M. Antonij fuit infinitum illud imperium, cui totius oræ maritimæ potestatem Rom. Senatus decreuerat, vt prædones persequeretur, ac mare omne pacaret, sic Neptuno maritima omnia cum Insulis obuenerunt. Hæc ferme¹ Lactantius ex Euhemero Messanensi rerum gestarum Iouis, aliorumq; pseudodæorum scriptore, cuius authoris etiam² meminit Cicero, qui que illorum Deorum mortem & sepulturas demonstrauit. Huic autem sententiæ³ omnes qui antiquas fabulas interpretantur, subscribunt, vt Neptunum maris dominium in partitione fuisse sortitum profiteantur. Nec desunt,

¹ Diuin. Inst. l. 1. c. 11.

² Lib. 1. de nat. Deor.

³ Diod. Sicul. rerum antiq. lib. 6. cap. 15. Nat. Com. mythol. l. 2. c. 8. Hyginus. alij.

56 De Dominio Ser.^{niæ} Gen. Reip.

defunt, qui hanc fictam a Poëtis diuisionem
eam esse autument, quæ inter Noachidas est fa-
cta. Sed vt ad Poëtas redeamus, Hesiodus ait
Iouem² Hecatæ permisisse

1. Grippiand.
de Insul. c. 31
n. 15.
2. In Theogo-
gia.

Μοῖραν ἔχεν γαίης τε, καὶ ἀτρυγετοῖς θαλάσσης.

Partem habere terra, & infructuosi maris.

ἀλιευτ. α. Et³ Oppianus de Amphitrite.

———— ἀλὸς Βασιλείαν ἱθικεν.

———— maris Reginam constituit.

4. Dionysiac.
lib. 4.

Et⁴ Nonnus.

———— Βερεῖν κρείτος ἔσχε θαλάσσης

———— Beroë Imperium habuit maris.

Antiphanes quoque comicus dolet.

Τῆς μὲν θαλάσσης ἀντιποιῖσθαι τίνος.

Mare usurpare sibi quosdam.

5. Aeneid. 1.

Apud⁵ Virgilium autem Neptunus e mari ven-
tosexpellens Eolo referre iubet:

Non illi imperium pelagi, seuumque tridentem,
Sed mihi sorte datum.

6. Ibid. 8.

Et⁶ alibi idem Poëta Æneam inducit petentem
ab Euandro contra Daunos auxilium, atque in-
ter ea quæ recenset, vt persuadeat, hoc est

Gens eadem, quæ te crudeli Daunia bello
Insequitur, nos si pellant, nihil abfore credunt,
Quin omnem Hesperia penitus sua subiuga mittant:
Et mare quod supra teneant, quodque alluit infra.

7. Lib. 1.

Et Lucanus ciuile bellum⁷ detestans:

O quantum terræ potuit, pelagique parari,
Hoc, quem ciuiles hauserunt, sanguine dextre.

Se-

In Mari Ligustico. Lib. I. 57

Seneca quoque¹ Tragicus.

1. In Octav.
lib. 1. sc. 2.

Paruit liber diu

Oceanus, & recepit inuitus rates.

Atque² alibi de Cretenfium dominio maritimo.

2. In Hypol.
lib. 1. sc. 2.

O magna vasti Creta dominatrix freti.

Item³ Iuuenalis.

3. Satyr. 2.

venit, & Crispi incunda senectus,

Cuius erant mores, qualis facundia, mite

Ingenium, maria, ac terras, populosque regentis

Quis comes utilior?

Et Statius⁴ ad Domitianum.

4. Thebaid.
lib. 1.

maneas hominum contentus habenis,

Vndarum, terraque potens.

Et⁵ Claudianus ad Honorium de ipsius gentis origine.

5. Panegy. 7.
de 4. Honor.
Consulat.

terra dominos, pelagique futuros

Immenso decuit rerum de Principe nasci.

Et paulo post.

Sed laudes genitor longe transgressus auitas

Subdidit Oceanum sceptris, & margine caeli

Clausit opes, quantum distant a Tigride Gades.

Item⁶ alibi.

6. Panegy. 8.
in Consulat.
Manlij Theon.
Aosij.

Hispana tibi, Germanaque Tethis

Paruit, & nostro diducta Britannia mundo.

Quin & Hugo Grotius, quamuis imperium maris impugnet, alicubi Oceanum alloquens, eius dominium Regi magnae Britanniae⁷ tribuit, ita enim habet.

7. Sylvar. 1. 2.

Sume animos a Rege tuo, meliore leuatus

H

Si

58 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

*Sidere, nec cala populos quocunque calentes
Sole, per immensum quem circumuolueris orbem,
Quis det iura mari.*

Sed essemus nimij, si cuncta, quæ extant Poëtarum testimonia de dominio maritimo, velle-
mus afferre. Nusquam fere apud eos Neptuni
mentio occurrit, quin ipsum Maris Dominum
appellent, ac sexcentis in locis dominium ma-
ris, cum Romanorum, tum aliarum gentium,
adducunt, quorum nonnulla superius retuli-
mus. Ac si Poëtis placet addere Astrologos, Iulij
Firmici adest authoritas, qui eos, quorum in
themate Genethliaco Luna crescens tricesimam
Tauri partem occupauerit, prospera Iouis radia-
tione accedente, somniat maris, ac terræ domi-
nia possidentes, quocumque feliciter exercitum
esse ducturos. Quin & somniorum Interpretes,
(dum vaticinantur, iuxta fallacis superstitionis
coniecturas, eum qui in somnijs sibi fuerit vi-
sus maris dominus effectus, vniuersi regni he-
redem esse futurum) dominium maris
agnoscunt, vt hoc iam non solum
notum sit Politicis, Historicis,
ac Poëtis, sed & Astro-
logis, ac Oniro-
criticis.

1. *Matheseos*
lib. 6. c. 1.

2. *Achmes*
Ben Seirim
in Onirocriti-
sis c. 178.

Argu-

*Argumenta, quibus eorum opinio nititur, qui
maris haberi posse dominium negant.*

CAP. IX.

HACTENVS maritimum dominium,
eiusque diuisionem diuinis Oracu-
lis non aduersari, iure gentium esse
introducram, & consuetudine receptam osten-
dimus. Iure item Pontificio, Patrum, Theolo-
gorum Moralium, Iureconsultorum, Politico-
rumque, ac Historicorum, & Poëtarum, alio-
rumque auctoritatibus esse approbatam demon-
strauimus. Ac tantam quidem, tantorumque
testimoniorum classem pro hac sententia, in qua
& nos sumus, in mare deduximus, vt sine con-
trouersia illius dominium tenere deberemus. At
nihilominus non pudet quosdã, quos *ἀντιπρωστυχιστῶν*
aduersariosque appellare iam possumus, in aciem
prodire, & maris communionem obtendentes,
ipsius dominium oppugnare. Et, Deus bone,
quanta, qualique cum manu! Fumos antiquita-
tis offundunt, Poëticas fabulas opponunt, Iuris-
consultorum responsis, Imperatorum placitis,
sacræ paginæ oraculis abutentes fulciunt laban-
tem opinionem. Puderet cum ijs manus con-
ferere, quos temere prodire non pudet, ni do-
minio nostro derogaret, si spatium per mare il-
los pateremur. Præmittunt veluti ad laceffendum

H 2 anti-

60 De Dominio Ser.^{mic} Gen. Reip.

antiquitatis fumos, & Poëtarum figmenta, quasi leuiora nauigia. In ipsa, inquit, mundi infantia, cum ille adhuc tenellus vagiret in cunis, erant omnia communia, veluti vnum cunctis patrimonium esset, cum suapte naturâ nulla priuata sint.

1. Hæc argu-
menta habē-
tur apud Hu-
gonem Grotiū
de mari libe-
ro c. 5. & 7.
& de Iur. bel.
l. 2. c. 2. & 3.
Vasquium Il-
lustr. controu.
lib. 2. c. 89. a
nu. 14. Gry-
phiand. de In-
sul. cap. 10. a
n. 25. & c. 14.
a num. 54. &
c. 25. a n. 60.
2 Iustin. l. 42.
3. Cic. de offic.
lib. 1.
4. Florat. ser.
lib. 2. Sat. 2.
5. Virgil.
G. org. 1.

⁴ Nam propria telluris herum natura nec illum,
Nec me, nec quemquam statuit.

Dominium vero rerum extabat quidem, sed vniuersale quoddam, & minime determinatū, quo ad arbitrium quisque rebus communibus utebatur.

⁵ Nec signare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat,

Sed

6. Auien. in
Arat.

⁶ promiscua rura per agros
Prestiterant cunctis communia cuncta videri,
Vt etiam

7. Senec. in
Octau. act. 2.
sc. 1.

⁷ peruium cunctis iter,
Communis vsus omnium rerum fuit.

Hinc factum est, vt quisque hominum ad suos vsus arripere posset, quod vellet, idque consumere, si poterat.

8. Virgil. loc.
cit.

⁸ Tum laqueis captare feras, & fallere visco
Inuentum.

Vniuersalis itaque hic vsus, tum obtinebat vicem proprietatis, nam quod quisque sic arripuerat, id ei alius eripere citra iniuriam nequebat. Hæc autem rerum communio durauit, do-

nec

nec eximia hominum simplicitas, ac mutua
charitas viguit. At cum quædam vsu absume-
rentur, aut in alicuius vsu conuersa, nullum
deinceps alium vsum admitterent, vel per ipsum
deteriora redderentur; proprietas introducta est
quædam, qua occupator rei alicuius, eiusdem
vsu cæteros prohiberet,

¹ Tum primum subiere domos.

² Communemque prius, ceu lumina solis, & auræ,

Cautus humum longo signauit limite messor.

1. Ibid.

2. Ouid. Me-
tamorph. 1.

Huic igitur occupationi, per quam proprietas
introducta est, leges assignant, vt eorum quæ
possessioni renituntur; qualia sunt feræ bestia, &
& similia, occupatio debeat esse perpetua, suffi-
ciat in alijs, vt semel adepta possessio animo re-
tineatur. Occupationem vero in mobilibus ap-
prehensionem esse definiunt, instructionem,
aut limitationem in immobilibus. Horum au-
tem quæ fuerunt occupata, cum institutæ sunt
ciuitates, alia facta sunt publica, hoc est totius
populi, qui coierat, alia mere priuata singulo-
rum. His quasi ad laceffendum præmissis, den-
siorem iam aciem, veluti phalangem Macedo-
nicam, promouent. Progredientes itaque colli-
gunt; Ea quæ occupari non possunt iuxta præ-
scriptas leges, aut nunquam occupata fuere,
nullius propria esse, quia proprietas omnis ab
occupatione coeperit. Ea præterea, quæ natura
ita comparata sunt, vt aliquo vtente, nihilomi-

nus

62 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

nus alijs quibusuis ad vsum promiscue sufficiat, etiam nostro hoc tempore eius esse conditionis, & perpetuo esse debere, cuius fuerant, cum primum a natura sunt prodita. Huiusmodi ea faciunt omnia, in quibus sine detrimento alteri commodari possit, cuiusmodi esse inquit, aërem, aquam profluentem, ac mare cum suo litore; Quod si quis horum quidpiam occupauerit, iniustitiam fecerit, & eorum vsus non magis ab vno omnibus eripi potest, quam a te mihi, quod meum est. Veruntamen si horum quidquam, absque impedimēto, & diminutione promiscui vsus, possit occupari, id occupanti conceditur; quod in mari vix potest accidere, cuius vsus, nauigatio videlicet, & piscatus, debet esse communis. Cum insuper ius naturale immutabile sit, & ei derogari non possit, sitque mare commune omnium iure naturæ, alicuius proprium fieri non potest. Iure præterea naturali, ac diuino præceptum est, vt quod tibi non vis, alteri ne facias: Ideoque cum nauigatio nemini possit esse perniciosa, nisi ipsi nauiganti, par est, vt nemini possit, aut debeat impediri. Neque vnquam maris est facta diuisio, vt terræ: nam cum primum terra diuisa est, mare sui maxima ex parte erat incognitum; ac deinceps facta non fuit, cum terras, aliaque diuidi expediret, non mare. Constat enim quod si multi venentur in terra, aut piscentur in flumine, facile nemus feris,

In Mari Ligustico. Lib.I. 63

feris, & flumen piscibus inane relinquatur, quod mari non accidit. Fluminum quoque navigatio redditur deterior, & impeditur per ædificia, quod in mari fieri non potest; & aquæductus facile exhauriunt flumen, non item mare: ideoque hæc omnia dominio priuato subiecta sunt, quod promiscue omnium vsui patere non valeant. Atque omnino mare occupari non poterat, cum ipsius natura occupationi repugnet: Occupatio namque locum non habet, nisi in re terminata: liquida vero non terminantur, ac mare præsertim (cum in momenta mutetur, a quis alijs, alijsque in priorem locum semper succedentibus) adeo fluxum est, & instabile, vt terminari non queat: ideoque D. Ambrosius ¹ *Geometram*, inquit, *audiuimus, Thalassometram nunquam audiuimus.* Ac præterea si maris dominium admitteretur, iuri, & commoditati commerciorum derogaretur, quæ cum iure gentium libera sint, ijs afferri impedimentum minime potest. Concludunt itaque: Mare in numero earum rerum esse, quæ in commercio non sunt, hoc est, quæ proprii iuris fieri non possunt; vnde sequitur, nullam maris partem in territorio alicuius posse censerî, ideoque neque etiam posse præscribi, cum insuper præscriptio Iuris Ciuilis Romani mere sit, neque locum habeat, cum agitur inter Principes superiorem nõ recognoscentes, præscribique nequeant, quæ ad hoc ex legis dispo-

1. *Hexæm.*
lib. 5. c. 10.

64 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

dispositione non sunt apta, vt via publica, homo liber, res sacræ & mare, quæ neque mille annorum spatio præscribuntur, Eademque profusus ratione maris dominium neque etiam consuetudine potest acquiri. Huic argumentorum phalangi subsidio adfunt Poëtarum alæ.

—mare quidem commune certo est omnibus,

1. In Rudent. act. 4. Inquit¹ Plautus, ² & Virgilius de Cæsare.

2. Aeneid. 12 Nascetur pulchra Troianus origine Cæsar,
Imperium Oceano, famam qui temperet astris.

3. Ibid. 7. Quibus Oceanum ab ipsius eximit imperio; &
³ alibi.

—litusque rogamus
Innocuum, & cunctis undamque, auramq; patetem!

4. Metam. 6. Et⁴ Ouidius.

Quid prohibetis aquas? usus communis aquarum est;
Nec solem proprium natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas;

5. Pastor. 1. Et⁵ alibi.

Omne solum forti patria est, ut piscibus aquor:

6. L. venditor fundi ff. com. prad. Quibus similia addunt. Sed fortius est, quod sequitur Iurisconsultorum subsidium: ⁶ Vlpianus siquidem: *Mari, inquit, quod natura omnibus patet, seruitus imponi priuata lege non potest.* Et ⁷ alibi *Mare commune omnium est & litora, sicut aër: & est sevis-*
7. L. iniuriam actio, § si quis mo. ff. de iniur. *sime rescriptum, non posse quem piscari prohiberi.* Et
8. L. Aristo ait, ff. de rer. diu. *Aristo, referente⁸ Pomponio, publicum fieri, ait,*
9. L. litora ff. ne quid in loc. publ. *quod mare occupauerit: ⁹ Celsus quoque litora Populi Romani esse pronunciat, & maris usum*

com-

In Mari Ligustico. Lib. I. 65

communem omnibus hominibus, ut aëris: & Martianus testatur, mare omnium esse commune: His addunt placita Antonini Augusti, qui se, referente Martiano, mundi Dominum dixit, legem autem maris: & Iustiniani, qui etiam mare commune omnium esse profiteretur. In hanc autem sententiam iuisse, aiunt, recentiores Iurifconsultos, Placentinum, Io. Fabrum, Baldum, aliosque. Claudit aciem ipsorum Achilles, argumenta e sacra pagina desumpta. Regius namque Propheta Deum alloquens. ⁴ Tu dominaris, inquit, potestati maris, & motum fluctuum eius tu mitigas. Et ⁵ alibi de Deo verba faciens: Quoniam ipse est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius. Iob quoque ipsius Dei referens oracula. ⁶ Quis, inquit, conclusit ostijs mare, quando erumpebat, quasi de vulua procedens, cum ponerem nubem vestimentum eius, & caligine illud, quasi pannis infantie, obuoluerem? Circumdedit illud terminis meis, & posui vectem & ostia; & dixi, usque huc venies, & non procedes amplius; & hic configes tumentes fluctus tuos. Et infra, Nunquid ingressus es profundum maris, & in nouissimis abyssi deambulasti? His copijs, argumentisque confisi aduersarij, quasi victoriam tenentes, sibi putant posse nihil opponi; eaque iura, quæ repugnant, aut de portu loqui inquit, qui non communis est, sed proprie publicus; aut de Insulis, quas compertum est posse occupari. Eos autem, qui

1. L. quodam.
ff. de ver. din.

2. L. ad i. Rhod.
de iact.

3. S. & quidē.
9. litora. Inst.
de ver. diuis.

4. Psalm. 88.
vers. 10.

5. Psalm. 94.
vers. 5.

6. Cap. 38.
vers. 8.

66 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

dicunt mare aliquod esse Pop. Rom. aut alterius cuiuspiam, dictum suum ita interpretari aiunt, vt ius illud in mare ultra protectionem, & iurisdictionem non procedat, quod ius a proprietate distinguunt: Et Pop. Romanus piratas puniebat, non ex proprio, sed ex communi iure, quod & alia gentes liberae in mari habuerunt. Fatentur autem interim potuisse inter gentes aliquas conuenire, vt capti in maris hac, vel illa parte, huius aut illius Reip. iudicium subirent; potuisse item populos aliquot modum nauigandi sibi praestituere, aut nauigationem alicui ex pacto prohibere: quod ipsos quidem eam sibi legem ferentes obligat, non alios, & mare alicuius proprium non facit, sed ius in contrahentium personas tantum constituit. Reditus similiter, qui in piscatus maritimos constituti regalium numero censentur, non rem, hoc est mare, aut piscatum, sed personas obligare volunt: quare subditi, in quos legem ferendi Princeps ius habet, ad onera vectigaliaque soluenda, compelli possunt, non etiam exteri, qui illius Principis, aut Reipub. legibus non obligantur. Concedunt quoque fieri non iniuria posse, vt quis in maris diuerticulo piscandi locum sibi palis circumsepiat, atque ita priuatum faciat, sui-que dominij, donec duret occupatio, dummodo nauigationi non afferat impedimentum.

Con-

*Confutatio opinionis aduersariorum
de rerum communione.*

CAP. X.

C talia quidem cōtra maris dominium ab aduersarijs afferuntur; quæ nos ideo in capita redegimus, vt eorum opinionis fallacia apparet euidētiōr. Ea namque cū vberius disputātur, ac fufius, ab Hugone Grotio præfertim, facilius effugiunt confutationem; cum autem breuius, angustiusque concluduntur, tum apertiora sunt ad reprehendendum: nam vt profluentis amnis aqua, aut vix, aut nullo modo, conclusa autem facile corrumpitur, sic orationis flumine reprehensoris argumenta diluuntur, angustia autem conclusæ orationis non facile se ipsa tutatur, nisi veritas illā adminiculetur. Quæ igitur ab aduersarijs dilatantur, nos ita pressimus, vt superiori capite visum est, quo facilius argumentorū vitia cognoscerentur. Primum itaque opinionis ipsorum fundamentum, vt videtur, est rerum communio, qua omnibus hominibus iure naturæ, ab initio mundi, omnia fuisse communia arbitrantur, ea, quæ Poëtæ de ætate aurea, & seculo Saturnio confinxerunt, veram quasi historiam reputantes.

Ἡ χεῦστον μὲν πρότερον γένος μέεστων ἀνθρώπων ἠνάθησαν
ἅθλινα τοὶ πόνησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες; αὐτίκα δὲ

τοῦτο

I 2 OI

1. Hesiod.
ἔργων καὶ
ἡμέρων. α.

88 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἔσαν ἄμβρασιλευεν,
 Ὄσπε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδία θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερτε πόνων, καὶ οἴζυος, ἐδίπιδαιχόν
 Γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας, καὶ χεῖρας ὁμοῖα
 Τέρποντ' ἐνθαλίησι, κακῶν ἔκτοθεν ἀπάντων
 Θεῶσκεινδ' ὡς ἔπνω δέδιμένοι, ἐδ' ἄρα δὲ πάντα
 Τοῖσιν ἔλω, καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
 Αὐτομάτι, πολλὰν τε, καὶ ἀφθονον, οἱ δ' ἐθελημοὶ
 Πουχοὶ ἔργα νέμοντο σὺν ἐδ' ἄρα δὲ πάντα
 Aurea prima hominum soboles est facta, Deorum
 Munere, qui sedes habitant radiantis Olympi.
 Tum sub Saturno, caeli qui sceptrum tenebat,
 Vixerunt homines, mentis cum pace quieti,
 Vique Dii felices; non labor omnibus ullus,
 Non cura, aut morbus, tremulae non damna senectae,
 Sed semper vegeti vitam duxere beatam,
 Linquebantque animas, capti quasi membra, sopore,
 Nilque ipsis deerat, diues dabat omnia tellus
 Sponte sua, fructusque bonos, multosque ferebat,
 Quibus ditatae opibus peragebant otia gentes.

O felicem aetatem! O vitam hominum beatam!

1. Virgil. in
Aeterna.

Aurea securi quis nescit secula Regis:
 Cum domitis nemo Cererem iactaret in aruis,
 Venturisque malas prohiberet frugibus herbas;
 Annua sed saturae complerent horrea messes,
 Ipse suo flueret Bacchus pede: mellaque lentis
 Penderent folijs, & pingui Pallas Olinas

Virgil. in
Aeterna.

Invidendam certe aetate, & nostris praoptandam
 temporibus felices illi primū editi homines vixere,

Non

In Mari Ligustico. Lib.I. 69

¹ Non cessit cuiquam melius sua tempora nosse. 1. Ibid.
Nobis autem, qui tot, tantisque angustijs quotidie conflictamur, calamitatem augeat, si consideremus.

² Quam bene Saturno vivebant Rege, priusquam Tellus in longas est patefacta vias. 2. Tibull. l. 1. eleg. 3.

Nondum caruleas pinus contempserat undas,
Effusum ventis præbueratque sinum.

Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem.

Illo non validus subiit iuga tempore taurus,
Non domito franos ore momordit equus.

Non domus vlla fores habuit, non fixus in agro,
Qui regeret certis finibus arua lapis.

Ipsæ mella dabant quercus, vltroque ferebant
Obuia securis vbera lactis oues.

Non acies, non ira fuit, non bella; nec enses
Immiti seuis duxerat arte faber.

Belle certe conficta, & ad instruendam hominum vitam, designandamque qualis esse deberet, & ad conciliandam mutuam charitatem apposite; ac sane longum nimis esset referre omnia, quæ de hac ætate, deque Saturno Italia Rege a Poëtis confinguntur. Num igitur ideo aduersarij nos cogunt, his fabulis credere? quæ delectationis habeant quantumuis, verbis, sententijs, numeris, canticis adiuentur, ³ auctoritatem quidem nullam debemus, nec fidem commentitijs rebus adiungere. Atqui quoniam cum doctis

3. Cicero de divinat. l. 2.

70 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

doctissimis viris mihi res est, vellem ediscere, in
 quæ tempora hoc seculum Saturnium inciderit.
 Scilicet minime senescebant homines, sed inte-
 gri vegetique, sanis vigentibusq; membris om-
 nibus, non morte, sed longiusculo somno op-
 primebantur. Non agricultura, non nauigatio,
 non mercatura, non bella, animos, corpusve de-
 fatigabant. Omnia suppeditabat ipsa natura, ac
 tellus sua sponte felices, beatosque homines nu-
 triebat, ipsi desides, atque otiosi voluptatibus
 tantummodo dediti sedebant, & otiabantur. Vi-
 deor iam mihi videre Deos Epicuri, omni ope-
 ratione expertes, sua tantummodo beatitate per-
 fruentes. Atqui moriebantur homines tandem.
 Vnde defectus iste nature? videmus siquidem
 quæ natura creauit, omnia non subito, aut for-
 tuitu, sed sensim, & per quosdam quasi gradus
 nasci, adolescere, vigere, collabi, interire. Illi
 nimirum primi homines sani, vegetique, nullis
 membris debilitati, subita morte extingueban-
 tur. Magna sane calamitas, quæ cæteras eius
 æui felicitates compenseret, & obscureret, per labo-
 res, per senectutem, per morbos non doceri cum
 morte luctari, ipsamque demum perpeti minus
 duram. Sed fuerit hoc aureum seculum, vixe-
 rint homines sani, integri, vegeti, desides, cun-
 cta suppeditarit omnibus natura; Cum primis
 hominibus mater illa tam prouida, posteris dein-
 cept, si dijs placet, facta nouerca, Pandoram
 cum

Job

cum

cum sua pestilenti pyxide immiserit; cur a naturali iure homines descivisse dicunt aduersarij, cum abrogata est rerum communio, non potius naturam ad hoc homines compulisse? Non a natura desciscit, qui ipsa suadente non modo, sed etiam cogente aliquid facit. Sani vegetique, ac robusti erant homines semper; arua segetes, vites vuas, fructus arbores, apes mella propria sponte semper ministrabant. Quid opus erat rerum diuisione? quid horreis? quid nauibus? suffulit hæc dona natura; cœperunt homines debilitari, ægrotare, senescere: arua, vites, arbores, apesque vix cultæ fructus ferre. Quid a natura recessum aiunt, cum ad hæc diuidenda ipsius naturæ necessitas homines, impulerit? Quid ni potius, postquam libuit primorum vitam indagare, ac Ethnicorum sequi sententias, cum¹ Diodoro Siculo sentiunt? Hic a primordio orbis, c

1. Rev. antiq. 42. c. 4.

syluestri vita simul conuenientes homines, autumat, primum humanas carnes deuorasse, bellasseque inuicem, eo superante, qui viribus preualebat: Tum iniurijs potentiorum imbecillos, urgente necessitate edoctos, acie facta, animalis signum ex his, quæ postea consecrata sunt, proposuisse, ad quod postmodum congregati aduersus aliorum iniurias se tuebantur: non erant igitur omnes pariter vegeti, sed debiliores opprimabantur a potentioribus, ac in eorum escam horrendo more verteabantur. Quid facta rerum diui-

72 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

diuisione, & institutis ciuitatibus, discessum ab antiqua simplicitate, & eximia charitate somniant aduersarij? Dicant verius, non ab ætate aurea ad peiorem homines declinasse, sed a crudelissima anarchia ad concordiam, ac politiam, consulto, & necessario transisse. Tantum autem abest, vt Saturni seculum aureum fuerit, veluti mentiuntur Poëtæ, vt potius ferreum potuerit appellari. Iupiter siquidem Saturnides, cum primum sceptrum arripuit, iustitiam docuit mutuo seruari inter mortales, omni vi atque iniuria remotis, lites insuper, ac contentiones iudicio auferens, singula, quæ ad bene viuendum, ac pacem pertinerent, summa ope procurauit; bonos præterea ad virtutem exhortatus, improbos timore, & pœna coërcuit, omnemq; fere orbem circumiens, bello impijs, ac prædonibus indicto, æquitatem ac leges introduxit. Melius sane Lucretius philosophatur, quam ceteri Poëtæ comminiscantur. Is enim, enumeratis incommodis, quibus primi homines vexabantur, infert oportuisse eam viuendi rationem cum meliore commutari:

*Aut genus humanū iam tum foret omne peremptum,
Nec potuisset adhuc perducere secla propago.*

Ac certe si ab initio orbis conditi erat inter homines ista communio, vero similis est inquietam potius, ac barbarie efferatam, belluarum more, illos tunc temporis duxisse vitam, quam
adeo

¶ Ibid. lib. 6.
c. 35.

2. Lib. 10.

In Mari Ligustico. Lib. I. 73

adeo beatam, vt fingunt. Adfunt in America
huius adhuc communionis vestigia. Quid? Beati-
tate ne fruuntur ista commentitia? laboriosissi-
mam ducunt vitam, feras diu, noctuq; per mon-
tes, per nemora persequuntur, seipfos inuicem
laniant, deuorantque. Non igitur huiusmodi ho-
minum genus, quod in adeo efferata viuat bar-
barie, merito aureum appellatur, cum aureum
hominum genus intelligatur non istud efferum,
ac inhumanum, ¹ sed bonum atque præclarum,
quod prudentia, sapientiaque regatur: & fortas-
se magis apposite ² Propertius suum esse seculū
aureum contēdebat, non illud commentitium.

Aurea nunc vere sunt secula, plurimus auro

Venit honos, auro conciliatur amor.

Auro pulsa fides, auro venalia iura,

Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.

Veruntamen nimis profana sunt hæc, atque
Ethnicismum sapiunt, neque apud Christianos
viros vllius debent esse momenti, qui ex ipsius
Sancti Spiritus oraculis, in sacra pagina, de pri-
morum hominum vita veritatem haurimus,
vbi nulla de aureo hoc seculo, aut de hac de-
cantata communionem fit mentio, sed statim ap-
paret inducta proprietates; neque aliam constat
fuisse communionem, quam in terrestri Para-
diso inter virum, & vxorem, quibus ³ Deus cun-
cta donauerat; cum autem illos, ob præuaricatio-
nem, de ⁴ Paradiso eiecit Omnipotens, ⁵ statim

K do-

1. Plato in
Cratyl.

2. Lib. 3. &
Ouid. de art.
aman. lib. 2.

3. Genes. 1.
4. Ibid. 3.
5. Gl. in c. Ius
naturale.
dist. 1.

74 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

dominiorum diuisionē indixit. *In sudore vultus tui* (verba sunt Supremi Numinis ad Adamum) *vescēris pane tuo*. Ecce introductam iam proprietatem duobus tantum extantibus hominibus.

1. *Genes. 4.*

² Natis postmodum Caimo, & Abele, factoque illo agricola, hoc pastore, cum vterque Deo sacrificaret, obtulit ille de fructibus terræ, hic de primogenitis gregis sui & adipibus eorum, Cain scilicet de fructibus, quos e sua cultura collegerat, Abel vero de fœtu ouium, quem e sua pascione quæsierat: *Et respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain autem, & eius munera non respexit*. Quid clarius esse potest, quam bona horum fratrum non fuisse communia? Agnoscit hanc inter ipsos dominiorum, seu, vt ipse appellat, proprietatis distinctionem ³ Hugo Grotius, quamuis inter primos homines rerum communionem fuisse contendat. Sed vt ad rem redeamus, Cain ⁴ Abeli iratus, qui apud Deum maiorem gratiam inuenisset, ipsum interfecit;

2. *De Iur. bel. l. 2. c. 2. n. 2.*

3. *Genes. 4.*

4. *Ibid.*

5. *Ioseph antiqu. Iudaic. lib. 1. c. 4.*

6. *Ibidem. & Cœs. Manass. in annal.*

⁵ qua de causa profugus, ac maledictus a Deo primum terram Eden occupauit, terminos primum posuit, & muris, vallisque illam muniuit, ⁶ eoque suos domesticos coëgit conuenire; mox auaritiæ deditus, cum humanum genus succreuisset, viatores aggredi, latrocinijs vacare, prædam facere, rapere, cædibus cuncta miscere: vnde domum peculio, ac supellectili, his malis artibus parta, auxit repleuitque. Vt autem tutius ageret,

turres

turres, munitionesque excogitavit, quibus val-
 lauit locum, in quo fixerat sedes, suos pariter ad la-
 trocinia, prædas, & cædes inuitans. Hinc adin-
 uentis ponderibus, ac mensuris, caute docuit cõ-
 mercia, & negotiationes exerceri, quæ sincere,
 prius, & magna cum simplicitate tractabantur.
 Adhuc autem viuente Adamo contigit Caimi
 sobolem per successionem esse nequissimam, ex
 qua ij, qui apti erant ad bellum, ad latrocinia,
 prædasque properabant; si quis autem eorum se-
 gnis ad fundendum sanguinem esset, is contu-
 meliose, & auare alijs rebus pessimis imminebat:
 quare factum est, vt inter Adami, & Caimi filios
 non modo nulla esset cõmunio, sed neque com-
 mercium. Hæc sunt primorum hominum tem-
 pora, non ex Poëtarum fabulis, sed ex ipsa veri-
 tate deprompta. Vbinam igitur ab aduersarijs
 iactata communitio? latrocinia, prædæ, mensuræ,
 pondera, in rerum communitate non sunt, in
 qua nemini quicquam deest, in qua omnes
 æque sunt diuites.

Ἄλλ' εἰς αἵμα πρῶτον ἀπάντων εἰδὼς εἰδ' ἀνδραποδίστης
 Κατὰ τὸν λόγον, ὃν σὺ λέγεις δήπου. τίς γὰρ πλείους ἰθαλῆς
 Κυνδουιύων περὶ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτῆ τῆτο ποιῆσαι;

Sed erit primum omnium nullus latro

*Secundum sermonem quem dicis. quis enim di-
 ues volet*

Periclitans circa suam animam hoc facere?

Ait Comicus: neque post diluuium ad eam de-

1. Aristoph.
 in Pluto.

76 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Genes. 9.

2. Ibid.

3. Ibid. c. 10.

Et II. Ioseph.

d. I. l. c. 8. Ce-

drenus, Euse-

bius, alij.

4. Genes. 1.

5. Ibid. 6.

clinatum est: cum ¹ namque Deus Noacho, eius-
que filijs terram, ac mare donauisset, ² statim in-
troduceta est proprietates, & factus est Chanaan,
Chami filius, ex sententia Aui sui Noachi, seruus
seruorum fratrum suorum, & CCCLX. annis,
quos vixit post diluuium Noachus, sub ipso pa-
tre familias homines omnes vixere. Eo autem
defuncto, ³ diuisa ex ipsius testamento sunt cun-
cta, sicque dominium, seu, vt malunt, proprie-
tas, non ex occupatione, sed ex diuisione traxit
originem. Iniuriam itaque faciunt humano ge-
neri aduersarij, cum illud, belluarum more, syl-
uestrem, agrestemque vitam in rerum non com-
munionem, sed confusione, inter rixas, caedesque
vixisse asseuerant; vbi constat illud peculiari do-
no, ac priuilegio Dei, ratione fuisse dotatum,
qua quisque sua dignosceret, & sub primo pa-
tre familias Adamo, ac deinceps sub Noacho, legi-
bus hominum more, non instinctu belluarum
regeretur, & his defunctis, secundum rerum ab
ipsis factam diuisionem gubernaretur. Neque
enim vero est simile, Adamum, ⁴ quem sapien-
tissimum Deus creauerat ad imaginem, & si-
militudinem sui, materiam rixarum rerum co-
munionem reliquisse, vt neque ⁵ Noachum,
quem ipse Deus iustum, ac perfectum censuit.
Non tamen ideo quod dominium, ac proprie-
tatem ex diuisione originem traxisse diximus,
omnino occupationem condemnamus. Nam
tamen si

tametsi ¹ Caimus paternam hereditatem, vt fratricida amiserat, nihilominus non est ideo vetitus a Deo terram sibi occupare, & habitare, quæ tamen Adami erat ex diuina donatione, sicque terram Eden ex occupatione possedit. Iura autem ac testimonia, quæ cuncta iure naturæ esse communia profitentur, ita sunt intelligenda, vt dicant, cuncta non magis ad huius, quam ad illius vsu suapte natura esse creata: quod etiam intelligit ² Cicero, cū ait, *Nulla priuata esse natura*. Deus scilicet (nam quid aliud est ipsa natura?) omnia Adamo & Euæ, toti videlicet humano generi donauit. Erant igitur humano generi communia, sed deinceps ³ statim iure humano introducta sunt dominia priuata, vt vsui, quæ creata fuerant, accommodarētur, futura alioquin inutilia, humanoque generi perniciosa, si communia remansissent. ⁴ Rerum namque communio discordiarum, & rixarum mater est, habetque rerum gerendarum difficultatem. Naturale insuper cuique vitium inest, id negligere, quod communiter possidetur, atque arbitrari se id non habere, quod totum non habet, ideoque suam corrumpi partem quisque patitur, dum inuidet alienæ. Nemo itaque hominum terram coluisset, arasset, seuisset, si suum non sibi laborem, sed alijs profuturum fuisset arbitratus. ⁵ Quæ cognouit pater gentium Abraham, cum a Nepote Lot secessit, vt dirimeret lites,

1. *Ibid.* 2.

2. *Offic.* 2.

3. *Cap. quodam*
re. 8. dist.

4. *Petr. Greg.*
Tholof. Syn.
Iur. l. 1. c. 14.
n. 11.

5. *Genes.* 13.

78 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

*l. Cap. sent.
dist. 47. c. duo
2. q. 1. l. 2.
§. cum in sa-
dem. in fin.
ff. ad l. Rhod.
de iact. gl. in
c. Ius natu-
rale. dist. 1.
in verb. com-
munis. om-
niur.*

lites, quæ inter vtriusque familias quotidie pro-
pter rerum communionem oriebantur. Aut
communia dicamus esse, non quod omnibus
promiscue pateant, sed quod amicis sint com-
municanda, vt verum sit illud, πάντα φίλων κοίνα,
non quod natura præcipiat cum eo tibi esse
bona communicanda, qui te inuadit, & quem
tibi eiusdem naturæ ius hostem facit. Atque ita
omnino ea iura sunt interpretanda, ne repu-
gnent ijs, quæ cum legitimam filijs debitam esse
iure naturæ asseuerent, rerum dominia, ac pro-
prietatem agnoscunt esse de iure naturæ. Nun-
quam igitur fuit ista rerum communio, sed a
natura omnia ita comparata sunt, vt propter
charitatem, ac mutuam inter homines amicitiam,

Præstaret cunctis communia cuncta videri.

*2. S. de Her.
relig. imp. Ca
sol. v. lib. 6.
§ 10.*

Non esse, vt cautius inquit ille, ne ea incom-
moda, quæ supra attulimus, consequerentur, &
quæ scimus euenisse in pessima superioris se-
culi Anabaptistarum hæresi, qui rerum inducta
communione, Germaniam totam conturba-
runt, ipsique, patratis sexcentis horrendis faci-
noribus, misere perierunt. Neque fortuito sunt
ciuitates institutæ, vt ariolantur aduersarij, sed
Adami posterij, vt cuiusque succrescebat familia,
in varias regiones secedentes, electis sedibus, suas
familias regebant, quæ postmodum, cõditis mœ-
nibus oppida, ciuitatesque sunt factæ; quod &
idem a Noachidis actum fuisse par est. Sic ne

le-

leges, societatem, charitatem, amicitiam inter homines euertamus, rerum communionem abrogemus necesse est. Quæ autem a Poëtis de aurea ætate sunt conficta, non ita sunt intelligenda, vt existimemus nihil omnino tunc fuisse privati, sed more poëtico figurata, vt intelligamus, tam liberales fuisse homines, vt natas sibi fruges non includerent, nec solis absconditis incubarent, sed pauperes ad communionem proprii laboris admitterent; vt ait Lactantius. Hæc autem ideo ab ijs inuoluta fabulis sunt, quod omnia, quæ aliquid ponderis haberent, olim hoc more traderentur, vt insipientibus minime paterent, prudentibus proficerent, vt habet Sallustius Philosophus, quem nobis nuperrime eruditissimus vir Leo Allatius & tenebris eruit, & Latio donauit.

1. Diuin. Inst.
lib. 5. c. 5.

2. De Dijs. &
mundo. c. 3.
c. 4.

*Confutantur argumenta, quibus dominium
maris impugnatur.*

CAP. XI.

SED fuerit seculum hoc aureum, incultum, impolitum: fuerint cuncta communia: homines, vt belluæ, vixerint confuse, inhumaniter, inculte, ad rerum tandem diuisionem ventum est, & quidem iure, vt ipsi concedunt aduersarij. Mirum, quod hanc rerum diuisionem non arguant, non condemnent, & seculum illud nostris hisce temporibus,

ribus,

80 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

ribus, cum Dominiorum, ac Imperiorum euer-
sione non præoptent. Cætera, inquit, sunt di-
uisa, occupata, dominum agnoscunt: mare non
item. O mare ingenuum! O mare beatum! Ho-
mo creaturarum perfectissimus, Dei referens
imaginem, dominum patitur, astra sapienti
obediunt, mare non seruit! quantum nimirum
est huiusmodi privilegium! atqui, vt puto in
ipsum vndis, & arena descriptum est: Aiunt ita-
que aduersarij, ea quæ occupari nequeunt iuxta
præscriptas occupationis leges, aut nunquam
occupata sunt, nullius esse possunt. Mare non
potest occupari, & nunquam occupatum fuit:
ergo nullius esse potest. Hæc est argumentorum
summa, quibus ab aduersarijs maris dominium
oppugnatur. Falsum igitur primum est, quod
ponunt, proprietatem omnem ab occupatione
cœpisse; nam post diluuium, vt ostendimus, pro-
prietas, & priuata dominia a diuisione Noachi-
darum duxerunt originem. Sed demus hoc,
concedamusque insuper ea, quæ iuxta ab ijs as-
signatas occupationis leges occupari nequeunt,
nullius propria esse posse; ridiculum sane est,
quod asserunt, ea quæ nunquam occupata sunt,
in nullius proprietatem posse transire. Nouum
nempe ius statuunt. Ceruus, Caprea, Insula in
mari nata nunquam occupata fuere: nullius
ideo fieri possunt. Belle quidem ac erudite. Oc-
cupatio cum maioribus nostris vixit, cum ijs

expiravit, nos tanto priuilegio sumus destituti. Mare, inquit, occupari non potest. Et cur? quia iure naturali commune est omnium, & iuri naturali derogari non potest. Quia nunquam ipsius est facta diuisio, nam maiori ex parte erat incognitum, quando res diuisae sunt; neque expedijt illud diuidere, cum omnibus ad vsu promiscue sufficeret. Quia omnino diuidi, & occupari non potest, propter ipsius fluentem, ac fluxam naturam. Quod vltimo loco allatum est, conuerso ordine primum confutabimus, vt ad alia gradum faciamus. Maris itaque natura, quoniam fluxa, & diffluens est, instructioni, & limitationi, ideoque occupationi repugnat. Quid, amabo, stabile est in hac mundanarum rerum vicissitudine? ὁ κόσμος σικλωῖ, ὁ βίος πνεύδος, ἡλθεῖς, ἴδεις, ἀπῆλθεῖς. *Mundus totus scena est, vita transiens, venisti, vidisti, abiisti*, ait Democritus, cuius sententias nobis nuper edidit doctissimus Lucas Holstenius. *Nemo est mane, qui fuit pridie*, inquit Seneca, *corpora nostra rapiuntur fluminum more: quidquid vides currit cum tempore, nihil ex his, quae videmus manet. Ego ipse, dum loquor mutari ista, mutatus sum: omnia fluunt, omnia labuntur, nullius itaque rei erit dominium; Atqui, vt propius accedamus, fluminum, aërisque natura fluxa non minus est, & diffluens quam maris; flumina siquidem perpetuo fluunt, & eadem sunt aquae,* (quare & fluuij a perpetuo

L. tim

82 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

tim fluendo appellantur) vt ad ipsa relatum mare, immobile, & quædam quasi palus videatur. Quis neget, quod in confesso omnibus est, flumina in proprietatem posse transire? & cum reuera mare simile sit fluminibus, imo nihil aliud sit, quam fluminum, aquarumque congregatio, ac maximum flumen, seu palus: cur diuersam a cæteris aquis debet habere naturam? Anne quæ dum fluunt seruiunt flumina, cum in mari quiescunt, fugitiua quodammodo, quasi ad asylum profugerint, seruitute liberantur? atqui dicunt, flumina ideo in proprietatem transisse, quod non ipsa, sed ipsorum aluei priuatorum sint. Cur & maris alueus alicuius esse non potest, in quo fixos, stabilesque terminos figere, ideoque illum limitare, & occupare queunt vrinatores? quod mare occupauit fit publicum, item quod flumens, quod si flumen recedat, fundus ad priorem dominum redit: quidni & fundus maris? Aëris autem naturam fluxam magis esse, quam maris nemo dubitat, & Socrates eum ideo aërem appellari autumat, quod aër pæ, id est semper fluat: aqua vero, mareque aëre minus est mobile: sed aëris dominium negatur a nemine, & recepta passim sunt iura seruitutis altius tollendi, vel non tollendi, luminis, prospectus, aliaque id genus, quæ aëris dominium important: præterea dominus soli, dominus est usque ad coelum, totumque intermedium aërem ita possidet, vt in eius

fit

1. Strab. l. 1.
Eustarb. ad
Iliad. v. Se-
nec. Suasor. 1
2. L. 1. §. 4.
ff. de flum. l. 7
ff. de diuers.
comp. præser.
l. 45. ff. de
usu. Capol.
de seru. ruit.
pred. c. 31.
3. Esdr. lib. 2.
c. 7.
4. Genes. 1.

5. L. Aristo
ait. ff. ne quid
in loc. pub.
6. L. vnic. §.
simili modo.
ff. de flum.
7. Apud Pla-
tonem in Craty-
lo.
8. Apud eun-
dem in Timao.
9. L. altius.
§. de seruiz.
Et aqua, &
ibi gl. in ver.
prohibetur.
l. fin. §. penul.
ff. de seruiz.
l. fin. §. penul.
ff. quod vi
aut clā. l. do-
mū. ff. de reg.
Iur. DD. com-
muniter.

fit potestate in eo quidlibet facere. Cum insuper ex foetore corrumpatur aër, ¹ valet pactum, ne prope meas aedes quis possit lanienam extruere, eiusque foetore aërem inficere, inducitque hoc pactum perpetuam seruitutem, quæ transit ad extraneum successorem, cum causa sit perpetua, & successiua: quare de aëre, tanquam de re, quæ in commercio sit, possumus pacisci. ² Ac non ita pridem cum Romæ Demophoon Ferrinus aedes esset extructurus, qua Iesuitarum Seminarium, quod appellant, ad Boream spectat, negotium illi facesserunt Iesuitæ, quasi Boreæ flatum, in Vrbe saluberrimum, sibi illo aedificio Ferrinus esset adempturus, quasi que ventum præscripsissent, vt non modo aëris, sed ipsius venti, quo nihil fluxius, ac mobilius, posset esse dominium. Veruntamen flumen ripis, aër prospectu, lumine terminatur, mare non terminatur, nec limites patitur. Vastissimæ scilicet Libyæ solitudines, in quibus ventorum procellæ arenarum fluctibus limites obruunt adeo, vt limitationem, quam optant aduersarij, non admittant, nullius poterunt subesse dominio; & Ægyptiorum fundi, quorum terminos inundatio Nili non finit esse perpetuos, stabilesque, ideo non poterunt in alius proprietatem transire. Sed concedamus tantisper, quæ limitari non possunt, neque etiam posse occupari; nauticam si non ignorant, certe dissimulant aduersarij, cum aiunt mare termi-

¹. Ancharan. conf. 262. Præmittendū est.

². Extant in hac causa de cisiones Sac. Rotæ Romanæ coram Pirouano, ac Buratto apud Ferron. ad statuta Urbis, ad cap. de seruitute prospectus pag. mihi 216. & seqq.

84 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

nari non posse. Ecquis est nauta tam hebes ingenio, qui tametsi alto feratur pelago, Pyxidis nauticæ, Astrolabij, & Hydrographicæ tabular adiumento, locum, in quo versetur, quorsum tendat, quantum a terra distet, ignoret? Ecquis Cosmographorum nescit Æquatorem, quem Æquinoctialem appellamus lineam, Tropicos Cancri, & Capricorni, circulos Arcticum, & Antarcticum, tot deinceps Meridianos, ac paralellos, aliosq; circulos, ac diuisiones, per longitudinē, ac latitudinem nō minus mare, quam tellurem distinguere, ac limitare? ¹ Posuit Deus omnipotens terminos maris, illudque iisdem circumdedit, & Geographi in suis tabulis non minus mare, quam terras distinguunt, ac denominant: quare certos fixosque terminos mare agnoscit, & si ultra Æquatorem maris dominus nauigari prohibuerit, iam scient nautæ quousque cursum tenere liceat. ² Sic Alexander VI. Pont. Max. ad tollendas discordias inter Castellanos, & Lusitanos, ficta linea a polo Arctico ad Antarcticum, distante ab Insulis Gorgonibus centum leucis Occidentem, & Meridiem versus, nauigationis modum vtrisque præscripsit. ³ Tropicus item Cancri, & Æquator in mari fuere termini, quibus finiri voluere aliqui inducias inter Regem Catholicum, & Hollandos anno CIOCCVIII. contrahendas: ⁴ & in fœdere inter eundem, ac Regem magnæ Britanniæ Æquator in mari terminus

1. Tob. c. 38. 10
1. uerb. 8. 29

2. Conf. 1. 2.
9. 3.

3. Eman. Mer-
rean. rer. Bel-
gic. 1. 28.

4. Anni 1630
art. 2.

1700 5 1

minus est constitutus; Neque adeo inusitatum est hoc terminorum genus, cum etiam in terra habeatur in usu, veluti ex prædicta Pont. Max. constitutione patet; in qua terræ potissimum diuiduntur per fictam illam lineam, & in colonijs ex Europa in Americam xuo nostro deductis, longitudinis, & latitudinis gradus sunt possessoribus termini constituti. Sed & apud Agrimensores receptissimum est hoc terminorum genus, qui ad agros determinandos, finesque dignoscendos, lineas etiam confingunt. Non tamen omnino semper terminos istos maritimos petere oportet e cælo; sinuosis flexibus se inuicem terra, mareque amplexantur, illaque promontorijs, scopulis, montibus, insulis huic terminos, limitesq; præfigit. Nam tametsi Oceanum telluri, quasi cingulum obduci non negemus, & esse *πρόσθεν οὐρανὸς πρὸς ἄστρον, ὁμοίως ἡμῶν τῶν ἡμετέριων, ὅμοιος τῶν ἀστρονομῶν, ὅμοιος τῶν ἀστρονομῶν, ὅμοιος τῶν ἀστρονομῶν*, *uniuerse nature ambitum orbis fasciam,* vt ille habet, quodque aduersarij contendunt, libenter concedamus; ab illo tamen ipsa non ita continetur, quin illum quoque contineat, neque inter se adeo seiunguntur, quin vicissim tum subeant, tum abscedant. Et quamuis orbis terrestris pars maior aquis obtegatur, nihilominus totius aquæ elementum, si cum tellure confertur, minimam ad ipsam habet rationem, ac tellure, quasi vasè quodam continetur, vt subtilissime vir doctissimus demonstrauit. Possunt itaque

1. Iul. Front. de limitibus agrorum.

2. Secundus Philosophus ex edit. Luca Hol Henij.

3. Scalig. ad Cardan. de subtil. exerc. cir. 17.

4. Ibid. exerc. cir. 38.

86 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip

que a scopulis, promontorijs, montibus, insulis
 facillime maris termini præfiniri. Sic montibus
 Hebræi Israeliticum mare cōcludunt: Pulchrum
 promontorium nauigationis terminus Romanis
 fuit: Cyaneæ, & Chelidoniæ Persis: Sarpedon,
 & Calycadnus Antiocho Syriæ Regi. Sed quid
 tot exemplis est opus? Nonne receptum est, in
 mari esse districtum, & territorium? Nonne in
 mari sunt regna distincta, vt in terris? Nonne
 & pro maris finibus, finium regundorum agi
 potest? Nonne aduersariorum Antesignanus ad
 distinguendam iurisdictionem, terminos in ma-
 ri fatetur posse præfigi? Quodnam habet iurisdic-
 tio priuilegium, vt eius gratia terminetur ma-
 re, dominij causa non terminetur? Diuus au-
 tem Ambrosius cum, Geometram se audiuisse
 dicit, Thalassometram nunquam, verborum
 potius quandam allusionem facere videtur, quã
 vocabulum ignorasse; non enim censendus est
 vir doctissimus æque, ac sanctissimus nesciuisse,
 quæ Geometræ de sua scientia iactant, quam
 non modo terrestrium viarum mensuram inue-
 nisse dicunt, sed maritimarum etiam, quarum
 gratia ⁶ *δυνασσοδομίτες*, instrumenta scilicet qui-
 bus mensura viæ maritimæ indagetur, fuerunt
 excogitata. Concludemus itaque, vt huic parti
 imponamus finem, quamuis mare per se non
 terminetur vt liquidum, facile tamen ⁷ extrinse-
 cus terminari a scopulis, promontorijs, monti-
 bus,

1. Bald. cum alijs laudatis supra c. 7.

2. Laudati ibid.

3. Hieron. de Mont. de fin. regun. c. 39
 Bald. c. ii alijs ab eo laudat.

4. Hug. Grot. de Mar. lib. c. 5.

5. Procl. in Euclid. c. 3.

6. Io. Tzetzes Chiltad. 13. c. 457.

7. Arist. 4. Physic. text. 68. & 8. text. 82. & 3. de Cælo text. 67.

bus, insulisque: ac si altū tenere velimus, gradibus, longitudinis, ac latitudinis, ceterisq; circulis, qui ad cōmoditatē Nauticæ, & Cosmographicæ sunt inuenti, ideoq; illud occupari, & in eo dominia posse distingui, ac terminari; neque his obstare eius fluxam naturam, cum eadem non faciat, quin flumina, & aër, fluxa magis quam mare, dominio subijciantur. Videamus porro, an plus virium infit alijs argumentis. Maris, subdunt, nunquam est facta diuisio, & nunquam fuit occupatum. Quale nempe portentum! nobis os sublinunt, & fucum faciunt, quod est luce meridiana clarius, huic tenebras obducere nitentes. Minos, Athenienses, Lacedæmonij, Ægyptij, ceterique, quos retulimus, mare occuparunt. Pontifices, Cæsares, Galliarum, Hispaniarum Reges, alijque illud possident: inquit aduersarij nunquam fuisse occupatum? Vnde petulans hæc impudentia? Ecquibus se imponere arbitrantur? increpatione potius eget hæc petulantia, quam confutatione; videamus nihilominus vnde hoc ariolentur. Non fuit, inquit, mare occupatum, & diuisum, quoniam cum rerum diuisio est facta, mare maiori ex parte erat incognitum. Friuolum sane argumentum, & nugatorium. Anne post factam primum rerum diuisiōem, quæ detectæ sunt regiones, in mari natæ sunt insulæ; in syluis feræ, ideo quod tunc essent incognitæ, occupari non possunt? non.

expe-

88 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

expedijt, inquit, mare diuidere, & occupare, quoniam promiscue ad omnium vsum sufficit, & ea quæ huiusmodi sunt, in quibus sine detrimento alteri commodari potest, semper debent esse communia: A iuris quæstione ad quæstionem æquitatis, & charitatis declinant. Quid si viridarium meum, meæ pictæ tabulæ omnibus ad vsum, absque meo detrimento, exponi possunt, omniumque oculos delectare, mihi ideo sunt semper exponendæ, & earum dominus esse non possum? Candela, ignis meus multis promiscue commodari possunt absque meo detrimento, mei tamen ideo esse non desinent. Sed falsum est maris dominum ex navigatione, & piscatu aliorum, non sentire detrimentum. Navigatio namque exterorum ijs, qui mare accollunt, vtilitatem & commodum minuit, qui fortasse id mercaturæ genus exercerent, quod exteri exercent; præterea cum tueri, ac defendere navigationem maris dominus teneatur, illamque breuium signis, ac luminibus apposis adiuuare, vt infra dicemus, hoc succrescit impendium, si mare ab exteris frequentetur. In piscatu clarius elucet incōmodum; nam si exteri piscentur in mari, seu pisces, seu margaritas, seu coralia, seu simile quippiam, mare piscibus redditur infrequentius, alijsq; facile exhauritur. Quid si quis per mare alterius regno propinquum, ad eiusdem regni hostes merces, apparatus, arma ferat? Nonne hoc
illi

illi regno istud affert damnū? igitur & interdici potest & debet. Atqui quo iure hoc fieri posse aduersarij dicent (non enim negabunt fieri, & posse, & debere) si maris communionem velint defendere? cognoscunt argumenti vitium. Posuerunt itaque, mare iure naturæ esse omnium commune, & cum ius naturale sit immutabile; ideo ex illa communiōne mare abscedere non potuisse. Demus, mare iure naturali esse commune. Nonne omnia hoc iure communia faciunt? Quis neget nihil deinceps fuisse occupatum: nihil in proprietatem transiisse? iura quidem naturalia immutabilia esse concedimus, cum rectum sit in communi, quod naturalis lex præcipit: ¹ mutari tamen possunt particulatim propter aliquas præcipuas causas, quæ impediunt, quominus obseruentur, vel quia mutatis rebus, circa quas versantur, deficit necessitas consequentiarum, per quas præcepta ex iure naturæ deducuntur; quo pacto magis ex parte rerum, quam ex parte ipsius iuris contingit mutatio, per quam rerum dominia, quamuis illæ omnes iure naturali essent communes, sunt introducta; ² Neque contra ius naturale est dominiorum distinctio, sed præter, si ius naturale intelligamus id, quod omnibus animalibus est commune: ³ At si illud intelligamus, quod solis hominibus accommodatur, ius scilicet gentium, distinctio, & occupatio dominiorum proculdubio est secundum

1. D. Thom. 1.
1. q. 98. art. 1.
ad 3. late Pinnell. in rubr.
C. de rescind. vendit. par. 1.
c. 1. per tot.
Covarr. in regul. peccatū
p. 2. §. 11. a n. 2
Barbos. Collec-
Fan. in c. Ius
naturale, dis-
tinct. 1. n. 15.

2. Pac. de mari Adriat.

3. Lex hoc Iure, ff. de Iust. & Iur. §. ius autem gentium Inst. de Iur. nat.

M ius

90 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

ius naturale. Quin præterea ipsi aduersarij non ubique iure naturæ mare commune esse contendunt, sed alicubi ex gentium instituto provenire fatentur, vt illud, quasi præter ipsius naturam, commune sit, quo instituto abrogato, mare ad propriam naturam redire potuit, & occupari; Atque in summa, cum dominiorum distinctio ad tollendas discordias inuenta sit, vt vel ipsi aduersarij minime diffitentur, mare sine domino remanere non potuit, cuius quam horribilis esset communio, conijci potest ex ijs, quæ euenisse ante Minois in Græcia maritimum dominium narrat Thucidides, cum mare nullius vsus redditum fuisset a piratis, qui nauigationem cunctis faciebant infestam; ita vt non modo expedierit mare occupari, sed fuerit omnino necessarium.

1. Grot. de Iur.
bell. lib. 2. c. 3.
n. 10.

2. Lib. 1.

*Maris dominium non officere libertati
commerciorum, & posse præscribi.*

CAP. XII.

ERVNTAMEN maximum nobis ab hoc maritimo dominio aduersarij minantur incommodum. Libertatem; inquit, commerciorum tollit iure gentium sacrosanctam, & mare in seruitutem redigit. Non dominum maris arguunt, sed piratas; dominus namque maris, non modo libertatem commer-

cio-

ciorum non tollit, sed illam adauget, pelagus a prædonibus reddens securum, nauigationemq; faciliorem, positis breuium signis, ac luminibus, quibus nautæ tutius dirigant cursum: ijsque commodis vectigalia, quæ a domino maris exiguntur, compensantur. Quod si nauigationem omnino interdicit, non magis faciet iniuriam dominus maris, quam si per vias publicas in sua ditione iter denegaret. Vt itaque non officiant cõmerciorum libertati vectigalia, quæ terrestribus itineribus imponuntur, ita neque ea quæ nauigationi imponentur, officient. Non tamen ideo Principem dominũ esse viarũ negabimus, quod ipsius in illis dominium deroget libertati cõmerciorum. Libertas insuper hæc cõmerciorum, cuius adeo religiosi sunt aduersarij, non est absque villo omnino delectu admittenda: sed cauendum imprimis est, ne Resp. inde quid capiat detrimenti; ¹ neque omnium temere admittendum est cõmercium, sed prospiciendum legibus, quos expediat admittere, vel arcere. ² Ac maritimi isti negotiatores, præsertim (quos Plato *æstiuos peregrinatores* appellat) qui acquirendæ pecuniæ gratia ad alias deuolant ciuitates; cauendi sunt, ne suis moribus nostros corrumpant. Non est igitur tantum cõmerciorum libertati indulgendum, vt illorum licentia nostræ officiat libertati. Religiosissimi huius instituti obseruatores sunt Sinenses, & Moscouitæ, qui nisi

1. Aristot. 7. Politic. c. 6.

2. Plato de Legib. 12.

92 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

ad destinatos portus naues appellere exteros non
permittunt, eosque penetrare in mediterranea,
minime patiuntur: & Galli præternauigantium
naues visitant, inquiruntque, an merces non
permissas deferant: vti etiam Hispani nauiga-
tionem ad Indias omnibus exteris interdicunt:
cumq; anno CIOICIX. Hollandis cōcessissent
inducias, ijs commerciorum modum præscri-
psere. Angli quoque non semel transitum Bo-
realibus populis ad Hispanos denegarunt; & in
summa in Principis potestate est, commercium
cum exteris vel admittere, vel repudiare, vel li-
mitare. Non tamen contra ius gentium fit; Cum
namque genus humanum per indiuidua, Resp.
per ciuitates conseruetur, nec genus humanum
vniuersum vni Principi obediat; vnusquisque
Princeps sibi a Deo traditum populum regere
tenetur, in cuius commodum omnia sunt con-
uertenda, ideoque vbi libertas commerciorum,
illius populi obest commoditati, non est ita reli-
giose retinenda. Quid si dicamus hanc liberta-
tem commerciorum de iure gentium non esse?
Non est fane super hoc communis omnium po-
pulorum consensus, cum illam plerique non ad-
mittant. Veruntamen de hoc non est prolixius
disputandum, cum tametsi iuris gentium esset,
illi nihilominus maris dominium haudquaquā
derogaret. Sed nec per maritimum dominium
mare in seruitutem redigitur, imo ideo liberum
est,

I. L. 2. l. mer.
catoves, & l. fi
nal. C. de cō.
merca.

In Mari Ligustico. Lib. I. 93

est, quod dominum habeat. Non seruiunt populi, aut prouinciæ, quæ domino suo parent; seruiunt quæ ab extraneis occupantur. Eodem pacto non seruit mare, quod a Domino suo defenditur, sed id quod a piratis redditur infestum. Restat vltimum aduersariorum argumentum, quo peculiare genus acquisitionis dominij maritimi impugnant præscriptionem. Aiunt siquidem mare præscribi non posse, quia præscriptio iuris mere ciuilis est. Quid igitur? Non poterit inter eos, qui legibus Romanis vtuntur, mare præscribi, inter alios consuetudine, quæ iurifgentium est, ipsius dominium acquiri? Quod autem subdunt, ea quæ legis dispositione præscribi non possunt, vt mare, nec per mille annos posse præscribi, facile diluitur ex eo, quod non docent, qua lege maris præscriptio cõdemnetur. Nos vero contra reperimus, communem & receptam esse Iurisconsultorum sententiam, mare ex legis dispositione præscribi posse, cum passim hunc maritimi dominij acquirendi modum agnoscãt. Neque valde firmum est, quod ponunt, ea quæ legis dispositione præscribi nequeunt, nunquam præscribi posse; Nam tametsi quæ iurifgentium sunt, inter ea censeantur, quæ præscriptionem non admittunt, longissimo tamen tempore præscribuntur. Atque, vt tandem hanc partem absoluamus, ex ipsorum aduersariorum concessione, maris haberi posse dominium concludimus.

Cum

1. L. 5. ff. si
usufr. potat.
l. si quis duas,
d. si in vediti-
one, l. quic-
quid, ff. com.
præd. l. alius.
C. de seruit.

2. L. sane si
maris, & ibi
glos. & DD.
ff. de iniur.
cũ supra lau-
datis, c. 7.

Cum namque concedant potuisse inter aliquos populos de dominio maritimo conuenire, ostenderimusque inter complurimos conuenisse; intelligitur iam maris introducta proprietates, ut ceterarum rerû, quas ex simili pacto in proprietatem transiisse asseuerât; neque aliter posset populus aliquis contra ceteros maris imperio reclamare, quam si reliquarû quoque rerum dominio reclamaret, & ipsarum communionem exposceret.

*Confutantur testimonia Poëtarum
ab aduersarijs allata.*

CAP. XIII.

RIDICVLA fane sunt, quæ post argumentorum classem, ex Poëtarum figmentis in re adeo seria, ab aduersarijs afferuntur. Grippus piscator vidulum expiscatus fuerat, partemque eorum, quæ in vidulo erât, petebat Trachalio, qui expiscantem Grippum cõspexerat; alioquin se facturum id palam viduli domino minitabatur, qui illum sibi vëdicaret: excipit Grippus.

*Ecquem esse dices in mari piscem meum? quos cum
capiro, siquidem*

*Cepi, mei sunt, habeo pro meis, nec manibus ad-
feruntur, neque illinc*

*Partem quisque postulat, in foro palam omnes
vendo pro meis*

Venalibus: Mare quidem commune certo st omnibus.

Arripit

In Mari Ligustico. Lib. I. 95

Arripit illico aduersarij cōfessionem Trachalio,
quod mare sit commune: Non patitur Grippum
progredi vlterius, infert.

————— *adsentio*
*Qui minus hanc communem, quaeso, mihi oportet esse
se vidulum:*

In mari inuentus est, commune est.

Corripit piscator ferui nimis præcipitantem in-
ductionem.

————— *ne impudenter impudens:*
*Nam si istuc ius sit, quod memoras, piscatores per-
ierunt;*

*Quippe cum extemplo in macellum pisces perlari sient,
Nemo emat, suam quisque partem piscium poscat sibi,
Dicat in mari communi captos.*

Ac paulo post declarans, quod posuerat,

————— *ubi demisi rete, atque hamum,*
*Quidquid hæsit, extraho meum, quod rete, atque
hami mei*

Nacti sunt, meum potissimum est.

Haud alia sane exceptione hanc actionem eli-
deret Minos. Mare quidem commune est om-
nibus: sed quod meæ tutantur classes, quod meis
impendijs purgavi, a piratis securum, vtileque
nauigationi reddidi, id meum est. Illudit hanc
potius maris communionem, quam approbet
Plautus. At quid si etiam errorem Comicus ap-
probaret? præualeret huius scurrilis dicacitas
vsui, atque consuetudini, qua ipsi Romani, apud
quos

96 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

quos viuebat Plautus, mari imperabant? Ne su-
tor ultra crepidam; Scenicus Plautus est, & nu-
gator, in foro nulla ipsius esse potest authoritas,
vt neque cæterorum Poëtarum, qui aut fingunt,
aut adulantur. Illud autem Virgilij,

Nascetur pulchra Troianus origine Cæsar,

Imperium Oceano, famam qui temperet astris.

Oceanum limitem imperio Cæsaris assignat,
vltra quem nihil nouerat, quod assignare po-
tuisset, neque ideo illum eximit ab Imperio.
Illa autem Ilionei ad Regem Latinum.

Dijs sedem exiguam patrijs, litusque rogamus

*Innocuum, & cunctis undamque, auramque
patientem.*

Impetrantis potius sunt, & agnoscentis Regem
quasi litorum, ac maris Dominum, quam com-
munionem obtendentis: infulse namque ille pe-
tijisset, quod commune asseuerasset. Vndas vero,
aurasque, ob ipsarum vastitatem, cunctis paten-
tes merito appellat, vt etiam apud Ouidium,
Latona a Lycijs petens, vt extinguere sitim in
lacu sibi permitterent, merito ait,

Nec solem proprium natura, nec aëra fecit,

Nec tenues undas.

Natura namque fecit alicuius proprium nihil,
vt supra docuimus, sed omnia communia. Ne-
que erat Iuris quæstio inter Latonam, Lyciosque,
sed Charitatis. Haurire aquam e lacu Latona
cupiebat, quem haud secus, ac flumē in proprie-
tatem

cup

tatem

tatem posse transire, vel ipsi aduersarij profiterentur. Iure itaque a Lycijs, quando lacus erant domini, poterat prohiberi ad illum accedere, sed hoc sane obstabat charitati. Declinant autem, ut hoc addamus, pleraque ex aduersariorum argumentis, a iure ad æquitatem & charitatem, ut hoc est, & superius Ilionei, illudque, quod de libertate commerciorum nuper confutauimus; sed hæc rusticam tantum, & inurbanam naturam arguunt denegatum, dominium non tangunt. Illud vero,

Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor.

Libenter admittimus, nos enim Principem maris dominum esse dicimus, non ciuem. Sed nimis puerilia sunt hæc, & nullius momenti, & prolixius vagaremur, quam par sit, si his similia adducere, confutareque velimus. Quid si dicerem non mare, sed terram omnium esse communem? Poëtarum opiniones opponunt, audiant Principem Poëtarum.

Ἴ Τειχθὰ δὲ πάντα διδάσαι, ἕκαστος, δ' ἔμμορε τιμῆς
 Ἦ' τοι ἐγὼν ἔλαχον πολὺν ἀλὰ ναίεμεν αἰεὶ
 Παλλομένων, αἰθῆς δὲ ἔλαχον ζῶρον ἠερέοντα,
 Ζεὺς δ' ἔλαχ' ἐσανὸν ἐυρέω ἀϊθέρι, καὶ νεφέλῃσι
 Γαῖα δ' ἐπὶ ξυῶν πάντων, καὶ μακρὸς Ὀλύμπος.

21 Homer.
Iliad. O.

— sunt in tres omnia partes
 Diuisa, atque suum quisque est sortitus honorem;
 Sic mihi sorte datum pelagus retinere profundum,
 Plutoni obsessa æterna caligine Regna,
 Atque Ioui æthereas sedes, & sidera cæli.

N Com-

98 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

Communis terra est cunctis, & longus Olympus.
Neptuni verba sunt ad Irim, quibus diuisionem cum fratribus factam obtendit, sibi que mare, inferos Plutoni, cœlum Ioui ait obtigisse; Terram autem omnium remansisse communem. Ego tamen cum aduersarijs agam ciuilius, & Principi Poëtarum non ita religiose credam, vt ipsius autoritate fretus contendam, tellurem esse communem omnium, dummodo & ipsi suis Plauto, Virgilio, Ouidioque mare esse commune non credant.

Iurisconsultorum responsa, & Imperatorum rescripta, quæ ab aduersarijs afferuntur, inter se conciliantur, ostenditurque illa maritimo dominio minime repugnare.

CAP. XIV.

TRANSEAMVS porro ad ea, quæ aliquid habent ponderis, & grauitatis, cuiusmodi sunt iura, quæ ab aduersarijs afferuntur; quorum quæ Iurisconsultorum sunt, tanquam eorum opiniones, vsu abrogata possunt censei, ex ijs quæ supra attulimus, cum tot populos in vsu habuisse maritimum dominium demonstrauius. Ac præterea non omnes hi commune faciunt omnium hominum mare,

mare, sed plerique publicum. Vlpianus siquidem quod ait, *Mari, quod natura omnibus patet, seruitus imponi priuata lege non potest*, alibi declarat, *mare commune omnium est, & litora*; vbi mare in ea statuens communiōne, qua litora, quæ certissimum est publica esse, ipsum publicum facit, non commune, ideoque omnibus e populo patere asseuerat, nec illi priuata lege, contractu scilicet, aut pacto, aut similibus, posse seruitutem imponi: de publica autem lege non loquitur, quia seruitus mari imponi potest. Hoc idem declarat Aristoteli publicum faciens, quod mare occupauit, non commune. Idem faciunt ceteri Iurisconsulti ab aduersarijs allati, & Iustinianus, qui eiusdem iuris censet mare, quo aquam profluentem, quæ est publica. Hæc itaque ipsa iura satis declarant, non commune esse mare, sed publicum; vnde & Iustinianus de mari agit sub titulo eorum, quæ publica sunt. Solus Celsus litora ait esse Pop. Romani, at maris communem usum omnibus hominibus: qui vt solus non diluit tot aliorum testimonia, præsertim cum ab ipso Iustiniano confutetur, qui maris usum publicum esse voluit, non communem; sed neque maritimum dominium tangit Celsus, cum solum usum contendat esse communem; quod tamen etsi concederetur, maris nihilominus extare posset dominium, vt infra docebimus. Mare itaque publicum esse asseuerant Iurisconsulti, non

1. Stracc. de
Mercat. tract.
de Navigat.
nu. 6. Pac. de
mari Adriat.

2. ff. ne quis
in loc. publ.
l. 2. & 3.

3. §. litorum
Instic. de rer.
diuis.

4. Cap. 16.
huius libri.

ICO De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

commune. Quod si communionis vocabulo sunt vsi, id consulto, & caute factum esse dicendum est. ¹ Cum mare namque fiat occupantis, si publicum dixissent, id fieri posse negassent. ² Publica enim cum nullius sint, nullius fieri possunt; Communia contra, cum sint singulorum fiunt occupantis. ³ Ad hæc communia maioris sunt communitatis, quam publica; hæc enim solis hominibus patent ad vsum, illa & cæteris animantibus; vnde haud proprie dicitur mare, aërem, aquam profluentem esse publica, cum non hominibus solum, sed & cæteris pateant animalibus: Ac vt euidentius res ante oculos proponatur; ⁴ Mare dupliciter considerari potest, aut vt aptum est ad vsum producendum, quo casu non solum mare, ⁵ sed & flumen dicitur commune, quia aptum est ad producendum vsum, lauandi nempe, & eiusmodi, non solis hominibus conuenientem, sed & cæteris animantibus; aut vt ad actum vtendi pertinet, quo casu dupliciter iterum considerari potest: nam cõmune dicitur, si actus vtendi communis sit omnibus animantibus, vt lauandi & eiusmodi. Publicum vero, si ille actus solis hominibus accommodetur, vt piscandi aut nauigandi. ⁶ Sicque euenit vt commune & publicum sint idem, nec differant nisi per quandam accidentalem diuersitatem, vt loquuntur Scholastici, pro vt ea quæ sunt tantum in hominum vsum,

pu-

1. L. 2. §. 8.
 & 9. & l. 3.
 ff. ne quid in
 loc. public.
 2. Bartol. &
 Aret. in l. 1.
 ff. de leg. 2. l. 1.
 plene diuis in
 l. illud. ff. de
 vit. nupt. adl.
 ad Fab. inst.
 de ver. diuis.
 §. licorum.
 3. Fab. lo. cit.
 nu. 1.

4. Porc. inst. de
 ver. diuis. in
 rubr. n. 25.

5. Bald. in nu-
 brie. ff. eodem
 nu. 9.

6. Ibid.

publica dicuntur; quorum vero usus etiam cæteris animantibus accommodatur, communia. Quibus ita positis facilis est conciliatio iurium, quæ ab aduersarijs afferuntur, nam quæ publicum mare faciunt, maris usum respiciunt, qui solis hominibus potest accommodari; quæ commune illum, qui & cæteris animalibus utilis est. Cum igitur mare, qua ipsius usus ad solos homines pertinet, vel ex Iurisconsultorum sententia, quos pro se adducunt aduersarij, publicum sit: & publica ea dicantur, quæ ad Populum Romanum spectant, ut volunt Caius, & Ulpianus, & declarat Theophilus, non modo dominium maris oppugnant ij Iurisconsulti, sed illud asserunt Populo Romano. Recentiorum quoque opiniones, qui proprietatem maris nullius faciunt, usum communem, iurisdictionem Principis, facile intelligentur non aduersari dominio maris, si expendatur ultra prædicta, res nullius esse, quatuor modis intelligi: ac primo quidem censura, ut res sacræ, sanctæ, religiosæ publicæ; Secundo vero natura, ut feræ bestia, insulæ marinæ; Tertio autem facto, ut res derelictæ: Quarto demum tempore, ut thesauri. Horum autem omnium alia aut nullius vnquam fieri possunt, aut primum occupanti conceduntur: quæ nullius sunt primo modo, in nullius vnquam possunt proprietatem transire; reliqua naturali ratione occupanti conceduntur, ut

quod

1. L. bona ciuitatis, & seq. ff. de verb. signif. l. 1. §. 2. ff. de Inst. & Iur.

2. Inst. de rer. diuis.

3. gl. in l. quadam, ff. eod. Pac. de mari Adriat. alij.

4. Gryphand. de Insul. c. 10

5. §. nullius, & ibi DD. Instit. de rer. diuis. l. 6. §. 2. ff. eod.

6. §. fera inst. eod. l. 7. §. 3.

l. 1. §. ff. de acquir. rer. dom. l. 2. ff. pro suo.

7. §. pon. Inst. de r. diuis.

8. L. nunquam ff. de acquir. rer. dom.

9. Ant. Fab. Iurispr. Papin. l. 1. tit. 2.

pr. 4. Illat. 4. 10 §. 12. Inst. de rer. diuis.

11. Quintil. declamat. 13.

Bapt. Parm. de alluv. l. 2.

§. 1. 2.

102 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

quod omnibus nascitur, industriæ sit præmium. Sic igitur intelligenda est eorum sententia, qui proprietatem maris nullius esse dicunt, vt cum hæc sit nullius secundo modo,¹ natura scilicet, occupanti concedatur; vt pariter vsus, qui est communis, & secundum quem communem vsum,² potest mare quisque sibi occupare, & in illo ædificare: quod fieri non potest in flumine, cuius vsus est publicus. Iurisdictio autem Principi adimi non potuit: quare si hic postmodum proprietatem, & vsum sibi occuparit (quod a plerisque factum fuisse ostensum est) is proculdubio præter iurisditionem, plenum quoque maris dominium habebit. Sed sit mare suapte natura commune omnium,³ litora quoque communia esse dicuntur, eorum tamen communio ad illum tantum populum applicatur, qui ea occupauit; cur & maris communio ad illum solum populum, qui illud occupaauerit, non applicabitur? Cur aduersarij suscitant Iurisconsultorum opinionem,⁴ quam Imperiali sanctione, tanquam iniquam, & in iure hæreticam, sciunt esse condemnatam? Sed restat adhuc Antonini Pij responsum a Volusio Mætiano relatum, quo se orbis dominum asserit, legem autem maris, quodque vltimo loco reliquimus, cū de eo inter viros doctissimos magna sit altercatio, qui in illud librariorum incuria mēdum irrepsisse contendūt. Vulgatus textus est:

A'ξίωσις

1. L. venditor
fundi. ff. com.
præd.

2. Bald. loc.
cit.

3. §. 1. Instir.
de rer. diuis.
l. 2. ff. eod.

4. Leo Imper.
Cōstitut. 56.

In Mari Ligustico. Lib. I. 103

Ἀξίως Εὐδαίμονος Νικομήδεος πρὸς Ἀντονίνου Βασιλέα.
 Κύριε βασιλεῦ Ἀντονίνε. Ναυφράγιον ποιησάντες ἐν τῇ Ἰταλία,
 διηπάγημαν ὑπὸ τῶν δημοσίων τῶν τὰς Κυκλάδας νήσους
 οἰκωντῶν. Ἀντονίνος εἶπεν Εὐδαίμονι. Ἐγὼ μὲν τὸ κόσμον κύ-
 ριος, ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης: τὸ νόμῳ τῶν Ῥοδίων κει-
 νῶν τῶν ναυπηγῶν, ἐν οἷς μή τις τῶν ἡμετέρων αὐτῶν νόμος
 ἐναρπῆται. τῆτο δὲ αὐτὸ καὶ ὁ θυότατος Αὐγύστης ἔκεινεν.

Quæ ita Latine sunt reddita. *Deprecatio Eudæ-
 monis Nicomediensis ad Antoninum Imperatorem.*
Domine Imperator Antonine. Naufragium facientes
in Italia direpti sumus a Publicanis Cycladas Insulas
habitantibus. Antoninus dixit Eudæmoni. Ego quidem
mundi Dominus, Lex autem maris: Lege Rhodiorum
iudicetur nautica, in quibus ei nulla nostrarum Lex ad-
uersatur. Hoc autem & ipsum D. Augustus iudicauit.

I. Miscellæ,
 l. 3. c. 11.

Samuel itaque Petitus Gallus duplex mendum
 huic legi inesse arbitratur: Ac primum qui-
 dem Cosmographiæ aduersari putat, quod in
 deprecatione Eudæmonis legitur, ad illum
 diripiendum, cum in Italia esset naufragus, e
 Cycladibus, tanto maris spatio ab Italia seclusis,
 Publicanos accurrisse; putat itaque esse legendū
 ἐν τῇ τῆλια (supple θαλάσση) ναυφράγιον ποιησάντες.
In Teliaco mari naufragium facientes. Τῆλος enim
 vna Cycladum est, referente Stephano, quo pa-
 cto Cosmographiæ minime repugnat depreca-
 tio, cum Cycladum Publicani diripere facile po-
 tuissent, quæ in vna earum Insularum fiebant
 naufragia, in Italia non item. Alterum mendum

104 De Dominio Ser.^{mz} Gen.Reip.

corrigit in responso Antonini, agnoscens illud non sibi constare, si vulgatus textus admittatur; Corrigit itaque illud: ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης, ac legit, ὁ δὲ ἄνεμος τῆς θαλάσσης, vt Latine sit. *Ego quidem mundi Dominus, ventus autem maris.* Hanc emendationem sequitur approbatque¹ Io. Isaacus Pontanus Batauus. Io. autem Seldenus Anglus, quæ circa Cosmographiam a Petito emendantur,² admittit, aliter vero Antonini responsum corrigit, nulla litera aut addita, aut immutata, sed tantum variata interpunctione. Vulgatus textus est. Ἐγὼ μὲν τῆ κόσμου κύριος, ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης. τῶ νόμῳ, &c. Seldenus legit. Ἐγὼ μὲν τῆ κόσμου κύριος. ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης. τῶ νόμῳ, &c. Vt sensus sit. *Ego quidem mundi Dominus. Sed vero illa lex, seu mos est maris, respiciens ad Eudæmonis deprecationem, qua directio causabatur, quamque Imperator morem maris videtur asserere; vel ita ait esse corrigendum. Ἐγὼ μὲν τῆ κόσμου κύριος. ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης τῶ νόμῳ τῶν Ροδίων, &c. Vt Latine sonet. Ego quidem mundi Dominus. Lex autem, seu mos maris lege Rhodia iudicetur.* Neutram ipsæ emendationem condemno, præsertim in ijs quæ ad Cosmographiã attinent; veruntamen in Imperatoris responso si mendum agnoscamus, neque supplendum³ ἄνεμος putarem, neque interpunctionem mutandam. Nam in Petiti emendatione additur litera, & mutatur ο in ε, quod nimis crassam libratorum ignorantiam præsert, ac præterea Poëticum quid

¹ Discuss. hist. de domin. mar. l. 2. c. 15.

² Maris claus. s. l. 1. c. 25.

quid sapit, & Imperatoria maiestate indignum, ventum dicere dominum maris, praesertim cum nihil ad rem faciat. Seldeni autem emendatio duriusculum reddit sensum, ut recte obijcit Pontanus. Quid enim sibi vult: *Lex maris lege Rhodia iudicetur?* Quod si Latine reddimus, *mos maris*, anne tanta erat in Graeca lingua vocabulorum penuria, ut eandem dictionem repetere in eadem periodo Martianus cogeret? legendum itaque censerem: *Εγώ μὲν τὰ κόσμη κέρειος, ὁ δὲ γόμος τῆς θαλάσσης. τὰ νόμων τῶν Ροδίων κενέθω,* &c. Est quidem vero similis paulo obscurius scriptum γ, & fortasse temporis iniuria deleto caudice, pro a librarijs fuisse lectum, atque ita transcriptum, quam vnam literam omissam, & alteram mutatam, & sensus magis sibi constat, quam in emendationibus Seldeni. Γόμος namque merces appellantur, quae nauibus feruntur. τὰ δὲ ἐκπρόμανα ταῖς ναυσί, inquit Pollux, φόρτος, φορτία, ἀνάμα, ῥάπος, γόμος, παρεθῆκα. Quae vero imponuntur nauibus, onus, sarcina, pondus, accessiones; Et Athe-naeus, ἡ δὲ ἡ ναὺς τῆ μὲν κατασῆναι εἰκόσους, τὴ ταῖς δὲ δὲ τῶ μὲν κατοτάτω, ἔχων ἐν τὸν γόμον. Erat autem haec nauis structura quidem viginti transitorum, tres habens aditus in infimo ad merces. Et Eustathius hanc eandem vocem agnoscit. Sensus itaque dilucidus est. *Ego quidem mundi Dominus, merces autem maris lege Rhodia iudicentur.* Sed haec, ut ingenue fatear, coniectura est: & quamuis vndique

1. In Onomast.
sic. l. 1. c. 9.

2. L. 5. Diogen.
soph. c. 8.

3. Iliad. O.

ma-

ma-

manuscripta perquisierim, ac praesertim in Bibliotheca Vaticana, nullibi tamen inueni hanc legem Graece descriptam, cum fortasse librarij eius linguae essent ignari, sed in plerisque etiam Latina omittitur; in alijs suppletur in margine. Verum tamen nullum inesset mendum, lex nihilominus maritimo dominio minime aduersatur. *Ego quidem mundi Dominus*, inquit Antoninus, *Lex autem maris*. Lex maris est domina, verum tamen ubi nostris legibus non aduersetur. Nostrae ergo leges illi imperant legi, nos legibus nostris; cum Imperator leges omnes in scrinio pectoris habere dicatur, & lex sit quicquid ipsi placet, illasque corrigere, abrogare, obliterare possit ad arbitrium; sic lex maris est domina, Imperator dominus legis, nonne & maris dominus est Imperator? Cum itaque scire leges non sit, earum verba tenere, sed vim ac potestatem, qui ex hoc responso, maris dominio Imperatorem renunciare arbitrantur, legem hanc minime intelligunt, cum haud mentis compos fuisset Antoninus, aut Maetianus, si ille rescripsisset, hic notasset, Imperatorem esse Mundi dominum, legem autem maris, hanc autem deinceps legem, eiusdem Imperatoris legibus, hoc est voluntati subiecisset. Hinc eos, & quidem iure, viri doctissimi perstringunt, quasi ridicula effutiant, & sibi

com-

1. L. 1. ff. de
const. d. sed &
quia, Inst. de
Iur. nat.
2. L. vnic.
C. de emend.
Cod. in fin.
3. L. scire, ff. de
legib.

4. Alciat. l. 2.
d' spunct. c. 5.
Gryphind. de
Inst. c. 14.
p. 62.

commentum effingant. Itaque hoc responso intelligunt, Imperatorem se mundi quidem, ac maris dominum asserere, lege autem Rhodia iubere maritima iudicari. Alij, Imperatorem se maris legem dicere, & dominum Mundi. Sic Baldus expresse, (quem tamen suarum partium faciunt aduersarij) non modo ex hoc responso non arguit liberū esse mare, sed infert Imperatorem dominū esse maris, ac terræ; quod etiam faciunt Castrensis, alijque Interpretes; ideoque dominio maritimo nulla Iureconsultorum obstant responsa, nulla Imperatorum rescripta ex ijs, quæ ab aduersarijs afferuntur.

1. Alciat. loc. cit. lo. Dauth. hypoty. sect. 3.

2. Ign. us, & Forcatul. de Cupid. Iur. c. 9.

3. In dista.

1. A. Z. 2. 2. 3.

4. Ibid. n. 1. Gryphian. loc. cit.

Sacræ pagina Oracula, quæ ab aduersarijs opponuntur, dominium maris non tangere.

CAP. XV.

ATOVI post tot exantlatos labores, cum iam nos tenere victoriam puraremus, ab aduersariorum Achille repellimur. Gloriosum saltem fuerit a solo Achille potuisse superari. Religionem nobis iniiciunt aduersarij, Sacræ paginae Oracula obtundunt. Ego autem, qui non ignorem, quanta aduersus sacras Scripturas adhibenda sit reuerentia, ferre haud possum in alienos sensus ab aduersarijs illas detorqueri. Liceat itaque expendere, quam apposite

-107

O 2 aduer-

108 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

aduersus maris dominium Sacrae paginae Oracula afferantur. Quae igitur apud Iob Deus loquitur, nihil ad dominium spectant, sed de creatione, ac limitatione maris sunt dicta, ipsiusque naturae cognitione, de quibus nos minime disputamus. Alibi etiam Deus eadem fere loquitur. *Me ergo, ait, non timebitis, & a facie mea non dolebitis, qui posui arenam terminum mari, praecipuum sempiternum, quod non praeteribit, & intumescunt fluctus eius, & non praeteribunt illud.* Verba Regij Prophetae dominium magis tangere videntur, ideoque latius sunt explicanda, ut illa contra dominium maris non stare demonstremus. Primus locus est versiculus decimus Psal. LXXXVIII.

אתה נושיל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבתם.
Tu dominaris potestati maris, motum autem fluctuum eius tu mitigas, ut habet editio vulgata. Veruntamen dictio גאות quam potestatem vertit vulgatus Interpres, elatio, tumor, superbia proprie est, unde reddit Pagninus. Tu dominaris in elatione maris. D. autem Hieronymus, & Nebiensis. Tu dominaris superbiae maris. Et paraphrasis Chaldaea. Tu potestatem habes in elationibus maris. Et Arias Montanus,
Tu maris fluctus cohibes, superbis
Temperasque sondis.
 Ac paraphrastice eruditissimus Fabius Leonida,
Tu pelagi sedas iram, motusque superbi,
Cum furit, & vastos attollit in aëra fluctus.
 Vul-

Vulgatus autem per antonomasiam potestatem interpretatus est, cum nullam maiorem mare habeat potestatem, quam superbiendi, ac fluctus attollendi: nihil autem de maris dominio in hoc versiculo agitur, sed de diuino imperio, quod Deus habet in mari, quoque fluctus, tempestatesque compescit, veluti statim sequentia verba apertissime declarant, cum inquit Propheta, *Et motu fluctuum eius tu mitigas.* Ac tantum abest, vt Regius Psaltes velit dominio maris aduersari, vt eodem Psal. Vers. XXV. inducat Deum sibi promittentem dominium maris. *Et ponam, inquit, in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius.* Alius est Versiculus quintus e Psal. XCIV.

אֲשֶׁר לִי הַיָּם וְהַיָּם עָשָׂה וְיָבֵשׁ יָרֵוּ וְיַצְרֵנוּ
 Quoniam ipse est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius; habet Vulgatus. Radix autem Hebraica; Quoniam ipsi est mare, & ipse fecit illud, & aridam manus eius fabricauerunt. Superiori autem versiculo dixerat Propheta

אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מַחְקֵי אֲרָצוֹת וְתוֹעֵבוֹת תְּהִי־לֵוּ
 Quoniam in manu eius sunt omnes fines terrae, & altitudines montium ipse conspicit, vt vertit Vulgatus; & secundum radicem. Quoniam in manu eius sunt penetralia terrae, & auia montium ipsi, id est sunt; vsus eadem phrasi in sequenti versiculo, mare Deo esse, ait, hoc est, illud a Deo possideri, vt superiori, auia montium dixerat. Quis neget mare, vt auia montium, Dei esse? quin imo cunctorum creatorum,

110 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

torum Deum esse dominum quis inficietur?

1. Psalm. 23.
vers. 1.

Idem Regius Propheta¹ alibi. *Domini est terra,*

2. Psalm. 88.
vers. 12.

& plenitudo eius, orbis terrarum, & uniuersi, qui

3. Psalm. 49.
vers. 11.

habitant in eo. Et alio in loco Deum alloquens,

Tui sunt caeli, & tua est terra, orbem terra, & ple-

nitudinem eius tu fundasti, Aquilonem & mare tu

creasti, imo & ipse Omnipotens; Mea sunt omnes

ferae sylvarum, iumenta in montibus, & boues. Quis

abnuat? Atqui & montium cacumina, terra, ferae,

boues, omnia denique creata, homini a Deo

donata sunt, neque vlla de ijs est disceptatio;

cur mare potius dicunt aduersarij Dei esse, quam

cetera? Omnia quidem Dei sunt, mare, terra, fe-

rae, ipsique homines, cur cetera in hominum

proprietatem transeunt, reseruato D.O.M. supre-

mo dominio, mare non transibit, cum de ipso

a Deo nihil determinatum speciatim inuenia-

mus? Sic diuinæ paginae oracula dominio mari-

timo minime reluctantur, nulla illud lex con-

demnat, Poëtarum ineptia non infirmant, ad-

uersariorum argumenta non tangunt:

ideoque firma veraque est sen-

tentia, quam sequimur:

In mari haberi posse

dominium.

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

Domi-

Dominium maris quale sit.

CAP. XVI.

ED quoniam inter eos, qui mare subiacere dominio posse arbitrantur, minime conuenit; alij namq; iurisdictionis, ac protectionis limites haud excedere eiusmodi dominium censent; alij dominium quidem plenum, cum iurisdictione coniunctum, admittunt, sed litorale, & quod altum ingredi minime audeat; alij plenum dominium esse asserunt, cum in litorali, tum in alto pelago, cum iurisdictione coniunctum; determinandum nobis restat, quibus adhærendum sit, & quale sit dominium hocce maritimum. Qui itaque eius opinionis sunt, quæ dominium maritimum sola iurisdictione concludit, dominium duplex esse statuunt; aliud ratione iurisdictionis, & protectionis, quod vocant dominium vniuersale, vel superioritatem, quale est id, quod Princeps habet in rebus singulorum; aliud ratione proprietatis, quod dominium particulare appellat, atque hoc in rebus priuatis attribuunt singulis, non Principi. Hinc in mari tria considerant, proprietatem, vsum, & iurisdictionem; ac proprietatem quidem nullius esse contendunt; vsum communem omnium hominum; iurisdictionem Principis, qui secundum hanc tenetur ma-

*1. Pac. de
domin. mar.
Adriat. Grof.
de iur. bell.
l. 2. c. 3. a
nu. 11.*

re,

112 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

re, cui hoc modo dominatur, tutum & securum reddere a piratis, subditos tueri, ac potest contra capere, & punire in eo delinquentes, ac si in suo territorio deliquissent: alios nauigare, aut piscari volentes prohibere: ac demum nauigantibus, piscantibusque vectigalia, portoria, tributa imponere, & augere, eaque non persoluentes punire. Veruntamen hi inter se pugnancia afferunt; Nam dominium illud iurisdictionis, quod imperium proprie appellatur (quamuis hoc vocabulo etiam dominium significetur) non importat aliquod ius vtile, vel directum; sed ius vniuersale ratione superioritatis, & solam defensionem, & protectionem, non autem quod is, qui eiusmodi dominio fruitur, possit imponere onera, seu tributa: quod tamen Principem facere posse in mari concedunt. A dominio deinceps progredientes, ad iurisdictionem declinant, quæ cum sit tantummodo potestas iurisdicendi, nihil in se dominij continet, nisi imaginem quandam inanem. Cum enim duplex sit dominium: superius, quod proprietas appellatur: & inferius, seu subalternum, quod vtile dominium dicitur; hi proprietatem, atque vsum a suo maris domino subtrahentes, solamque relinquentes iurisdictionem, mihi videntur quasi vestitum asserere, quem spoliarunt. Atque eo manifestior eorum error apparet, quo vsum maris communem omnium hominum facientes, concedunt.

1. Senec. de
benef. l. 7. c. 4.
& 6. Gry-
phian. de in-
sul. cap. 14.
nu. 10.

2. Mandel.
cōf. 62. n. 19.
& seq. &
n. 22. & seq.

3. Bald. cōf.
483. n. 1. l. 1.
& cōf. 365.
in prin. l. 5.

4. Glos. &
Bart. in l. 1.
ff. de iurisl.
Bald. in l. tra-
ditionib. C. de
pact. nu. 6. &
ibi las. nu. 9.

In Mari Ligustico. Lib. I. 113

cedunt deinceps Principi, vt piscari, ac nauigare quoslibet iure possit vetare, ac prohibere, seu impositis vectigalibus, inde fructū capere. Quin imo proprietatem maris nullius esse dicentes, & iurisdictionem, quam Principi tribuunt, nullius facere videntur; nam ¹ cum proprietas importet directum dominium tantum, & hæc ex ipsorum sententia, nullius sit; quo pacto Princeps exercebit iurisdictionem in mari, cuius neque directum dominium habet, cum iurisdictione nulli, absque consensu domini, possit exerceri, & is, ad quem spectat iurisdictione in ea quæ imperij sunt, nullam ² habeat authoritatem? certe iniuria Veneti, in Genuenses Adriatico nauigantes, nolentesq; soluere vectigalia, animaduenterent, si ille sinus nullius dominio esset subiectus, cum in Genuenses ipsos nullum dominium habeant. Verumtamen vectigalia imponi, nauigationem impediri, aliaque iure fieri & posse, & consueuisse, cum ipsi demonstrauius, tum illi admittunt, ac profitentur. ³ Concedunt insuper, proprietatem maris, quam nullius esse asserunt, fieri occupantis, cur & hæc Principis fieri non potest, si mare classibus occupauerit, defenditque? Præterea cum istam iurisdictionem definiant esse tale dominium, quale Princeps habet in rebus singulorum, si suam sententiam sequatur, in mari haberi non potest, quod singulorum non est, sed nullius secundum proprietatem,

1. *Inf. in d. l. traditionibus cū ibi citat.*

2. *L. ea quæ ff. ad munic.*

3. *Pac. loco cit. ex l. in tantum, ff. de rer. diuis. & ex l. sane ff. de iniur.*

solloq

P

tem,

114 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

tem, & commune secundum vsum, nisi prius admittant, & proprietatem, & vsum fieri posse singulorum: quod si concedant, iam plenum dominium concessere. Horum itaque opinione, quæ sibi ipsi ita repugnet, minime admittendam censemus. Videamus modo, quibus rationibus ij nitantur, qui maris quidem admittunt plenum dominium, cum iurisdictione coniunctum, sed litoribus circumscribunt. ¹ Aiunt igitur mare occupari potuisse ab ijs, qui terras ad latus vtrumque possideant, etiam si aut supra pateat, vt sinus; aut supra & infra, vt fretum, dummodo non ita magna sit pars maris, vt cum terris comparata, portio earum videri nequeat. Immensum namque mare esse ² aiunt, & nunquam in vnus ditionem venisse, neque ideo quod aliquot maria dominum patiantur, vastum quoque illum, ac vniuersalem Oceanum subijci imperio posse, cum vix particularia maria, eorumque sinus, præsertim capaciores, nisi summa cū difficultate, ac vi maiori, sub alicuius dominio haberi possint. ³ Ad hæc, cum dominia terminis distinguantur, neque vllus in vasto, ac aperto mari terminus possit constitui, nullum ipsius esse posse dominium consequens est, quod in litorali non accidit, in quo termini assignari possunt promontoria, scopuli & similia; & cum mare terris non contineatur, sed orbem terrarum contineat, quis in incognitis illius partibus posset

1. Grot. de iur. bell. l. 2. c. 3. nu. 8. Gryphiæ. de Insul. c. 25. num. 67. Io. Isaac. Pont. discuss. hist. l. 2.

2. Pontan. d. l. 2. c. 2. § 3.

3. Ibid. c. 11.

In Mari Ligustico. Lib. I. 115

posset dominari? Veruntamen neque hæc con-
uincunt, mare tantummodo, quod secundum li-
tora extenditur, subiacere dominio posse. Nam
quod aiunt, immensum mare esse, & nunquam
in vnius potestatem venisse, libenter admittimus
(quamuis Adamum vniuersalem dominum
maris æque, ac terræ fuisse dicamus, vt demon-
strauimus) sed neque orbem terrarum totum,
vnquam vnius imperio fuisse subiectum addi-
mus; ac veluti absurdum esset dicere, Hispania-
rum Regem suorum Regnorum non esse domi-
num, quod totus terrarum orbis in vnius nun-
quam venerit ditionem, sic & esset absurdum
negare, iuxta hanc rationem, Genuenses maris
Ligustici esse dominos, quod totum mare nun-
quam fuerit vnius imperio subiectum. Quod
autem negant, ideo non concludi, pelagus subijci
posse dominio, quod aliquot maria in potesta-
tem sint redacta, non video quodnam habeat
fundamentum. Certe si dicerem, orbem terra-
rum subijci dominio posse, quod Reges Galliarū,
Hispaniarum, Britannia, cæterique in Gallijs,
Hispanijs, Britannia dominantur, mihi viderer
haud inepta dixisse, cum ostendissem in terris
reapse exerceri dominium. Sic cum demonstra-
tum sit, Principes, ac populos re nauali excellētes,
quos retulimus, sui maris imperium retinere,
consectarium est, mare dominium pati. Diffe-
rentia vero, quam statuunt inter litorale, atque

116 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

apertum pelagus, quod illud limitari possit, hoc minime, non obstat, quin & in hoc dominium extendatur, cum in aperto solo termini, limitesque ex Nautica, atque Cosmographica, commode præfigantur, veluti supra fuisse demonstratum est. Quod autem vix particularia maria, sub alicuius dominio retineri possint, ac summa cum difficultate, & vi maiori, ubi verum esset, penderet potius ex imbecillitate Principum, quam ex maris natura: nosque illum, qui dominatur, habere sufficientes vires ponimus, ad suum dominium tuendum: neque aliud est quod aiunt, quam si dicerent, ideo Æthiopum Imperatori non esse sua regna subiecta, quod ille vires non habet, quæ illis tuendis sufficiant. Et qua de causa infami anarchiæ expositum apertum mare relinquunt, ac piratarum asylum faciunt, cum litorale protectioni Principum commendarint? Quæ est varietas ista nature? Quæ aperti maris crimina, ut Reip. prodesse non possit, sed scelerum tantum, ac rapinarum sit receptaculum? Non est igitur, cur huic opinioni adhæreamus, cum secundum ipsam consequatur hoc incommodum, ut apertum pelagus, nullius aut dominio, aut iurisdictioni subiectum, commercijs generis humani sit prorsus inutile. Atque hæcenus demonstratum sit, mare dominio subesse, hoc autem dominium nudam non esse iurisdictionem, neque litoribus adhærere; quare consequens est, ut
ple

plenum¹ dominium sit, ² quod proprietatem, & vsum fructum contineat, tam in litorali, quam in aperto mari, ³ ita vt ipso vti frui, domini iniussu, minime liceat, quod plenum dominium iurisdictio consequitur, vbi illud ad Principem spectet, ⁴ cum in regalibus proprietas, vsum, & iurisdictio plerumque concurrant; huic autem dominio nō derogat nauigatio, seu piscatus, etiam si libere permitterentur: nam nihilominus plenum dominiū esse penes Principem diceretur, cum vsum fructus non dominium sit, ⁵ sed seruitus, qua non obstante recte dicimus, mare totum esse Principis, licet vsum fructum alijs concederet; proinde quamuis libere Princeps nauigare, ac piscari in suo mari quoscunque pateretur, adeoque formalem, quem appellant, vsum fructum largiretur, nihilominus plenum illius dominium haberet, proprietatem scilicet, & causalem vsum fructum, vt viarum, quæ suæ sunt conditionis. Dominio itaque mare cum subiaceat, pleno subiacet dominio: atque ideo maris plenum dominium esse statuimus, nihil differens a Monarchijs, & alijs terrestribus Imperijs, vt ⁶ Isocrates aiebat: & Princeps ⁷ eo modo dominatur mari, quo telluri, ⁸ ratione scilicet administrationis; cum alioquin, nec terras possit absolute alienare, circa quod obseruandæ sunt Politicæ Rerum publicarum, ac Regnorum Constitutiones.

1. Capoll. de seruit. rustic. prad. c. 26. nu. 8. & 11. Selden. maris claus. lib. 1. c. 16.
 2. Gl. in l. re. ete dicimus, ff. de verb. ob. lig. in verb. seruitutis: Bart. & alij in l. vsum fructu eod. l. as. in l. non quocumq; fundus n. 1. ff. de legat. 1.
 3. Seld. dict. cap. 16.
 4. Gryphid. loc. cit. c. 16. nu. 8.
 5. Gl. in d. l. recte dicimus et ibi Bart. ead. glos. in verb. quia vsum fruct. in § si cui fundus, instit. de legat.
 6. In Orati. de Pace.
 7. Barros in l. Asia decad. 1. l. 1. c. 1.
 8. Cast. in l. de prece. ff. ad l. Rhod. de iact. nu. 5. & seq.

Domi-

*Dominium maris quomodo acquiratur,
& quo pacto ipsius possessio occupa-
petur, & retineatur.*

CAP. XVII.

TALE igitur est maris dominium, quale descripsimus. Videamus porro, quomodo acquiratur, & quo pacto ipsius possessio occupetur. Quoniam itaque datū humano generi a Supremo Numine maris æque, ac terræ dominiū demonstrauimus, quomodo deinceps in nationes, ac populos, priuatosque homines deriuarit, dispiciamus. ¹ Ante diluuium igitur, Adami liberi in hunc mundum, veluti in amplissimam domum opibus refertam, venientes, vt quisque sibi prior aliquid occuparat, illius dominus per occupationem efficiebatur; sicuti legimus, ² Caimum sibi partem aliquam terræ subiecisse; quod si ante occupationem plures ad idem aspirassent, vel ambigeretur, quis prior occupasset, sorte decidebatur: ³ secus post diluuium factum est; Nam primo inter Noachidas orbis est facta partitio, secundum quam eorum vnusquisque regionum, quas sortitus fuerat, factus est dominus. Quare non amplius iusta fuit occupatio, nisi aliqua regio a Domino, cui obtigerat, desereretur, vel aliquæ res nullius essent, quas quisque sibi poterat occupare, ⁴ & ipsarum legi-

1. D. Thom.
q. 66. art. 1. 2.
Less. de Iust. &
Iur. l. 2. c. 1.
dub. 1. & 2.

2. Genes. 4.
Euseb. Cedren.
alij.

3. Genes. 10.
& 11. Joseph.
Hebr. Euseb.
Cedren. alij.

4. S. fers. inst.
de rer. diuis.
& ibi DD.
D. Thom. &
Less. loc. cit.

In Mari Ligustico. Lib. I. 119

legitimus, ac iustus Dominus fiebat. Sic dominium omne, aut diuisione Noachidarum, aut occupatione derelictorum, seu eorum quæ nullius erant, nitebatur.¹ Sequuta postmodum bella alium dominij titulum dederunt, qui iure belli appellatus est. Namque ea, quæ iusto in bello ab hostibus capiuntur, capientium fieri communi gentium consensu confirmatum est. Quin imo & Ius diuinum permittit, vt spolientur hostes, & domini fiamus eorum, quæ ab hostibus ceperimus. Sic Abrahamus de spolijs, quæ a quinque Regibus reportarat,² decimam Deo dedit, & Deus ipse diuidendam esse prædam Israelitis³ præcipit; atque⁴ alibi sibi etiam decimam ex hostium spolijs referuat; quod ab Hebræorum ducibus semper fuit obseruatum, vt legimus de⁵ Iosue, &⁶ Saule, alijsque. Sed iure gentium, lex sempiterna, vt ait⁷ Xenophon, inter omnes homines est, quod si quis urbem hostium ceperit, eius sint bona, quæ in ea ciuitate reperiuntur, &⁸ omnia quæ victus habuit, victoris fiunt: & Plato cum duos acquisitionis modos⁹ statuisset, venationem, & commercium, venationis genus constituit bellum, quo victorum hostium bona acquiramus; quo iure¹⁰ Socrates Euthidemum, interrogando eo perducit, vt spoliare non semper iniustum esse fateatur, vt euenit cum hostis spoliatur.¹¹ Aristoteles quoque legem, veluti pactum quoddam commune, profitetur, quo bello

1. Cic. 1. de off. 9. isem ea. instic. de rer. diuis.

2. Genes. 14.
D. Paul. ad Hebræos 7.
3. Deuter. 20
4. Numer. 31

5. Iosue 22.

6. Reg. 1. c. 19

7. Cyropad. lib. 6.

8. Plato de legib.
9. In Sophist.

10. Apud Xenoph. de fact. & dict. Socr.

11. Politic. 1. c. 4.

120 De Dominio Ser.^{mo} Gen. Reip.

1. Plutar. in Alex. Philip. in epiit. ad Athen. Aeschin. de male obit. legat. Livius lib. 39. Iustin. l. 38. Cicero. contra Rullum, & offic. 1. & alij per Grot. de iur. bell. l. 3. c. 6. & Alber. Genti. de iur. bell. l. 3. c. 4. & per Balchas. Ayala de iur. & off. bell. l. 1. c. 5. nu. 1.
 2. L. natura. l. om. s. fin. & l. transfuga ff. de acq. rer. dom. l. 1. ff. de acq. possess. s. item ea qua. in iur. de rer. divis. & ibi Porc. na. Soc. iun. in l. 1. ff. de acq. poss.
 3. Cap. ius gentium. & c. ius militare dist. 1. c. dicat. 23. q. 5. c. sicut & ibi glos. in ver. restituat. de iure iur.
 4. Cap. sicut. & c. si non. 23. q. 3.
 5. L. Pöponius ff. de acq. rer. dom. l. postliminium. §. postliminio. l. postliminij. §. in bello. & l. fin. ff. de capt.
 6. Consular. maris c. 287. & alij per Grot. d. c. 6. nu. 3.
 7. Xenoph. de Vectigal. Grot. d. c. 6. nu. 4.
 8. Covarruv. in c. peccatū. de reg. iur. in 6. 2. veloct. §. 11. cum ibi citat. Ayala. d. c. 5. nu. 35. & seq. Grot. d. c. 6. nu. 7.

bello capta, capientium fiant. In summa, ne longius, quam par sit, nostra vagerur oratio in re adeo clara, optandum est, vt hostibus bona adsint absque virtute quamplurima; sic enim fiunt illa non eorum qui possident, sed capientium, vt aiebat Antiphanes, nam omnino victori cedunt, quæ is iusto bello acquisierit. Et iure Romano² acquisitio iure belli facta, pro acquisitione iuris gentium agnoscitur, atque hoc modo capta, statim capientium fieri determinatur. Quin & Iure Pontificio hic acquirendi dominij modus non tantum³ approbatus est, sed etiam laudatus, vbi ab hostibus Ecclesiæ aliquid Christiani receperint; ea vero cepisse ab hostibus dicimur, quæ intra fines nostros perduximus, vt persecutionem effugerint.⁶ Capta autem in mari tunc capta censentur, cum penes eos, qui ceperint, viginti quatuor integras horas permanerint.⁷ Veruntamen agri, ac provinciæ non statim captæ intelliguntur, simul atque infesæ sunt, sed demum captæ censentur, cum mansuris munitionibus ita includuntur, vt, nisi ijs expugnatis, hosti in eas palam aditus non sit. Quæ itaque hostium sunt, capientium fiunt, vt dicebamus, atque⁸ ita vt nequeant

queant iure gentium vendicari ab ijs, qui ante hostes nostros ea bona possederant, & bello amiserant, quia ius gentium hostes prius dominos fecit, deinde nos; Qua exceptione se tuetur Iephte¹ aduersus Ammonitas, qui regionem, quam Ammorhæis Hebræi iusto bello ademerant, repetebant, tanquam olim a suis possessam. Romani quoque repetentibus Auruncis ea quæ quondam sua fuerant, ² responderunt, se iusto bello, & virtute quæsitæ, tanquam propria, solere prognatis ex se relinquere. Et ³ Volscis, sibi honestissime acquisita videri, quæ iusto bello parta sūt, nec se fore adeo stultos, vt virtutem fraudarent suo præmio, sed operam daturos, vt huiusmodi possessiones transirent ad posteros, alioqui vbi ipsi ea adimerent sibi, se ipsos tractarent hostiliter. ⁴ Hoc enim acquisitionis genus a Dijs verius, quam ab hominibus profectum esse dicebant, omniumque gentium tam Græcarum, quam Barbararum vñ comprobatum: Et cum a ⁵ Tigrahe Reipub. Romanæ hoste Syriam recepissent, eam Antiocho Pio, ipsius antiquo domino, quamuis amico, minime reddidere, sed illi Pompeius respondit, vt habenti Regnum non ademisset, ita quo ille Tigrani cessisset, se non daturum, quod tueri nesciret. ⁷ Atque hanc iure belli acquisitionem, seu occupationem voces, apud Romanos, ⁸ qui se religione, id est cultu Deorum, cæteris populis multo superiores

1. Iudic. 11°

2. Dionys.
Halyc. antiq.
Rom. l. 6.

3. Ibid.

4. Ibid. l. 8.

5. Appian.
Alex. in Mi-
thrid. Iustin.
lib. 40.

6. Apud Iu-
stin. ibid.

7. Gryphiand.
de Insul. c. 10
n. 17.

8. Cic. de na-
tur. Deor. l. 2.

mod

Q præ-

122 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

prædicabant, ipsa religio nunquam potuit im-
pedire. ¹ Cyprus enim, quamuis Veneri dicata-
in ditionem tamen, auide magis quam iuste, est
redacta. Propius ad nostra tempora, cum Gotho-
fredus Bullionus Syriam a Sarracenorum Ty-
rannide liberasset, quamuis ea ad Græcos Impera-
tores pertineret, nõ est nihilominus restituta, sed
ipfius se Regem Gothofredus Summorum Pontt.
authoritate constituit; ² & manifeste hoc iure
vñsus est Stephanus Tertius Pont. Max. Nam cum
Aistulphus Longobardorum Rex Græco Impe-
ratori Rauennatensem Hexarchatum occupaf-
set; atque inde Romæ Pontificem obsedisset,
Pipinus Francorum Rex subsidio Pontifici ve-
nit in Italiam, neque modo Pontificem obsi-
dione liberauit, sed insuper ipsi Hexarchatum
Aistulpho ademptum donauit; quod ægre ferens
Græcus Imperator, a Pipino suum repetebat; eo-
que dicente, se Hexarchatum cum iuramento
Ecclesiæ Romanæ promississe, Græcus ad Pon-
tificem recurrens, responsum retulit, Hexarcha-
tum iam de ouili D. Petri factum fuisse. Et ³ Hen-
ricus III. Cæsar anno a Christo nato CIDLVI. in
Florentino Concilio sub Victorio II. Pont. Max.
institit, vt Ferdinandus Castellæ Rex Imperium
recognosceret, antiquum Hispaniarum Domi-
num, antequam a Gothis occuparentur; causa-
que in Concilio discussa, Henrico adiudicatum
fuit. Pontifex itaque missis Legatis, Hispanos
hor-

1. Flor. lib. 4.
c. 9. Ammian.
Marcell. l. 14.

2. Anastas.
Bibliothec. in
Stephan. 2.
Blond. dec. 2.
lib. 1. Baron.
annal. to. 9.
ann. 755.

3. Marian. de
reb. Hispan.
l. 9. c. 15.

hortatus est, vt Imperium recognoscerent; quod Hispani haudquaquam probarunt, quamuis evidens inde bellum immineret, excipientes, se minime iugum recepturos, quod sua virtute excusserant. Oratoribus itaque ad Pontificem missis, impetrarunt, vt iterum hæc causa examinaretur, missusq; Rupertus Cardinalis Sanctæ Sabinæ Legatus, Toleti pro Hispanis aduersus Cæsarem pronunciauit; & quod amplius est, cum Pontifici Romano antequam a Gothis occuparentur, vectigales essent Hispaniæ, ijs eiectis, Hispani nullum amplius vectigal Apostolicæ Sedi persoluere voluerunt. Tres itaque hætenus dominij acquirendi modos statuimus de iure gentium esse, occupationem, diuisionem, filiorum Noachi, & bellum; quibus in præsentiarum, ne vltius vagemur, contenti sumus. Mare igitur quando dominium patitur, vt demonstrauimus, aliquo istorum modorum, vt cæteræ quoque res, in potestatem redactum fuisse oportet, occupatione scilicet ante diluuium, seu etiam post, si qua ipsius pars nulli adhuc fuerat attributa, vel fuerat derelicta; diuisione inter Noachi filios facta, ac postremum bello. Sed hoc tum locum habet, cum vt in agris, ac provincijs acquirendis, illas munitionibus firmandas statuimus, sic in mari classibus dominium tuentes, nos geramus tanquam dominos, & cæteros sea, quæ dominij sunt, exercere prohibeamus.

1. Apud Xenoph. rer. Gra. car. 1. 1.

mus.³ Notum est illud Callicratidae ad Lyfandrum, qui cum Callicratidae successori naues traderet, se victorem, maris dominam tradere classem iactauit: cui Callicratidas, *Circumage*, inquit, *naues Epheso ad sinistram Sami, ubi Athenienses in statione sunt, & mihi in Mileti portu classem trade, sic maris imperium te obtinere conuinces*, Innuens, illum maris dominum appellari non posse, cuius dominium hostis impugnans numerosa cum classe mari eodem nauigaret? Iason quoque Thessalus, cum immensam quandam sibi Monarchiam animo moliretur, inter cetera, Athenienses maris imperio spoliare, eoque ipse potiri machinabatur, quod facile se praestitutum existimabat, cum classem commodius, quam illi, alere valeret. *Cum nos*, differebat ille, *Macedoniam, unde Athenienses ligna sumunt, possideamus, multo plures, quam illi, naues adificare poterimus. Viris vero egregijs illas instruere melius, nunquid Athenienses, qui vltima laborant paupertate, aut nos potius posse credendum est? Nautas vero nonne propter abundantiam, & quia alio quoque frumentum emittimus, alere Atheniensibus aptiores sumus, quibus nihil commeatus est, nisi quod pecunia comparant? Praterca, nonne & hac ipsa pecunia nobis copiosior est, qui non ex insulis, sed e Mediterraneis prouincijs fructus colligimus? Sic ille materiem, naues, milites, nautas, commeatum, pecuniam ad acquirendum maris dominium necessaria esse*

2. Ibid. l. 6.

esse censebat. Sed præter hæc, Procles Phlasius
 exigebat quoque portuum commoditatem, &
 earum carum experientiam, quæ ad nauticam,
 ac rem naualem faciunt. Statuimus itaque, ad
 imperium maritimum acquirendum iure belli
 (nam alij acquisitionis modi tot apparatus mi-
 nime requirunt) opus esse classe, qua hostem
 e mari pellamus: portibus quoque, in quibus
 classem tenere possimus: copia turbæ nauticæ,
 & rei naualis peritia, quibus non modo domi-
 nium acquiramus, sed & illud nobis conserue-
 mus. Hinc, vt Athenienses Æginetas, & Medos:
 Romani Carthaginenses, Antiochum, & Phi-
 lippum, hostes nauigare prohibeamus, faciamus-
 que cætera, quæ maris domini solent, vt hoc
 modo actum externum edamus, quo dominium
 nostrum appareat, cum animi actus minime suf-
 ficiat. Cum namque dominium possessione
 maxime nitatur, quam non³ adipiscimur aut
 solo animo, aut solo corpore, sed viroque simul,
 oportet mare non modo occupare, sed⁴ & eo
 animo id facere, vt eius domini fiamus, & ab
 alijs pro dominis habeamur. Neque hic distin-
 guimus inter naturalem, & ciuilem possessionem,
 ne nouam cum aduersarijs quæstionem inchoe-
 mus, qui naturalem tantummodo in mari ad-
 mittunt, quæ si omittatur, ad primam natu-
 ram, hoc est ad communionem redire mare
 contendunt; sufficit enim pro præsentis inspe-
 ctione

1. *ibid.* l. 7.

2. *Grot. de iur.*
bell. l. 2. c. 3.
 n. 11.

3. *L. 3. ff. de*
acquir. poss.

4. *Selden. ma-*
ris claus. l. 2.
 c. 43.

5. *Grot. d. c. 3*
 n. 11.

126 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

atione docuisse, quo pacto dominium maris acquiratur, quo eodem pacto, & ipsius possessio acquiritur: nam ridiculi sunt modi, quibus aliqui illam esse adepti sibi sunt visi. Caius siquidem Caligula, acie in Oceani litore ad Rheni ostia instructa, balistis, ac machinis dispositis, signoque pugnae dato, nemine gnaro, aut opinante, quid moliretur, repente, ut conchilia legerent, galeasque, & sinus replerent, imperavit; atque hæc Oceani spolia Capitolio, Palatioque debita vocans, animos sustulit, ac si Oceanum subegisset: & Autharis Longobardorum Rex equum, cui insidebat, ad columnam, in mari Rhegium alluente positam, adigens, illamque hasta cuspide tangens, eousque Longobardorum fines extendi dixit, quasi illius maris possessionem esset adeptus; hoc idem & Muzam, Sarracenorum Ducem, fecisse legimus, cum in potestatem redacta Africa, ad Oceanum pervenisset: in illum namque equo superbe inuectus, ut ad ephippia fluctibus tegetetur, mare sibi visus est occupasse. Ridicula autem hæc appellauimus, quoniam ad adipiscendam maris possessionem minime faciunt. Alexander vero Macedo plus fati fecisse videtur, qui magna cum classe Oceanum Indicum ingressus, non modo illo nemine resistente nauigauit, sed & aurea pocula, simul cum libaminibus, in undas coniecit; vanæ enim sunt eiusmodi caeremoniæ, ubi quis

domi-

1. Dio Cass.
l. 54. Sext. An
rel. Vict. de
Cæsar. l. 2.

2. Paul. Diac.
de gest. Longo-
bard. l. 3. c. 16
Sigon. de regn.
Ital. l. 1.

3. Aldrete An-
rigued. d'Espa-
ña l. 4. c. 23.

4. Diodor. Si-
cul. Biblioth.
l. 17. Iustin.
c. 12.

dominiū maris adquisierit, cū is mare possidere dicatur, qui ipsius habet imperium, & detentio facta per classes, pro quasi possessione habeatur, vnde possessio maris cum dominio concurret, ac iisdem modis acquiritur. Alius est acquisitionis imperij maritimi modus (quem tamen præcessisse debet occupatio, aut alius ex prædictis) consuetudo, qua inducta, non est amplius necessarius titulus, non solum, vt is probetur, sed neque vt afferatur, etiam si agatur contra superiorem, & consuetudo contra ius fuerit. Huic affinis modus alius est præscriptio: nam vti ex consuetudine publico acquiritur: ita & præscriptione priuatis. Est & alius modus acquirendi dominij maritimi, ex priuilegio Principis; sed quoniam duo modi postremi priuatam iam causam respicere videntur, & ad priuatorum dominium, quod in aliqua maris portione acquiritur, spectare, eos tantum innuisse sufficiat, cum non dominij priuatorum causa, sed Principum, ac Rerum public. hæc nobis sit suscepta disceptatio. Cæterum ex donatione etiam, ex emptione, alijsque titulis, quibus res in proprietatem transeunt, dominium maris acquiri posse censemus. Sed non est propositum omnes acquisitionis modos, sed primos tantum, ac præcipuos adducere. Consuetudo autem non modus est proprie acquirendi dominij, sed exceptionis genus, quo quis, qui mari potitur, nec titulum proferre

aut

1. Capoll. de seruit. rust. prad. cap. 26. n. 8. Gryphiã. de Insul. c. 14 n. 61.

2. Gloss. in l. sane si maris ff. de iniur. Faber in §. flumina, in tit. de rer. diuis. n. 3. Bart. in l. iniur. in tit. actio, §. si quis me, nu. 3. de iniur.

3. Franch. in c. non est n. 3. de consuet. in 6. l. re. Calder. conf. 46: & conf. 259. Archidiacon. in c. seruitutū 18. q. 2. & in c. 1. de præscript. in 6. 4. Rol. a Val. conf. 5. n. 76. & seq. l. 1.

5. Angel. in l. si ff. de vsuc. & in d. l. iniuriarum actio, §. fin. & in §. & quidã. & in §. flumina n. 4. in tit. de rer. diuis. Bald. in rubr. ff. ad n. 4. & alij per Fac. de mari ad dicit.

6. Gloss. in d. l. sane si maris.

128 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

aut vult, aut potest, se tueri valeret, vt in summa
 modi acquirendi dominij maritimi tres illi sint
 occupatio, partitio, & bellum. Videamus modo,
 acquisita maris possessio quomodo retineatur.
 Maris itaque dominus, vt imperium mariti-
 mum tueatur, classe eget in suis portibus dispo-
 sita, qua mare securum reddat a piratis, & in-
 spernentes imperium animaduertat. Sic Ro-
 mani classibus ad Misenum, & Rauennam po-
 sitis, Mediterraneum tuebantur; quod etiam in
 Oceano Britannico² faciebant: & Edgarus An-
 glorum Rex, singulis annis post Paschalem so-
 lennitatem, coactis nauibus, sua maria visitabat,
 ne quid piratę turbarent: sed omnes passim ma-
 ris domini classem habent in suis portibus,
 non modo qua piratas persequantur, sed qua
 etiam vectigalia, tributa, ac portoria exigant,
 quibus classem alant; & multi, non nisi cum ve-
 nia, amicos etiam nauigare permittunt, aliaque
 faciunt, de quibus mox differemus. Sed super alia
 ad conseruandum maris imperium omnino ne-
 cessaria est in re nautica diligentia, ac bona di-
 sciplina, quibus singula apte collocentur, & di-
 sponantur, quibusque Rhodij excellentes, lon-
 go tempore mari imperarunt. Non tamen sem-
 per numerosa, ac præpotens habenda est classis,
 vt putant viri doctissimi, qui maris imperium
 tenere autumant eos, qui armatis nauigijs præ-
 pollent; sed vbi deuictis hostibus, atque occu-
 pata

1. Veget. de
 re milit. l. 4.
 c. 31.

2. Tacit. hist.
 l. 4.

3. Selden. loc.
 cit. l. 2. c. 10.
 ex Malmerbu
 risti, Houen-
 denio, & Flo-
 rentio.

1. Strabo l. 14
 Geograph.

pata maris possessione, ipsius dominus quis est effectus, & ab alijs pro domino habetur, classe, quæ sufficiat ad ea facienda, quæ indicia dominij sunt, quæque supra numerauimus, dominium sibi tuetur, cum id semel acquisitum, & cum pace retentum, non facto amplius, sed iuri innitatur. Defenditur itaque, ac retinetur maris imperium, & possessio classe, bonaque disciplina ac diligentia; atque vbi ita angustum est mare, vt e terris nauigantes ad parendum cogi possint, arces quoque sunt vtilis, quibus Rex Daniæ ad fretum Oresundæ, & Turcarum Imperator, in faucibus Helleponti, ad maritimum imperium exercendum vtuntur.

1. Grov. d. c. 3. nu. 13. in fin.

De effectibus, ac viribus dominij maritimi.

CAP. XVIII.

XERSES Persarum Rex, Helleponto nauibus occupato, iniectoque ponte, Europæ Asiam coniunxerat; cumque oborta tempestate, disiectis nauibus, pontem Hellepontus absorbuisset, iratus Xerxes mari compedes iniici, verbera infligi, stigmata inuri madauit; Et Canutus Anglorum, ac Danorum Rex, folio ad maris æstum posito discumbens, ipsumque mare alloquens, *Tu meæ ditionis es, inquit, & terra, in qua sedeo mea est, nec fuit, qui meo*

2. Herodot. in Polymn.

3. Camden. in Britan. Hæric. Huntidorian l. 6. Flovileg. ann. 1035.

R impune

impune resisteret imperio. Impero igitur tibi, ne in terram meam ascendas, nec vestes, nec membra dominatoris tui madefacere praesumas. Atqui mare non obediens, sed actu solito inundans, pedes Regis, & crura impudenter madefecit. Uterque sane dominio maris abusus esse videtur, ac maritimi imperij effectibus, & viribus plus satis fuisse confusus: sed ut ille superbiae exemplum edidit incomparabilis, sic ille imitandae humilitatis specimen praebuit. Non enim temere praecipit mari, quod illud sciebat minime praestitutum, sed prudenter, ac pie, ut imbecillitatem dominantium aulicis adulatoribus ostentaret: Ideoque perfusis pedibus, cruribusque e sella refiliens, neminem Regis nomine dignum esse pronunciauit, praeter illum unicum, cuius nutui terra, mareque obediret: Ac proinde Regium Diadema deposuit, illudque Seruatoris Imagini, Cruci affixae, consecrauit. Sic ut superbe ille, ac inaniter suam impotentiam patefecit, ita iste prudenter, ac pie, quatenus dominari, ac regnare hominibus liceat edocuit, eosque elementis haud posse imperare demonstrauit. Surda namque sunt elementa, & humanis non solent obedire mandatis. Sic terra plerunque minime respondet votis agricolae, & mare nauigantis preces non exaudit.

Verba miser frustra non proficientia perdo:

Ipsa graues spargunt ora loquentis aquae.

Que-

In Mari Ligustico. Lib. I. 131

Querebatur naufragus: Quidius: quamobrem non est cur maris dominator in illud sibi imperium arroget, quasi necis, ac vita sit dominus, sed hoc imperium suos habere limites putet, & se in elementa non habere auctoritatem. Postquam itaque maris imperium asseruimus, videamus quousque extendatur, quique sint ipsius effectus, & vires, ne dominus maris plus, quam par sit, sibi assumat. Maritimi itaque dominij effectus circa maris usum, ac usumfructum potissimum versantur, cum in reliquis nulla ipsius, ut neque telluris, utilitas appareat. Usus autem maris cum multiplex sit, ut bibere, vesci, lauare, natare, & huiusmodi, nauigatio, & piscatus solis hominibus accommodantur, cætera brutis quoque sunt communia. Hinc qui maris dominium tenent, illud in nauigatione tantum, ac piscatu exercere solent, & quoad usumfructum ea, quæ in suo mari nascuntur, & continentur, sui esse iuris præferunt; Quo iure Borussæ Princeps sibi vendicat succinum, quod fluctus ad litus proijciunt; & Insulæ in mari natæ eius sunt, cuius est mare, & proximum litus. Sed, ut dicebamus, maritimi dominij effectus, circa nauigationem, & piscatum maiori ex parte versantur. Quodque ad nauigationem attinet, potest maris dominus omnibus nauigationem interdicerere, vel permittere, impositis vectigalibus tributisque: & cum nauigatio aut

1. Trist. l. 1.
eleg. 2.

2. Fab. in 6.
li. orum. n. 3.
inst. de ver.
diuis.

3. Schneid.
inst. eod. 9.
Et quide. n. 5.

4. Gryphi ad.
de Insul. c. 10
n. 30. & seqq.

5. L. sane si
maris, ff. de
iniur. ubi est
casus secundum
Raymundum
de Forl. 10
quæ sequitur
las in repetit.

l. quo minus
ff. de flumin.
Angel. de Pe-
rus. c. 290.

Io. de Anst.
in c. 2. de cle-
ric. venat.

Bald. in rubr.
ff. de ver. di-
uis. n. 4. & 5.

Capol. de ser-
uir. rust. prad.
c. 26. n. 10.

Et alij per
Pac. de mari
Adriat. mihi
pag. 38.

132 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Angel. de
Perus. d. conf.
290. in princ.

2. Graff. l. 4.
decis. c. 18.
nu. 53.

3. Grot. de
iure bell. l. 1.
c. 2. n. 2.

4. Cicer. pro
Milon.

armata sit, aut inermis, armataque iterum duplex sit, aut priuati alicuius piratae, aut classis, seu nauium Principis alicuius: illa non solum a Domino maris potest interdici, sed iure gentium interdicta est, possuntque piratae a quocunque capi, & spoliari. Sic Romani olim in piratas instruxere classes, & nostris temporibus Hierosolymitani milites, Magnus Dux Hetruriae, caeterique, etiam in alieno mari in illos animaduertunt, vt in commerciorum, ac humanae pacis hostes, & Pontificia excommunicatione proscriptos, ac detestabiles. Haec autem in duplici est differentia; Aut enim est classis Principis alicuius, qui maris Domino est hostis: aut amici. Hostis autem nauigatio non modo iure gentium, aut belli, sed in ipso iure naturae impediri potest: Quid enim magis est secundum naturam, quam se tueri, & hostes a suis finibus arcere? Sic legimus Iephten iuste contra Ammonitas bellasse, illosque a finibus Israel arcuisse. Cumque hoc, vt aiebat ille, & ratio doctis, & necessitas Barbaris, & mos gentibus, & feris natura ipsa prescripserit, vt omnem semper vim, quacunque ope possent, a corpore, a capite, a vita sua propulsarent, ac se suaque defenderent, minus eget probatione. Quod autem impediri possit amici Principis armata nauigatio, minus quidem iuris habere videtur; id factum tamen identidem reperitur, vt exercituum per terrestria itinera transitus, ad remo-

uen-

-SITIS

uendas suspiciones, ac pacem seruandam. Sic Rex¹ Erythras in mare Rubrum statuit, neminem Ægyptiorum cum nauī longa ingredi posse, sed ut vna tantū oneraria in eo vterentur concessit: & Athenienses, post pacem cum Barbaris initam, non modo eos cū armatis nauigijs extra Cyaneas, & Chelidonias nauigare² vetuerunt, Cimonis tempore, & post prælium ad Salaminā extra³ Cyaneas, & Phasidem, sed etiam, post⁴ victoriam ad Eurymedontem, a mari Græco curriculum equi abstinere illos iusserunt.⁵ Antea quoque Æginetis pollices crudeliter præciderant, ne remū possent agere: ac postea Lacedæmonijs, socijsque nauigationis modum præscripserunt, ne scilicet⁶ nauī longa nauigarent, sed alijs nauigijs vterentur, quæ remis acta vecturam quingentorum talentorum non excederent. Atque adeo recepti iuris erat apud Græcos hic mos armata nauigatione, etiam amicos, prohibendi, ut cum inter⁷ Athenienses, Argiuosque conuenisset, ut populus vterque alterius hostes, per suos fines iter facere, prohiberet, cum Athenienses Lacedæmonios, amicos sibi quidem, sed Argiuis hostes, præternauigare permisissent, Argiui de hoc, tanquam de iniuria, sint questi.⁸ Carthaginenses quoque tribus scæderibus, quæ cum Romanis ante primum bellum Punicum icerūt, nauigationem quidem per reliqua maria concessere, sed ultra Pulchrum promontorium de-

1. Philostrat.
de vit. Apol-
lon. l. 3. c. 11.

2. Plutarch.
in Cimon.

3. Diodor. Sic.
cul. Biblioth.
l. 12.

4. Plutarch.
loc. cit. Aristi-
des in Pana-
then.

5. Cic. de offic.
lib. 1. Valer.
Max. l. 9. c. 2.

6. Thucid. l. 4.

7. Idem l. 7.
Grot. de iur.
bell. l. 2. c. 3.
n. 13.

8. Polyb. l. 3.

134 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

1. *Liv. l. 30. in fin.*

2. *Epir. Liviij l. 48. in fin.*

3. *Liv. l. 33.*

4. *Idem l. 38*

5. *Appian. in Illyris.*

negarunt.¹ Verum Romani, parta de ipsis victoria, eos vicissim nauigare vetuerunt, eorumque rostratas naues omnes Scipio incendit.² Cumque deinceps ij contra fœdus, ac inita cum Romanis pacta, materiem ad naues extruendas collegissent, eorum Senatus seuerè castigatus est. Iidem quoque³ Romani Philippum Macedoniae Regem vsu maris priuârunt, ademptis nauibus omnibus, ipsa Regia comprehensa, inhabilis prope magnitudinis, quam sexdecim remorum versus agebant;⁴ Cumque pacem Antiocho Syriae Regi darent, longas omnes naues illum tradere coegerunt, ornamentaque earum, ac vetuerunt illum plures, quam decem naues actuarias, nulla quarum plus quam triginta remis ageretur, habere, aut monerem ex belli causa, quod illaturus esset, aut nauigare citra Calycadnum, & Sarpedonem promontoria, extra quam si qua nauis pecuniam, stipendium, aut legatos, aut obsides portaret.⁵ Illyrios quoque ad paciscendum compulere, ne vltra Lessiũ pluribus quã duobus lembis, ijsq; inermibus nauigarent. Ac vt ad eos, qui nostris temporibus imperant, veniamus, Veneti neminem armatis cũ nauigijs Adriaticũ ingredi patiuntur, vt supra narrauimus; & Hispani ab Oceano Indico exterorum classes arcent; capitali imposita pœna nauigantibus: vt etiam in Oceano Germanico Hollandos armatis cum nauibus nauigare vetuerunt in inducijs, quæ inter ipsos

anno

In Mari Ligustico. Lib. I. 135

anno a Christo nato CIOICIX. sunt facta. Ac vicissim Hollandi in suo mari ijs armatam nauigationem interdixere. Suecus quoque, maris Balthici dominium sibi ascribens, superioribus annis pacem cum Cæsare facturus, volebat, vt ille ex eo mari armata omnia nauigia abduceret. Et Angli, quamuis amicos Principes per mare Anglicum armata cum classe nauigare minime prohibeant, exigunt tamen, vt armata nauigia, vbi in Regias inciderint naues, in recognitionem maritimi dominij, summa vela demittant, capiuntque tanquam hostes, qui hoc non obseruant; & quoniam, sequente inter Hispanos, ac Hollandos bello, sæpe euenit, vt cum vtrique Anglis sint amici, in Anglico mari sibi occurrentes, manus conferant, Rex Iacobus, certos fines descripsit, intra quos neutri fas est alterum inuadere, facultate permessa, vt in reliquo mari, suo iure ac viribus vtantur, cum alias hostem in solo pacato offendere non liceat. Quod autem ad inermem, & pacificam nauigationem spectat, ea quoque aut omnino interdici, aut vetigalibus portorijisque subijci potest. Illam certe Carthaginenses Romanos exercere vltra Pulchrum promontorium vetuerunt, non modo armatam, vt diximus, sed inermem quoque. Nam Polybius ait, ideo illos hanc nauigationem interdixisse, ne in Romanorum notitiam venirent loca Syrtibus proxima, quæ ipsi propter

1. Seld. mar. class. lib. 2. c. 26.

2. Ibid. c. 22.

3. Grot. de iur. bell. l. 3. c. 4. n. 8.

4. Iuribus sup. allatis.

5. Loc. cit.

fer-

136 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

fertilitatem Emporia appellabant: ac proinde nō modo armata, sed & inermi nauigatione Romanos oportet fuisse prohibitos. Sic Hispani omni prorsus nauigatione ad Indos arcent exteros, & Dani¹ ad Illandiam, ceterasque Hyperboreas insulas nauigationem impediunt, & non nisi habita ab ijs venia, conceditur appullus. Portoria autem, ac vectigalia nauigantibus² Athenienses primi imposuisse dicuntur, capta Chryfopoli, quæ soluebant ij, qui in Pontum nauigabant, vnde³ & decimam maris Athenienses vendebant.⁴ Byzantij etiam omnes in Pontum itidem nauigantes vectigales habuere.⁵ Romani quoque mari Rubro vectigal imposuerunt, ac deinceps eorum Cæsares portoria, & tributa a nauigantibus exigere sunt soliti. Nostris vero temporibus⁶ Galli inter cætera Admiratio suo concedunt, vt capere possit in mari nauigia, quæ frumentum, biscoctos panes, aliasq; merces non permissas deferunt absque venia, atque insuper exigunt vectigalia; quod & faciunt⁷ Angli.⁸ Veneti quoque nostrorum armis, & fame afflicta Rep. mari Adriatico nauigantibus vectigalia imposuere, Laurentio Theopulo Duce: quo tempore lata lex ad hunc vsque diē seruetur, creatusque Magistratus, cum nauigijs attributis, ne legi fiat fraus, diu noctuque vtriusque litoris plagas, portusque perlustrat.⁹ Rex quoque Daniæ ad Sundam Balthici euripum tributū exigit ab ijs, qui

1. Pontan. di-
scuss. histor.
l. 1. c. 21.

2. Polyb. l. 4.

3. Demosthen.
in Leptinem.

4. Polyb. d. l. 4.

5. Plin. l. 19.

Strab. l. 17.

Polyb. Procop.

de arc. hist.

et alijs lau.

datis per Gror.

de iur. bell.

l. 2. c. 3. n. 14.

6. Popellinier.

et l' Admiral.

de France.

Chap. 12.

7. Seld. d. l. 2.

c. 15. & seq.

8. Blond. de-

cad. 2. 18.

9. Gryphind.

de Insul. c. 3.

n. 53. & c. 25.

nu. 39.

qui illud mare ingrediuntur: in summa (nam longum nimis esset eos recensere omnes, qui a nauigantibus exigunt vectigalia) mari imponi possunt passagia, vt appellant, & tributa, quid quid dicant nonnulli, qui Dominos maris hæc facere posse negant, cum ijs iuribus, quibus eorum opinio nititur, communi totius orbis vsu derogatū sit. Et præter hæc maris Dominus naufragia alicubi colligit (quamuis hoc, & quidem iure, antiquatum fuerit) & nauigandi veniam concedit: Ij quoque, qui maris obtinent principatum, ne quisquam alius a nauigantibus exigat vectigalia præstare solent. Et cum Byzantij nauigantibus in Pontum, vt modo dicebamus, tributum impôsuisent: Rhodij, qui tunc temporis mari dominabantur, vniuersa fere suffragante Græcia, illud aboleri voluerunt. Et hæc de effectibus maritimi dominij, qui ad nauigationem spectant, dicta sint. Quod ad piscatum attinet, eodem ferme iure censetur, quo nauigatio; nam & piscari potest princeps prohibere in aliqua maris parte, vel illud vectigale facere, vt venationem in terris, cum nihil aliud sit piscatus, quam venatio in mari. Sic a Romanis quodam maris portiones priuatis fuere concessæ, in quibus

1. Bald. in rubr. ff. de ver. diuis. n. 5. Gryphiand. de Insul. cap. 14. n. 63. Sali. in l. 3. C. de nautic. faenor. late Bertach. in tract. d. Gabell. par. 1. q. 6. nu. 19. Esq. Angel. in l. sane si maris nu. 3. ff. de iniur. & cons. 290. Rip. in l. si insulæ nu. 22. ff. de verb. oblig. Capol. l. c. 26 a n. 10. add. ad B. rr. in l. iniuriarum actio. ff. de iniur. ad lit. B. & alij per Pac. de mari Adriat. 2. Angel. in l. prætor ait. § prætor. n. 2. ff. ne quid. in loc public. 3. Bald. in rubric. ff. de ver. diuis. Capol. de seruit. rustic. prædior. c. 26 nu. 10. Ang. cons. 289. Pac. de domin. maris Adriat. pag. mibi 28.

4. B. Reip. l. 1 c. 10
 5. In Bull. Cæsar. 6. Polyb. l. 4.
 7. L. venditor fundi, ff. commun. præd. & dicta l. sane, & ibi glos. & Dofferes. Bald. in d. rubric. num. 4. & 5. Arst. in d. flumina. insit. eod. Balb. in tractat. de prescript. § p. princ. 4. part. q. 7. Crauet. de Antiq. rēp. 4. part. c. materia ista. n. 80. Caiet. to. 1. opus. trac. 17. c. 12. Medim. d. de restitut. q. 12. Sor. l. 4. de iust. q. 6. art. 4. Less. de iustis. l. 2. c. 5. dubit. 7. Gryphiand. de Insul. c. 14. nu. 63.
 8. Platquin Sophista.

138 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

1. d. l. venditor fundi.

2. Selden. d. l. 2. c. 21. Pontan. discus. historic. l. 1. c. 14.

3. Peregrin. de iur. fisc. l. 8. c. 43.

4. Cædod. de cis. Lusitan. par. 2. dec. 48.

5. Iuvenal. Satyr. 4.

bus, exclusis alijs, soli piscarentur. Et Leo Imperator modum his priuatis piscinis præfinit. Quin imo quorundam piscium capturam legimus non fuisse permissam aliquando. Et idem Leo Imperator plagarum, ac retium raritatem, describit, quo pisciculi euaderent, atque adolescerent, neque ideo piscium caritas consequeretur, quod parui nimis caperentur, impedireturque eorum propagatio. Angli quoque halecum piscatum non nisi cum tributo concedunt, eademque ratione piscatus, & iura piscariarum, ut aiunt, in Adriatico sunt de regalij Principis Veneti, ideoque ea interdicerè, permittere, & super iis tributa potest imponere; Cete quoque, alijque grandiores pisces, in litus eiectioni, ex iure apud Anglos, & Lusitanos, aliosque receptissimo, non occupantis fiunt, sed aut fisci sunt, aut eorum, quibus Princeps ius illud indulserit. Quod autem de piscibus diximus, id quoque de cæteris rebus, quæ extrahuntur e mari, fieri consuevit, ut sunt Coralia, Margaritæ, Succinum, & similia. Atque ut paucis expediam, vel ipsa concedente Satyra,

Quicquid conspicuum, pulchrumque ex equore toto est,

Res fisci est ubicunque natat.

Ideoque non nisi cum domini venia indagari, extrahique permittitur. Atque hæc habere locum in ijs, quæ in mari nascuntur, censerem; nam

cætera,

cætera, quæ in eo inueniuntur quidem, sed aliunde fuerunt allata, veluti¹ Delphica quondam mensa a piscatoribus, euerriculum trahentibus, in Milesia regione extracta; & sporta auri obsuta,² quam apud Ostiam piscatores ceperunt, ad naufragiorum leges reijcerem, secundum quas de ijs iudicaretur, cum hæc maris fructus minime possint appellari, sed naufragorum bona. De his autem, quæ e pelago extrahuntur, apud Gallos³ Regia constitutione cautum est, trientem ad Regem pertinere, tãtundem ad maris Præfectum, ac reliquum ad classiarios reperi- tores. Et hæc de navigatione, ac piscatu dicta, sufficiant. Superest alius maritimi dominij effe- ctus: ⁴ nam maris dominus in suo mari, tan- quam in suo territorio, delinquentes capere, & punire potest; cuius rei cum quotidie videan- tur exempla, consulto de ea vberius differere omittemus, vt etiam de eo omittemus fusius agere, quod supra inuimus, quodque a ple- risque maris dominis exigi solet, ⁵ vt scilicet præternauigantes, qui in naues domini maris inciderint, summa vela demittant, quod in- recogniti dominij signum deberi censetur. E contra autem maris dominus ⁶ tenetur illud purgare, & tutum ac securum reddere a piratis, subditosque ⁷ defendere, ⁸ ac navigationem iuua- re per ignes nocturnos, ac breuium signa, qui- bus nauigantes admoneantur, eodem ferme pa- cto,

1. Plus arc. in Solon. Valer. Max. l. 4. c. 1.
 2. Sueton. de clar. Rhetor. in princ.
 3. Ed. Fræc. Primi ann. 1543. art. 11. Chop. de dom. Franc. l. 1. tit. 15. & edit. Franc. tom 3. tit. 2. Seld. d. l. 1. c. 18.
 4. Bart. in tract. de Insul. Castrens. in l. Insula. in 1. lect. n. 3. ff. de iurisdi. & in l. de pre- catio. n. 6 ff. ad l. Rhod. de iact. Petr. Ghe- rar. sing. 15. Capol. d. c. 26. cum alijs per Pac. loco cit.
 5. Selden. mar. claus. l. 2. c. 26. Pon- tan. d. l. 1. c. 16
 6. Bald. in l. fin. C. de ca. pi. & in S. cõ- uentiuas, de pact. iur. firm. Alex. in l. re quid. ff. de incend. ruin. naufr. & cons. 88. nu. 3. vol. 5.
 7. Laudati per eund.
 8. Grot. de iure bell. l. 2. c. 3. nu. 16.

140 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

*I. Cap. 16. ex
Isocrat. in
orat. de Pac.*

cto, quo terrestria itinera pacata, securaque, ac
peruia Principes debent præstare. Cum namque
dominium maris nihil differre a Monarchijs,
alijsque terrenis Imperijs, supra firmatum sit,
æque maris Domino contendendum esse defini-
mus, vt facilem, tutamque sui maris navigatio-
nem reddat nauigantibus, ac prouinciarum,
terrarumque Dominis muniendæ sunt viæ, quæ
expeditæ, ac minime infestæ iter facientibus
pateant; vt qui fluctibus, ventisque se, ac sua
committunt, cum aduersus horum iniu-
rias a Domino maris, cui vectigalia
soluunt, quantum fieri potest,
protegantur, tum a prædo-
num insidijs liberi,
inter vndas, pro-
cellasque,
in protectione Principis inue-
niant securitatem.

P E

DE DOMINIO
SERENISSIMÆ
GENVENSIS REIPUBLICÆ
IN MARI LIGUSTICO.

Liber Secundus.

*Ligustici maris confinia, & unde illud,
Liguria, ac Ligures dicta sint.*

CAPVT PRIMVM.

PER externa vagati hactenus maria, non solum pelagi haberi posse dominium demonstrauimus, argumētis eorum, qui in aduersa opinione sunt, confutatis; sed præterea, quale illud dominium sit, quomodo acquiratur, quo pacto conseruetur, ac demum qui sint ipsius effectus, & vires edocuimus. Hæc autem nobis ideo fuit suscepta disceptatio, vt Dominiū Serenissimæ Genuensis Reipublicæ in Mari Ligustico propugnaremus; Cumque de omnibus ferme populis, qui mare accolunt, quique illius imperium aut exercuere, aut exercent,

S verba

142 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

verba fecerimus, de nostro haeracimus, seorsim ac fusius de ipso acturi, tanquam de eo, cuius gratia de ceteris verba sunt facta. Iam porro ingrediamur nostrum hoc mare, & cognitis vndis, natiuique aëris aspiratione, insolitis iactatos fluctibus, nauseantesque animos recreemus. Mare Ligusticum ea Mediterranei pars est, quæ ostia Vari, ac Macræ fluviorum interiacet, Liguriam maritimam, & Corsicam alluens. Continet autem secundum latitudinem, quidquid maritimarum aquarum est a parte quadragesima cum triente, a freto scilicet, quod Corsicam dirimit a Sardinia, usque ad partem quadragesimam tertiam, cum quatuor quintis, intimum sinus recessum Genuam; secundum longitudinem vero, a parte vigesima nona, ostio Vari, usque ad partem trigessimam secundam, cum tribus quintis, ostium Macræ; ita ut ipsius longitudo sit trium partium, cum tribus quintis, latitudo partium trium, cum septem quintisdecimis, ut e¹ tabulis Geographicis rationem subduximus. Posuimus autem secundum longitudinem huic mari terminos ostia Vari, ac Macræ, ut potio² scriptorum partem sequeremur, ad ea respicientes confinia, quæ hodie Liguriæ assignantur, cum alioquin nos minime prætereat, eos priscis temporibus a³ Massiliensi portu ad⁴ Arnum fuisse protensos: imo etiam ab ostio Rhodani, ostium Tyberis attigisse, si vetustissimam Liguriæ diui-

sio-

1. E Tabula Italia 10. An. tonij Magini.
2. Plin. hist. nat. lib. 3. c. 5. Ptolem. Geogr. l. 2. c. 10. & lib. 3. c. 1. Bocac. de mari b. in verb. Ligustinū mare. Blond. Ital. Illust. in Ligur.
3. Dionys. Afer de sit. orb.
4. Boc. loc. cit. Cluver. Ital. antiq. l. 4. c. 17.

tionem admittamus. At secundum latitudinem in eo Corsicam comprehendimus, cum hæc Insula, communi¹ Geographorum consensu, in mari Ligustico collocetur. Abundat hoc mare adeo piscibus, ut e Liguria saliti in Cisalpinam Galliam, Romam, alioque exquisitissimi deferantur; falsaque conuincitur cauillatio, qua illud esse sine piscibus vulgus mentitur; ac præterea non minus celebris apud exteros, quam acolis utilis est Coraliorum piscatus,² quæ ex hoc mari extrahuntur nobilissima, ac in remotissimas etiam regiones exportantur. Profundum est maxime, pluresque habet, ac insignes portus, quidquid dicant alij, qui præter vnum Monæci, in Liguria esse omnino³ nullos asseuerant; post ostium etenim Vari, portus est Hercules, vulgo *Villafranca*, qui spectat ad Allobrogum. Duces: Sequitur portus Monæci, cuius oppidum Principi, ex antiquissima Grimaldorum familia paret; inde in Genuensis Reipublicæ ditione, Vada Sabbatia, portus Saonenfis, Genuensis, Delphinis, Segestæ Tiguliorum, ac Lunensis, vulgo portus Veneris, qui amplissimi sinus speciem præsert, ac plures, tutissimosque portus comprehendit. In Insulis autem, in Capraria securissima statio nauigijs omnis generis commoda est. In Corsica vero, portus Sancti Florentij, Bonifacij, seu Syracusanus, portus Vetus, seu Philonius, sinus Adiacensis, Caluenfis,

S 2 alij-

1. Plin. d. l. 38
c. 6. Mel. l. 23
c. 5. ex quo
Cluver. in
Corsica expli-
cat Plinium
obscurius
scribentem
Solin. Polyhist.
c. 7. Martian.
Capell. l. 6.
Isidor. l. 14.
Erym. c. 6.
Bordone Iso-
lario in Cor-
sic. Ferrarius
in Lexic. Geo-
graph. in Cor-
sica. alij.
2. Solin. d. c. 7.

3. Strabo Geo-
gr. l. 4. Fr. Leâ-
dro Alberi
nella descri-
tione della
Riviera di Ge-
nova.

144 De Dominio Ser.^m Gen. Reip:

alijque nauigantibus patent. Insulas complures circumfundit, quarum maxima Corsica est, ferocitate canum, ac vinorum excellentia insignis, cuius ambitus CCCXXV. M. P. esse censetur.

1. *Magin. in Corsica.*

Huius Insulae Regno nomine Genuensis Reipublicae Gubernator praest, qui in eam prouinciam altero quoque anno Genua mittitur; suntque in illa munitissima arces, ac frequentissima oppida, quae strenuos, indefessosque milites, ne dum Reip. Genuensi, sed Pontifici etiam Romano, Venetisque, ac alijs Principibus suppeditant. Est & Capraria, cum arce ad portum inexpugnabili, quam Genuensium praesidium custodit, cuius ambitus XXX. M. P. complectitur, & Gorgo ambitus V. M. P. deserta & inculta, quae sola Hetru-

2. *Varr. de re rust. l. 3. c. 9. Columell. l. 8. c. 2.*

riae Magni Ducis Dominio subiecta est, cum caeterae Gallinaria (sic a gallinis rusticis appellata) ad oram Occidentalem prope Albingaunum sita, illaque, quae Naulo, atque alia Tyrus nomine, quae Lunensis portus Occidentali promontorio adiacet, & nonnullae aliae paruae Insulae, quae Corsicae adhaerent, desertae etiam omnes, & incultae, in Genuensis Reipublicae ditione sint.

3. *Isid. Etym. l. 3. c. 16.*

4. *Flor. lib. 2. c. 6. Solin. & Boccae. loc. citat.*

5. *Eustat. in Sch. ad Dion.*

μελήριον & Stephan. in verb.

λίγυρος.

Ligusticum² autem appellatur hoc mare a Liguribus accolis, & adiacente Liguria, a qua etiam Ligustinum³ denominatum reperimus. Sed Liguriae, ac Ligurum nomen vnde manarit, haud ita facile definiri potest.⁴ Alij siquidem ἀπὸ ληγύρου ποταμοῦ, a Ligyro flumine deducunt, quod in

Li-

Liguria ponunt; ¹ alij a Ligo, seu Ligure, aut Ligysto Phaëtonis filio; ² alij a Ligure Gallo, qui Herculi apud Massiliam sese opposuerit; ³ alij a legendis leguminibus; ⁴ alij demum a Ligone Iaphetida, qui eam regionem primus habitavit. Veruntamen quæ de Ligyro flumine afferuntur, nullius ponderis sunt; ⁵ cum eius nominis fluitus in Italia fuerit omnino nullus; Quæ de Phaëtonis filio, ac Ligure Gallo dicuntur, fabulæ sunt, & Poëtarum commenta; quæq; de legendis leguminibus adducuntur, minime ad rem pertinent, cum Liguriæ vocabulum, apud Græcos etiam vsitatum sit, a quo Latini iuum effinxere, vnde perperam Latina ipsius assignatur origo. Vero propius accedunt, quæ de Ligone Iaphetida memorantur; Aut conijcere possumus, primos illos, qui post factam linguarum diuisionem in Liguriam venere, regionem uero hoc est, ⁷ Rufam, ac Rubeam Syriaca lingua ideo appellauisse, quod Liguriæ promontoria, ac scopuli primo rufi appellentibus apparuerint, cum eius ora maritima huius coloris, propter saxorum ariditatem, eminus conspicientibus videatur; vnde nostris etiam temporibus, mons Rubeus in ora Genuensi Orientali, & Capita rubra, seu Rubeum promontorium in ora Prouinciæ Narbonensis, (quæ antiqua Liguriæ pars erat) appellantur. Seu Hebraico idiomate ita dictam fuisse putabimus ab רִיבָּן ⁷ a Coralijs videlicet, quæ in

1. Boetac. de
general. deor.
l. 7. c. 42. 10.
Boem. de mo-
rib. gonr. l. 3.
c. 9. Ann. Vi-
terb. in sup-
posr. Beaso.
Catone, Fab.
Pictore, &
Sempronio.
2. Eustath. lo-
co cit. Tzet. in
comm. ad Ly-
cophron.
3. Paul. Dia-
de gest. Logob.
l. 2. c. 35.
4. Fr. Leand.
loc. cit.
5. Cluver.
Ital. antiq.
l. 1. c. 7.
6. Ibid.

7. David de
Pomis in Ger-
mine David.
in dict. ex-
tern. lit. 1.

8. Ibid. in
dict. Hebr.
l. 1. c. 1. Page.
in Thesaur.
lingua sãctã.

146 De Dominio Ser.^{na} Gen. Reip.

Ligustico mari reperiuntur. Quod si Græcam
 vocabuli originem malimus, ἀπὸ τοῦ λιγυροῦ, seu
 λιγύος, denominatam dicemus, quod stridulum
 denotat, ac epitheton venti est, quod is potis-
 simum in ea regione inter montes, & conual-
 lium anfractus strideat, sibiletque; vnde Græci
 præternavigantes hanc regionem ideo stridulam
 appellarint, vt videmus in Hispanorum, alio-
 rumque ad Indias nauigationibus accidisse, qui
 regiones cōplures a peculiari quapiam ipsarum
 qualitate denominarunt. Aut ideo stridulam re-
 gionem dixere Græci, quod eius fluuij, ac tor-
 rentes, e montium cacuminibus, per saxa scopu-
 losque præcipites, stridorem edant; quod fortasse
 innuerunt ij, qui a Ligyro flumine Liguriam no-
 men accepisse scripserunt.

1. Henric. See-
 phan. Io. Sca-
 pul. Conr.
 Gesn. alij Gra-
 ci Lexicogra-
 phi.

*De Liguriæ antiquæ, ac hodiernæ limitibus,
 ac Ligurum antiquitate.*

CAP. II.

ED postquam terram attigimus, liceat
 tantisper diuertere, & spatari, donec
 susceptam fortasse in mari nausæa mo-
 lestiam deponamus. Ecquid nausæantibus magis
 apposite, quam odoratas Liguriæ oras lustrare?
 Neque tamen ideo a proposito declinabimus.
 Lignatum, aut aquatum descendisse nos putes,
 ad mare mox opportune redituros, quo com-
 meatu

meatū recepto, & discussa nausea, nauigemus
 comodius, & maritimo dominio acrius infi-
 stamus. Liguria itaque priscis temporibus haud
 tota Italica fuit: Ipsius namque confinia¹ Mas-
 siliam comprehendebant,² & Transalpini Ligu-
 res a scriptoribus recensentur.³ Lapidarij etiam
 campi, qui inter Massiliam, ac Rhodanum sunt
 (vbi lapidibus pluisse Hercule aduersus Ligures
 dimicante traditum est) in Liguria ponuntur,
 vt⁴ ad Rhodanum eius limites, Occidentem ver-
 sus, protenderentur. In Italia quoque Orientem
 verius latius patebat hæc regio,⁵ Pisæ siquidem
 in Liguribus erant, & Apuani Ligures, agri Pi-
 sani populi, & Luca.⁶ Aunus præterea Liguriæ
 Rex ad Thrasimenum vsque, ac Tyberim
 suum extendebat regnum, quod ait⁷ Silius.

Quæ vada Faunigena regnata antiquitus Auno.

Nunc voluente die Thrasimeni nomina seruat.

Ac proinde ad Tyberim pertigisse Liguriam
 aliqui⁸ contendunt. Ad Septentriones⁹ autem
 Mediolanum in Liguribus positum reperimus.
 Ac tanta sane olim erat Liguria, vt quousque
 se extenderet, determinare haud facile censea-
 mus. Sed in descriptione Italiæ¹⁰ ab Augusto fa-
 cta, Varus ad Occidentem, ad Orientem Macra,
 Padus ad Septentriones, ad Austrum mare Ligu-
 sticum huic regioni, quæ nona appellata est, li-
 mites sunt assignati, Transalpinis populis omif-
 sis, ac Liguriæ nomine intra Italiam redacto.

Ve₃

1. Strab. l. 4.
- Justin. l. 43.
- Foliet. histor. Genues. l. 1.
2. Liuius l. 41.
- Blond. in Li- gur. & Brac- cell. in descr. ors. Ligust.
3. Solin. c. 7.
4. Herod. l. 4.
- Scylax in pe- riplo. Mari- Heraclicen. in periegesi. Clu- uer. Ital. an- tiqu. l. 1. c. 7.
5. Justin. l. 21.
- ijdem Blond. & Braccell.
6. Landin. ad 11. Aeneid. Virgil. in ver. Auno. Clu- uer. d. c. 7.
7. Lib. 5.
8. Fr. Leand. nella d. scriz. della Riviera di Gen. Foliet. d. l. 1.
9. Antonin. in Itin. Procop. Gothic. lib. 2. Paul. Diac. de gest. Long. l. 2. c. 11.
10. Plin. l. 3. c. 5. Mela l. 2. c. 20. Ptolem. tab. 6. Europ. Blod. Braccell. Fr. Leand. & Foliet. loc. cit.

148 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. Foliet. loc.
cit.

2. Procop.
Gothic. l. 1.
3. Ibid. l. 2.
4. Notit. Imp.
per. Occid.
Päcirol. c. 60.

5. Foliet. loc.
citat.

Verum iterum a ¹ Constantino Magno, seu in
diuisione Italiae paulo ante ipsum facta, Ligu-
riae fines ad Septentriones late prolati sunt for-
tasse ad antiquos; nominibus enim Cenomano-
rum, Boiorum, Insubrum, caeterorumque Gal-
lorum antiquatis, quidquid felicium illorum,
ac late patentium circa Padum camporum Al-
pibus, & Apennino includitur, in duas regiones,
interfluente Adua fluuio, dispersitum est, quod-
que spectat ad Septentriones, Venetis obtigit,
quod ad Austrum, & mare Inferum, Liguribus,
adiacente Orientem versus Aemylia. Sic praeter
Mediolanum, & Nouocomum, & Bergomum,
& Brixia, & Laus Pompeia in Liguria compre-
hensa, & ² Alpes ipsius termini sunt factae; ³ Me-
diolanum vero post ea tempora rursus in Ligu-
ria positum reperitur, vbi ⁴ Consularis Magistra-
tus, qui Ligusticam prouinciam regebat, com-
morabatur. ⁵ Sed cum factum est Italico Regno
a Francis Carolinis initium, regioque fere om-
nis, quae inter Apenninum, & Alpes iacet, Lon-
gobardia nuncupata, Liguriae fines angustiores
sunt redditi, positusque ad Septentriones limes
Apenninus, relictis antiquis caeteroquin confi-
nijs: quae diuisio nostris etiam temporibus du-
rat. Sic Liguriam ab Occidente aperit Varus,
claudit Macra ad Orientem, a Meridie alluit
mare Inferum, ad Septentriones limitat Apen-
ninus, eaque ab vrbe Domina, Genouesato, ap-
pel-

appellatur, regio montosa tota, nisi qua Apen-
 ninus, seu Alpes alicubi a mari recedunt, eiusq;
 latitudo ad XXX. alicubi etiam ad L. M. P. ac-
 cedit; longitudo autem secundum oram mari-
 timam, ab ostio Vari Genuam vsque CXX. M. P.
 est, quæ ora Occidentalis appellatur, quod Vrbi
 ad Occidentem sita sit; inde ad Macræ ostium
 M. P. LXX. quæ Orientalis ora eam ob causam
 dicitur, quod Vrbi ad Orientem solem adiaceat,
 vt oræ totius longitudo sit, ab ostio Vari ad ostiū
 Macræ CXC. M. P. Sterilis olim maiori ex parte
 fuit, & incultas: ideoque incolæ plerumque ex
 pecore, lacteque, ac potione hordeacea viuebant.
 Sola abundabant materia ad naues ædificandas:
 montes siquidem, arboribus referti maximis, ac
 frequentissimis, hanc affatim subministrabant:
 quæ arbores, quod earum crassitudo ingens,
 octo nimirum aliquando pedum esset, ad fabri-
 canda mortaria, & mensas conficiendas, cen-
 sabantur aptissimæ. Sic pecora, pelles, mella, na-
 ualem materiam incolæ, ad emporium Genuam,
 e tota Liguria comportabant, indeque exporta-
 bant oleum, & vinum Italicum, cum vini, ac
 picati quidem, & austeri, copiam modicam re-
 gio ferret. Nascebantur item in Liguria equi,
 & muli, quos Gegenios vocauit antiquitas, &
 Lyncurium? (quod electrum appellant quidam,
 atque ex vrina Lyncis congelari comminiscun-
 tur) & Ligusticum, herba satis nota. Sed & tu-

1. Strab. d. l. 4.
 Ioan. Bosm. de
 mor. gent. l. 3.
 c. 19.

2. Dioscor.
 mater. Medi-
 cin. l. 2. c. 73.
 & ibi Mat-
 thiol.
 3. Islem l. 3.
 c. 53.

211

T

nicæ,

150 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.
nicæ, & sagula in Liguria elaborabantur, quæ
dicebantur Ligustica, vt præter agriculturam,
& pastionem, in artificijs non desideraretur in-
dustria; nec deerat aliorum fructuum copia, tam-
etsi frumenti, ac vini regio parum ferax esset,
cum suapte natura terra adeo lapidosa sit, vt
absque saxo vix vlla gleba possit effodi. Nostris
vero temporibus nemora illa arborum maxima-
rum, in iucundissima odoris suauitate fragran-
tia viridaria, citreorum omnis generis, olearum,
palmarum, aliarumque vtilium, ac fructuosarum
arborum, passim sunt conuersa; atque vbi, præ
asperitate, loca coli non possunt, castaneæ satæ
conspiciuntur, vt ne gleba quidem otiosa rema-
neat. Quare tametsi cædis syluis non abundet
Liguria (quod illi obijcit, dum illius montes
sine lignis esse vulgus calumniatur) egeatque li-
gnis, quæ e Corsica, atque aliunde afferuntur;
id accidit, quia præstat ex arboribus fructus,
quam ligna colligere. Vitium vero ea copia est,
& nobilitas, vt vina, quæ ex ijs progignuntur,
in regiones, vel remotissimas exportentur. Sola
Ceres adeo nostro auara est solo, vt externo fru-
mento indigeamus. At quod modicum in Li-
guria nascitur, tanto externum bonitate antecel-
lit, quanto minor eius est copia. Veruntamen
omnia fere, quæ in Liguria proueniunt, exter-
nis eiusdem speciei, odore, ac sapore longe præ-
cellunt. Quid oleum referam, cuius incredibi-
lis

lis copia in Cisalpinam Galliam, ac Germaniam mittitur, quodque omnium est præstantissimum, ut non in Attica, sed in Liguria oleam seuisse, Pallas videatur? Quid vina, quæ in Occidentali ora ad Tabiam, in Orientali ad quinque pagos concinnantur, Apiana, & alia, quæ vernaculo idiomate, *Moscatelli, Amabili, Rossesi* appellantur, generosa adeo, ac suauia, ut præferantur omnibus alijs, & vel a remotissimis populis in delicijs habeantur? Quid Citrea mala, atque Aurantia, & his affines fructus veteribus minime cognitos, quos *Limoni, & Pomi di Adamo*, appellamus, quorum inexhausta pene copia ad externos mittitur? Mutatam sane horridam illam Liguriæ faciem, omnino videmus, quæque sylvæ erant, ac nemora, amœna modo sunt viridaria, quæ suauissimum, ac iucundissimum odorem diffundunt, ut non immerito Italus Poëta asseruerit, Ligusticam oram, quasi perpetuo fruente[m] vere, semper virentibus citreis, myrtisque aërem grato odore perfundere. Quid dicam de cæteris, quæ saccharo, acetoue condita e Liguria exportantur? Quid de pannis sericis, laneisque, ac cæteris, quæ in Liguria ad incolarum, exterorumque commoditatem præparantur? His igitur aut naturæ benignitate, aut artis industria partis, omnes cunctarum regionum diuitias, deliciasque nostra Liguria absorbit, ut non sit, cur vel felicissimæ Arabiæ odoribus, fructibus, voluptati-

T 2 bus

I. Lodovico
Ariosto Canto
Primo dopo
l'Orlando Furioso.

152 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

bus inuideamus. Sed vnde venerint Ligures, qui hanc regionem primi tenuerunt, maxime inter scriptores cōtrouersum est, quoniam propter antiquitatem incomperta est eius gētis origo: Cumque Ligures Italiae quasdam partes, & Gallie colerent, Dionysius Halycarnasseus ambigit, ex vtra profecti essent patria, videturque *αὐτόχθονες* hoc est, indigenas facere; quare nonnulli ad illorum antiquitatem respicientes, Aborigine, authores Romani generis, Ligurum esse sobolem sunt arbitrati. Quin & Siculos ab Liguribus oriundos esse asserit Thucidides, & tradit Philistus. Berofus autem Chaldaeus, Phaëtonem ex Æthiopia venisse commemorat cum classe, penultimo anno Arelij Septimi Regis Afyriorum (qui iuxta Eusebij Chronicon incidit in annum CIOCCIOCCCVI. ab orbe creato, ante Christum scilicet natum annis ferme CIOCCCCXCIII.) cumque inuenisset omnia ab Aufonijs occupata ad Orientem, & montana a Gallis, & Aboriginibus possessa, planiciem vero a Razenuis Ianigenis habitam, donatum fuisse parte Occidentali, possedisseq; montes, & totum Eridanum, ac deinceps relicto in Liguria filio Ligure, in Æthiopiam fuisse regressum. Porcius Cato, & Sempronius, non ex Æthiopia euocant hunc Phaëtonem, sed eum primum omnium Græcorum ex Attica soluentem aiunt, cum Ligure filio multis ætatibus, ac seculis

1. Dionys. Halycarn. antiq. Rom. l. 1.

2. Ibid.

3. Hell. Pelopon. lib 6 in princ. & 10. Eoem. d. c. 19.

4. Apud Dionys. loc. cit.

seculis ante Oenotrium Arcadem colonias cōstituisse in Italico litore, ab ostijs Tyberinis, vsque Nicæam Massiliensium, & in medio portum Ligurnum a filio nuncupasse, ac vltro citroque litus omne Liguriam dixisse. Sed hi Berofus, Cato, atque Sempronius suspectæ sunt fidei, putanturque ab Annio Viterbiensi suppositi; ac reuera cum antiqua Liguria minime quadrant limites ab ipsis assignati, quam vltra Nicæam ad Rhodanum vsque fuisse protensam demonstrauimus; ac præterea nomen illud portus Ligurni non ita priscam redolet originem, cum non Ligurnum, sed Lyburnum appellatum fuisse apud veteres Geographos reperiamus.¹ Strabo autem coniecturam facit, Ligures, quod æneis vterentur scutis, Græcos origine fuisse.² Iustinus contra hoc videtur negare, cum recensens Græcas Italię Ciuitates, in Liguria solas Pisas ait Græcos authores habuisse:³ Sunt, qui Celticæ, ac Theutonicæ originis faciant Ligures, eosq; vna cum Illyricis, Germanis, Gallis, Hispanis, ac Britannis vnus eiusdemq; gentis fuisse, & vnum idemq; habuisse linguæ genus, dialectis tantum varijs distinctum, attestantur, quod confirmant ex quibusdam vocabulis antiquorum Ligurum, quæ cum Teutonicis maxime cōueniunt:⁴ ac sane veteres Ligures ex Ambronibus gente Teutonica se oriundos esse profitebantur. Quidquid sit (nihil enim in re tam dubia, & antiquitatis tenebris

1. Ptolem.
Geogr. l. 3. c. 1.
2. Geograph.
l. 4.
3. Lib. 20.

4. Cluver.
d. c. 7.

5. Plutarch.
in Mario.

154 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

bris inuoluta determinare possumus) certe anti-
quissimi populi fuere Ligures, & multis ante
bellum Troianum seculis præpotentes, quippe
qui Sicanos, Hispanicam gentem, pulsos, fu-
gatosque finibus arcuere, vnde illi in Siciliam
secedentes insulæ nomen dederunt. Herculi præ-
terea Alcmenæ, ex Hispanijs in Italiam venienti,
sele opposuerunt, acriterq; cum eo dimicârunt.
Et ante Troianorum sub Ænea in Latium ad-
uentum, celebre erat Ligurum Regnum, eoque
ipso tempore, cum Æneas venit in Latium, re-
gnabat in Liguribus Aunus, cuius filium Ca-
milla Volscorum Regina in prælio inter Teu-
cros ac Latinos, interfecit, de quo Poëta:

1. Dionys.
d.l.i.

2. Diodor. Si-
cul. ver. an-
tiq. l. 5. c. 2.

3. Landin. &
Cluver. loc.
cit.

4. Virgil.
Æneid. 11.

Apeninicola bellator filius Auni

Haud Ligurum extremus.

Cumque Æneas ex Italicis populis auxilia col-
ligeret, ab Auno instructam milite classem ha-
buit, de qua modo laudatus Poëta.

5. Ibid. l. 10.

*Non ego te Ligurum ductor fortissime bello
Transferim Cycne, & paucis comitate Cupauo,
Cuius olorina surgunt de vertice pinne.
Crimen amor vestrum, formæque insigne paternæ;
Namque ferunt luctu Cycnum Phæicantis amati
Populeas inter frondes, umbramque sororum,
Dum canit, & mæstum musa solatur amorem,
Canentem molli pluma duxisse senectam,
Linquentem terras, & sidera voce sequentem.
Filius aequales comitatus classe cateruas*

In-

Ingentem remis Centaurum promouet: ille
 Instat aqua, saxumque undis immane minatur
 Ardens, & longa sulcat maria alia carina.

De moribus, fortitudine, ac bellica
 virtute veterum Ligurum.

CAP. III.

ANTIQUISSIMA igitur gens Ligurum
 asperam, montosam, syluosamque, ac
 maritimam regionem sortita, duram
 & laboriosam vitam agebat, in cædendis arboribus
 ad nauium structuram, & colendis agris occupata.
 Sed molesta erat admodum agricultura ob soli malignitatem,
 quod lapidibus oppletum ægre coli poterat, fructusque
 parum, ac emolumenti colonis afferebat. Eapropter
 maximus eorum prouentus erat venatio, qua captæ
 feræ fructuum leuabant inopiam. Carnes item
 domesticæ, lac, mel, olera cibus erant, potus aqua,
 aut hordeacea potio, vt diximus, aut etiam vinum,
 quod picatum, austerumque regio proferebat;
 Atque ita Ligures prisco more, absque aliquo
 apparatu, humi cubantes vitam traducebāt;
 Sic venatione, exercitioque continuo, ac victus
 parsimonia eorum corpora gracilia, ac dura
 reddebātur. Niuius insuper, montanisq; asperitatibus
 assueti, ne dum viri, sed etiam mulieres,
 agiles corpore, ac valida, animoque constantes,

1. Cicer. contra Rullum,
 Diodor. ver.
 antiq. l. 5. c. 2.
 & lib. 6. c. 9.
 Strab. Geogr.
 l. 4. Io. Boet. m.
 de morib. gæt.
 l. 3. c. 19.

&

156 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Georg. l. 2.
 & ibi Serv. &
 Ant. Mancin.

2. Diodor.
 d. c. 2.

3. Aristot. in
 Mirand.

4. Tacit. hist.
 l. 2.

1. Diodor. d.
 c. 9. Serab. l. 3.

& fortes efficiebantur; unde ¹ Virgilius Ligurem malo assuetum appellavit, ut duram eius gentis naturam, & laboribus innutritam ostenderet; ac mulieres quidem virorum labores perferentes, solitæque cum ipsis opus facere, admirabilis constantiæ, ac fortitudinis aliquando exempla ediderunt. ² Mulier etenim Ligus prægnans, Herculis Alcmene temporibus, opus cum viris mercede faciens, gravissimo partus dolore correpta, abcessit inter virgulta, ibique absq; eiulatu editum infantem, inuolutum folijs cum absconditum dimisisset, ad opus redijt, nihil de partu locuta; Veruntamen ex infantis vagitu re intellecta, qui operibus præerat, puerperam dimittere voluit, cui tandem accepta mercede mulier ægre obtemperavit, lotumque ad fonticulum infantem, ac ijs, quos habebat, pannis inuolutum, domum incolumem retulit. ³ Hoc autem peculiare erat Liguribus sceminis, ut inter opus parerent, lotoque mox infante, protinus ad illud redirent. Alia ⁴ quoque scemina Ligus, apud Album Intemelium, in prædantes Othonianos milites præclaro exemplo auxit invidiam, quæ filio abdito, cum simul pecuniam occultari milites credidissent, eoque per cruciatus interrogarent, ubi filium occuleret, vterum ostendens, latere respondit, nec vllis deinde tortoribus, aut morte constantiam mutavit vocis egregiæ ⁵ Mulieres igitur virorum, viri ferarum vires, ac robur habere di-

ce-

cebantur. ¹ Viri autem in bello fortes, audacesq;
erant, ferturque sæpius vegetum Gallum a gracili,
macilentoque Ligure, ex prouocatione, singulari
certamine fuisse superatum. Tegebant corpora
scuto, tunicaque succincta, ferarumque pellibus,
ac ensẽ armabantur mediocri, & nonnulli Ro-
manos imitati, eorum armis vtebantur. ² Comas
nutriebant longas, prolixasque, quo hostibusef-
sent terrori. Hinc ³ Lucretius:

*Et nunc tonse Ligus, quondam per colla decora
Crinibus effusis toti prælate comata,*
Et Silius ⁴ Italicus:

Et Ligurum horrentesque coma.
Feroce erant, acutoque ingenio, non militiæ so-
lum, sed etiam in vita communi. Mercaturam
nimirum exercentes, per Sardoum, Libycumq;
pelagus nauigabant, sponteque se grauib; vitæ
periculis exponebant; scaphis enim, haud satis
more cæterarum nauium præparatis, ad merca-
turam exercendam, vtentes, sequente tempestate
grauia discrimina subibant; nec solum Sardon,
Libycoque mari nauigabant, sed ad Orientales
etiam plagas, remotissimasque regiones naues
appellebant. ⁵ Legimus Themistoclem, cum pa-
tria extorris, ad Molossorum Regem diuertisset,
ab ipso commonitum de insidijs, quæ sibi strue-
bantur a Lacedæmonijs, noctu ex Moloissis pro-
fugisse, nactumque inter fugiendum duos Li-
gures adolefcetes, negotiationibus, & mercaturæ

1. Diodor. xxx
cc. 2. & 9.

2. Plin. l. 3.
c. 5.
Dio Cass. l. 54

3. Lib. 1.

4. Lib. 1.

5. Apud Dio-
dor. Biblioth.
l. 11.

158 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

operam dantes, ac propterea marium, itinerum, que expertos, his comitibus, per nocturna raptum itinera, Lacedæmonios latuisse, & iuuenum beneuolentia duce, ac opera solerti, in Asiam tandem peruenisse ad Regem Persarum. In Carynthiam quoque superiorē, ad fodienda metalla, integrā Ligures aliquādo deduxere coloniam, ibiq; ciuitatem, quam Liguriam a Patriæ nomine appellarunt, in mōte quodam in vicinia Moschirchenfi, extruxerunt, quæ exhaustis fodinis interijt. Veruntamen in militari disciplina, quam in negotiationibus, veteres Ligures celebriores fuerunt, qui² vel ipsi Herculi in Italiam venienti cum exercitu, ire obuiam instructa acie sunt ausi. Neque³ vlla gens vsquam Herculi, Græcisque restitit aut fortius, aut pertinacius: quod vaticinatum fuisse Prometheum aiunt; cum Herculem de euentu certaminum futurorum in expeditione aduersus Geryonem admonuit. In hoc etenim prælio inter Græcos, Liguresque (quod in Lapidarijs campis inter Massiliam, ac Rhodanum commissum fuisse creditur) tanta fuit Ligurum virtus, ac fortitudo, vt aduersus expugnatorem orbis exercitum, diutissime steterint, ac demum cum tela iam Græcis defecissent, Herculem, desperata victoria, e cælo aduersus tam duram gentem, auxilium ferunt a patre petijisse,⁴ Iouemq; cōtra Ligures lapidibus pluuisse, quo illi territi portento, Græcis transitum concesserunt.

1 Theophrast. Paracels. in Chyonie. Carynthia.

2 Iouian. Pözan. hist. Neapol. l. 6.

3 Dionys. Halycarn. antiq. Rom. l. 1.

4. Sotm. c. 7

cessere. ¹ Aduersus Sicanos etiam, Hispanicam gentem, suos fines tutati sunt, illosq; repulerunt; & cum ² Phocensibus, qui in Liguria finibus Massiliam condiderant, diuturnum bellum habuere, varia victoria, donec ab ijs vsu cultioris vitæ edocti, deposuerunt hostilitatem. ³ Bellanti postmodū in Latio Æneę instructa cū classe adfuerunt, eorumque opera Teucrorum res maxime sunt adiutæ. Inde post nonnulla secula, Carthaginensibus aduersus Romanos expeditionem suscipientibus, socij facti sunt: ⁴ quare Romani, M. Attilio Regulo, & Cn. Seruilio Geminio Coss. legatos ad eos miserunt ad expostrandum, quod Pœnum opibus, auxilijsque suis iuuissent. At nihilominus ⁵ Asdrubal, Carthaginensium Dux, haud longo interiecto tempore, octies mille Ligures conscripsit, erantq; semper magna pars Carthaginensis exercitus Ligures, ac ⁶ inter ipsorum socios numerabantur, & aduersus Romanos ad Trebiam, ad Cannas, ad Thrasimenum, alibique strenue dimicârunt. Neque modo cum Carthaginensibus aduersus ipsos steterunt, sed soli etiam, nullius auxilio freti, cum Romanis bellum diu gessere. Non vacat omnes referre pugnas, quas Ligures cum Romanis pugnârunt, nonnullas tantummodo delibabimus, quæ illorum potentia specimen præbeât. Lucio ⁸ itaque Cornelio, Q. Minutio Romanis Coss. Ligures cum exercitu XX. millium armato-

1. Dionys.
d. l. 1.

2. Iustin. l. 43

3. Virgil.
Aeneid. l. 10.
& 11.

4. Liu. l. 22.

5. Idem l. 27.

6. Idem l. 29.
Polyb. histor.
l. 3. & 15. Ap.
pian Alexad.
in Punico. Al.
drete Anti-
gued. de Espa-
ña l. 1. c. 31.

7. Polyb. in
iuramento soc-
deris inter
Carthag. &
Philip. Ma-
ced.

8. Liu. l. 34.

160 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

rum, Lunensem primum agrum populati sunt; Pisarum deinde fines transgressi, omnem oram maris peragrarunt; eodemque tempore XV. alia millia, agrum Placentinum inuasērunt, eum usque ad ipsā ciuitatis Placentinæ mœnia, & Padi ripas cum cædibus, & incendijs perpopulati. Mox¹ ipsas Pisas XL. hominum millibus obsederunt, haud dubiè expugnaturi, ni cum Romano exercitu obuium Minutium Consulem habuissent. Non tamen manus conferere cum Liguribus Consul est ausus, sed positis castris, intra vallum se continebat, cum interim illi singulis diebus Romanos lacefferent, abactâque prædâ in ipsorum conspectu, regionem omnem deuastarent. Cum autē Consul postmodum Romam ad comitia reuocaretur, respondit, adeo suspensa omnia se in Liguribus habere, vt abscedere sine pernicie sociorum, & damno Reipub. non posset, & magis e Rep. esse interregnum iniri, quam ab se in eo statu relinquere prouinciam.² Septennio post Sp. Posthumio Albino, Q. Martio Philippo Coss. Martius in Ligures cum exercitu profectus, in præoccupatis angustijs, loco iniquo, circumuentus est, & quatuor millibus Romanorum militum cæsis, legionis secundæ signa tria, vndecimque vexilla sociorum Latini nominis in potestatem Ligurum venerunt, & arma multa, quæ quia impedimento fugientibus per syluestres semitas erant, passim iactaban-

bantur, priusque sequendi nostri finem, quam fugae Romani fecerunt: ex quo praelio saltus ille, ubi commissum fuit, ex deuicti ducis nomine, Martius est appellatus. Hi nempe erant illi Romanorum hostes, quos implicitos dumis syluestribus, maior aliquanto labor erat inuenire, quam vincere. Tutum locis & fuga, durum, atque velox genus, ex occasione magis latrocinia, quam bella faciens, quod iactat impudenter Florus, cum prouincias Pop. Romani inuaderent, ciuitates munitissimas obsiderent, consulares exercitus profligarent. Quid? Mutinam Romanorum coloniam expugnatam, captamque recenscam? Quid? obsessum, cum toto exercitu Romano, L. Amilium Paullum, ut aggre in castris se defenderet? Quid? atrocissima tot alia praelia, vario euentu, cum Romanis commissa? Haud sane in Flori sententia fuere S. P. Q. R. qui nullum vnquam hostem pluris fecerunt, quam nostros Ligures, qui saepius ambobus Consulibus prouincia dabantur, atque aduersus quos duo consulares exercitus frequenter militabant. Sic dum Romani in Europa cum Philippo Macedone, in Asia cum Antiocho Syriae Rege gererent bellum, creati Coss. M. Amilius Lepidus, & C. Flaminius, ex S. C. ambo in Ligures missi; cumque huic S. C. Lepidus Col. intercederet, indignum esse praedicans, Coss. ambos in ualle Ligurum includi, M. Fuluium, & Cn. Manlium

influx

bien-

1. L. 2. c. 3.

2. L. 1. c. 4.

3. Idem l. 402

4. Idem l. 422
& alibi.

5. Idem l. 382

biennium iam, alterum in Europa, alterum in Asia, veluti pro Philippo, atque Antiocho substitutos, regnare. Senatus nihilominus, molem belli Ligustini expendens, in sententia perstitit, ut Consulibus ambobus Ligures provincia esset, ac Manlium, Fulviumque potius decedere de provincia, ac exercitus inde deducere, & Romam redire mandavit.¹ Appius quoque Claudius Pulcher, M. Sempronius Tuditanus Consules, ambo in Ligures missi, & postmodum Cn.² Babius Pamphilus, L. Æmilius Paullus, itidem Coss. atque iterum³ A. Posthumius Albinus, C. Calphurnius Piso. Ad summam, ne Romanos omnes Coss. recenseamus, qui ambo in Ligures sunt missi,⁴ imminente Persei Macedonis bello, cuius apparatus Senatum maxime habebant sollicitum, Coss. tamen ambo C. Popilius, P. Ælius in Ligures exercitum duxere. Tantum erat in Liguribus libertatis studium, ut aduersus raptos orbis diutius, quam alius quisquam populus resistenterint, tanta ferocia, adeoque bona disciplina, ut victores iam tot, tantarumque gentium, defatigarent, vincerentque. Atqui Romanorum fortuna virtutem, constantiamque Ligurum superavit. Veruntamen tamen igne, ferroque vastata regione, ipsi armis exuti, ac spoliati, desiderio quietis, pacisque teneri debuissent, iugum tamen ferre, seruitutis non poterat.⁵ Quapropter Romani nullum alium ante finem rati fore Ligustini

1. Idem l. 39.

2. Idem l. 40.

3. Ibid.

4. Idem l. 42.

5. Idem l. 40.

In Mari Ligustico Lib. II. 163

gustini belli, deducere Ligures, ex montibus in agros campestris, procul ab domo, ne reditus spes esset, statuerunt: Sic in Samnites deducta sunt publico Romanorum sumptu, quadraginta millia liberorum capitum, cum fœminis, puerisque, quorum fortasse aliqui Romam sunt admissi, cum¹ legamus in ea vrbe Ligurum vicum fuisse: Sed hi postea in sedes suas ex S.C. restituti, iterum pro libertate arma sumpserunt; neque ullum vnquam bellum aut magis diutinum Romanis (quod coeptum anno IOXV. a Roma cõdita ægre profligatum fuit anno IOXCV. vt totos octoginta annos durauerit) aut atrocius gessere; Cũ Ligures, veluti nati essent ad continendam Romanis disciplinam, nec alia prouincia militem magis ad virtutem acueret, in qua erant omnia, quæ illum excitarent, loca montana, & aspera, quæ & ipsis incolis capere labor erat, & ex præoccupatis deijcere hostem, difficillimum: inuia, ardua, angusta, infesta insidijs: hostis leuis, & velox, & repentinus, qui nullum vsquam tempus, nullum locum quietum, aut securum esse sineret: oppugnatio necessaria munitorum castrorum, laboriosa simul periculosaque: inops regio, quæ parsimonia astringeret milites, prædæ haud multum præberet, & in qua nihil aliud erat præter arma, & viros spem omnem in armis habentes. Talem igitur hostem Romani, toto fere orbe deuicto, post octoginta annorum bellum

com-

1. P. Victor de reg. vrb. in region. 8.

2. Liu. l. 42.

3. Strab. l. 4. Sigon. in fast. triumph.

Rom. sub anno 595.

4. Liu. l. 39.

compescuerunt potius, quam subegerint, nam in
 seruitutem Ligures non prius redacti sunt, quam an.
 1000. a Roma condita an. scilicet CCXXV.
 postquam oppugnari sunt cepti. Sic merito co-
 tem Romanæ virtutis, ac disciplinæ Ligures fuis-
 se, scriptores asseuerant, durumque hominum
 genus, & agreste, ac versutum. Neque mirum
 est eos in militari disciplina adeo excelluisse,
 cum agrestis gens, quæ sub dio, & in labore nutri-
 tur, solis patiens, vmbra negligens, balnearum
 nescia, deliciarum ignara, & simplicis animi, par-
 uo contenta, duratis ad omnem laborum tole-
 rantiam membris, cui gestare ferrum, fossam du-
 cere, onus ferre consuetudo est, quales erant Li-
 gures, ad militarem disciplinam appime sit apta.
 Adde velocitatem, agilitatemque corporis, ferox,
 ac versutum ingenium, quo fallere etiam hostes,
 nostri consueuerunt, omnia, quæ optimum mi-
 litem faciunt, in Liguribus posita reperies. Ac
 velocitas quidem, agilitasque ab exercitio cor-
 poris in Liguribus necessario proueniebat, quod
 supra ostendimus: versutos autem fuisse, quæ
 modo narraturi sumus, eorum stratagemata, ad-
 uersus suæ libertatis oppugnatores, satis declara-
 bunt. Duxerat L. Æmilius Paullus in Ligures
 Ingaunos Romanorum exercitum, cumque in
 eorum finibus castra posuisset, legati ad eum per
 speciem pacis petendæ speculatum venerunt. Ne-
 ganti Paulo, nisi cum deditis pacisci se pacem
 non

1. Dio Cass.
 l. 54.

2. Flor. lib. 2.
 c. 3. Petrarcb.
 in Itinerar.
 3. Cicer. cōtra
 Rull. Liu. l. 40
 4. Veget. de re
 milit. l. 1. c. 3.

3. Liu. l. 40.

non tam id recusabant, quam tempore opus esse aiebant, ut generi agresti hominum persuaderent. Ad hoc decem dierum induciæ cum darentur, petierunt deinde, ne trans montes proximos castris pabulatum, lignatumque irent Romani; cuncta ea loca suorum finium esse. Id ubi impetrauerunt, post eos ipsos montes, unde auerterant hostem, exercitu omni coacto, repente multitudine ingenti castra Romanorum impugnare, simul omnibus portis, aggressi sunt. Sic eos, qui se imparatos inuaserant, in suis ipsorum castris obsederunt. Alias quoque se recepturi Ligures, ut Romanos lateret discessus, per diuersa loca bubalos ad arbores alligarunt, qui frequentiori mugitu præberent speciem remanentis exercitus: atque ipsi interim in tuta se receperunt. Sic erant in Liguribus omnia, quæ militaris disciplina requirit. Ac tamen si Liguria in quarto, aut quinto climate minime sit posita, ubi optimos nasci milites vult Vegetius, sed in principio sexti, aëre tamen fruitur maxime temperato, ac fere semper verno, ideoque Liguribus & copia sanguinis suppetebat, ad vulnerum mortisque contemptum, neque poterat deesse prudentia, quæ & modestiam seruaret in castris, atque in dimicatione, & consilijs non parum prodesset. Cum montani insuper essent, & agrestes, laborisque patientes, ut diximus, maxime erant idonei, ex quibus legiones fortissima con-

[Faint marginal notes]

1. Sext. Tul. Front. Strategem. l. 2. c. 5.

2. d. l. l. c. 2.

1. De Studio militari. l. 1. §. 5. nu. 2.
2. Plutarch. in Aemil. Iust. Lips. de Milit. Rom. l. 3. Dial. 2.
3. Sallust. in Jug. th.
4. Plutarch. in Mario.

scribentur, vt firmis argumētis doctissimus Gabriel Naudæus demonstraui: Quapropter Romani in suis exercitiis, inter auxiliares milites, Ligurum quoque cohortes habuerunt, e³ quibus gregarius quispiam, suo astu, ac industria, C. Mario Imperatore, munitissimam in Numidia arcem Rom. Populo acquisiuit; & auxiliares Ligures, eodem Duce in bello, quod aduersus Teutones a Romanis gestum est, fufis Ambrosibus, summæ virtutis, ac fortitudinis dedere testimonium.

De Ligurum imperio in mari

Ligustico

CAP. IV.

ERVNTAMEN satis vagari sumus, et tempusque iam est, vt ad mare reuertamur, vnde diuertimus; Sed antequam nauem conscēdimus, videndum est, quid ex peragrata Liguria ad mare referamus. Regionem itaque inuenimus nemorosam, refertamq; materia ad naues extruendas: Incolas indurato ad omnes labores corpore, audaces, industrios, liberos, mercaturæ deditos, ac maxime bellicosos, qui nauigationem exercentes, non Sardo, Libycoque modo pelago, sed Orientali etiam nauigarent. Sane si memoria repetamus, quæ superiori libro differuimus, cum ad mare siti essent,

in

in quo non deerant portus, ubi classes haberent, Corficamque insulam possiderent, cuius incolae primi ipsi fuerunt; consequens est, ut eius maris principatum obtinerent. Neque enim omnino verisimile est, populos bellicosos, a nemine adhuc domitos, maris adiacentis usum communem ceteris reliquisse, qui non modo mercaturæ, & militiæ, rei que nauticæ dediti essent, sed etiam piscatû exercerent, ac Thynnorum præsertim, in quo illos peculiari industria usus fuisse legimus; Nam cum reliqui magnis retibus, (Cetotheria appellabant) Thynnos caperent, Ligures maximis, & firmissimis hamis ferreis eos pisces expiscabantur. Ac omnino erat necessarium, ut sterilem regionem habitantes, ad mare se converterent, atque ex eo prouentum, fructumque caperent, quo vitam tolerarent, exemplo Phocensium, qui ex ignauitate, ac macie terræ coacti, studiosius mare, quam terras exercuerunt. Cum itaque maritimus prouentus, cum piscatus, tum etiam mercatura, Liguribus adeo esset necessarius ad vitam traducendam, consequens est, eos illum sibi fecisse proprium, nec tolerasse, ut alij eius essent participes, ideoque armata nauigia in portibus habuisse, quibus maris dominium aduersus externos tuerentur. Neque commeatus parandi ad alendam classem, poterat deesse commoditas, cum Corfica huic sufficeret, & magni sumptus haud essent faciendi,

1. Senec. in
Consolat. ad
Albin, c. 8.
Solin. Poly-
hist. c. 7. Is-
dor. Etymol.
l. 14. c. 6.

2. Apud
Aelian. de
Animal. l. 13.
c. 16.

3. In fin. l. 43

168 De Dominio Ser.^{mo} Gen. Reip.

propter copiam materiæ ad extruenda nauigia,
 & alacritatem, inclinationemque, ac frugalita-
 tem virorum, qui spôte ad arma erant propensi,
 & exiguo vilique cibo famem, sitim aqua ex-
 tinguebant. His coniecturis motus a suspicione
 non absun, quin cum apud scriptores reperi-
 mus factam mentionem de Tyrrhenorum ma-
 ritimo dominio, id dominium nostrorum Ligu-
 rum innuat: quam suspensionem auget Diony-
 sius Halycarnasseus, solers, atque accuratus anti-
 quitatum indagator, qui nobis est author, pri-
 scis temporibus ante bellum Troianum, Tyr-
 reniæ nomen per Græciam adeo celebre fuisse,
 vt tota Italia, qua Occidentem spectat, nullo
 gentium discrimine, eo nomine appellaretur.
 Hinc factum fortasse est, vt Græci scriptores, qui-
 bus notiores erant Tyrrheni, Græca gens, quam
 Ligures, cum hos mari dominatos scribere de-
 buissent, illos scripserunt: quo errore decepti Græci
 non modo, sed Latini etiam aliquot, mare Infe-
 rum totum, quod Italiam ad Occidentem alluit,
 Tyrrhenum appellarunt, nulla de Ligustico fa-
 cta mentione, Liguresque maritimam Tyrrheni-
 oram colere tradiderunt. Atqui veterum Ligu-
 rum maritimum dominium non his solis niti-
 tur coniecturis. Memoria siquidem proditum
 est, illos ad hoc dominium exercendum, Roma-
 nis in Hispanias tendentibus, non terra modo,
 sed mari etiam restitisse, fuisseque adeo poten-
 tes,

1. Antiquit.
 Rom. l. 1.

2. Polyb. l. 2.
 Strab. lib. 4.
 Procop. Go-
 thic. l. 1.
 3. Varr. de
 re rustic. l. 3.
 c. 9.

4. Strab. d. l. 4

-orq s X

tes,

tes, ut vix magni exercitus, classesque armis, ferroque sibi transitum aperirent, ac Romanos, cum ijs octogesimum ad annum belligerantes, difficulter effecisse, ut publice permeantibus via ad CIOIO passus laxaretur: quod Strabo narrans, potētissimi populi fortissime, præclarissimeque, pro Patria, pro libertate gesta, aduersus hostes apertos, iniurioseque vim inferentes Romanos, latrocinia peruerse appellat. Tantum scilicet potuit Romana fortuna, ut etiam scriptorum sty- lum duxerit in triumpho, effeceritque; ut quod syn- cere illi scribere, narrareque debuerant, in contu- meliam cæterarum gentium verterent, quasi ex aliena ignominia Romanorum gloria constaret. Infulsa sane, & incauta adulatio, quæ cum victum deprimat, virtutem victoris extenuat. Nos autem haud æquo Marte signa conferimus cum istis adulatoribus, qui careamus testibus, quibus pos- simus illos confutare; cumque tantummodo il- lorum extent scripta, qui ut vni populo gratifica- rentur, reliquos omnes vituperarunt, de hostium quasi castris arma fumere cogimur, quibus illos oppugnemus. Ligures magnis viribus terra, ma- rique Romanis, Patriæ suæ hostibus, restitisse, narrat Strabo; An iure hoc latrocinia exercere appellet, quisquis Romanis adulari nolit, iudi- cabit. Sed ne dum ignominia Liguribus verti posset, quod latrocinia mari exercuissent, cum latrocinium eiusmodi priscis illis temporibus gloria ha-

1. Infr. 1.43

170 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

haberetur, vt Trogus testatur, cæterum Ligures non minus quam terrestre, maritimum imperium aduersus Romanos tutati sunt. Et quamuis multis cladibus fuissent afflicti, classem nihilominus deducentes P. Cornelio Lentulo, M. Boetio Pamphilo Romæ Coss. maritimos Massiliensium agros reddiderunt infestos: neque prius imperium maris cessere, quam terrestri potentia spoliatis C. Mutienus Duumuir duas & triginta naues, quæ ipsis e tot cladibus superfuerant, ademerit, Gubernatoresque, ac nautas in carcerem coniecerit.

1. Lih. 1.40.

De imperio Romanorum in eodem mari.

CAP. V.

 ED Romani bello Punico secundo maritimæ oræ Ligusticæ maiori parte potiti, Corsicaque, ac Sardinia, maris dominium Liguribus adimere, & posita in Sardinia portibus classe, imperium exercere ceperunt. Cum itaque Carthaginienfis Mago, Amilcaris filius, ex minore Balearium insula, triginta ferme cum rostratis nauibus, & multis onerarijs, Ligusticum intrasset, nullisque Romanis præsidijs, aut classibus maritimam oram tutantibus, repentino aduentu Genuam cepisset, fecissetque prædam, ex Occidentali Liguria, decem tantummodo retentis rostratis in Saonæ portu, reliquas octo-

2. Idem l. 28.

octoginta Carthaginem dimisit. Quod intelli-
 gens Cn. Octavius, qui cum Romana classe cir-
 ca Sardiniam nauigabat, Carthaginenses ag-
 gressus, omnes eorum naues cepit, captiuosque
 Ligures in patriam restituit; ¹ & cum idem Ma-
 go, rebus in Italia infeliciter gestis, in Africam
 renaugaret, ipsius paulo ante demortui classis
 magna pars a Romanis capta est. Veruntamen
 non ita cito Ligures maris dominium cessere,
 sed paratis sæpius classibus Romanis restitere,
 mare non solum tutati, sed ² in eorum etiam pro-
 uincias inferentes arma, donec tandè post varias
 clades, ³ anno a Roma condita IOLXX. P. Cor-
 nelio Lentulo, M. Boebio Pamphilo Coss. duæ &
 triginta Ligurū naues a C. Mutieno Duumuiro,
 vt retulimus, captæ, gubernatores, nauæque con-
 quifiti, atque omnes in custodiam traditi sunt.
 Tum Ligustini maris dominium Romanis ces-
 sit; cumque piratæ Mediterraneum totum inua-
 sissent, & occupassent, Pompeius, cui vt mare
 pacaret, a S.P.Q.R. data fuerat prouincia, cum
 classe Ligustico imposuit Gratilium, vt habet
 Florus ⁴, seu M. Pomponium, vt scribit Ap-
 pianus, ⁵ ipsumque a piratis purgauit. Non
 tamen semper Romani classes in Ligustico ha-
 buerunt; nam deleta Carthagine, exarmatis Li-
 guribus, & profligatis piratis, Mediterranei to-
 tius retinebant dominium, duabus tantum
 classibus, quarum altera Miseni apud Cumas, &

1. *Liuij. 30.*

2. *Idem l. 40.*

3. *Ibid.*

4. *Lib. 3. c. 6.*

5. *In Misbridat.*

6. *Sueton. in Aug. c. 49.*

Pu-

172 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

Puteolos, custodiae inferi maris excubabat, altera
Rauennæ, ad superum mare tutandum, habebat
stationem; quo pacto Ligustici non modo sinus,
sed totius etiam Mediterranei dominium, cum
Romani, tum Græci Cæsares longum tempus re-
tinuerunt; Nam tametsi a Gothis, Vandalis, Hun-
nis, Herulis, Longobardis, aliisque barbaris po-
pulis, manubias, quas e tot tantisque gentibus
Romani fecerant, quasi repetentibus, afflictum,
ac dilaniatum Romanum imperium fuerit, cum
ij Mediterranei populi essent, neque rei nauticæ
vllam haberent notionem, maris imperium, aut
minime, aut parum perturbarunt, soli que Saxo-
nes in Oceano piraticam facientes Romanos in-
terpellarunt.

*Sarraceni Siciliam, Hispanias, Sardiniam,
Corsicam, Galliarum, ac Italiæ partem,
Mare Ligusticum, totumque fere
Mediterraneum occupant.*

C A P. VI.

T Sarraceni ex vltima proficiscentes
Arabia, non contenti sua fortuna, qua
Syriâ, Ægyptoque, ac totâ Africâ
Romanos deiecerant, maritimum eorum do-
minium oppugnare perrexerunt. Horreo cum
venit in mentem, quam fœde, quam crudeliter
in

in Christianos populos sacrilega hæc pestis gra-
 fata sit, & fortasse puduit eius æui homines, ra-
 pinas, cædes, sacrilegia, ab his barbaris patrata,
 literis consignare. Ac sane gratulari potius de-
 bemus nobis ipsis, tot calamitatum memoriam
 intercidisse, quam deplorare scriptorum penu-
 riam, propter quam ad nos eorum temporum
 exacta notitia haud dimanauit. Assueuerat iam
 orbis Romanorum iugo, & Christiana pietas le-
 uius Cæsarum reddebat Imperiũ; Romani Pon-
 tifices vrbe Roma, Italiæque parte potiti, ac pio-
 rum charitate opibus aucti, in Christianæ Reipu-
 blicæ fastigio præfulgebant. En Vandalos, Go-
 thos, Alanos, Hunnos, Saxones, Herulos, Lon-
 gobardos, en sædam barbarorum colluuiem, en
 pessundatum, dilaniatum, discerptum Romanũ
 Imperium. Veruntamen Christiana Respublica
 quamuis afflicta horum irruptione condoluerit,
 ipsorum tamen ad verum Dei cultum conuer-
 sione respirauit: quique alijs perniciēs fuerant
 Barbari, ipsi salutem sunt consecuti. Insidentes
 etenim locis, vnde Romanos deiecerant, de-
 positaque barbarie Christianam religionem am-
 plexati, ad æternam beatitatem ingressi sunt iter,
 & Rempubl. Christianam amplificarunt magis,
 quam afflixissent. At Sarraceni genere impuri,
 moribus barbari, superstitione nefarij, animo
 truces, aspectu horribiles, vbi grassari cœperunt,
 prædari, vastare, incendere, cuncta cædibus mi-

scere,

Y scere,

174 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

scere, polluere. Primum Romanorum in Mediterraneo imperium, hætenus pacatum, ac nemine renitente possessum, interpellârunt circa annum ab humano genere redempto IOCLV. cum¹ Alexâdria soluentes, Vitaliano Primo Pontifice, & Constante Constantini filio Cæsare, post subactam Rhodum, vastatasque Cycladas, Cretam, & Cyprum, per Ægæum nauigantes, ipsum Cæsarem nauali prælio vicerunt, atque inde Siciliam aggressi, eius Insulæ primum maritimas oras, mox mediterraneas quoque prouincias populati sunt; ² quo redeuntés paucis post annis ipsas Syraculas expugnârunt, onustique præda, Alexandriâ rediere. Anno postmodû IOCCXIV. per fretum ³ Herculeum in Hispanias exercitum trajiciêtes, nobilissimam prouinciam fere totam occupârunt. Hinc Gallias aggressi, Narbonensis Prouinciæ potiorem partem in potestatem rede gere. Sed a ⁴ Carolo Martello, Francorum Duce, magna cum strage (quippe CCCLXX. eorum millia cæsa fuisse dicuntur) acie superati, conscensa classe in Tyrrenum nauigantes, eius omnes insulas diripuerunt. ⁵ Cumque Corsicam, & Sardiniam inuasissent, Luithprandus Rex Longobardorum veritus, ne D. Augustini reliquiæ, in Sardinia sitæ, a sacrilegis dissiparentur, eas magno pretio redimens, Ticinum asportari curauit, vbi nostris temporibus magna cum veneratione custodiuntur. Corsicam autem hoc tempore

1. Theophan. Helvic. in Theatr. histor. Fazell. histor. Sicul. de c. poster. l. 6.

2. Fazell. loc. cit.

3. Georg. Elmacin. histor. Sarracen. l. 1. c. 13. Roderic. Tolet. histor. Arab. cap. 9. Paul. Diacon. de gest. Long. lib. 6. cap. 46. Aldret. anti. quæd. de España l. 2. c. 23. Fazell. loc. cit. alij.

4. Paul. Diacon. d. c. 46. Paul. Aemil. de gest. Franc. lib. 2. l. c. de Serjes en l' Inuent. de l'histoire de Franc. en les Roys sayneârs sous Charles Martel. alij. 5. Paul. Diacon. d. c. 46. Blond. dec. 1. l. 10.

pore a Sarracenis occupatam credimus, Lanza Ancisa, ex Hispanijs oriundo, Duce: quamuis eius Insulæ¹ historia id euenisse narret circa annum DC. a Christo nato; nam eo tempore nondum Sarracenorum arma hucusque processerant: imo neque natus erat Mahometes, cuius tamen superstitionem eo anno in Corsicam illatam somniat historia. Eodem fere tempore, quo Corsicam, Sardiniamque inuaserunt,² tercentis ferme nauibus ex Asia in Europam trajicientes Sarraceni, Constantinopolim totum biennium obsedere, ac expugnassent, ni spe prædæ in Bulgaros potior ipsorum pars diuertisset, a quibus fugati, cum ad naues rediissent, maris oborta tempestate fere omnes absorpti sunt.³ Mox iterum classem ad Prouinciam Narbonensem applicantes, capta Arelate, cuncta circumquaque vastarunt. Sed ab eodem Martello, suppetias ferente Luitprando Longobardorū Rege, ad naues rursus repulsi sunt. At nihilominus, quod ad maris imperium spectat, Mediterraneum totum tenuere, neque aut Græci Imperatores, aut Francorum Reges (qui duo Christianorum Principum erant potentissimi) ingentibus illorum classibus se opponere audebant, ac tantum, qua poterant, sua litora ab eorum irruptionibus tutabantur. Erat namque⁴ tam formidabile tunc temporis Sarracenorum nomen, ut vel ingenti multitudini, vel fortunatis armis, vel horribili audaciæ, vel

1. Gio. della
Grossa hist. di
Corsica l. 2.

2. Paul. Diac.
d. c. 46. Blond.
d. l. 10. Anast.
Biblioth. Flo-
riacæ. & Pla-
tin. in Gre-
gor. II. P. M.

3. Paul. Diac.
d. c. 46. alijs.

4. Pazel.
d. l. 6.

176 De Dominio Ser.^{mae} Gen. Reip.

ferocibus animis eius gentis, non Itali, non Græci, non Hispani, non Franci, non alia quævis natio obsistere auderet, sed desperatâ prorsus victoriâ, statim cederet, ac tantû Franci suis finibus illos arcere potuerunt. Tum Genuenses nostri ornata classe, Audemaro Duce, aduersus ipsos in Corsicam primû bellum suscepere, vt infra dicemus. Porro ¹ Sarraceni, Michael Balbo Imperatore, circa annû a Christo nato IOCCCXXV. ingenti cum nauigiorum numero in mare prodeuntes, vt Siciliam occuparent, obuiam habuerunt Imperatoris classem, cui Venetæ sexaginta triremes se coniunxerant. Collata sunt signa ad Crotoniatarum litora, maximaque cum clade, Christianæ classes fusæ, captis, aut submersis Venetorum cunctis triremibus. In Illyricum nauigantes postmodum Sarraceni, Venetorum naues complures, quæ merces afferebant e Syria, cæsis ad vnum vectoribus, expugnârunt; Inde capta, direpta, incensaque Ancone, in Africam reuerterunt; ² Mox haud multo post tempore Siciliam deliberatori vi aggressi, totâ occuparunt, quam postmodum triginta ferme supra ducentos annos tenuerunt. ³ Versâ deinceps in reliquas Mediterranei Insulas rabie, Sardiniam, Corsicamque (quam nostri iam antea receperant) inuadunt, eiusque primariam urbem Aleriam ipso sancto Paschatis Sabbatho, expugnant, ac diripiunt. ⁴ Sic insularum potiti, quæ Italico litori

præ-

1. Blond. de
gest. Venet.
Wazell. d. l. 6.

2. Fazell. ibid.

3. Blond. de
eod. 2. l. 2.

4. Anastas.
Bibliothec. in
Greg. IV. P. M.

præhenduntur, continentem aggressi, Centumcellas expugnant, diripiunt, incendunt, neque hoc contenti, ipsam urbem Romam, impia audacia, ter aggrediuntur, obsidentque, ac sacratissimas Principis Apostolorum Aedes in Vaticano expilant, & D. Pauli Basilicam exurunt. Inde nonnullis elapsis annis, late vastata Campania, incenso Casinensi cœnobio, Beneventum vsque excurrunt, Apuliam deinceps occupant, & paulo post ipsam Genuam expugnantes, diripientesque, miseranda strage edita, maiores natu omnes cum fœminis, puerisque (quos solos in urbe repererant) in Africam captiuos abduxissent, nisi in Genuensium, qui in expeditione erant, incidentes classem, victi, captique prædam restituere fuissent coacti. Sed quid refricem vulnera, quæ obducta propemodum cicatrice occaluerunt? Mancam, & mutilam malo meam hic orationem haberi, quam clades omnes, cædes, rapinas, incendia, sacrilegia ab his Barbaris patrata recensere. Quod ad rem attinet, Infulis Mediterranei potiti Sarraceni, ac litora Africæ, quæ aduersa Europæ obtenduntur, Hispaniarumque regna possidentes, numerosis abundantes classibus, nautis, militibus, re nautica excellentes, militari disciplina terribiles, nemine penitus amplius resistente, totum sibi Mediterraneum occuparunt, ut non modo nauigandi omnis facultas nostris esset adempta; sed vel ipsi Pontifices

Ma-

1. Platin. ibi. Blond. d. l. 2. & de gest. Venet. alij.

2. Anastas. in Leone IV. P. M. Platin. ibid. & in Greg. IV. Palmerius in Chron. ann. 829. 845. & 849.

3. Anastas. & Platin. loc. citat. Blond. d. l. 2. Fazell. d. l. 6.

4. Palmer. in Chron. ann. 864.

5. Ibid. ann. 914.

6. Platin. in Ioanne XII. P. M. Blond. d. lib. 2. & in descript. Ligur. Cal. Cur. hist. Sarrac. l. 2. Palmer. in Chron. ann. 933. Fazell. d. lib. 6. Follet. hist. Genuens. l. 1. alij.

7. Guaguin. de gest. Franc. l. 5.

178 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

Maximi Romæ se minime securos existimarent. Erant autem Sarracenorum classes adeo numerosæ, vt Veneta Græcæ coniuncta succubuerit, vt retulimus, atque illi ad Hispaniarum oras, ducentas septuaginta naues appulerint, cum illam prouinciam sunt aggressi, & ad Constantinopolim obsidendam (dum in Gallico mari eodem tempore ingentem haberent classem) trecentas adduxerint. In summa occupatis Hispanijs, insulisque adiacentibus, Sardinia, Corsica, Sicilia, Lucania, urbibusque, & oppidis, quæ inde sunt vsque ad Gargani montis loca, & Adriatico imminent, ac Cycladibus, Cypro, Creta, Rhodo, totaque Africæ ora maritima, quæ spectat ad Septentriones, Mediterraneo vniuerso late dominati sunt: Ac nostro Ligustico præsertim, in quo Corsicam, Caprariam, Gorgonem possidentes, excurrentesque facile ex Africæ, Hispaniarumq; ac Sardinia portibus, neminem prorsus navigare tuto permittebant.

1. Roderic.
Foler. histor.
Arab. lib. 3.
c. 11. Aldret.
antiqued. de
España lib. 3.
c. 21.

2. Fazel. d. l. 6

De Vrbe Genua, ac Genuensium in Liguria Regno, eorumque libertate, & politia.

CAP. VII.

VM Romanum imperium discerperent barbari, in Liguria vrbs Genua (quæ totius prouinciæ erat emporiū) viribus, potentiaque cœpit succrescere, quibus ad

3. Strabo l. 4.
Foliet. histor.
Genuen. l. 1.

In Mari Ligustico. Lib. II. 179

ad eam amplitudinem prouecta est, vt late terra
 marique terminos imperij propagarit. De huius
 ciuitatis cōditoribus diuersæ scriptorum senten-
 tiæ sunt. Aiunt¹ nonnulli, Ianum Genuum pri-
 mum Regem Italiae, in eam regionem missis co-
 lonijs, conditam urbem a suo nomine dixisse,
 cuius rei argumentum afferunt, collem Iani vr-
 bis partem, hactenus vernaculo idiomate Cari-
 nianum appellatum, quod Armenia lingua Ia-
 ni vineam significet.² Volunt alij a Iano Italiae
 Rege extractam, ab altero Iano Teucro ampli-
 catam fuisse, ideoque in ea primum bifrontem
 Ianum adoratum, quod duos Ianos habuisset
 authores, a quibus nomen aiunt illam esse forti-
 tam.³ Alij a Genuino, seu Genuo Phaëtonis fo-
 cio: alij⁴ a Genuo Saturni filio denominatam
 opinantur.⁵ Sunt qui ab Allobrogibus positam
 asseuerent, & transalpinae cuiusdam Genuæ esse
 coloniam contendunt. Sed hæc ad arbitrium
 fortasse conficta sunt eorum, qui in ijs, in qui-
 bus conuinci non possunt, amplam sibi assu-
 munt mentiendi facultatem; probabilior eorum
 forsan est sententia,⁶ qui Genuam autumant di-
 ctam a Genu similitudine, quam exhibet vrbis
 situs. Cum namque Alpes, & Apenninus, cele-
 berrimi montes, ad ipsam coniungantur, atque
 in coniunctionis angulo genu formam expri-
 mant, inde fortasse Latini veteres Genuam di-
 xere, a quibus Græci postmodum suam Γενόα,
 aut

1. Porc. Cat.
 supposit. ab
 Ann. Viterb.
 Fr. Leand. nel-
 la descrizione
 della Ri-
 uiera di Ge-
 noua. Bizarr.
 hist. Gen. l. 1.

2. Petrarch. in
 l. in. Fr. Leand.
 & Bizarr. loc.
 cit.

3. Braccell. in
 descript. ora
 Ligustic. Sup-
 plemēt. Chro-
 nic. lib. 4. Fr.
 Leand. & Bi-
 zar. loc. cit.

4. Supplem.
 Chronic. Fr.
 Leand. & Bi-
 zar. loc. cit.

5. Volaterran.
 Cōm. Urban.
 l. 4. in Ligur.
 Io. Picard. de
 prisca Celta-
 pad. l. 5.

6. Foliet. d. l. x

7. Scephan.

180 De Dominio Ser.^{mae} Gen. Reip.

1. Strabo l. 4.
c. 5.
2. Peetrarch.
loc. cit.

3. Procop.
Gothic. l. 1.

4. In verb.
Γενόα.

5. Cluver.
Ital. antiq.
l. 1. c. 9.

6. Supplem.
Chronic. loc.
cit. Bizar. de
prima Syriac.
expedit.

7. Helvic. in
Theatr. histo-
ris.

8. In Liguria.

9. Fr. Leand.
loc. cit.

aut ¹ Γενόα mutuati sūt. Recentioris vero æui scri-
ptores Latini sæpius Ianua appellat, ² quod
nostri orbis quasi Ianua quædam esse videatur;
vnde ³ & Græci Ἰαννοῦαν trāscripserunt, prout for-
tasse emendandus est Græcus ⁴ Stephani codex,
qui suis temporibus Στραλίαν fuisse vocatam testa-
tur, ⁵ cum mendum codici inesse merito possit
dubitari. Cæterum, quod ad ipsius originem spe-
ctat, ⁶ constans est complurium sententia, anti-
quissimam urbem esse, & multis, ante Troiano-
rum in Italiam aduentum, annis conditam, flo-
rentibus tunc maxime in Italia Liguribus, cum
Dardanus Troianorum regnum instituit, quod
iuxta Eusebium incidit in annum ab orbe con-
dito CIOCCIOCCXXIII. & iuxta ⁷ recen-
tiorum calculum CIOCCIOCCCLXXII.
hoc est ante Romam conditam annis circiter
IOCCXXVII. & ante natum Seruatorem no-
strū CIOCCCLXXVII. Ac quidquid sit, certe
antiquissimam hanc esse urbem, vel ignorata
ipsum origo testatur. Neque arridet, quod ⁸ Blon-
dus innuere videtur, Genuam tempore belli Pu-
nici exordium habuisse, ea ratione motus, quod
Florus, & Iordanus, dum a Romanis domitos
Liguriae populos enumerant, de Genua nihil
scribāt, quam tamen, si tunc temporis extitisset,
minime prætermisisset. ⁹ Nam tametsi scriptores
illi huius urbis non fecerint mentionem, fortasse
hoc accidit, quoniam Genuenses tum aduersus

Ro-

Romanos haud militarunt; neque omnes Ligurum populos scriptores illi recensent, sed montanos, & alpinos tantum; ac omnino nullam habet verisimilitudinem, in Liguribus oppidum nusquam fuisse, circa mare praesertim, cum re nautica, & negotiatione illos excelluisse docuerimus. Et quo pacto anno a Roma condita IOXXXVI. P. Cornelius Cos. cum aduersus Annibalem in Hispanias classe veheretur, intellexissetq; apud Massiliam, Pœnos transmisisse Alpes, & in Italiam tendere, Genuam cum classe renaugasset, vt ex Italia hostes arceret, ni & illa extitisset, & a Romanorum partibus pridem stetisset? Rursus quo pacto, nisi hæc vera essent, tredecim post annis Carthaginensis Mago illam diripisset? Cum itaque euidens sit, Genuenses Romanam fortunam eo tempore esse sequutos, neque eorum urbem legamus Romanorum fuisse coloniam (quod proculdubio Romani historici haud omisissent) ab indigenis conditam, multo ante tempore extitisse oportet, ac propter situs opportunitatem, Liguriæ totius emporium fuisse, quo regionis incolæ suas merces comportarent, quod Strabo testatur. Atque ob hanc ipsam opportunitatem maximi semper habita est ad Italiae imperium momenti; ideoque, vt dicebamus, P. Cornelius Cos. aduersus Annibalem Italiam defensurus, Genuæ stationem sibi elegit, firum opportunissimum ratus, quo ab Italiae si-

213

Z

nibus

1. Liv. lib. 21.
Ann. Mag.
cell. 1.15.

2. Liv. 1.38.

3. Geograph.
l. 4.

182 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. Francisc.
Belcar. rer.
Gallie. l. 14.

2. Liu. l. 30.

3. Iornand.
de reb. Getic.
c. 57. Blond.
dec. v. l. 3.

4. Pollet. d. l. 1.
5. Apud Gol-
dast. rescript.
Imperial. to. 3

6. Apud Fo-
lic. d. l. 1.

7. Procop.
Gothic. l. 2.
Leonard. Aze-
rin. de bell.
Gothic. l. 2.

8. Paul. Diac.
de gest. Longo-
lib. 2. cap. 25.

9. Ios. Ripa-
mons. hist.
Eccl. Mediol.
dec. 1. l. 8.

nibus hostē terra marique prohiberet; ob quam
eandem opportunitatem factum etiam est, vt
hæc vrbs Italiae Ianua nostris quoque tempori-
bus appelletur. Romani igitur id cognoscentes,
biennio postquam a Magone direpta fuerat, eam
instaurari iusserunt, quod a¹ Lucretio Spurio
perfectum est; paruitque Genua Romanis, do-
nec² Theodoricus Rex Gothorum primus, anno
nostræ salutis CCCCLXXXII. Italiam sibi sub-
iecit, cui⁴ Liguria & Genua paruit, extantque
eius rescripta ad Iudæos, qui Genuæ tunc diuer-
sabantur, quibus eorum priuilegia confirmat,
atque vt Synagogam tegant, indulget: aliaque
habentur testimonia de Gothorum in hac vrbe
dominio. Cum⁷ autem Belisarius, a Iustiniano
Græcorum Imperatore ad recipiendam Italiam
missus, Romæ obsideretur a Vittige Gothorum
Rege, Mundilas cum Græca classe, Genuam a
Gothis recuperauit. Grassantibus postmodum in
Italia Longobardis,⁸ cū ipsorum Rex Alboinus,
circa annū ab orbe redempto DLXX. Galliam
Cisalpinam occupasset, Liguriam etiam inuasit,
eiusque ciuitates omnes, præter eas, quæ mari
adiacent, suæ ditioni subiecit: quare Genua Lon-
gobardorum sæuitiam minime experta, profu-
gorum perfugiū fuit,⁹ quo Mediolanensis Ar-
chiepiscopus Honoratus, cum Clero, ac Patritijs
eius ciuitatis, se recepit, ipsique Genuæ demor-
tuo ab iisdem Clero, & Patritijs Laurentius suffe-

audiu

ctus

In Mari Ligustico. Lib. II. 183

Etus est, cuius electionem Mediolanensis populus ratam habuit, & Pelagius Secundus P. M. approbavit. Neque prius Genua potiti sunt Longobardi, quam Rotharis eorum Rex, post deictum apud Scultennam Hexarchum, ac Romanorum exercitum, Apenninum transgressus, in Liguriam duxerit, quam regionem per duodecaginta annos, quibus premebant Italiam Longobardi, suo imperio addere minime potuerant. Horum tamen Tyrannidem breui proprijs viribus excussisse Ligures, haud leues suadent coniecturae. Primum namque Rotharis vastandae potius regionis, quam expugnandae, retinendaeque animum ostendit, cum Liguriam peragravit; nec vspiam illum praesidia reliquisse legimus, aut vllum reperimus monumentum Longobardici in Liguria imperij apud eius auctores, qui cum recensent populos, ex quibus in suos deligebat exercitus, Spoletinos, Hetruscos, Beneventanos, Foroiulenses, aliosque enumerant, Ligures vero nullibi, ex quibus proculdubio delectum habuissent, si in ipsorum fuissent redacti potestatem. Huc accedit, quod in Francorum adversus Longobardos, & in Italiam expeditionibus, nulla Liguriae fiat mentio, neque ea, inter vindicatas a Longobardorum iugo, provincias, recensetur: nam quod ait Chronicon Schafnaburgense, Carolum Martellum ultra Liguriam vastasse, luculentius explicans

1. Paul Diac.
d. lib. 2. c. 47.
Fr. Leand. loc.
cit. Blond. de
cad. 1. l. 9.

2. Blond. d. l. 9.

3. Sub anno
731.

aba

Z 2 Paul-

184 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. De gest.
Franc. l.2.

2. In Chron.

2. Jacob. de
Forag. in Chro-
nic. Supplem.
Chron. l.11.

3. In Chron.
l.2.

4. Aym. de
gest. Franc. l.4
c.69. Annal.
Carol. Magn.
Paul. Emil.
d. l.2. alij.

4. Paul. Ac-
mil. d. l.2.

Paullus ¹ Æmilius, vltra Massiliam, quæ anti-
quæ Liguriæ limes erat (quod fortasse intellexit
Chronicon) Hispanias versus, Narbonem, Aga-
tham, aliaque oppida Martellum diripuisse nar-
rat, & combussisse; Somnia etiam sunt ea, quæ
a quibusdam referuntur, ² Carolum Magnum,
post deuictos Longobardos, apud Genuam ha-
bito conuentu, hortante Constantino Græcorum
Cæsare, in Syriam nauigasse, & Hierosolymâ
Christianis restitutâ, Constantinopolim se con-
tulisse. Nam qui apud Genuam dicitur habitus
fuisse conuentus, lapsus est ³ Reginonis, aut certe
corruptus est codex, cum ⁴ reliqui Gebennæ in-
Burgundia, aut in Allobrogibus, hunc habitum
fuisse conuentum scribant, & non post profliga-
tos Longobardos, sed ante bellum contra illos
susceptum. Cætera de expeditione Syriaca, &
Constantinopolitano itinere delirationes sunt,
quæ a nullo eius æui scriptore commemoran-
tur. Imo Aaronem Sarracenorum Regem, Ca-
rolo in Gallijs commoranti, montem Caluariæ,
& Seruatoris sepulchrum Hierosolymis donasse
scribit Ægynardus. Neque omnino, si e Liguria
Longobardos, aut Pipinus, aut Carolus expulsi-
set, id omisissent scriptores eorum temporum,
Bibliothecarius præsertim, qui in recensendis il-
lorum Regum gestis, nimius haud immerito
grauissimi ⁴ viri censura nuncupatur. Sed vide-
tur conuincere, Ligures, antequam aut Pipinus

ad

aduersus Aistulphum, aut Carolus aduersus Desiderium Longobardorum Reges arma sumpserunt, liberos fuisse, quod legimus de Nuncijs a Romanis Pontificibus missis ad Pipinum, Carolumque arcessendos ad propugnandam Ecclesiam, qui cum terrestria itinera a Longobardis obsiderentur, mari transmiserunt in Gallias. Nam cum eo tempore Corsica, Sardiniaque a Sarracenis tenerentur, si Liguria, & Genua in Longobardorum potestate fuissent, nauigatio Româ in Gallias erat omnium minime securâ, quibus Sarraceni, ac Longobardi pariter hostes erant; Quare Pontifices cum in maxima rerum difficultate versarentur, egerentque omnino Francorum subsidijs, per Germaniam tutius Nuncios ablegassent: aut sane si mari misissent, eorum aliquis in alterutrius hostis manus incidisset, quod tamen euenisse non reperimus. Par igitur est credere, Liguriam a Longobardorum iugo liberam, Nuncijs Pontificijs, litora, propter Sarracenorum metum, legentibus, tutum accessum præbuisse. Hinc est ut conijciam, paulo post Rotharis incurSIONE, Ligures, ut qui Regio sunt animo, & externum agre tolerantis imperium, sumptis armis, factaque conspiratione Longobardos, si qua aderant ipsorum præsidia, expulisse, & proprijs viribus in libertatem se vendicasse: nulla etenim poterant a Græcorum Imperatore Constantio expectare subsidia, qui tunc

1. In Chron. Reginon. l. 2. Anastas. Biblioth. in Stephan. II. & Adrian I. PP. MM. Platina Paul. Aemil. alijs.

2. Gio. Villan. l. II.

3. Blod. dec. 2. lib. 9. Platina in Martino & P. M.

tem-

186 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

temporis nedum animum adiecit ad afflictas Italiae res subleuandas, sed nouis etiam seditionibus materiam addidit, misso Olympio Hexarcho, qui Martinum Pontificem aut occideret, aut Constantinopolim captiuum abduceret. Hoc itaque tempore existimo, Genuæ institutis Magistratibus Rempub. cœptam a ciuibus administrari, & antiquato Liguria nomine, oram, quæ ab ostio Vari ad Genuam est, Occidentalem eius vrbis oram, quæ inde ad Macram, Orientalem appellatam, & Genuense Regnum in Liguria fuisse institutum. Aut certe, si Græcis auxiliantibus, Longobardorum iugum est excussum, Ligures deinde in libertatem se vendicarunt circa annum a Christo nato ICCCXX. cum Italiae populi Leonis Iconomachi auersantes impietatem, Duces, & Magistratus sibi elegerunt. Non me præterit, nonnullos in diuersa esse sententia, opinarique, tunc demum Ligures constituisse Rempub. cum extincta Magni Caroli sobole, Italiae Regnum turbatum distractumque est; aliosque iterum hoc referre ad annum circiter CCCCX. cum Luca quoque, & Florentia se in libertatem vendicarunt, & Normanni Neapolitanum Regnum occupauere. Sed non est huius loci de hoc disceptare prolixius, sufficitque specimen quoddam dedisse eorum, quæ alibi fortasse, Deo dante, sumus prosequuturi. Hoc in præsentia ponemus, quancūque Liguria externorum iugum

ex-

1. Anastas. in
Platin in Gre
gor. II. P. M.
Paul. Aemil.
l. 2.

2. Foliet. d. l. 1.

3. Annuarii
hist. di Firen-
ze l. 1.

In Mari Ligustico. Lib. II. 187

excusserit, Genuam cum toti prouinciæ domi-
nari cœpisse, situs opportunitate, portus com-
moditate, ciuibus, opibus, potentia reliquas eius
oræ ciuitates cum longe antecelleret. Ac pri-
mum quidem Resp. a Comitibus est gubernata;
quorum Imperium fastidientes ciues postmo-
dum, sibi crearunt Consules, aliosque Magistra-
tus, qui eam regerent: externum etiam quan-
doque sibi Prætorem elegerunt, cuius tempora-
rio regimini rerum summam committebant: ac
tandem Ducem sibi præposuerunt, additis Pa-
tribus conscriptis, de quorum consilio is Remp.
administraret. Sed exortis discordijs, & ciuilibus
bellis, dum nulla factio alteri vellet concedere
gubernaculum, aliquoties ad externos Principes
sceptrum delatum est, certis conditionibus, qui-
bus libertas facta recta conseruaretur. Demum-
que varijs agitata casibus Resp. anno a Virginis
partu supra millesimum, quingentesimo vige-
simo octauo, ab Andrea Auria¹ Genuensi Ly-
curgo, aut Arato, sui sæculi² Pompeio, feliciter
restituta est, latæque leges, quæ deinceps anno
CICIDLXXII. per Legatum Summi Pontifi-
cis, Oratoresq; Cæsaris, ac Regis Catholici (qui-
bus a ciuibus ea concessa fuerat authoritas) in
meliorem adhuc formam sunt redactæ. Tota
Resp. e maiori Concilio pendet, quod quadrin-
gentis ciuibus nobilibus constat, qui statis tem-
poribus cooptantur; Concilium minus arctio-

1. B. Method.
hstor. c. 6.
2. Ariost. Or-
land. Furios.
cant. 15. stam.
2A 31.

188 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

rem habet potestatem, prout etiam duo Collegia, quæ appellatur, quæq; constant ex Duce, duodecim Gubernatoribus, atque octo Procuratoribus, præter perpetuos; atque his legibus hactenus Respub. sancte administratur. Vrbs ipsa ad Apennini sita radices, partim collibus insidet, per planitiem partim extenditur: qua spectat ad Septentriones, aduersus Aquilonis impetum motis iuga habet munimentum: qua ad Austrum, sinum aperiens, portum efficit, ipsoque circumdato superbis ædificijs, theatri effigiem exprimit; diceresque, ad tutandum maritimum imperium, spectandasque suorum ciuium victorias, ac triumphos e colle descendisse, non contentam vastissimis, altissimisque mœnibus, montes superasse, ni & pelago firmissimis, superbissimisque molibus, quasi fræna iniecisset. Prima Vrbi mœnia circumdata postquam a Sarracenis fuerat direpta, ea que extendebantur a D. Petri, vulgo de Banchis, vsque ad Auriarum forum, indeque ad D. Ambrosij, ac mare. Secunda deinceps anno reparata salutis CIOCLIX. quæ ab Occidente, inclusis D. Sabinæ ædibus, in Orientem ad D. Francisci, ac D. Catharinæ, iisque complexis, cum templo D. Andreae, in area, quæ Sarzani dicitur, ad mare terminantur. Sed horum circuitus exigua iam vrbs portio est, additis tertijs mœnibus anno CIOXXXVII. quibus suburbia inclusa sunt, & ciuitas aduersus ænearum machinarum fulmina

1. Merul. An-
tig. Vicecom.
l. 2. Bizar. hi-
stor. Genuen.
l. 1.
2. Corio hist.
di Milanop. 1.
Foliet. histor.
Genuen. lib. 2.
aliq.

In Mari Ligustico. Lib. II. 189

mina communita: Iterumque septem fere ab hinc annis, occupatis montium cacuminibus, mœnia ingentibus sumptibus per quatuordecim ferme P. M. insigni, inauditoque opere inducta sunt, quæ ut ciuibus securitati, sic hostibus terrori, cæteris admirationi esse possunt; additurque modo aduersus insanos pelagi fluctus, si non maiori sumptu, maiori sane miraculo quam mœnia, firmissima moles, Ansaldo de Mari ingeniosissimo, nobilissimoq; architecto, quo securitas nauibus, maritima potentia Reip. augeatur. Veruntamen, quas hactenus recensuimus, patriæ meæ dotes eximiæ, vbi illas cum ipsius religione confero, mihi quodammodo exiguæ videntur, & leues. Nimirum vix vlla ciuitas, aut promptius Christianam pietatem est amplexata, aut constantius professa. Nazarius, & Celsus ab Apostolis ad annunciandum in Galliam Cisalpinam Euangelium missi, Genuenses sacra redemptionis nostræ mysteria edocuere, atque imbuta Christiana, Catholicaque religione, inter primas totius orbis, ciuitas, nunquam ab ipsa declinavit. Plures, eosque singularis probitatis, ac sanctitatis Episcopos habuit, donec in Metropolim erecta est ab Innocentio Secundo Pont. Max. anno CIOCCXXIII. cum Genuenses aduersus Anacletum Antipapam Pontifici adfuisent; primusque Archiepiscopus electus est Sirus, idemque postmodum ab Alexandro III.

A a anno

1. Foliet. hist. Gen. l. 1. Iacob. de Porag. in Legend. Sanct. in vita Nazar. & Cels. Suppl. Chronic. l. 4. Bizar. de primis in Syr. expedit.
2. Platin. in Inn. II. P. M. Blond. dec. 2. l. 5. Sigon. de regn. Ital. l. II & Bulla huius erectionis extat in tabulario Sere-niss. Reip.
3. In Bulla ipsius Alexandri super confirmatione erectionis Episcopar. Ianuen. in Archiepiscopatum, qua habetur in d. tabulario.

190 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

anno CIOCLXI. transmarina legatione fuit do-
natus, qua ipsius successores etiam fungerentur.
Idemque Alexander amplissima priuilegia, at-
que exemptiones, vt vocant, alias Canonicis, &
Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ ab Lucio Se-
cundo, & Eugenio Tertio concessa, confirmauit;
quod & ipsum Cælestinus Tertius fecit.

1. Extant Bul-
la harū exē-
ptionum in
Tabulario Ca-
pituli d. Ec-
cles.

De Genuensium bellica Virtute.

CAP. VIII.

GENVENSES itaque iactis Reip. fun-
damentis, veterum Ligurum sequen-
tes vestigia, omnique studio ad bel-
lum incumbentes, in re bellica ma-
xime excelluere: subacta proinde Liguria, adeo
angusto dominio nō cōtenti, in remotissimas re-
giones sui nominis famam, gloriamque, ac im-
perij fines late propagarunt. Et quod ad terre-
strem militiam attinet, gens asperissima, atque
inuictissima nihil prætermisit, quin virtutis ad-
mirabilis, incredibilisque specimen, in cuiusque
modi prælijs daret. Nam in defendendis vrbi-
bus³ solers præ alijs hominum genus, mirabili
fortitudine, & constantia, sæpius potentissimo-
rum hostium cōnatus irritos fecit. Celebris est
ipsius vrbis obsidio, quæ Troianæ a viris gra-
uissimis⁴ comparatur. Cum etenim Gibel-
lini exules, opibus Maphæi Vicecomitis, Cæ-
sa-

2. Petrarcho.
in epist. ad
And. Dandu-
lum Ducem
Vener.

3. B. Facius
de gest. Al-
phonsi l. 4.

4. D. Antoni-
nus in Chro-
nic. p. 3. tit. 21
c. 5. 9. 7. Po-
lier. hist. Gen.
l. 6. Bizart.
l. 5. alij.

omnis

SA

fa-

In Mari Ligustico. Lib. II. 191
Tariani apud Mediolanenses Vicarij, & Castru-
cij Castracanis Lucensis Tyranni confisi, anno
a Virginis partu CIOCCCXVIII. urbem arcta
obsidione premerent, in valle Bisamnia, & Por-
cifera castrametati, potitique montium assur-
gentium cacuminibus; Guelphi ciues contra
firmissimo præsidio urbem tenentes, expectan-
tesque Roberti Neapolitani Regis subsidia, acri-
ter constanterque se tuebantur. Varia, crebraq;
pari audacia, atque virtute commissa sunt præ-
lia, cum inter ciues, eadem vtenes disciplina,
res ageretur, duravitque obsidio decem integros
menses, donec Gibellini fugati recesserunt. At
mox maiori cum exercitu, ac deliberatori animo
redeuntes, urbem iterum quatuor integros
annos terra marique obsederunt, sed frustra,
cum Guelphorum virtute victi obsidionem tan-
dem omnino soluere sint coacti. Neque minus
celebris, gloriosaque fuit ciuitatis Chij propu-
gnatio, quam magno cum apparatu, ingenti-
busque machinis bellicis, ac perpetuis æneorum
tormentorum ictibus terra marique adorti Ve-
neti, post dirutam, soloque æquatam maiorem
mœnium partem, cum nihil proficerent, sed a
nostris fortiter repellerentur, octauo, & sexage-
simo a cœpta oppugnatione die, magna cum
ignominia ex Insula aufugere: qua in propugna-
tione eo maior nostrorū virtus emicuit, quo in-
æquabili armorum genere decertarunt, balistis

1. Blond. de
cad. 3. l. 5. Bra-
cellæ de Bell.
Hispan. l. 2.
Folies. loc. cit.
l. 10. Bizarra
de Bell. Ven-
et. l. 2.

192 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

videlicet, quibus solis erant armati, contra bombardas, & sclopos, vt appellant, quibus Venetorum exercitus erat instructus. Quid de ¹ Famagusta dicā, aduersus Cypriorū Regem acriter, feliciterq; defensa? Quid propugnatum aduersus ² Alphonsum Aragonium Bonifacij oppidum in Corsica? Quid ³ Caietam commemorem? Quid Theodorsiam recenseam, quam nostri contra Scytharum impetum non modo tutati sunt, sed hostilem etiam Barbarorum exercitum fuderunt, & profligârunt? Quis neget, in hoc militiae genere egregia summæ virtutis nostrorum ciuium extare monumenta? Iure sane optimo ⁴ Facius noster, in defendendis arcibus, solers Genuensium genus appellauit. Et quamuis in animo haud sit enarrare singula, quæ in hoc genere præstiterint Genuenses, impium tamen esset præterire silentio gloriosum, egregiumque meorum ciuium facinus, quo inuictæ fortitudinis exemplum posteris reliquere. ⁵ Sudacum in Tartaria Genuensis Reip. ciuitatem, arcemque ingens Turcarum exercitus circumfederat; cumque a nostris acriter, animoseque defenderetur, diu protracta est obsidio, donec fame deficientes propugnatores egregij, cum totam iam ciuitatem defendere se minime posse animaduertent, neque omnino immani hosti deditionem facere in animum inducerent, in templum maius, mille fere numero, se receperunt. Ibi fortiter hostium impetum

exci-

1. Foliet. loc. cit. l. 9. alij.
2. Blöd. dec. 3. l. 1. Braccell. loc. cit. lib. 2. alij.
3. Blond. loc. cit. l. 7. Braccell. d. l. 2. alij.

4. Loc. cit.

5. Martinus Bronionius in descript. Tartar.

excipientes, magnaque edita strage, tandem ante altare, victimæ gloriosæ Omnipotenti cadere, quam barbaro hosti se dedere maluerunt; ut qui Lycurgum in nostra Rep. habuerimus, nec Leonidas desiderare possimus. Neque minus quam in propugnandis constantia, ac fortitudo, in expugnandis arcibus industria, atque audacia nostrorum emicuit, cuius præclarum testimonium dat sancta ipsa Hierosolyma, sacro bello Genuensium machinis, & solertiâ expugnata. Cæsarea etiam Palæstinæ, eodem bello, cum a Sarracenis acerrime defenderetur, nostrorum virtute capta, & in ditionem est redacta; quo bello egregie a Genuensibus nauatam operam Balduinus Hierosolymorum Rex posteris ut testatam faceret, nostros non modo parte urbium deuictarum donauit, sed in sacro etiam Seruatoris nostri sepulchro, veluti in loco illustri, omnibusque conspicuo, super arca altaris, grandioribus literis hæc verba iussit inscribi.

PRÆPOTENS GENVENSIVM PRÆSIDIVM.

Ciuitates quoque nonnullas, & oppida, plateam Hierosolymis, ac magna, innumeraque priuilegia Genuensibus concessit; Qui (ut³ Richardi Anglorum Regis verbis utar) *super omnes alios homines ad sancta terra Hierosolyma sustentationem, propensioem sollicitudinem habuerunt.* Expugnata deinceps⁴ Berytus, & Malmistra in Syria, ac postmodum⁵ Almeria, Derthusiaque in Hispanijs,

1. Sigonius de regn. Ital. l. 9.

2. Exrat hæc Balduini donatio in Tabulario Serenissimæ Reip.

3. In Epist. ad Archiepisc.

Potestatem, & Consules Ianuam, qua extat in d. Tabular.

4. Foliet. hist. Genuen. l. 1.

5. Ibid. & in epistol. Ducis Genus ad Regem Alphonsum apud Braccell.

194 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

nijs, in Sicilia Syracusæ, in ipsaque vrbe sæpius
 binæ arces munitissimæ, aliæque etiam ciuita-
 tes, quarum expugnationes in nostris leguntur
 annalibus, quantum in expugnandis vrbibus,
 munitisque locis Genuenses valeant, affatim de-
 clarant.¹ Quin imo vsu vitatis modis non conten-
 ti, cum ad expugnandam munitissimam arcem,
 quam ad Phari Promontorium, in vrbani por-
 tus faucibus Galli obtinebant, solitæ machinæ
 essent ineptæ, primi omnium nostri, obsole-
 tas cuniculorum insidias ad vsum reuocârunt,
 & quasi postliminio militari recentiorum tem-
 porum disciplinæ restituerunt. Aperto autem
 Marte, ac instructa acie non minus valere,
 vt cum bellicosissimis gentibus manus conse-
 rentes sæpius demonstrarunt.² Fusi enim in
 Sardinia, atque iterum in minori Balearium
 insula Sarraceni, magna cum strage, rursusque
 in Hispanijs apud Almeriam, vbi viginti ip-
 sorum millia (quamuis militum numero præ-
 starent) ceciderunt, nostrorum virtutem testan-
 tur.³ Mediolanensium etiam Principis Barnabæ
 Vicecomitis exercitus, qui Genuensium fines
 fuerat ingressus, a ciuium tumultuarijs, & subi-
 tarijs copijs in fugam versus, & maiorem par-
 tem obruncatus est; Et cum Mediolanensium
 Dux esset⁴ Ioannes Galeatius Sfortia, eiusque
 magnus exercitus ad vrbem expugnandam ve-
 nisset, ciues, quamuis contra binas arces (qua
 pro

1. Bizarr. hist.
 Genuen. l. 18.

2. Idè de bell.
 Sarrac. Sigon.
 de regn. Ital.
 l. 11. Alij.

3. Bizarr. de
 bel. Vener. l. 2.
 Foliet. histor.
 Genuen. l. 8.

4. Bizarr. hist.
 Genuen. l. 15.
 Foliet. l. 11.

2111

pro Io. Galeatio praesidio urbem opprimebant, ciuitas esset defendenda, moenibus tamen exeuntes, mira audacia, ac ferocia commisso atrocissimo praelio, hostilem exercitum fuderunt, magna hostium parte in captiuitatem abducta. ¹ Gallorum quoque exercitus subsidium Castelleto (arci, quae a suis in urbe tenebatur) afferre tentans, a nostris & numero, & armis inferioribus acie fusus, & magnam partem deletus est. Atqui nimius essem, si fortitudinis, ac bellicae virtutis exempla, quae Genuenses edidere, singula vellem enarrare: sufficiat pro instituto inuuisse, maiores nostros, quod ad militiam spectat, tot nobis, tantaque reliquisse monumenta, ut ad externa recurrere minime compellamur. ² Tanti autem erant Genuenses milites, sagittarij praesertim, ut Galli, Italique Principes, se iustum exercitum non habere arbitrarentur, si Ligurum sagittariorum legio deesset, merebantque Genuenses passim stipendia eo fere pacto, quo nunc Heluetij, & a Principibus magnis stipendijs conducebantur. Nostris quoque temporibus Ambrosius Spinula Regi Catholico militans, summi Ducis exemplar extitit, quod posterius imitarentur, ipsiusque filius Philippus paternis insistentis vestigijs, eiusdemque Regis ducens exercitus, non minus Patriam illustrat. Cum autem florentissima nostra Respublica inter bellicos tumultus Omnipotentis Dei munificentia, pacis fruatur beneficio, neque

1. Bizarr. loc. cit. l. 13. Sermoner. Sfortiad. l. 28. alij

2. Ammirat. histor. di Fir. l. 12. Popellinier. en l'Admiral de France c. 8. & 9. Braccell. de bell. Hisp. l. 2. Follet. loc. cit. l. 4. & 10.

vlla domi militaris disciplinæ exercẽda præbeatur occasio, nisi qua præsidia vrbiũ, atque arcium nostrarum, ciues distinent, apud exteros bellum quærimus, ac vix vllus bellum gerit Princeps, qui multos, strenuosque ciues nostros in suis exercitibus non habeat. Quamuis enim maiorem ciuium partem diuturna pax ad suas artes attraxerit, cum tamen indurata laboribus Ligurum sint corpora, assiduisque periculis assuetus animus, in parsimonia item, ac victus tenuitate educati, in eaque regione, ac situ nati sumus, qui optimos milites emittunt, bellicis functionibus apprime vtiles sumus, vt iure optimo asperrimam, atque inuidiſsimam gentem, vir doctissimus Genuenses appellãrit.

Genuensium in re nauica, mariimisque prælijs excellentia.

C A P. IX.

T veluti in terrestri militia, virtute, ac disciplina nemini cedimus, sic in maritima frequenti² magnorum virorũ suffragio, alijs gentibus omnibus anteponimur. Et sane³ vrbs nostra naualis belli peritia adeo semper floruit, vt inter externos eius belli gerendi duces, vix vllus reperiatur, qui tot vrbes expugnãrit, tot insulas subegerit, tot barbaras nationes deuicerit, tam frequenter hostium naues,

1. Petrarca
in d. epist. ad
And. Dandum.

2. Frideric.
Aenobarb.
Henric. VI. &
Frideric. I. I.
Caesares in
privilegijs cõ-
cessis Serenif-
sima Reipub.
qua extant in
ipsius Tabu-
lar. Iouius
histor. lib. 12.
Philipp. Calli-
mach. Florẽ-
tin. Orator Re-
gis Polon. ad
Innoc. VIII.
P. M. in Orat.
ad eund. In-
noc. de bello
Turcis infe-
ren. Zachar.
Lilius in Bre-
uiario orbis.
Bizar. de bell.
aduers. Frideric.
I. I.

3. Georg.
Bruin. in Thea-
tr. vrbiũ.

In Mari Ligustico. Lib. II. 197

ues; ac spolia triumphans in patriam abduxerit, ut nostrorum multi fecere; ideoque de nostra Rep. id iure optime dici posse videtur, quod aiebant de Scipionum gente, illam scilicet esse fatalem stirpem ad hostes mari vincendos. Quod si res a nostris mari gestas quispiam examinauerit, inueniet proculdubio, nullam vnquam maritimam urbem tot, tantaque in eo expeditionis genere praestitisse. Quin & ipsum pelagus quodammodo Genuenses, ut dominos videtur reuereri. Cum praeteritis siquidem seculis Oceani nauigatio, ad Occidentales terras, a compluribus gentibus tentaretur, nostra quoque ab eo tot secreta parafrangis, anno partae salutis CIOCCXCI. Tedisio Aurtia, & Vgolino Viualdo Nauarchis, in idem incubuit; irrito quidem tunc, ut caeterarum conatu. Sed qui inuius antea fuerat, terribilis, immensus, cuius voraces undas nauae formidabant, Oceanus, post tot frustrata Principum desideria, post tot delusas Nauarchorum artes, post tot absorptas classes, Christophoro tandem Columbo, populari nostro, contumacem aperuit sinum, & pacatum, securumque primum praebuit transitum; ac si aduersus dominum minime auderet superbire. Sane quadrant in Columbum, quae de Neptuno maris domino cecinit Poeta,

² Ac veluti magno in populo cum saepe coorta est

²¹ Seditio, seuitque animis ignobile vulgus,

-supra

Bb

Iamq;

1. Follet. hist.
Gen. l. 5. Ago-
stino Giustin.
Annal. di Ge-
noua sub an-
no 1291.

2. Virgil.
Aeneid. l. 1.

198 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

*Iamq; faces, & saxa volant, furor arma ministrat;
 Tum pietate grauem, ac meritis si forte virum quem
 Conspexere, silent, arrectisque auribus astant.
 Ille regit dictis animos, & pectora mulcet.
 Sic cunctus pelagi cecidit fragor, equora postquam
 Prospiciens genitor, cæloque inuectus aperto,
 Flectit equos, curruque volans dat lora secundo.*

Non enim secius, quam ad Neptuni conspectum
 pacatum est Mediterraneum, vbi sæuierat antea,
 ingrediente Columbo acquieuit Oceanus, gen-
 temque nostram, seu domitricem, seu dominam
 sui confessus est. Et quidem quantum excellant
 Ligures in re nautica, quantique ipsorum indu-
 stria censeatur, nostrum hoc ipsum seculum fa-
 tetur, quo triremium Gubernatores, qui vulgo
 Comiti appellantur, apud omnes fere Principes,
 magnam partem e nostra Liguria stipendijs ex-
 quisitis conquiruntur. Hoc enim nauigij genus,
 post reperta ænea tormenta, potissimum sibi gu-
 bernandum Genuenses elegerunt, tanquam
 omnium ad bellica munera commodissimum.
 Nam tametsi onerariæ naues capaciores sint, cū
 remis tamen agi nequeant, ventum sequantur
 necesse est, vbi triemes, & actuariæ, longæque
 naues, remorum beneficio, vel in summa mala-
 cia iter faciant, & non raro nauigent aduersus
 ventum proras dirigentes. Neque ad nauigan-
 dum vlla in re onerarijs inferiores sunt, quam-
 uis illæ, propter aluci amplitudinem, cōmodius
 aqua-

aquarum superficiiei innatare videantur; hoc enim falsum esse conuincitur ex ijs, quæ Galilæus Galileius, nostrorum temporum Archimedes, & Benedictus Abbas Castellus, Monachus Cassinensis, S.D.N. Urbani VIII. Mathematicus, vir omni virtutum genere ornatissimus, demonstrarunt, vbi figuram non esse in causa, cur moles facilius aquis supernatet, docuerunt. Cum itaque longæ naues æque facile, ac onerariæ aquis innatent, eas autem superent agilitate, qua facilius mouentur, & commoditate remorum, quibus sine vento, vel etiam ipso aduerso, faciunt iter; prætereaque non adeo ventorum violentiæ sint obnoxia, quorum impetum remis possunt effugere, terrisq; propius nauigantes, cōmeatus facilius, cæterasque humanæ vitæ commoditates possint sibi comparare; mea quidem sententia, in hoc nauigiorum genere eligendo Genuenses optima ratione sunt vsi; Præsertim cum in nau-machia longæ naues onerarijs maxime præstent; nam duplicibus munitæ castellis, in prora, puppique, hostes vehementer offendere possunt, ac ob angustiam sui commodius reddūt subsidium, quod milites, qui ab vno sunt latere, alijs qui in altero præliantur, debent præstare. Vterius, vbi aduersus onerarias præliantur, æneis tormentis armatæ, eminusque prælium committentes, ac ictus in vastam onerariarum molem dirigentes, vix vllum in cassum explodunt; illæ contra ob

1. *Intraffare delle cose, che stanno sopra l'acque.*

2. *Considerazioni sopra il Discorso del Colombo contro il Galileo.*

200 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

triremium, cum gracilitatem, tum humilitatem, vix possunt collimare. Accedit alia non minor commoditas, cum maxima ipsæ in libertate versentur, vbi cum onerarijs agendum sit, nam ad manus conserēdas inuitæ minime compelli possunt; flante etenim vento, vbi inferiores se viribus cernant, aduersus illum dirigentes proras, onerarias eludunt, quæ sequi nequeunt, cum ab aduerso flatu repellantur, illo silente, haud se mouenibus onerarijs insultant impune. In summa, in toto nauium genere nullum longis actuarijs commodius est, in Mediterraneo saltem, vbi aut nullus, aut minimus maris æstus apparet. Has autem *Galeras, Brigantinos, Fustas* nostra ætas appellat, veteres, naues longas, actuarias, moneres, biremes, triremes, quadriremes, similibusq; vocabulis pro magnitudine nominârunt. Neque enim eorum sententiæ accedo, qui biremes, triremes, cæterasq; deinceps dictas a duplici putant, aut triplici remorum ordine, qui in altum procederet, totidemque in ijs tabulata fuisse, quot remorum ordines opinantur, cum plures ordines in altum inutiles esse experientia doceamur;¹ sed oportet alia quapiã de causâ ita fuisse appellatas, quod cum præsentis inspectionis minime sit, de eo disputare vltterius omittemus; vtque eo reuertamur, vnde diuertimus, militarem Genuensium virtutem in maritimis prælijs, vel ab ipsis nostri nominis hostibus testatam habemus.² Cum etenim

1. Vile Bayf.
de re nautic.

2. Braccell.
de bell. Hist.
l. 3.

nim

In Mari Ligustico. Lib. II. 201

ñim Alphonsus Rex Aragonius ad Caietam ad-
uersus nostrá classem tenderet pugnaturus, non
tantú confusus numero suarum nauium, qui du-
plus erat nostrarum, ac virtuti suorum militum,
quantum, quod abesse nauales socios a Genuensi
classe, eamq; præsidarijs vrbis militibus solú esse
instructam acceperat, cum propius accessisset, &
aliquod iam oculorum esset iudicium, Nicolaus
Specialis, qui Regis vices in Sicilia gerebat, vir
spectatæ virtutis, animos Regi ademit. *Mentiturur*,
inquit, o Rex, qui dicunt has naues milite ter-
restri, & præsidio vrbis translato, refertas esse. Genuen-
ses ego loricas probe noui, & quos vides armatos tanta
scandere, & discurrere agilitate, nauales socij, non e
prætorijs cohortibus milites sunt. Tanti scilicet no-
strorum virtutem faciebat Specialis, vt cum,
ipsis temere prælium committi censeret, tametsi
Rex acerrimo milite, atque fortissimo instructá
classem, etiam nauium numero præcellentem,
haberet; nec prudentem virum Genuensium
virtus fefellit, qui deuictum Regem, cum tota
fere classe, captiuum abduxerunt. Nostrarum
quoque triremium robur, quasi prodigiosum,
cuique resisti non posset, habebatur, & temerita-
ris arguitur Guido Flander, qui onerariarum cla-
sem instructissimam, cum sexdecim nostratibus
triremibus (quibus Raynerius Grimaldus sub
Regis Gallorum stipendijs præerat) ausus fuerit
committere, quo in prælio superatus, & captus
est.

*1. D. Antonii
in Chronic.
part. 3. tit. 20.
c. 8. §. 23.*

202 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

est. Sed nulla fere gens cum nostris manus est
 ausa conferere, quæ maritimis prælijs sæpius vi-
 cta, inferiorem se Genuensibus, hoc genere mili-
 tiæ, fateri non sit coacta. ¹ Ac Sarraceni quidem,
 gens tunc temporis toti terrarum orbi formida-
 bilis, ad Corsicam magna cum clade superata,
 ab Audemaro Franco, & paulo post ² ad Busina-
 rias insulas (cum urbem nostram, defensoribus
 vacuum, imbelli multitudine partim cæsa, par-
 tim in captiuitatem abducta, misere diripuis-
 set) magna cum strage deuicta, ³ nusquam no-
 stram classem expectare deinceps est ausa. Qua-
 propter Sarracenorum prouincias aggressi no-
 stri, postquam hostem mari expulerant, ⁴ Sar-
 dinia recepta, direpta minori Balearium, in ipsas
 Hispanias, Sarracenorum sedem, copias exponē-
 tes, Almeriam, Dertusamque munitissimas vrbes
 expugnârunt: Quare accepti beneficij memor
 Raymundus Barchinonensis Comes, cui ex pa-
 cto cū nostris inito duæ ex tribus Dertusæ partes
 obtigerant, Ecclesiæ Metropolitanæ vrbis nostræ,
 eiusque Canonicis, & Capitulo Insulam in Ibe-
 ro flumine positam, iuxta eandem Dertusæ ciui-
 tatem, largitus est. Pisani autem, ⁶ gens in mari-
 timis prælijs acerrima, toties fere victi sunt, quo-
 ties aduersus nostros arma sumpserunt, & post
 acceptas innumeras clades, ⁷ ipsamque Pisarum
 urbem deformatam, ac semirutam, ⁸ ad Lamel-
 lum tandem, maximo prælio expugnati, non
 vires

1. Foliet. hist.
 Genuen. l. 1.
 alijs.

2. Ibid.

3. Ibid.

4. Ibid.

5. Eugen. III.
 & Alex. III.
 in Bull. Priui-
 leg. Ecclesiæ
 S. Lauren. Ia-
 nuen. ex Ta-
 bular. Capit.
 d. Ecclesiæ ex
 lib. signat.
 P. A.

6. Platin. in
 Honor. III.
 P. M.

7. Foliet. d.
 lib. 1.

8. Ibid. lib. 5.
 Platin. loc. cit.

Blond. dec. 2.
 lib. 8. Ammi-
 rat. histor. d.
 Firen. l. 3.

In Mari Ligustico. Lib. II. 203

vires modo, sed & animos ornandi classes, nauigandique propositum amiserunt; factaque post nonnullos annos cum nostris pace, partem Sardinia, & Bonifacium in Corsica dederunt, receperuntque, se quindecim totos annos cum armatis triremibus minime nauigaturos. Neque secius Veneti, vbi cum nostris signa cōtulerunt, tamen si maritimis viribus maxime pollerent, ac numerosissimas instruerent classes, ingentibus frequenter cladibus afflicti sunt. Insignis est victoria, quam de illis nostri, Lamba Auria Duce, licet nauium, & militum numero inferiores, reportarunt ad Corcyram nigram, qua septuaginta eorum triremes in potestatem sunt redactæ; quare Veneti abiectis animis, quibus pactionibus potuerunt, pacem a nostris accepere, promittentes (quod in maximum tendebat ipsorum Reip. detrimentum) fore, vt tredecim totos annos ab armata nauigatione in mari magno, Constantinopolim versus, & in Syriam abstinerent. Sed recrudescente postmodum bello, memorabile est prælium in Bosphori angustijs commissum, quo nostri, Pagano Auria Duce, aduersus tres potentissimas classes (quarum vna Græci Cæsaris erat, Venetorum altera, tertia Catalaunorum) pugnantes, minori cum nauium ac militum numero, ventoq; aduerso, superantesq; sua virtute, virium, ac venti iniquitatem, ingenti, gloriosaq; victoria sunt potiti. Audiamus Franciscum

1. D. Antonin.
d. 9. 23.

2. Idem d. c. 8.
§. 7. Chronic.
Citiz ense an.
12. 8. Bizarr.
de bell. Venet.
l. 1. Foliet. loc.
cit. l. 6.

3. D. Antonin.
d. 9. 7.

4. Corio hist.
di Milan par.
1. Cantacuzen
l. 4. c. 32.
Mattheo Vil-
lan par. 1. l. 2.
c. 58. Blond.
decal. 2. l. 10.
Bizarr. de bell.
Venet. l. 2. Fo-
liet. loc. citat.
l. 7. Fac. de
bell. Clodian.
Platin. in Vr-
ban. VI. P. M.

5. Apud Blon-
dum d. l. 10.

ciscum Petrarcham, coæuum huic naumachia, victoriam nostris gratulantem. *Vicistis*, inquit, *conquiescite*, ne quis vestrorum morum vos putet oblitos. Spumantem hostium vestrorum cruoribus Bosphorum vidimus, quando ad vesperam, violentissimo flante Austro, inter Constantinopolim, & Chalcedonensium validissimarum gentium in vos factus incursus est, illis a Meridie venientibus, Agalipoli enim soluerant, & vento adiunctis, atque ideo vela facientibus vobis, contra hostes, contra ventum, contra mare, pugnantibus pernox etiam praelium fuit; postremo proximam in lucem pugna sine intermissione protracta est, & quo magis posteritas miretur, nox brumalis fuit. Hæc ille. At Veneti hac clade, alijsque calamitatibus pressi, cum, capta a nostris Clodia, in ipsa ciuitate obsiderentur, eo sunt redacti, vt pacem petere, eas accepturi leges, quas victor imposuisset, sint coacti, ipsæque Venetiæ impotestatem venissent, ni Ducis nostri intempestiua seueritas, & fortuna, eam gloriam nobis inuidisset. Ad Catalaunos veniamus, qui ad Bonifacij² oppidum in Corsica, alibique sæpius victi, tandem ad Caietam in signi prælio superati, naualis militiae palmam nostris celsere, amissis Alphonso Tarraconensi, & Ioanne Nauarro Regibus, ac Henrico horum fratre, alijsq; supra trecentos primæ nobilitatis viris, quos nostri captiuos abduxere.⁴ Gallorum etiam magna classis in sinu Rapallino a nostris deuicta, captaq; est.

De

1. *Platin. loc. citat.*

2. *Bracell. de Bell. Hispan. l. 2. Blond. decad. 3. l. 1. alij.*

3. *Bracell. loc. cit. l. 3. Blond. d. d. cad. 3. l. 7. Faci. de gest. Alphonse l. 4. Pigna histor. della casa d'Este lib. 4. alij.*

4. *Guicciard. hist. de Ital. l. 2. Bizar. loc. cit. lib. 16. Forlisp. l. 12.*

De Flandris supra retulimus, quid Guidoni ipsorum Comiti, cum nostratibus triremibus congresso, factum fuerit. Anglorum autem integra classis, sex onerarias Genuenses expugnare non potuit, & nostratis mercatoris una, septem Anglicarum impetum fortiter represit, ac elusit. Quid de Turcis dicam, quorum instructissimam classem Simon Buccanigra Dux noster in Oriente deuicit? Nonne tres Ligusticæ naues, vni Græcæ iunctæ, vt omnino quatuor essent, Mahometis secundi, Turcarum Imperatoris, centum triremium, & centum triginta aliorum nauigiorum classem, occisis pluribus, quam duodecim millibus hostium, profligârunt, & subsidium obsessæ Constantinopoli intulerunt? Quid gentes omnes commemorem, maritimis prælijs a nostris superatas? Non fert institutum, vt annales nostros hic totos describam. Sarraceni, Pisani, Veneti, Catalauni, Flandri, Angli, Turcæ, gentes re nautica inclytæ, quarumque in rebus maritimis floruit potentia, nostrorum virtuti resistere minime potuerunt. Cæteræ, cum mari decernendum esset, aut nostros, aut illorum aliquem in auxilium accesserant; ac nostri quidem sæpius Gallicas partes sunt secuti, cum in Mediterraneo, tum in Oceano, donec Andreas Auria, Pater patriæ, ad Austriacos transijt, quibus quanta præstiterit, historia satis commemorant. Sed & alij Principes

Cc sua-

1. Foliet. loc. cit. l. 10.

2. l. l. l. 7.

3. Georg. Phraz. Chron. l. 3. c. 10. edition. Iar. Pontan.

4. Paul. Aemil. de gest. Franc. l. 3. c. 7. Popellin en l'Admiral de Franc. c. 8. & 9. Tilius de Amiral. Gall Foliet. loc. cit. l. 6. & 10.

206 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

1. Bizar. de
bell. adversus
Frideric. Fo-
ves. loc. cit.
l. 4.
2. Ibid. l. 7.
3. Ibid. l. 10.

4. Ammirat.
hist. di Firz.
l. 12.

5. Ibid. l. 17.

6. Cuius ex-
plar exeat in
Tabulario
Serenis. Reip.

suarum classium supremos præfectos Genua pe-
tebant. Sic ¹ Fridericus Secundus Cæsar suæ Ni-
colaum Spinulam, iterumq; Ansaldo de Mari,
ac deinceps Andreolum etiam de Mari præ-
fecit. ² Alphonfus Castellæ Rex XI. Ægi-
dium Buccanigram suæ præposuit. ³ Franciscus
Catalufius Ioannis Græci Cæsaris classium præfe-
ctus fuit. Catholici vero Reges, postquã Austria-
cis partibus accessit Andreas Auriã, ex eadem
familia Ducem classi, quæ pro Sardinia Regno,
ac Mediolanensi Ducatu instruitur, præficiunt,
cui modo Carolus Auriã præest, Dux omni vir-
tutum genere ornatissimus. Neque modo Du-
ces e nostra vrbe conquirebantur, sed integræ
etiam classes conducebantur. Sic Raynerius Gri-
maldu, vt diximus, cum integra classe Gallorum
Regi merebat stipendia, & ⁴ Florentina Respub.
aliquando duos ex eadem gente Grimalda, cum
classe conduxit, Pierinum nempe cum quatuor
triremibus, & ⁵ alias Gufmæum, cum triremibus
totidem, duabus biremibus, tribus myoparoni-
bus, & vna oneraria. Græci quoque Cæsares se-
pius nostris classibus dedere stipendia, quorum
vt exemplar ob oculos proponamus, lubet adde-
re ex fœdere ⁶ nostrorum cum Michaelæ Palæo-
logo, quantum esset vnus triremis menstruum
stipedium. Sic igitur recipit, stipulaturq; Palæo-
logus. *Quod homines vnuscuusque Galeæ, quoli-
bet mense, habeant pro victualibus cantaria nonaginta
panis*

panis biscocti, quæ sunt ad pondus librarum Romanarum, libræ quatuordecim mille quadringentæ. Item fabas, modia decem, ad modium Constantinopolitanum. Item carnes salitas, Cantaria sex Ianuæ, quæ sunt libræ nongentæ sexaginta Romane; item caseum libræ mille Romane; item vinum ad mitram Niffi . . . . . ducentos quadraginta. Item quod homines prædictarum Galearum debent habere solidum Imperij nostri, pro quolibet mense, & homine quolibet, sicut hic continetur, videlicet, Comitibus uniuscuiusque Galeæ perparos sex & dimidium; quatuor nauclerij uniuscuiusque Galeæ perparos tredecim, videlicet quilibet nauclerius perpar. tres, & Kar. sex; supersalientes uniuscuiusque Galeæ præpar. centum, videlicet pro quolibet præpar. duos & dimidium; petentari uniuscuiusque Galeæ præpar. unum, & Kar. XVIII. Vogerij centum octo uniuscuiusque Galeæ præpar. centum octoginta nouem, videlicet pro quolibet perpar. unum, & Kar. XVIII. prædictos namque solidos, & victualia dabit, & soluet Imperium nostrum populo dictarum Galearum ab ea die, qua recesserint de portu Ianuæ dictæ Galeæ in antea; & Commune Ianuæ teneatur debito dictas Galeas apparare bene & integre, de totis sartijs earum, & apparatu, quæ Galeæ, & homines ipsarum seruire debent Imperium nostrum contra omnes homines inimicos Imperij nostri, excepto contra Ecclesiam Romanam, & contra illas Communitates, & Barones, cum quibus Commune Ianuæ pacem, seu conuentionem habet, qui debent nominari, & cog-

no-

Cc 2 gnosci,

208 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

gnosci, & dari in scriptis, ea die, qua iurabunt ver-
sus Imperium nostrum, Potestas, Capitanei, octo No-
biles, Anciani, Consiliarij, & Commune Ianue, &
Imperium nostrum Galeas sibi missas licentiabit de Im-
perio nostro, facto seruitio. Etsi accideret, quod ipsas
licentiaret, infra diem primam instantis mensis Octo-
bris, quod homines dictarum Galearum habuerint di-
etos solidos, & dispendium dierum quadraginta, tunc
proxime futurorum, ex quo licentiata fuerint. Si vero
ante dictum terminum dierum XL. dictę Galeę ac-
cesserint portum Ianuę, teneatur dictum Commune re-
stituere Imperio nostro solidos, & dispendium illorum
dierum, qui superessent, de quibus faciat Imperium no-
strum voluntatem suam. Etsi acciderit, quod Impe-
rium nostrum licentiaret dictas Galeas transacta di-
cta prima die Octobris, quod dabit Imperium nostrum
solidos, & dispendium hominibus ipsarum Galearum,
per tantum temporis, quantum moram fecerint ad ac-
cedendum portum Ianuę; teneatur tamen Admiratus,
Comiti, & Nauclerij dictarum Galearum iuramento,
quod licet Imperium nostrum ante dictum terminum
ipso licentiet, vel post, ire cum dictis Galeis efficacius,
omnibus modis, nullo tardato, apud Ianuam, commode
ad eorum posse, & quę sequuntur. Actum in Ro-
mano Imperio, in Aula Imperiali, quę est apud Nis-
sum CCCCXLI. a Natiuitate Domini Nostri
Iesu Christi, Indictione IV. die XIII. Martij.
Ac talia quidem nostrates triremes merebant
stipendia, tantaque nostri in maritimis expedi-
tioni-

tionibus præstiterunt, atque ita se gesserunt, ut absque iactatione dicere possimus, ab ijs cæteras gentes in hac parte fuisse superatas.

De Genuensium Potentia.

CAP. X.

SECVTI itaque maiores nostri naturalem ad arma propensionem, suaque virtute, ad incrementum Reipublicæ, in gentem naualium sociorum numerum aiebant, quibus, cogente necessitate, numerosam classem instruerent. Ac propterea cum in expeditionem exirent, cum deducebant nauium, & triremium numerum, quem nostrorum temporum Principem nullum vidimus deduxisse. Legimus anno CIOCCXLVII. a Virginis partu, aduersus Sarraænos ad Almeriam expugnandam, e Genuæ portu, classem sexaginta trium triremium, ac centum sexaginta trium onerariarum varij nominis, & magnitudinis, omni apparatu instructissimam soluisse. Anno etiam CIOCCXCVI. ab Idibus Iulij vsque ad XVIII. Kal. Septēbris, comparata potētissima, deductaq; est CLXV. triremium classis (præter alia nauigia variæ magnitudinis, quæ supra centum erant) qua XLV. armatorum millia vehabantur; Atque in tantis faciendis apparatibus ea celeritate utebantur Genuenses, ut citius nauigare, quam ornari

1. Foliet. hist. Genuen. l. 1. Fr. Leand. Albert. in Liguria.

2. D. Antonin. in Chron. nic. par. 3. tit. 20. c. 8. §. 7. Bizar. de bell. Venet. l. 1. Foliet. loc. cit. l. 6.

Genuen

nari

210 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Bizar. de
bell. aduer.
Frider. 6.

2. Ibid.

3. Bizar. de
bell. Pisar.
l. 2.

4. Ibid.

5. Pius V. in
Asia minori
c. 97. nostri
Annales plus
temporis in
hoc apparatu
insumptum
narrant.

6. Foliet. loc.
cis. alij.

7. Cantacuz.
l. 2. c. 29.

8. Idem l. 3.
c. 95.

nari eorum classem fama vulgaret. ¹ Aduersus
Fridericum secundū Cæsarem anno CIOCCXL.
vnius diei, ac noctis spatio, ad multarum facium,
ac tædarum splendorem, duæ & quinquaginta
triremes ornatae sunt, ² vt etiam biennio post, in-
tra triduum, septuaginta, ³ ac totidem alia eodem
temporis interuallo, anno CIOCCCLXXXIII.
contra Pisanos; & antequam ille annus exiret,
plus quam ducenta prodierunt; anno vero ⁴ se-
quenti, in eisdem hostes, ab hora tertia diei,
vsque ad Solis occasum LVIII. sunt instructa,
cum alia insuper nostra classis nauigaret. ⁵ Ac
deniq; vt cætera omittā, ann. CIOCCCLXXXIII.
ad vlciscendam a Cyprio Rege acceptam iniu-
riam, quadraginta diebus, potentissima classis
est deducta, quæ breui tota ea Insula expugna-
ta, captiuum Regem Genuam reuexit. Sed quid
mirum si Resp. ac ciuitas nostra bellum tanto
gessit apparatu, quando priuati etiam ciues ma-
gnis Principibus negotium facefferunt? ⁶ Megor-
lus siquidem Lercarius, duabus triremibus instru-
ctis, Trapezuntio Cæsari non modo bellum in-
dixit, sed illum etiam ad petendam pacem ade-
git. ⁷ Dominicus Cattaneus vndecim triremibus
Genuæ suo sumptu armatis, vna è Sicilia sibi ad-
iuncta, quinque a Delijs acceptis, comparataq;
omnino classe septemdecim triremium, Andro-
nico Iuniori, Græcorum Cæsari, intulit bellum,
cuius ⁸ successorio Ioanni Paleologo nonnulli alij

Genuen-

Genuenses ciues priuatis impendijs, triginta duabus triremibus instructis Chium Insulam ademere. Confisi itaque suis potentia, ac viribus Genuenses, cum potentissimis Principibus, bellum suscipere, vbi ius, & occasio postularret, nunquam recusarunt: cumque id a Galliarum Rege aliquando immineret, ideoque Mediolanum, ad res componendas, Legati conuenissent, & iniqua nostris conditiones proponerentur, Dux, & Magistratus noster suos iusserunt re infecta discedere, professi non minus grauitur, quam modeste, *se Christianissimum Francorum Regem ita venerari, & colere, vt non metuerent.* Duci quoque Burgundia, potentissimo tunc temporis Christiana Reip. Principi, bellum indixere, ni naues aliquot exterorum, ab ipsius Nauarchis in Euxino captas, restitueret. Susceptum vero bellum nulla vnquam ges aut fortius repulit, aut intulit ferocius quam nostra. Celebre vtriusque exemplum (vt alia omittam) praebent duo Caesares; ac repulsi quidem ¹ Fridericus Secundus Germanus, cuius vastae potentiae cum potentiores Italiae populi accessissent, nostri tamen soli, priuatis viribus, diu resistere. Illati vero ⁴ Ioannes Cantacuzenus Graecus, qui post deuictas a nostris suam, ac Venetorum, & Catalaunorum classes, Constantinopoli obsessus, eo tandem redactus est, vt imperata facere sit coactus: quibus in bellis cum vna tantum gente pugnatum non est, sed cum pluri-

1. Dux Ianua
& officiu pro-
uisoru Bapr.
de Bano, &
collegis lega-
tis apud Me-
diolanum. In
epist. Regum,
& Principu.
2. Raphael
Dux, & Com-
siliu Ianua,
Duci Burgun-
dia. In iisdem
epistolis.

3. Bizarr. de
bell. adu. Fri-
deric. Folier.
loc. cit. lib. 4.
alij.

4. Gio. Villan-
ni p. 1. lib. 2.
c. 72. Cantac-
uzen. lib. 4.
c. 31.

212 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. Bizar. de
bell. Pisan.
l. 2. de bell.
Venet. l. 2.

2. Sigon. de
regn. Ital. l. 18
Platin. in
Innoc. IV.
Corio hist. di
Milan. ann.
1244.

3. Platin. in
Urban. VI.
Folier. loc.
cit. l. 9.

4. Sigon. d.
l. 18.

5. Extat in
strumen. obli-
gationis in
Tabulario Se-
renis. Reip.

6. Pius II d.
e. 97. alij.

7. Ibid. &
extat instru-
men. transa-
ctionis fa-
cta cum
Petro Rege
Cypri ann.
1374. 21. O-
bobyis inpra-
dicto Tabula-
rio.

pluribus, vt etiam sæpe alias, cum¹ Pisanis, Ve-
netis, Catalaunis, & Narbonensibus Gallis. Ne-
que tanta potentia sunt abusi Genuenses, sed ea
plerumque, aut in Christianæ Reipublicæ hostes,
in bello Syriaco, aduersus Sarracenos Hispaniæ,
& Africæ sunt vsi; aut ad tutelam Apostolicæ Se-
dis impijs, sacrilegisque ipsius violatoribus eam
opposuerūt, cuius beneficij seruati² Innocentius
Quartus, &³ Urbanus Sextus, Romani Pontifices,
atque ex hostium manibus erepti, nobilissimi
sunt testes. Hac potētia non modo toto mari fu-
gati Sarraceni; Sed etiam⁴ Corsica, & Sardinia
expulsi, & in hac Regnum Arboreæ institutum,
cuius⁵ Rex nostræ Reip. cliens, & fiduciarius,
præter annua tributa, multa que alia, quæ ei erant
præstanda, Palatium habere in vrbe nostra, & ter-
tio, aut ad summum, quarto quoque anno, ad
eam accedere tenebatur. Eadem potentia⁶ Re-
gnum Insulæ Cypri iustis armis, ob crudelissi-
mum in ciues nostros admissum facinus, in po-
testatem redactum est, & Rex cum vxore in ca-
ptiuitatem abductus, cui tamen postmodum mi-
ra benignitate, & clementia restitutum est Re-
gnum, ⁷ quod cliens Reip. effectus gubernaret,
imposito annuo tributo quater decies millium
floreorum aureorum, præter vicies centies, &
duodecies mille, & quadringētos, intra duodeci-
mum annum, pro expensis factis in bello, persol-
uendos, aliaque onera, ac iussuper retenta sibi

cau-

cautionis causa Famagusta, totius Regni opulentissima Ciuitate, nostrorum præsidio Regijs sumptibus custodienda, donec Rex constitutum æs persoluisset, reliqua que conuenta adimpleret, ac satisfacere, se annum tributum soluturum, pro quibus omnibus præterea a Rege obsides sunt dati. Græci vero Cæsares propensè amicitiam, & fœdus cum Genuensibus ambientes, innumeris priuilegijs ciues nostros decorarunt, præter quæ Emanuel¹ Comnenus peculiare etiam forum, & sacras ædes in vrbe ipsa Constantinopoleos assignauit, cum annuo quingentorum perparorum tributo, a Cæsare Reip. soluendo,² quod Michael Palæologus confirmauit, addita donatione ciuitatis Smyrnæ, alijsque multis priuilegijs, iurisdictionibus, & immunitatibus, & sexaginta alijs perparis, quotannis Archiepiscopo Genuensi. Et postquam Constantinopolitanum Imperium hic Michael, nostrorum ope, recuperauit,³ Galatam in ipsius Imperatoris vrbis cōspectu, egregie nauatæ operæ præmiū, & tanquam sibi futuram præsidio, Reip. Genuensi donauit,⁴ quam nostri, deducta colonia, sumptuosis templis, amplissimisque Palatijs (ad eorum structuram, aliunde allatis columnis ingentibus, candidisq; marmoribus) exornarunt, quæ adhuc extant, eaque colonia diutissime aduersus Turcarum impetum est defensa. Vterius etiam est amplificata Reip. & victricia arma in ipsam Tartariā illata,

1. Foliet. loc. cit. lib. 1. Michael Palæologus in diplomate priuilegiarū Genuen. quod habetur in d. Tabular.

2. In d. diplomate.

3. D. Anton. in Chronico. p. 3. tit. 19. c. 7

4. P. Gyllius in Topograph. Constantinop. l. 4. c. 11. Cantacuz. lib. 2. c. 29.

214 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

1. In tractat.
politic. Anon.
nym. d. Tar-
tar. c. 3.

2. Martin.
Ericonu. in
Tartar.

3. Ibid.

4. Ibid.

5. Ibid.

6. Ibid. &
Catacz. l. 4.
c. 26. Thuan.
hist. l. 67.

7. In d. tract.
polit. c. 3.

8. Thuan. &
Brionu. loc.
cir. Boter. re-
lat. p. 3. l. 1.

in¹ qua non modo aromatum negotiationem
funt aggressi Genuenses, quæ in Occidenta-
les regiones deferrent, sed plura etiam loca
suæ ditionis fecerunt: sic² Sudacum (quod Sida-
gios Græcis est) arx triplici muro circumdata, a
nostris extracta, templis, ædificijsque magnificis
ornata, ac diu aduersus Turcās defensa fuit.
Azaphum³ quoque ad Tanaim a nostris posi-
tum, & Iamboldum in Taurica Chersoneso,
Græcis ereptum, amplificatum, portuque, pro-
pugnaculis, ac splendidis ædificijs (quorum ru-
dera adhuc apparent cum titulis, & insignijs)
exornatum fuit.⁴ Cercum item, ac e regione
Tamanum, aliæque ad ostium Mæotidis arces
fuerunt ædificatæ⁵ Caffa autem, quæ olim Theo-
dosia dicebatur, Orientis, ac totius Euxini em-
porium celeberrimum, portu & commercio, ac
Bibliotheca insignis, a nostris condita, nostra
adhuc colonia est, quamuis Turcis inserviat, &
adhuc in ea templorum, ac ornatissimarū ædium
extant vestigia, in quibus hoc etiam tempore Ca-
tholico ritu Deo sacra fiunt,⁷ ipsique Caffenses
a nobis se originem ducere gloriantur. Sed a no-
bis oriundi quamplurimi Auriarum, Spinula-
rum, Grimaldorum, aliarumque nobilium Ge-
nuensium familiarum cognomina⁸ præferen-
tes, Sortassi (quo post amissam Caffam secesse-
runt) alibique in Tartaria adhuc habitant, &
Christianam, Catholicamque religionem profi-
ten-

tentur, ¹ e quibus Patrum nostrorum memoria Antonius Spinula ad Stephanum Battorium, Poloniae Regem, Orator a Tartarorum Chamo missus est, & alius ex eadem gente Spinula nostris temporibus, ut intelleximus, in ea Tartarorum legatione fuit, qui ad Sigismundum III. Poloniae etiam Regem venere. Et in summa, ea fuit Genuensium potentia, ² ut non totam Liguriam solum, & Corsicam, sed & Sardiniam, Cyprum, Chium, Galatam, Samastram (urbem in Taurica Chersoneso, iuxta flumen Parthemium, Amastrim veteribus) Soldaiam, Gembalum, Caffam, aliasque praecipuas Orientis vrbes, suo imperio subiecerint; tantaque eorum nominis per uniuersum Orientem erat authoritas, ³ ut Genuensis moneta Calecuti etiam apud Indos cognita esset, ac recepta.

1. Laurent. Von Vuenfin. in oratione p. Italia apud Langium co. sult. de principat. inrepro. Europ.

2. Bizar. hist. Genuen. l. II. Lang. loc. cit. B. Method. hist. c. 6.

3. Aloyf. Cadam. nauig. l. 2. c. 54.

Mare Ligusticum a Sarracenorum Tyrannide vindicant Genuenses, et sub imperium, ditionemque subiungunt.

C A P. XI.

TQVI de Genuensium gestis praestaret omnino siluisse, quam pauca narraſſe, ut fecimus, ne forsitan, haec legentes prauiudicium faciant, censeantq; uniuersa Genuensium egregia, gloriosaque facinora a nobis fuisse enumerata, vbi pauca admodum e no-

D d 2 stris

216 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

stris annalibus, exterisque scriptoribus delibauimus, quæ ad iacienda quasi fundamenta eorum, quæ dicturi sumus, opus esse sunt visa. Sit hæcenus itaque demonstratum, qui Ligustini sinus sint limites: qui fuerint Ligures: ut eius maris dominium Romanis cesserint: ut hos eodem dominio Sarraceni spoliauerint; Inde ut Genuensium res creuerint, quanta eorum sit in terra, mari, militia virtus, ac potentia, quantumque Imperij fines propagauerint; quo hæc lecturi tum sciant, de quo mari agamus, cuiusque ditionis id fuerit olim, tum de nostrorum virtute, ac potentia facti iam certiores, dicendis promptius acquiescant. Hoc accepto, propter quem in terram iterum diuertimus commeatu, ad mare Ligusticum modo redeamus, quod in Sarracenorum seruitute reliquimus, qui Corsica, Sardiniaque potiti, impositis potentissimis classibus, illud occuparant, infestumque, prorsus Christianis fecerant; videamusque quo pacto nostrorum virtute purgatum, & florentissimæ Reipub. fuerit acquisitum. Circa annum igitur MDCCVI. a Virginis partu, Audemarus Francus Genuæ Comes, Sarracenis primum in Corsicam intulit bellum, ac de ijs profligatis, quamuis moriens triumphauit. Nec decipiat quenquam cognomen Franci; quasi Audemarus e gente Franca, seu Gallica esset, sed credat eum ex illa Genuate fuisse familia, quæ hodie vulgo de Franchis appell-

1. *Chronic.*
Reginon. l. 2.
Cal. Cur. hist.
Sarrac. lib. 2.
Paull. Aemil.
de gest. Fræ.
l. 3. Bizar. &
Foliet. histor.
Genuen. l. 1.
alij.

appellatur; Namque eo tempore maritimarum rerum adeo expertes, & ignari erant Franci, populi Mediterranei, & procul a mari degentes, ut ipforum scriptores ingenue fateantur, illos cum maritimam classem parare oporteret, vel eam a Genuensibus impetrare, vel suis saltem nauigijs solitos querere Ducem e nostra ciuitate; tantum abest, ut Ducem præficere Genuensi classi potuissent. Quod si Carolus Magnus aduersus Saxones piratas in Aremorico Oceano classem instruxit, id tamen non euincit, potuisse illum ideo etiam in Mediterraneo aliam comparare; nam illic cum prædonibus potius res erat, quam cum ijs, qui magnis viribus apertum bellum intenderent, uti in Mediterraneo, in quo potentissimæ Sarracenorum classes nauigabant; ac præterea diuersissima est maris nostri nauigandi ratio, ab ea, qua utuntur, qui sulcant Oceanum; ipseque Carolus, si suæ gentis expertos nauarchos habuisset, cum Roma in Gallias esset rediturus, Genuæ parari classem non curasset, ut fecit, sed Francorum nauigia e Gallijs euocasset. Burchardus vero, & Hermengarius Franci, qui maritimum etiam bellum susceperunt in Sarracenos, ipsi fortasse uectores, & militum Duces fuere, classis uero præfecti Genuenses, aut alterius gentis cuiuspiam, quæ rem naualem calleret, cum usque ad tempora Philippi III. legamus, Gallos, Francosque maritimam militiam sequi fuisse minime solitos, sed

1. Popellinier.
en l'Admiral
de France c. 8
& 9.

2. Chron. Re-
gin. Annal.
Caroli Magni
sub ann. 801.

3. Paull. Aemil. & Iean.
de Serres in
Philip. III.

no-

218 De Dominio Ser.^{mae} Gen. Reip.

nostrates, Pisanasque triremes, cum mari decernendum esset, conducere consueuisse. Quidquid sit, de nostro hoc Audemaro nullum aliud argumentum habemus credendi, illum Gallum fuisse, quam quod ab eius ævi scriptoribus, Francus appelleretur, quod cognomen, & familiæ nostræ populari conuenit, idemque argumentum ciuem nostrum facit Audemarum. Ad veritatem autem magis accedit, cum de pellendis Sarracenis e Corsica ageretur, hanc prouinciam ei populo, & Duci fuisse datam, qui eius Insulæ exactiorem haberet cognitionem, & in maritimis expeditionibus esset versatior, quod proculdubio de Genuensibus, præ Francis, asserere possumus, cum illi Corsicæ magis propinqui, hi remotiores, illi nauticæ, hi terrestri militiæ dediti essent. Sed hunc Audemarum Galli scriptores ¹ Genuensem fuisse non admodum inficiantur, neque tantū momenti res est, vt diutius in ea dispicienda hæreamus; Sufficit ² ex hac expeditione, ingentem naualis certaminis gloriam, maximamque in prælijs maritimis virtutis famam, nostros præter victoriam retulisse. Hac afflicti clade Sarraceni non tamen ideo animum abiecere, sed noua comparata classe, Corsicam, Sardiniamque iterum inuaserunt; Vnde a Burchardo, Caroli Magni Magistro equitum, pulsī sunt, & eius maris, quod ait ³ Paullus Æmilius, est retenta possessio.

Sic

¹ Popellinier.
loc. cit.

² Paul. Æmil. d. l. 3 Popellinier. loc. cit.

³ d. l. 3.

In Mari Ligustico. Lib. II. 219

Sic & Franci de pellendis Barbaris, quærendoque sibi maris dominio erant solliciti. Veruntamen sæpius redeuntēs Sarraceni, demum anno ICCCCX. ex tota Hispania, ingenti comparata classe, iterum Corsicam totam, nullo in ea deprehensō præsidio, in potestatem redegerunt, & cum defuncto Carolo Magno, ciuilia inter Carolinos gliscerent bella, maris relicta cura, Franci, se totos ad res terrestres conuerterunt, & maris tutela Genuensibus prorsus incubuit. Cumque ora Ligustica a vicinis Sarracenis, qui Corsicam occupant, haberetur infesta, collectis viribus Genuenses, ornataque classe, eos inde pepulerunt, Insulamque firmo præsidio munire, cuius Comes Bonifacius, cum Bertario fratre, post nonnullos annos, Gregorio IV. Pont. Ludouico Pio Cæsare, instructa classe, auxilio quorundam Hetruriæ populorum (Pisanorum, vt reor) in Africam nauigauit, expositisque copijs, atque eo animo quo olim Agathocles, & Scipio, late vastata regione, effecit, vt Sarraceni e Sicilia, quam diripiebant, ad tutanda domestica reuerterentur. Sed quamdiu postmodum hanc insulam Genuenses possederint, liquido determinare non possumus, cum res illorum temporum, propter scriptorum incuriam, adeo tenebris sint inuolutæ, vt de ijs vix quidquam certi possit afferri. Certius est, paulo post annum a nostra salute millesimum, Genuenses maiores clas-

1. *Annal Carol. Mag. & Chronic. Regin. ann 810. Cal. Cur. d. l. 2.*

2. *Belleforest. Annal. de France en Charle le grand. Voersio histor. di Cherasco par. 3. §. 66.*

3. *Platin. in Gregor. IV. P. M. Blond. dec. 2. l. 2. Fazell. hist. Sicul. dec. poster. l. 6.*

220 De Dominio Ser.^{nia} Gen. Reip.

1. Sigon. de
Regn. Ital. l. 8

2. Foliet. d.
l. 1. alij.

3. In addit. ad
histor. Foliet.

4. Sigon. d. l. 8.

Foliet. d. l. 1.

Alter. de Cen-

sur. to 1. l. 5.

disp. 21. c. 2.

ver. de Insul.

Sardin. Bar-

bos. Collect.

in c. si dili-

genti. nu. 2. de

praeser.

5. Cap. 5.

6. Radenic. de

gest. Friderici

Primi l. 1. c. 9

Beniamin in

Itinerar.

classes deduxisse. Nam cum exemplo Venetorum nostri, ac Pisani, rem maritimam tractare essent aggressi, non mercaturae solum, sed etiam militiae causa, aduersus Sarracenos, qui mari, ac proximis Italiae Insulis occupatis, nauigationem Italiae prope omnem ademerant, ac Ligusticae, Hetruscaeque orae in dies impotentius insultabant, arma sumpserunt. Ac nostri quidem ad Businarias Insulas, in ultionem direptae urbis, ad internecionem deleta hostium classe, iuncti deinceps cum Pisanis, Sarracenos e Corsica, & Sardinia adiacentibusque insulis expulerunt; Sic Genuenses Corsicam, Caprariam, & Gorgonem; Pisani Sardiniam (quas omnes, ijs, qui inde Sarracenos pellerent, Ioannes IX. Pont. Max. proposito diplomate concesserat) occuparunt, atque ita purgati maris dominium nostris, ac Pisanis obtigit. Neque enim dubium esse potest ex ijs, quae superiori libro attulimus, Genuensibus, & Pisanis maris, & Insularum, quas ex hostium manibus receperant, iure belli obtigisse dominium, cui accedit concessio Pontificis, quam retulimus, quae ius illud approbat, confirmatque. Sarracenis itaque profligatis, purgatoque ab ipsorum incurfibus, & latrocinijs mari, Genuenses, ac Pisani, eius dominium iure acquisierunt, non Ligustici modo, sed totius Inferi, atque ad Friderici Aenobarbi usque tempora vterque populus huic mari est dominatus. Cumque idem Caesar Orato-

res

res mitteret in Corsicam, & Sardiniam, ad pe-
tendam obedientiam.

securos Ianua missis,

Atque Pisa viris aditus prestare iubentur;

Utraque Tyrrhenas longe metuenda per undas:

Utraque famosis late vulgata triumphis.

Sed postmodum cum Sarraceni, facto impetu,
Sardiniam Pisanis ademissent, hi post varias ac-
ceptas, illatasque clades, cum se ad expellendos
Barbaros ex Insula minime idoneos cognosce-
rent, in auxilium accitis nostris, eam recuperâ-
runt. Cum autem Sarraceni bellum instaurâ-
rent, Pisani nouam classem destinârunt in Sar-
diniam, quæ cum aduersa tempestate in Corsi-
ca distineretur, Insulam præsidij vacuam, Ge-
nuensibus nihil tale suspicantibus, occupauit.
Talemque ingentis accepti beneficij retulerunt
gratiam Pisani, eos spoliando, quorum ad sua
recuperanda opem implorauerant. Principium
hoc inter duos hosce potentissimos populos, ha-
ctenus concordis, discordiarum fuit, quique ad
hoc vsque tempus, aduersus Christianæ Reipub.
hostes bellauerant, in se misere arma conuerte-
runt, quod in magnam Pisanorum ignominiam
cessit, qui perfide, indigno admissio facinore, iu-
sta Genuensium arma in se concitârunt. Sed vt
male actorum vindex est Deus, neque impunita
scelera abire permittit, aut iustitiam deserit, ita
nostris iniuriâ vlciscentibus fauit, vt non modo

Ee Cor-

1. Gunther
in Ligurini
l. 9.

2. Foliet. d. l. x
Bizar. de bel.
Pisan.

3. Foliet.
d. l. i.

222 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. *Ibid.*

*Andreas D. 2
v. 1. 1. 1. 1.*

2. *Ibid.* &
*Alterius d. di.
spur. 27. c. 1.
col. 6. & c. 2.
3. 4. & 5. Bo-
nace de Cen-
sur. in Bull.
Cœn. quæst. 21
punct. 1. n. 24.
3. In Bulla
erectionis Ar-
chiepiscopat.
Ianuen. qua
habetur in
Tabulario.
Sereniss. Reip.
4. Foliet.
d. l. 1.*

5. *Ibid.*

Corficam breui receperint, sed varijs, magnisq;
etiam cladibus hostes afflixerint, illos deleturi,
nisi Innocentij Secundi Pont. Max. authoritati
pie obsequentes, anno CIOXXXIII. pacem
dedissent. Tum vterque populus ad tēpus quie-
uit, & nostris interim ob collata in Christianam
Rempub. beneficia, anno CIOXLIII. Lucius
Secundus Pont. Max. vectigal annuum, vnus li-
bræ auri, quod ab Innocentio supradicto im-
positum pro Corfica soluebant, cōdonauit. Dum
autem cum Pisanis pax fuit, Genuenses mariti-
mum tuentes dominum, eos qui nauigationem
faciebant infestam, vbiq; persequebantur, ipsi
porro Africæ bellum inferentes. Et cum anno
CIOXXXVIII. Caitus Maimonus Almeriæ,
deductis quadraginta longis nauibus, mare in-
ferum inuasisset, susceptis armis, illum in sua
compulerunt, vt nauigare amplius ausus non
fuerit. Inde cum anno CIOXLVI. iterū Sar-
raceni ex Hispaniæ, adiacentiumque Insularum
portibus, complura nauigia deduxissent, ad pi-
raticam faciendā, minime id tulerunt Genuen-
ses, sed instructa classe aduersus illos exiēre. Ve-
runtamen vt huic pesti Genuense nomen erat
formidabile, nusquam apparuerunt Sarraceni,
ideoque nostri, facta in minorem Balearium ex-
censione, Insulam populati sunt, ac deinceps
in oram Hispanicam conuersi, magnam regio-
nis partem, quæ tum Sarracenis seruebat, cum

Cor

10

11

ingenti numero nauigiorum, incenderunt. Sed non est animus singulas Genuensis populi enumerare victorias, quas de hostibus Christiani nominis retulerunt. *Ianuensis ciuitas* (aiunt Innocentius Secundus, & Alexander Tertius Romani, Summiq[ue] Pontifices) *cælestis numinis adiuta fauore, de inimicis crucis Christi triumphum frequentè, & victoriam reportauit, & plurimas eorum vrbes, mira quadam, & inuincibili potentia, subiugauit.* Quod ad propositum nobis scopum facit, ³ mari late profligati Sarraceni, & vix terrestria tueri valentes, totius Inferi dominium nostris cesserunt: Coactique sunt ⁴ Lupus Sarracenum in Hispania, & alius Mauritanie Reges, eas pacis conditiones accipere, quas nostris dare libuit, & dominio maris cedere, soluereq[ue] Reip. nostræ tributum; qua pacificatione omne ius maritimi imperij a Sarracenis in nostros est translatum. Cesserat igitur totius maris Inferi dominium nostris, & Pisanis, inter quos cum ad annum vsque CIOCLXV. pax durasset, ⁵ tum iterum recruduit bellum, propter Barisonem Regem Sardinie, quem cum ad Regiam dignitatem euexissent nostri, ob non restitutum æs, quod ad eum reducendum insumperant, tum honesta custodia in vrbe detinebant. Hoc autem bellum ⁶ a Friderico Ænobarbo Cæsare postea compositum est, adiudicata Genuensibus medietate Sardinie: ⁷ rursusque, cum turbata pax esset, an-

1. In d. Bulla erectionis Archiepiscopatus Ianuensis.

2. In Bulla Confirmationis d. Erectionis, qua habetur in eodè Tabular.

3. Anastas. IV. P. M. ad Regem Hierosolym. apud Foliet. d. l. 1. Legatè Reip. ad Frideric. Ænobarbo. apud eundem l. 2.

4. Foliet. d. l. 2.

5. Ibid.

6. Ibid.

7. Ibid.

224 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

no CIOCLXXXVIII. cõfirmata est. Sed neque

2. *Idem* l. 3.

hæc diuturna fuit, ¹ noua semper molientibus Pisanis, qui sibi solis maris imperium vsurpare nitebantur, volebantque legem nostris imponere, vt aut omnino a nauigando abstinerent, aut inermes nauigarent, additis minis, se manus, & aures non parentibus præcisuros. Non tulit contumeliam animi nostrorum magnitudo, ideoque ad arma reditum est, neque vn-

3. *Ibid.*

quam postmodum firma pax fuit, ² quamuis anno supra millesimum ducentesimũ octauo ini-

3. *Ibid.*

4. *Idem* l. 4.

ta fit, atque ³ iterum Honorio Tertio Pontifice Romano authore, anno CIOCCXVII. ⁴ Namque anno CIOCCXXXI. Pisani Friderico Secundo Cæsari aduersus Pontificem militantes, ad Lamellum nostram classem fudere, captis Prælatis, Legatisq; Pontificijs, qui ad Concilium Lateranense, Genuensium nauigijs vehebantur.

5. *Ibid.*

Renouata ⁵ deinceps pax est anno CIOCCCLIV. quæ quamuis parum stabilis, & aliquando interrupta, ad annum vsque CIOCCCLXXXII. dura-

6. *Idem* l. 5.

uit. ⁶ Tum demum Pisani maiori mole, quam antea, bellum instaurârunt, & nostris nihil tale metuentibus, Corsorum animos clam tentaerunt, eosque ad defectionem impulere. Inde in apertum bellum proruptũ est, donec post biennium, ad Lamellum signis collatis, negotium plane fuit decisum. Iustissima siquidem omnipotentis Dei prouidentia, quæ Pisanis dum ad-

on

s

uer-

In Mari Ligustico. Lib. II. 225

uersus Sarracenos arma tulerunt, hoc fuerat impartita, vt cum Genuensibus Inperi maris tenerent imperium, ¹ vbi ipsos modum excedere animaduertit, eos vltima est post tertium, & quadragesimum annum per eosdem nostros, quos vicerant, in eodem loco, vbi deliquerant. Neque enim solum erga nostros male illi se gesserant, violatis frequenter fœderibus; ² Sed Friderici Secundi Cæsaris facti satellites, aduersus Sanctam Romanam Ecclesiam arma sumpsere, vt dicebamus, nostraq; ad Lamellum deuicta classe, tres Romani Pontificis Legatos, Episcopos variarum ciuitatum, aliosque Ecclesiasticos Præsules, qui Romam ad celebrandum Oecumenicum Lateranense Concilium nostris nauigijs uehebantur, impie captiuos duxerunt, ac insuper Cæsari tradidere, a quo quam a Sarracenis afflictius crudelius, inter innumeras calamitates, plerique Patrum animam efflauerunt. Atque hanc diuinæ iustitiæ ultionem diu expectauerant ij, qui nisi punita populorum scelera videant, verentur, ne mali, abutendi diuinæ bonitatis patientia, maiorem confidentiam sibi assumant. Referunt ³ Pisianorum classem centum triremibus constitisse, fuisseque quadraginta e tanto numero amissas, & supra sexdecim hominum milia, aut occisa, aut vndis absorpta. Alij captiuorum triremium numerum ad quadraginta nouem, aut ⁴ L. extendunt, occisorum, & captiuorum

1. Blöd. dec. 2.
lib. 8. Platin.
in Honor. 14.
P. M. Ammirat.
rat. histor. di
Firenze. l. 3.
Foliet. d. 15.
Gio. Villan.
alij.
2. Blond. dec.
2. l. 7.

3. Ammirat.
Gio. Vill. Fo-
liet. loc. cit.

4. Ammirat.
Gio. Vill. loc.
cit.
5. Platin. loc.
cit.

226 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

rum ad duodecim millia contrahunt. ¹ Annales nostri occisorum numerum intra quinque, captiuorum intra undecim, millia comprehendunt, ijs connumeratis, qui antea per varias occasiones capti fuerant, & Genuæ in custodia detinebantur. Quanta vero hæc Pisanorum clades fuerit, dictum illud testatur, quod tunc temporis in Hetruria ferebatur: *Eundum Genuam, si quis Pisas cernere optaret*, ² Ac reuera Pisanorum res adeo ista clade sunt fractæ, & attritæ, vt nunquam postmodum conualuerint; ijque non modo vires æquoreas, sed animos (vt scribit ³ Franciscus Petrarca) nauigandiq; propositum amiserint, ac maris imperium penitus cesserint nostris, quorum iniussu (vt idem ⁴ Petrarca scribit Duci, Concilioque Genuensi) nemo se toto pelago mouere auderet. Nostri vero post hæc victoria vsi, vt omnem adimerent hostibus maritimæ potentæ acquirendæ commoditatem, ⁵ anno CICCCXC. non solum Iluam insulam totam, deiecto Pisanorum præsidio, in potestatem redege're, sed ipsum Pisanum portum ad eam vsque diem inclytum, & insigne potentissimi populi nauale, acriter expugnatum, funditus euertere; Quo pacto cum Genuenses, & Pisani, socijs armis, Inferi maris imperium Sarracenis ademissent, sibi que quassissent, Genuenses postmodum soli, iusto hoc bello deuictis Pisanis, eo sunt potiti; Ac denique Pisani ⁶ anno CICCCIC.

cum

1. Foliet.
d. l. 5.

2. Plat. Blöd.
Sabell. Foliet.
loc. cit.

3. In Itiner.

4. Apud Blöd.
dec. 2. lib. 10.
& meminit
hutus epistola
ipse Petrarca.
l. 2. Senil. epi-
stol. 2.
5. Foliet.
d. l. 5.

6. D. Anton.
in Chronic.
par. 3. tit. 20.
c. 8. §. 7.

In Mari Ligustico. Lib. II. 227

cum se impares nostrorum potentia cognosce-
rent, magna æris summa soluta, pro impensis
belli, restitutis ijs oppidis, quæ in Corsica occu-
pauerant, & parte Sardinia concessa, a nostris
præterea legem acceperunt, vt quindecim totos
annos cum armatis triremibus minime nauiga-
rent. Nostri itaque, pulsus primum Sarracenis
maris dominis, ac debellatis deinceps Pisanis,
ijsque maris imperium cedentibus, mari Inero
sunt potiti. Possident igitur id iure belli, tan-
quam bello iusto acquisitum. Nullum enim est
dubium, bellum aduersus Sarracenos gestum, iu-
stum fuisse, cum bellum, quod infidelibus a
Christianis infertur, iustum sit semper, & præter
hoc a Summo Pontifice ad id fuissent inuitati.
Neque de bello Pisano, an iustum fuerit, potest
dubitari, cum is populus toties fœdera fregerit,
& pactis conuentis non steterit, sed semper
assidueque inquietus, noua moliens,
dum pax esset, iusta nostrorum
arma prouocauerit; Im-
pieque aduersus Dei
Ecclesiam mi-
lirans,
ipsius iustam etiam iram
in se concitârit.

Testi-

*1. Bart. in l. i.
C. de Pagan.
Ias. in l. ex
hoc iure. n. 25
ff. de Iust. &
Iur.*

*Testimonia, quibus probatur Genuensium
maritimum dominium, etiamsi eius
titulus ostendi non posset.*

CAP. XII.

Eo igitur titulo maris principatum tenent Genuenses, quo qui optimo. Ac tamen nullus, propter antiquitatem, afferri ipsius titulus posset, satis tamen probaretur hoc dominium ex eo, quod apud scriptores quamplurimos celebre sit, & decantatum, cum dominium in antiquis sola fama satis superque probetur: Imo ad hoc Genuensium maris dominium nec titulus, nec privilegium requiritur, cum præscriptio, quam immemorabilem appellant, neutrum desideret, sed ipsa sit instar privilegij, & tituli acquisiti; veruntamen ad omnem scrupulum eximendum, cum e Iurisconsultis nonnulli censeant, præscriptione, & consuetudine acquiri iurisdictionem, & usum maris tantummodo: titulum vero, seu Cæsaris concessionem requiri ad acquirendum dominium, ad quem titulum probandum sufficiat afferre rationem, vel quasi; tanti temporis, cuius memoria non extet; testimonijs minime contenti fuimus, quæ de hoc habemus grauiissima, sed titulum etiam docere volumus, quem superiori capite, non ratione sola, sed certissimis historijs liquido de-

1. Dec. in c. di.
lecti. de appell.
nu. 44. Crott.
conf. 29. n. 9.
& seq. l. 1.
2. Gryphian.
de insul. c. 25
nu. 51.

3. Capoll. de
seruit. rustic.
præd. cap. 26.
nu. 8.

demonstrauimus. Ad testimonia modo transeuntes, hoc præfatur, scriptores, qui de Genuensium maritimo dominio testimonium dicunt, confundere plerumq; iurisdictionem cum ipso dominio (qua de re superiori libro disceptauimus) & pro titulo ipsius Iurisconsultos, nullum alium indagantes, sola immemorabili præscriptione esse contentos. Doctor itaq; Benjamin Ionæ filius, Nauarrus Hebræus, qui peragrato toto pene terrarum orbe, suam peregrinationem literis commendauit, circiter annum a Christo nato CIOCLXX. suis temporibus narrat, Genuam nulli Regi fuisse subiectam, sed a Senatoribus gubernatam, quos sibi ciues præficiabant, singulosque ciues in suis ædibus turres habuisse, e quarum fastigio se, ortis distidijs, oppugnarent; pergensque de ijs loqui הים מושלנו אים ait, hoc est, *dominantur mari*. Franciscus autem Petrarcha, sui seculi Seneca, qui circa ea tempora vixit, quibus maxime maritimum Genuensium florebat imperium, de nostra vrbe verba faciens; *Videbis, inquit, imperiosam urbem, lapidosi collis in latere, virisque; Et mœnibus superbam, quam dominantis maris illius, aspectus ipse pronunciat*; ex solo vrbis aspectu maritimum Genuensium Principatum Petrarcha probat, cõuincitque, gnarus alioquin, quanta illi in eo acquirendo præstitissent. Pisanos siquidem maris imperium nostris cessisse, narrat, & cum ad Andream Dandulum Vene-

in. ligust. 1

1. In Itiner.

2. In Itiner.

3. Ibid.

torum Ducem scriberet, anno ab humano genere redempto CIOCCCLI. vt bellum dissuaderet, quod inter nostros, Venetosque gliscebatur;

1. In epist. ad
hūo Ducem.

Surgitis,¹ inquit, nunc ad arma duo potentissimi populi, due florentissime urbes, duo, vt dicam breuiter, Italiae lumina, quae, vt mihi quidem videtur, peropportune adeo hinc illinc, circum Ausonij orbis claustra, distribuit natura parens, vt vobis (Venetis) ad Arcton, & ad ortum Solis; illis (Genuensibus) ad Meridiem, & ad Occasum versis, vobis superum, illis inferum mare frenantibus, post debilitatum, inclinatumque iam, ne dicam prostratum, & prorsus extinctum, Romanum Imperium, adhuc Reginam Italiam quadripartitus orbis agnosceret. De qua re (de Imperio maritimo loquitur) etsi quarundam forte gentium superbia litem factura videatur, in alto certe nullius unquam impudentia controuersiam mouebit. Ceterum si in vosmetipsos (quod ne dum spectare, sed ominari horreo) victricia nunc arma conuertitis, haud dubie vestris proprijs manibus saucij perimus, vestris proprijs manibus spoliati, & nomen, & multis quaesitum laboribus Imperium Maris amittimus. Hæc Petrarcha, qui etiam alibi, vt supra retulimus, tantum fuisse ait Genuensium maritimum imperium, vt ne dum Infero, sed nec toto mari quisquam, eorum iniussu, se auderet mouere.

2. In Chron.
par. 3. tit. 20.
c. 8. §. 7.

Diuus quoque² Antoninus, Florentinus Archiepiscopus, accuratissimus historiarum scriptor, post narratam victoriam a nostris de Pisanis ad

La-

121103

34

Lamellum relatum, addit, coactos fuisse a Genuensibus Venetos recipere, se tredecim integros annos cum armatis triremibus intra Constantinopolim in Syriam minime nauigaturos, subditque, *Ciuitatem Genuensem in potentia, & arte bellandi in mari, super alias ciuitates, & Principes exaltatam fuisse.* Franciscus etiam Guicciardinus, qui inter scriptores Italicæ historiæ primas tenet, Genuam in eo situ, quo est, ad maris imperium esse ædificatam¹ profitetur. Et² Ioannes Cantacuzenus Eximperator, scriptor alias Genuensibus minime æquus, eos nihilominus *Dominos maris* appellat.³ Franciscus item Belcarius, Metensis Episcopus, Gallicæ Historiæ scriptor luculentissimus, *Genua*, inquit, *portuum commoditate, copiaque, ad maris imperium nata quodammodo videtur, de quo diu cum Venetis certauit, nec solum Liguribus imperauit, sed mari latius euagata, Orientem, ac Septentrionem suis victorijs penetravit.* Et Philippus Callimachus, ad Innocentium VIII. Ioannis Alberti Polonorum Regis Orator, de Genua verba faciens, non eleganter minus, quam vere. *Quam*,⁴ inquit, *propter rem nauticam, qua omnes gentes, & nationes facile antecellit, Maris Dominam dicere consueuerant.* Sed cur scriptores omnes singulatim recensebo, qui hoc ipsum attestantur? Non est animus singulorum testimonia describere, ne opusculum hoc nostrum in magnum volumen augetur. De hoc⁵ Iouianus Pontanus,

1. Hist. d'Ital. l. 7.

2. Hist. lib. 4. c. 31.

3. Rerū Gallicar. lib. 10. nu. 26.

4. In Oratione ad eundem Innocentium de bell. Turc. infer.

5. De bell. Neap. l. 1.

232 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

Iacobus¹ Bergomensis, ² alijque innumeri cum veteres tum recentiores historici, & scriptores dicunt testimonium, quos omittam, nam pro re de qua agimus probanda, haecenus laudati sufficiunt, ³ cum magnam partem historici fuerint, quorum scripta fidem facere compertum est. Ne tamen Cassiani Iudices (qui nihil admittunt, nisi aut ex legum praescripto, aut ex Iurifconsultorum responsis) aliquid in hac materia desiderent, addemus adhuc nonnulla celebriorum Iurifconsultorum testimonia, non tamen multa, ne ab instituta breuitate declinemus. Baldus itaque de Vbaldis, *Ianuenses*, ⁴ inquit, *suum mare habent distinctum ex inueteratissima consuetudine, & possunt imponere gabellas, & confiscare merces.* Et ⁵ alibi. *Qui est in mari, quod regitur per ciuitatem maximam, ut Genua, non dicitur esse extra districtum.* Iason, *Genuenses*, ⁶ ait, *licite praescripserunt sinum mari, tempore, cuius initij memoria non est in contrarium.* ⁷ Paulus Castrensis, *Genuenses* habere docet iurisdictionem, & imperium in toto mari sibi propinquo ad centum millia, & etiam ultra. Angelus Aretinus ⁸ asserit, *Genuenses* longissima praescriptione sibi acquisisse, & appropriasse partem maris, & posse imponere gabellas, & *passus nouos*, etiam transeuntibus per eorum mare. Et ⁹ alibi, praescripisse illos *golphum* maris tempore, cuius initij memoria non existit, Principe sciente, & patiente. ¹⁰ Angelus de Perugia

1. In Supple-
ment. Chron-
nic. l. 4.

2. B. Method.
hist. c. 6. alij.

3. Bart. &
Alex. & com-
muniter DD.
in l. 1. ff. si
cert. pet. &
alij per Ma-
scard. de pro-
bat. c. 6. l. 287
nu. 1.

4. In rubric.
ff. de rer. di-
uis. nu. 4.

5. In l. 1. C. de
sent. ex bre-
uic. recitan.
nu. 5.

6. In repetit.
l. quominus.
ff. de flumin.
n. 39. & seq.

7. In l. Insula
Italia nu. 3.
ff. de Iudic.
& in l. de pre-
catio. ff. ad
l. Rhod. de
i. ff.

8. In §. &
quidem. n. 3.
inst. de rer. di-
uis.

9. In §. flu-
mina. nu. 5
eodem.

10. C. 290.

rufio dominium Genuensium maritimum recognoscit, narratque pacta conuenta inter nostros, & Venetos, quibus nostri ijs nauigationem interdixerunt, cum nauigijs armatis, vltra portũ Pisanum Occidentem versus. Bartholomæus Cępolla profitetur, quod existens in mari, quod regitur per ciuitatem Genuensem, dicitur esse in illius districtu: Ioannes Franciscus Purpuratus, Genuenses suum *Gulphum* præscripsisse, ait, & alijs nauigationem posse interdicare; quod & idem Iacobus Menochius³ affirmat. ⁴ Iulius Pacius fatetur Genuenses habere eandem iurisdictionem in mari Ligustico, quam habent Veneti in Adriatico, in quo præmiserat illos eandem habere, quam habent in ciuitate Venetiarum. Io. Gryphiander, ad dominium maris Genuensium nec titulum, nec priuilegium Imperatoris requiri⁶ profitetur, cum præscriptio immemorabilis neutrum desideret, sed ipsa sit instar priuilegij, & tituli legitimi acquisiti; Et in summa Iurisconsultorum fere nemo agit de maris dominio, qui nostrum tãquam receptissimũ, & sine controuersia, exempli loco non afferat; quibus historicorum, scriptorumque, ac Iurisconsultorum testimonijs affatim demonstratum putamus Genuensium maritimum dominium, tametsi illius titulum non ostendissemus.

Genuens-

1. De seruit.
rustic. præd.
c. 26. n. penult.

2. Conf. 479.
nu. penult.

3. Conf. 901.
n. 15. & 60.

4. De domin.
maris Adriat.
pag. mihi 72.

5. Ibid. p. 42.

6. De Insul.
c. 25. n. 51.

*Genuenses non solum Ligustico, & Infero, sed
alijs etiam maribus esse dominatos.*

CAP. XIII.

EQVE mari Ligustico solum, totique Infero Genuenses sunt dominati, sed in Oriente Pontum etiam Euxinum tenuerunt. Paulus Imperialis ciuis noster, ad Eugenium Quartum Pontific. Max. scribens Caffæ Kalend. Decembris anno CIOCCCCXXXVIII, pro reconciliatione Armenorum cum Romana Ecclesia, se Consulem ciuitatis Caffæ, & totius maris Maioris imperij Gazariæ inscribit, quo Magistratu pro Genuensi Rep.ungebatur, eiusque literæ in actis¹ Florentini Concilij relatæ sunt, quæ nuper edidit vir doctissimus Horatius Iustinianus, Vaticanæ Bibliothecæ Custos primarius. Sed clarius paucis post annis, Raphael Dux (Raphaelem Adurnium fuisse reor) & Conciliũ Ianuæ, hoc idem Euxini dominium profitentur. Cum etenim naues aliquot Ducis Burgundiæ in Orientales regiones nauigassent, & Euxinum ingressæ, a Genuensibus, qui oram maritimam tenebant, amice comiterque, accepto etiã comœatu, essent habitæ, redeuntes in Occidentem nonnulla Turcarũ nauigia ceperant. Hæcce igitur repetens Dux noster, & Concilium ad Ducem Burgundiæ;² *Est præterea, scribit, hoc iniuria maior,*

¹ Part. 3. n. 5

² In epistol. Regum, & Principũ mihi pag. 16.

In Mari Ligustico. Lib. II. 235

maior, quod uniuersum mare Ponticum tutela, defensionique Ianuensium, supra centum annos, commendatum est, quibus seculis ita est a nobis custoditum, ut vel nunquam, vel raro admodum pirata ulli illo usque penetrare ausi fuerint. Si quis in eo mari iniuria afficitur, nostrum est subuenire laeso, & eum ab iniuria tueri.¹ Legimus etiam, aliquando a nostris nauigatione ad Tanaim ceteros fuisse prohibitos,² & ad ostium Maotidis paludis arces fuisse aedificatas. Ac facile quidem erat eius maris possessionem retinere, cum nedum frequentes, ac praepotentes nostrae classes eo nauigarent, sed etiam permultae arces ad illud a nostris tenerentur; Nam praeter eos, qui ad emporia Cassam, Galatamque mittebantur,³ reperimus in Orientales illas regiones alios quoque Magistratus a Genuensibus mitti solitos ad Consulatus Samastrea, Tanae, de Lopoca, Bosphori, Cembali, Seuastopolis, Synopis, & Trapezundarum, & ad Capitaneatū Gothiae. In⁴ Aegæo praeterea sibi dominium vendicârunt, nostri, habebantque in Chio Magistratum maris, & Mahonenses ad maritimi imperij tutelam.⁵ Michael etiam Palæologus, Graecorum Imperator, Smyrnam ciuitatem cum portu, & omnibus pertinentijs maris, & terræ, anno salutis MDCLXI. Genuensibus donauit; &⁶ Veneti in pace cum nostris facta anno MDCCIC. vetiti sunt nauigare per tredecim annos in mari Magno intra Constantinopolim in Syriam cum

tri-

1. Apud Cæsarum, lib. 4. c. 20.

2. Brionou. in relat. de Tartaria.

3. In antiq. Voluminibus publicorū documentorum Tabularij Sareniss. Reipublicae inf. annū 1438. ea comprehensa.

4. Ibid.

5. Exstat diploma huius cōcessionis in d. Tabulario.

6. D. Anton. in Chronico. par. 3. tit. 20. c. 8. 9. 7.

236 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

triremibus armatis. In Hispanico etiã mari exer-
cuerunt imperium, adempta Sarracenis Alme-
ria, quam cum iure fiduciario possidendam Ot-
toni Boniuillani anno CIOXLVII. concessif-
sent, is^r iuravit in hanc formam. *Ego ab hac
die in antea, usque ad annos triginta expletos, ero fi-
delis Communi Ianuæ, sicut bonus Vasallus suo domi-
no, & ad honorem Dei, & Communis Ianuæ teneba
ciuitatem Almeriæ cum eius pertinentijs maris, &
terra. Sed & in Gallico Mediterraneo dominium
habuerunt; Raymundus namque Narbonæ Dux,
Comes Tholosæ, & Marchio Prouinciæ in^r fœ-
dere ic̄to cum nostris anno CIOCLXXIV. inter
alia. Item, ait, interdican negotiatoribus totius ter-
rae meæ, ire, vel mittere negotiandi causa per pelagus,
sine licentia Consulũ Communis Ianuæ, & maioris
partis Consiliariorum ipsorum: eum autem qui contra-
fecerit, in tertia capitalis, & toto proficuo puniam, vel
si ad manus Ianuensium peruenerint, licenter ab eis
pœna simili puniantur. Quo etiam fœdere
Reipublicæ donata est Massilia, Mo-
næcum, omnesque portus, qui
a Castro Turbiæ, Nar-
bonem
vsque in Mediterraneo
nauigantibus
patent.*

1. In Iura-
mento fidei-
tatis huius
Ottonis ex d.
Tabular.

2. Quod ha-
betur in dicto
Tabulario.

Genuen-

*Genueses, post acquisitum maris Ligustici
dominium, se gessisse semper pro
eius Dominis.*

C A P. XIV.

ERVNTAMEN colligamus vela, &
in mare Ligusticum remigemus, cum
ea, quæ præter propositum attulimus
de aliorum marium dominio, ideo tantummo-
do sint allata, vt amplitudinem maritimi Ge-
nuensium imperij ante oculos poneremus; Alio-
quin vero litem intendere cuiquam super eo-
rum marium principatu, nobis in animo non
est, qui disceptationem tantummodo de Ligu-
stico suscepimus. Hoc itaque cum iure belli Ge-
nuenses acquisierint, vt docuimus, in eo actus
dominij ad nostra vsque tempora exercuerunt,
eiusque possessionem retinuere. Primum itaque
ex limitibus Ligustico supra assignatis, apparet
illud portibus, ac terris vndique concludi, quæ
ad Serenissimam Genuensium Rempublicam
spectant, nisi qua ad Occidentem, & Ortum
apertum est, & qua Nicæam, Finarium, aliaque
parua oppida alluit, quæ Regi Catholico, aut
Duci Sabaudia parent, quæque ad maritimum
dominium nullius sunt momenti. Quibus de-
inde classibus illud tutati fuerint nostri, demon-

i. Hoc lib.
c. 1.

1. *Ibidem*
c. 10.2. *Ibid.* c. 9.3. *Ibid.* c. 10.4. *Ibid.* c. 11.5. *Ibid.*6. *Ibid.* c. 12.
c. 13.7. *Lib.* 11. c. 17.8. *Ibid.*9. *Ibid.*

stratum est etiam, cum de eorum potentia ¹egi-
 mus, cumque ostendimus illos maritimum im-
 perium non solum in mari Infero tenuisse, sed
 in Orientales, Occidentalesq; regiones late pro-
 pagasse. ²Ostendimus quoque, Genuenses non
 modo rei naualis fuisse peritos, sed in hoc gen-
 tes alias superasse, ³habuisseque turbæ nauticæ
 maximam copiam, qua ingentes classes compa-
 rârunt, etiam ad externorum Principum me-
 renda stipendia: Professos insuper actibus exter-
 nis suum maritimum dominium fuisse docui-
 mus, cum ⁴Sarracenos, ⁵Pisanos, ⁶Venetosque
 armata nauigatione prohibuerunt; quæ ⁷omnia
 statueramus opus esse ad acquirendum maris
 dominium, eiusque possessionem occupandam,
 vt iam nullum dubium remaneat, Genuenses
 Ligusticum legitime sibi acquisisse, fuisseque
 ipsius possessionem adeptos. Hæc autem duo
 dominium, & possessionem defendi, ac retineri
 posuimus ⁸classæ, & bona circa rem naualem di-
 sciplina. Quod ad classem spectat, ⁹diximus, Do-
 mino maris, qui ab alijs talis existimatur, suf-
 ficere classem, quæ possit ea facere, quæ indi-
 cia dominij sunt, & exteros compellere ad il-
 lud recognoscendum. Classem itaque habue-
 runt semper Genuenses his præstandis sufficien-
 tem; & quod ad disciplinam pertinet, optima,
 semper sunt vsi, vti tum Annales nostri, in singu-
 lorum annorum gestis, cōmemorant, tum euin-
 citur

citur ex eo, quod maris Ligustici dominium nostri semper sunt professi, atque exteri continuatâ temporum serie illud agnouere. De hoc autem acturi, præfamur, quod tametsi nõnulla testimonia ex ijs, quæ afferemus, de toto Infero mari loquantur, nos illa nihilominus pro Ligustico tantummodo inducimus, ne limites susceptæ disceptationis excedamus. Anno itaque reparatæ salutis CIOCLIV. a nostris tributa est Lucensibus venia nauigandi per mare nostrum, ac merces, permissas tamen a legibus, deferendi. Post biennium² data est item licentia Azolino Placentino, *mittendi laboratum per mare, quocunque voluisset, libras centum quinquaginta singulis annis.* Eiusdem³ vero seculi anno LXII. Fridericus Anobarbus Cæsar, Imperiali diplomate, dominium nostrum maritimum a Monæco, vsque ad portum Veneris confirmauit. Hinc post XII annos a nostris permissa facultas est Droguo de Consilio, & fratribus eius, *unoquoque anno in perpetuum, portandi per mare in pelagus, quocunque voluissent, valens librarum quadringentarum, sicut proprii ciues Ianuenses.* Similisque facultas inde post quinquennium⁵ data est Cencio Romano, *mittendi, scilicet, laboratum super mare de Ianua, & eius districtu, per se, vel missum suum, quo maluerit, de sua, vel aliena pecunia, sine omni exactione, aut collecta, seu onere aliquo, valens ducentarum librarum Ianuensis monete.* Hinc⁶ eiusdẽ seculi anno XCI.

1. Ex conuentione in p. Lanuen. & Lucens. ann. 1154 ex Tabul. Sereniss. Reip.

2. Laus Azolini Placentini ex d. Tabular.

3. Extat diploma in d. Tabular.

4. Laus Droguo de consil. & fratru eius in eodem Tabular.

5. Laus Cencij Roman. ibid.

6. Habetur diploma in d. Tabular.

240 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

Henricus Sextus Cæsar Imperiali diplomate, vt
 Fridericus nostrum dominiũ approbavit; quod
 fecit etiam anno sequentis seculi vigesimo, Fri-
 dericus I I. Post annos vndeuginti, qui fuit
 duodecimi seculi XXXIX. ¹ Lucensibus iterum
 concessum est, vt simul cum nostris nauigarent;
 & inde post annum XII. ² Florentinis data est ve-
 nia, eundi, standi, & redeundi in toto districtu Ia-
 nuæ tam per mare, quam per terram; saluo si Flo-
 rentini nauigarent cum inimicis Ianuensium, vel con-
 trarias mercas deferrent; Saluo etiam quod Florentini
 nauigare non debeant de Prouincia in pelagus, vel e
 conuerso. Sequentis autem seculi decimi tertij an-
 no XXXIX. cum piratæ maria inuasissent, ³ Si-
 mon Buccanigra Dux Genuensium, classem de-
 ducens, ad oræ maritimæ, marisque custodiam,
 illos profligauit. Cum autem anno eius seculi
 LIII. domesticis Genuenses agitati discordijs,
 Ioannem Vicecomitem Archiepiscopum, &
 Ducem Mediolani, sibi dominum, ⁴ quo ad vi-
 ueret, elegissent, qui ciues autoritate sua in of-
 ficio contineret, ijs conditionibus, quæ Viceco-
 mitem arbitrum verius, & disceptatorem, quam
 dominum facerent, Genuensis Reip. Legatos in
 hanc sententiam eidem Archiepiscopo locutos
 esse ⁵ narrat Franciscus Petrarca, se iussu populi
 urbem, ciues, agros, mare, terras, oppida, spes,
 opesque suas, postremo diuina, & humana omnia in
 fidem eius dominij committere; quibus maris domi-
 nium

1. Habetur
 diploma in d.
 Tabular.

2. Ex conuē-
 zione inter
 Ianuen. &
 Lucen. ann.
 1239. ex d.
 Tabular.

3. Ex conuen-
 zione inter
 Ianuen. &
 Florentin.
 ann. 1251. ex
 d. Tabular.

4. Gio. Vil-
 lani l. II.

5. Cantuar.
 l. 4. c. 32. Cor.
 hist. di Milan.
 par. 2. Foliet.
 hist. Ianuen.
 l. 7.

6. Apud Bled.
 dec. 2. l. 10.

Hen

30

nium

num aperte profitentur. Defuncto vero Ioanne, cum eius successorum imperium Genuensibus non placeret, rursus creati sunt urbani Magistratus, qui Remp. administrarent: & cum anno CIOCCCLXXI. e Melita insula, & Mazaria Sicilia vrbe, piratae mare Inferum redderent infestum, nostri, vt illud purgarent, misso cum decem triremibus Thoma Murchio, vtramque expugnârunt, & diripuerunt, atque a piratis secura commercia reddidêre. Veruntamen cum Mauri iterum, eiusdem seculi anno LXXXVIII. mare inuasissent, Genuenses Raphaelem Adurnium Antoniotti Ducis fratrem, ad eos profligandos, emisserunt, qui cum in Siciliam classem appulisset, Manfredo Claramontio Siciliae *Halmirote*, cū octo triremibus, sibi adiuncto, in Africam nauigauit, atque insulam Lotophagitim (quam Gerbim nunc appellant) expugnatam populatus est, eamque Claramontio, vti viciniore, concessit, accepta compensatione sex, & triginta millium aureorum. Sed cum refranandæ Barbarorum insolentiæ hoc minime sufficere videretur, nostri Carolum Sextum, Gallorum Regem, missis Legatis, ad inferendum ipsi Africae bellum inuitârunt, triremes, naues, nauales socios, ac magnâ militum manum pollicentes; tantumq; potuit erga Christianam religionem pietas, vt hoc induciarum causa fuerit, quæ ad triennium inter Gallum, Anglumque Reges, tunc temporis inui-

109/11

cem

1. Follet.
d. l. 7.

2. Ibid. l. 9.

242 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. Duplais en
Charl. VI. dict
le bien aimé.
citans Frois-
sart. vol. 4.
c. 12. & 13.

2. Foliet.
d. 1. 9.

3. De gest.
Franc. l. 6.
4. Paull. Ae-
mil. Foliet.
Duplais loc.
cit. Froissart.
l. 3. Guaguin.
de gest. Franc.
l. 9.

cem hostes, sunt factæ. Frequens itaque Gallica, Anglicaque Nobilitas Genuam confluxit, ubi ingens a nostris parata fuerat classis, cuius incredibilem numerum¹ Galli quidam scriptores fuisse narrant, tercentarum triremium, & centum onerariarum, quibus quatuordecim voluntariorum Gallorum, & Anglorum, duodecim Genuensium sagittariorum, & octo aliorum militum millia, vehebantur.² Annales nostri, ut solent, veritatem referunt, aut saltem magis consona veritati, nauium numerum ad XX. magnarum onerariarum, triremium ad XL. contrahentes. Ad hanc expeditionem Venetos etiam, quamuis Genuensium hostes, auxilia contulisse, depositis tantisper odijs religionis gratia, narrat³ Paullus Æmilius.⁴ Navigatum est in Africam, Ioanne Centurione Vltramarino tantæ classis Duce, & post plurima illata damna, ipsamque Africæ urbem primariam diu obsessam, pax tandem petenti Mauro- rum Regi concessa est, iussu intra Africæ fines se continere, abstinereque ora maritima Italiæ, ac Galliæ, omnibusque insulis Africæ, ac Europæ interiacentibus, atque insuper reddere captiuos Christiani nominis, & numerare præsentis pecunia decem millia aureorum. Anno postmodum quartidecimi seculi XXXVII. cum Ioannes Palæologus Græcorum Imperator, ad Florentinum Concilium esset venturus, Eugenius IV. Pont. Max. qui illud indixerat, Tho-
mam

maria de Camposregoso, Genuensium Ducem, hortatus est suis literis, ut pro se, & sua communitate, Palæologo, Græcisque, ad Concilium venientibus, *salarium conductum* concederet, quibus maritimum nostrorum dominium agnosceret, cum alioquin Græcis, Constantinopoli Florentiam tendentibus, per Genuensium ditionem non esset transeundum. Anno quoque eiusdem seculi XCIII. in pace a nostris, cum Rege Catholico facta, cum de Finariensi negotio ageretur, inter cætera actum est, ut neutra pars alterius antiqua maris dominia perturbaret. Sequentis vero seculi (quod fuit quintumdecimū proxime elapsū) anno XLVIII. cum a Cosmo Mediceo, tum Reip. Florentinæ Duce, arx ad portum Argoum, nūc Ferratum dictū, in Ilua insula extrueretur, quamuis ea insula in Tyrreno sit, ægre tamen id tulerunt Genuenses, quasi Medicæus sibi maris illius imperium usurparet, & bellum inde fuisset sequutum, ni Andreas Auria demonstrasset, Cosmum non sibi, aut mare, aut insulam usurpare, sed eam aduersus Gallorum irruptiones iussu Cæsaris communire. Ad Cæsarem nihilominus Legatus est missus Adamus Centurio, & factæ protestationes, ut vocant, quæ maris imperium sartum, tectumq; conseruarent, ac tandem insula Cosmo ablata, suis dominis fuit restituta. Cum postmodū Hispani labentis seculi anno VI. Finariensi ditione potiti, extruendi ad

bourp

Vari-

MAN. G. 2
no. 101. 2104

1. *Que extat
in act. Cœcil.
Florent. edit.
ab Horat. Iu-
stinian. p. 1.
n. 7.*

2. *D Iuan.
Ruiz de La-
guna en el di-
curso del de-
recho que tien
su Magestad
para fabricar
puerto en el
Final. c. 1.
3. *Thuan.
hist. l. 5.**

244 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. D. Iuan^{is}
Ruix, loc. cit.

Varigottum portus, consilia agerent, Georgius
Auria Reip. nostræ Legatus, apud Rodolphum
Secundum Cæsarem intercessit, asserens, hoc ab
Hispanis fieri minime posse, absque Genuensium
venia, quorum ditionis esset mare, quod oram
Finariensem alluit, cum pars sit Ligustici, cuius
dominium, ac possessionem Genuensis Respub.
obtinet, confirmatam Cæsarem priuilegijs, &
cuius initij memoria non extat in contrarium;
quod si portum nihilominus facere tentarent
Hispani, id minime toleraturos Genuenses, sed
armata manu illum demolituros. Ad dominium
maritimum spectat quoque ius, quod nostra
habet Resp. vendendi, deferendiq; salis a monte
Argentario Massiliam vsque, vetitis alijs, sub pœ-
na amissionis ipsius salis, ius approbatum Cæsa-
ris priuilegio, quod in vrbis reuolutionibus amis-
sum fuit; confirmatum tamen reperitur a Maxi-
miliano Primo Cæsare Viglebani XII. Kal. Octo-
bris, anni CIOCCCXCVI. & Augustæ, pridie
nonas Aprilis anni CIOIOXIII. & a Carolo V.
Barchinone XVII. Kal. Iulij an. CIOIOXXIX.
Quod ius sartum, tectumq; seruari sibi Genuen-
ses voluerunt, etiam ante plura secula, ideoque
anno, supra millesimum, centesimo sexagesimo
sexto, Lucenses vetuerunt emere salem, nisi ab
ijs, qui ad illum vendendum a Reip. Magistratu
essent deputati: & anno quartidecimi seculi
LXXIII. cum apud Venetos essent conqueisti,

3. In Cœuent.
inter Ianuen.
& Lucen. an-
ni 1166. ex
Tabular. pra-
dicto.

-118V

quod

quod Veneta naus ad Vicum Regium, Lucensium in Tyrrheno stationem, salem exposuisset, Veneti se putauisse, responderunt, vectigalium, & rei salariae Genuensium fines intra Coruum, & Monæcum terminari; cæterum intellectis, quæ afferebantur, se daturos operam, vt a suis fieret, quod ius postularet.

In literis
Ill. D. Guidoni
Vicecomiti
& Cœcil. Antonianorum ex
celsa Cômuni.
Iannet.
25. Ian. 1473
ex d. Tabul.

Vires, Leges, & Magistratus, quibus Genuenses maris dominium, ac possessionem nostris temporibus tuentur.

CAP. XV.

HOC igitur pacto maris Ligustini dominium profecti sũt Maiores nostri, eiusque possessionem nobis, quasi per manus, tradidẽre, a tot gentibus, per tot seculorum interualla recognitam; atque ea testimonia, quæ superiori capite attulimus, satis superque demonstrant, cum potentiam, tum disciplinam nauticam nostrorum, quæ ad hæc vsque tempora exteros nostrum dominium maris recognoscere compulerunt: cum illi alioquin, nisi ius agnouissent, metuissentque potentiam, ac naualem disciplinam, passi non fuissent, sibi legem imponi. Videamus, quod restat, quibus viribus, quaque circa rem nauticam disciplina, hoc dominium modo tueamur, & possessionem defendamus. Ac vires quidem, classis

MM

Hh est

246 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

est octo triremium, quæ in vrbis portu versantur in procinctu, quibus assidue remiges, & præsidarij milites insident, quæque ad nutum Serenissimi Senatus nauigant, & securam nauigationem præstant a piratis. In Nauali præterea quindecim, aut etiam plures habentur penitus absoluta, quæ statim deduci possunt, & nauticis socijs, qui in vrbe sunt frequentes, & peritissimi, urbanaque pube, instrui, & armari: Neque solum hic triremium numerus ad Reip. vsum in nauali habetur, sed plures fabricantur assidue, quæ exteris Principibus a Magistratu *Arsenalis*, de quo mox dicturi sumus, accepto pretio conceduntur, cum nullibi, quam Genuæ, triremes fabricentur aptiores. Sufficit autem hæc classis piratis arcendis, ideoque etiam dominio, possessionique propugnandæ, ex ijs, quæ¹ superiori libro attulimus, cum dominium, & possessio nostra iure, iustoque titulo nitatur, nec apertus quisquam hostis hæc in controuersiam adducat. Disciplina vero, in legibus latis, ac Magistratibus institutis circa rem nauticam, consistit. Leges autem plures sunt in Reip. nostræ politia, quæ ad maris dominium spectant. Nam nedum piratica in mari nostro² interdicta est, a Coruo (quod promontorium est ad Macræ ostium) Monæcum vsque, puniunturque præter piratas,³ etiam ijs quomodolibet ferentes auxilium, sed cautum est etiam,⁴ lege lata a minori Concilio, pridie Kal.

Martij

1. Cap. 17.

2. *Senatus. Crimin. Genuæ. lib. 2. cap. 28.*
 3. *Ibid. c. 29.*
 4. *In author. Sereniss. Senat. impress. post leges nouas.*

110 111

Martij anno huius seculi secundo, ne cui naues, triemes, aut quoduis vas nauigabile corbitum, seu ut dicitur, da gabbia, inconsulto Serenissimo Senatu, fabricare liceat, pœna amissionis vasis, & omni alia Serenissimo Senatui arbitraria, cuius est veniam dare eiusmodi nauigia fabricandi, instruendique triemes, aut quodcunque aliud nauigij genus ad piraticam, aduersus hostes fidei, faciendam. Legis etiam vim habet, & cōsuetudine receptum est, quod antiquitus a Serenissima Rep. Magistratui Sancti Georgij fuerat concessum, ne quis possit nauibus, aut imponere, aut ex ijs quidquā exponere, seu Genuæ, seu in districtu, a Coruo Monæcum vsque, nec in mari, intra XXV. milia passuum prope continentem, nisi habita a Publicanis facultate, nec nauarchi in districtu quicquam possint exponere alibi, quam Genuæ, ibique constituta portoria soluere teneantur. Cæterum, libera est, & absque vlllo vectigali nauigatio, siue armata sit, siue inermis, dummodo a piratica abstinetur, nec mercatoribus, etiam suis hostibus, quisquam inferat molestiam: cum alioquin inter armata eorum nauigia, qui inuicem sunt hostes, nobis vero amici, naumachia minime impediatur, dum tamen in portibus Reip. manus non conferantur. Circa piscatū præterea maritimū dominium exercetur, & Magistratus Patrum Communis locat portus vrbani piscatum, vetito quocunque alio, conductoribus

1. In legibus
& capit. Ca-
ratorū ma-
ris Perill. offic.
S. Georg. a Se-
reniss. Repub.
antiquitus cō-
ces. ex capp.
42. 46. 152.
154. & 158.
ex Tabular.
Sereniss. Rep.

2. Ex capit.
Camera Pa-
trum Comm.

248 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

exceptis, in eo expiscari, a promontorio Phari
 vsque ad molem, qua fluctus arcentur, & inde
 intra portum, nisi id linea fiat, qua singuli pi-
 fces capiuntur. Sunt insuper in ora Ligustica,
 loca, in quibus Thynnorum piscatus exercetur,
 Mugilesque copiosi capiuntur, cuiusmodi sunt
 Fanum Sanctæ Margaritæ, Camulium, Mons
 rubeus, Cornilia, Vada Sabbatia, Alaxium,
 aliaque, quorum piscatus ab Illustrissimis Pro-
 curatoribus Serenissimæ Reipublicæ locantur,
 vt solis conductoribus in eis liceat expiscari.
 Magistratus autem circa maritima plures sunt,
 quorum præcipuus est, qui Conseruatorum
 maris appellatur. Ad hunc spectat ea cognosce-
 re, quæ rem maritimam respiciunt, estque Iudex
 appellationum a sententijs latis super vectigaliũ
 collectione,¹ ex decreto facto pridie Kal. Iunij
 superioris seculi anno XXX. & anno eiusdem
 seculi LXIX. per² aliud decretum præscriptus est
 modus electionis horum Patrum, & post annos
 sex & viginti, IV. Idus Maij, eius Magistratus
 capitula reformata, & in meliorem formam re-
 ducta³ sunt. Postmodum autem huius seculi an-
 no secundo, XV. Kal. Aprilis⁴ renouatus est, &
 plane institutus, decretumque, vt constaret ex
 quinque viris Nobilibus, qui per quinquẽnium
 in negotijs, ad maritimam spectatibus, haberent
 auctoritatem criminum puniendorũ: ⁵ sed post
 triennium, V. nonas Octob. & XIV. Kal. Decẽ-
 bris,

1. Quod ex-
 rat in d. Ta-
 bular.

2. Quod extat
 ibid.

3. Ex eod. Ta-
 bular.

4. Ex eod. Ta-
 bular. & in
 addit. ad c. 36
 legum noua-
 rum.

5. In dd. ad-
 dit.

bris, multa addita sunt capitulis huius Magistratus, ac demū anno eiusdem seculi septimo, XV. Kal. Aprilis, omnia, quæ illi alias fuerant concessa ad tempus, in perpetuum decreta sunt: & in summa, ad ipsius tribunal pertinent nautarum lites, portuum conseruatio, omniumque rerum maritimarum, nauticarumque disceptatio. Data etiam fuerat cura (ex² decreto facto XII. Kal. Aprilis anno quartidecimi seculi XLVII.) extruendi nauale, seu vt appellant *Arsenale*: sed cum extructum non sufficeret, superioris seculi anno vltimo, XI. Kal. Nouembris, iterum eidem hoc negotium fuit impositum, assignatis XC. millibus libris pagarum, vt appellant, annuis, ad triremium constructionem. Atqui cum is Magistratus huic muneri obeundo non sufficeret, huius seculi anno septimo, XVI. Kal. Aprilis, peculiaris institutus est Magistratus *arsenalis*, vt vocant, qui constat ex quinque viris Nobilibus, cum authoritate super custodia triremium, quæ in nauali extiterint, nemorum conseruatione, ad materiam naualem parandam, & viarū aptatione, cum facultate puniendi delinquentes. Est præter hos alius Magistratus, Prouisorū triemiū, cui triemes e nauali deductæ, curæ sunt, de quo decretū fuit anno a partu Virginis supra millesimum quingētesimum XCIV, octauo Idus Martij, vt eligeretur a Serenissimis Collegijs, & minori Concilio, concurrētibus saltem tribus quinquatis

1. *Ibid.*

2. *Quod habetur in d. Tabular.*

3. *Ex dd. Tabular. & addis.*

4. *Ex iisdem.*

5. *Ex dd. addis.*

250 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. *Addit. ad
d. Statut. l. 3.
c. 24.*

2. *Leges nouæ
c. 32.*

3. *Addit. ad
d. c. 32.*

4. *Ex 4. capit.
ann. 1527. ex
d. Tabular.*

tis suffragiorum partibus, quo viri aptiores eff-
gerentur, eique restituta est authoritas castigand-
dorum criminum, quæ cum antea illi fuisset cõ-
cessa, videbatur per nouas leges fuisse sublata.
Præfectus demum Generalis classis triremium,
maritimus, alius Magistratus est, quem Nobilem
esse oportet, ac triginta annos natum, & Magi-
stratu aliquo, aut saltem Consiliarij munere fe-
liciter esse defunctum, alijsque dotibus, & qua-
litatibus insignem. Eligitur autem a Serenissi-
mis Collegijs, & minori Concilio eadem suffra-
giorum frequentia, qua Magistratus Prouisorum
triremium, eiusque authoritas, dum triremes
in expeditione versantur (nam dum vrbis por-
tum tenet, in Prouisorum administratione sunt)
est omnimoda, plena, & ampla, etiam in delictis
puniendis. Atque his quidem viribus, legibus, &
Magistratibus, Genuenses sui maris possessionem
defendunt, ac tuentur.

*Confutatio eorum, quæ dominio Genuensis
Reipublicæ in mari Ligustico
videntur obstare.*

C A P. XVI.

LIGUSTICI maris dominium, & pos-
sessionem quam iusto titulo sint adepti
Genuenses, quamque strenue, & dili-
genter classibus, & bona disciplina, sua in eo iu-
ra

ra

In Mari Ligustico. Lib. II. 251

ra defenderint, & defendant, tot tantisque iam testimonijs demonstrauius, vt nullum dubitationi locum reliquisse nobis videamur, quin ij legitimi eius sint domini, & possessores. Nihilo tamen secius non desunt, qui contradicendi studio, facto præiudicio quodam, hoc dominium allatrent. Ecquid adeo euident, aut iustum, quod suos calumniatores non patiat, & maleuolorum inuidiæ non subiaceat? Antequam igitur portum ingredior, huicque disceptationi supremam manum impono, cum his intercessoribus opus est congregari, eorumque calumnijs respondere, ne argumentis cedere in eo mari quisquam nos putet, vbi Maiores nostri armis triumpharunt; Tum demum, purgato etiam a calumniatoribus Ligustico, portum ingrediar, anchoram iaciam, & funem alligabo. Aiunt itaque primo, non esse Genuensium totum Ligusticum, cum Dux Allobrogum, & Princeps Monæci, ille in ea ipsius parte, quæ Nicæam, & Portum Herculis Monæci (qui Villa Franca dicitur) hic in ea, quæ Monæcum alluit, a nauigantibus exigant vectigalia, & portoria, cum nostros id scire, pati, & non contradicere, sit manifestum, quod dominij est indicium, vt vel ipsi asseruimus. Vt huic calumniæ respondeam, non mouebo litem ijs Principibus de iustitia tituli illarum exactio- num, cum hæc altiore requirat indaginem, quod aiunt, nec sit otium de ea disceptandi. Ad-

1. Lib. 1. his-
tus tract. c. 17

msup

mit-

252 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Bald. in
l. pen. nu. 13.
C. de condit.
in ser. Berna-
ch. n. de ga-
bell. p. 1. q. 6.
n. 20. add. ad
Caspoll. de ser-
uitut. rustic.
p. ad. c. 26. ad
lir. A. Pac. de
Domin. Mar.
Adriat. mibi
pag. 42.
2. Bald. d. n. 13

mittam in praesentia (saluo Genuensium iure) iusto titulo niti eorum Principum exactiones; At nihilominus factum, tectumq; remanere nostra Reip. in toto Ligustico dominium, certum est. Duplex namque dominium est, in genere alterum, quod superius dicitur; alterum in specie, quod inferius, & subalternum appellatur; iuxta quam distinctionem eiusdem rei dominium ad duos potest pertinere. Sic flumina Imperatoris sunt, secundum dominium in genere; singula autem, secundum dominium in specie, ad eas spectant ciuitates, per quarum territorium fluunt. Eodem pacto mare Ligusticum, secundum illud dominium in genere, Genuensium est, eo titulo, quo supra demonstrauius; secundum autem dominium in specie, pars eius, quae Nicæam, Villam Francam, & Monacum alluit, ad modo laudatos Ducem, & Principem spectare potest: neque hoc dominium in specie ei, quod in genere habet in toto Ligustico Resp. Genuensis, quicquam derogat, ut neque illud, quod habent ciuitates in singulis fluminibus, derogat Imperatoris dominio. Ac fortasse Maiores nostri haec vectigalia nauigantibus imponi sunt passi, ut illi Principes luminibus, alijsque adminiculis, nauigationem iuuarent, cum alioquin mari praepollentes, facillimo negotio id fieri vetare potuissent. Neque ullum omnino obtendere possunt ij Principes maris dominium; quibus namque classibus unquam

quam Ligustico nauigarunt, quibus Genuenses maritimo dominio deturbare potuissent, atque illud sibi iusto titulo vindicare? Sane Princeps Monæci nullam vnquam classem instruxit, quæ id efficere potuerit; & Dux Allobrogum, quamuis duas triremes habeat, dominium tamen maris nunquam attingit, & Genuensium maritimæ potentia non est conferendus: Et 1° anno huius seculi XXV. in bello quod is Reip. nostræ intulit, prætoriam amisit, quæ in vrbis portum adducta est. Alia quandoque orta est etiam controversia, de eius Ligustici parte, quæ Finariensem alluit ditionem, cū Hispani ad Varigottum, eius ditionis pagum, extruere portum molirentur. Nonnulli etenim, Regem Catholicum iure id facere posse præferebant, 2° asserentes: Marchiones Finarienses in eo ipso loco alias portum habuisse, 3° ipsisque in concessione, quam *Inuestituram* appellant, Finariensis ditionis, facta a Friderico Primo Ænobarbo, anno supra millesimū centesimum sexagesimo secundo, mari terraque tributam fuisse iurisdictionē, quam inuestiturā confirmarunt Fridericus alter, Carolus Quartus, Maximilianus Primus, Carolus Quintus, Ferdinandus Primus, Rodolphus Secundus, Cæsares; ac demum Matthias etiam Cæsar post contractus venditionis, & permutationis inter Philippum Tertium Regem Catholicum, & vltimum Finariensem Marchionem Sfortiam Andream, rela-

1. Capriat. hist. d' Ital. l. 8.

2. D. Iuan. Ruiz de Laguna en el discurso del derecho, que tiene su Magestad para fabricar puerto en el Final. c. 1. n. 9.
3. Ibid. c. 3. an. 1. ad 9.

254 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Ibid. c. 4.
num. fin. cir-
ca med. in 4.
cap. 1. con-
tractus.

tis, approbatisque supra laudatorum Cæsarum
inuestituris, & priuilegijs, concessit speciatim fa-
cultatem portum extruendi: Idemque Sfortia
Andreas in ijs contractibus, se consentire fatetur,
& esse contentum, vt Rex Catholicus repararee
portum Varigotti, extrueretque suis expensis ma-
ritimam stationem ad *Fontanellas*, ita dictas, aut
ad promontorium, quod vocant *Caprazoppa*,
vt alias destinauerat Cardinalis Dominicus Car-
rettus. Præterea cum Rex Catholicus effectus sit
dominus territorij Finariensis, illum esse aiunt
etiam dominum alluentis maris, cum istud com-
prehendatur sub nomine territorij. Hæc, aliaque
eiusmodi argumenta afferebantur ab ijs publicæ
quietis inimicis, qui tanquam classicum canen-
tes, Regem Catholicum Reip. nostræ, de Hispanica
Monarchia optime meritæ, infensum red-
dere gestiebant: illi inquam Republicæ, quæ
Catholicis Regibus (vt alia omitram innumera,
quæ ijs in dies præstat) Christophorum Colum-
bum, Andream Auriam, Ambrosium Spinulam
peperit, quorum primus integrum orbem, huic
nostro æqualem: alter Neapolitanum Regnum,
Ducatum Mediolanensem, & quicquid in Italia
Hispanis paret, eorum imperio adiecere: tertius
Belgicas prouincias conseruauit. Cumque apud
Rodolphum Secundum Cæsarem, de hoc nego-
tio disceptaretur, Georgius Auria, Reip. apud Cæ-
sarem Legatus, post iura suæ Reip. allata, professus
est,

est, ut supra¹ retulimus, eam minime laturam, ut suo dominio derogaretur, sed iustis armis sua iura defensuram. Sic omnes seditiosorum machinationes concidere, optimo Rege aures ijs minime ulterius praebeate; neque de hoc negotio, quod nullum habebat fundamentum, postmodum actum est. Videamus nihilominus, quanti ponderis sint argumenta, quae afferebantur. Quod itaque aiebant primum, Finarienses Marchiones ad Varigottum portum habuisse, veritati repugnat, cum apud scriptores omnino nullos de hoc mentio habeatur, nullumque ipsius extet testimonium. Non etenim portum, sed arcem eos² Marchiones ad Varigottum habuisse narrant historiae, quam etiam Simon Buccaniga Dux noster solo æquavit. Cæsares autem, qui Finariensis ditionis inuestituram concesserunt, cum iurisdictione mari, terraque, ac facultate fabricandi portum, id facere iure non poterant, cum maris Ligustici domini non essent, quod iusto titulo Genuenses, absque ullo Germanorum Cæsarium auxilio, suo imperio adiecerant,³ ut demonstrauimus. Neque forsitan omnino veræ sunt illæ inuestituræ, cum vtriusque Friderici (quos tamen pro se citant aduersarij) extent diplomata in contrarium, quibus, ut diximus, totius Ligustici a Monæco vsque ad portum Veneris (intra quod spatium Finariense concluditur) dominium nostrorum approbârunt. Sfortia autem An-

mauricius

Ii 2 dreas

1. Hoc lib.
c. 14.

2. Foliet. hist.
Genuen. l. 7.

3. Hoc lib.
c. 11.

4. Ibid. c. 14.

256 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

dreas facultatem Regi Catholico extruendi portum minime aut concedere, aut vendere poterat, quam nunquam habuerat, qui in Ligustico ne guttam quidem aquæ possederat. Friuolum est demum, quod afferunt, dominum territorij esse dominum etiam maris, quod territorij nomine comprehendatur; nam verum id esse concedimus; vbi mare alterius iam non sit, aut ab alio possideatur, cuiusmodi erat, atque est Ligusticum, quod cum a Genuensibus obtineatur, in eoque illi eandem habeant iurisdictionem, quam in Genuæ Ciuitate, alterius iam esse non potest, nisi eo dominij genere, quod nuper dominium in specie dici docuimus, ideoque nedum portum extruere, sed nec quidquam in eo moliri, absque Genuensium concessione, quis potest. Atque ita demum Iureconfulti intelligunt dominum territorij, maris cohærentis habere iurisdictionem, cum illud non fuerit prius ab alio occupatum. Postrema est eorum calumnia, qui ideo Genuenses non esse Ligustici dominos dicunt, quod non cogant in eo nauigantes, a se petere veniam, nec prohibeant illos, qui inter se sunt hostes, in eo manus conferere. Ad quam facillima responsio est, quod tametsi Genuenses, pro suo in eo mari dominio, hæc possent imperare, suo tamen iuri non detrahunt, etiam si non imperent; cum namque ista legibus nostris interdicta non reperiantur, nec in ijs do-

minium

1. Hoc lib.
cap. 12.

2. Barr. in
tractat. de
Insul. in ver-
bo, nullius.
tit. 1. in fin.
Capoll. de ser-
uis. rustic.
pred. c. 26.
tit. 11. Pac.
de dom. mar.
Adrian. mihi
pag. 41.

287b

In Mari Ligustico. Lib. II. 257

minium maris consistat, libera quibusuis relin-
qui possunt. Neque minus suarum ditionum
sunt domini Coloniensis Archiepiscopus, Dux
Cliquæ, Leodienses, alijque, qui in inferiori Ger-
mania, in suis ditionibus Hispanos, Hollandosq;
manus conferere patiuntur, quam alij, qui ve-
tant in suis terris inter eos, qui inuicem sunt
hostes, sibi vero amici, hostilia exerceri: Ac
similiter Rex Catholicus, qui libere per suas
prouincias, quoscunque non hostes, iter fa-
cere permittit, non minus suorum Regnorum
est dominus, quam Magnus Moscouiæ Dux, &
Sinarum Monarcha, qui exteros absque venia
intra fines suorum Imperiorum repertos, casti-
gant, puniuntque. Cum namque hæc & similia
ad arbitrium dominantium fieri, & omitti pos-
sint, si omittantur, dominio detrahunt nihil, uti
superiori libro demonstratum est. Ac tale qui-
dem Imperium, in mari Ligustico, eo titulo, ijs
armis, ea disciplina, qua narrauimus, Maiores
Nostri quasi per manus nobis tradidère,
cui nihil officiant calumniæ, quod-
que integrum, sartum tectum-
que posteris, ut spero,
Deo dante, trans-

mitteremus.

Pag. 8. in margine nu. 1.	
& 49. vers. 5.	& 94. vers. 5.
Ibid. lin. 13. in fin. <i>αὐπο</i>	<i>αὐπο</i> .
23 10 cingulum eorum,	cingulum, eorum
53 3 minatur	minantur
81 lin. vlt. & eedem sunt	& nunquam eedem sunt
89 1 regno istud affert	regno afferet
97 20 <i>ἕκαστος, δ' ἑμμορε</i>	<i>ἕκαστος δ' ἑμμορε</i>
101 7 commune illum,	commune, illum,
105 10 <i>κύριος, ὁ δὲ</i>	<i>κύριος; ὁ δὲ</i>
Ibid. lin. 11. <i>τῆς θαλάσσης. τῶ</i>	<i>τῆς θαλάσσης τῶ</i>
112 24 a suo	suo
149 12 incultas	inculta
151 11 veteribus minime	veteribus fortasse minime
166 1 conscribentur	conscriberentur
187 23 CXCICLXXII.	CXCICLXXVI.
207. 14. 15. 16. & 17. prepar.	perpar.
212 in fin. retenta sibi	retenta
215 12 Gembalum	Cembalum
217 23 vero, &	vero, seu Buccharœdus, &

Cætera, quæ inter imprimendum irrepserunt menda minoris momenti, beneuoli Lectoris benignitas corriget.

R O M Æ

Excudebat Dominicus Marcianus.

C I D I C X L I.

SUPERIORVM PERMISSV.

R O M A E

Excelebat Dominicus Marciarius.

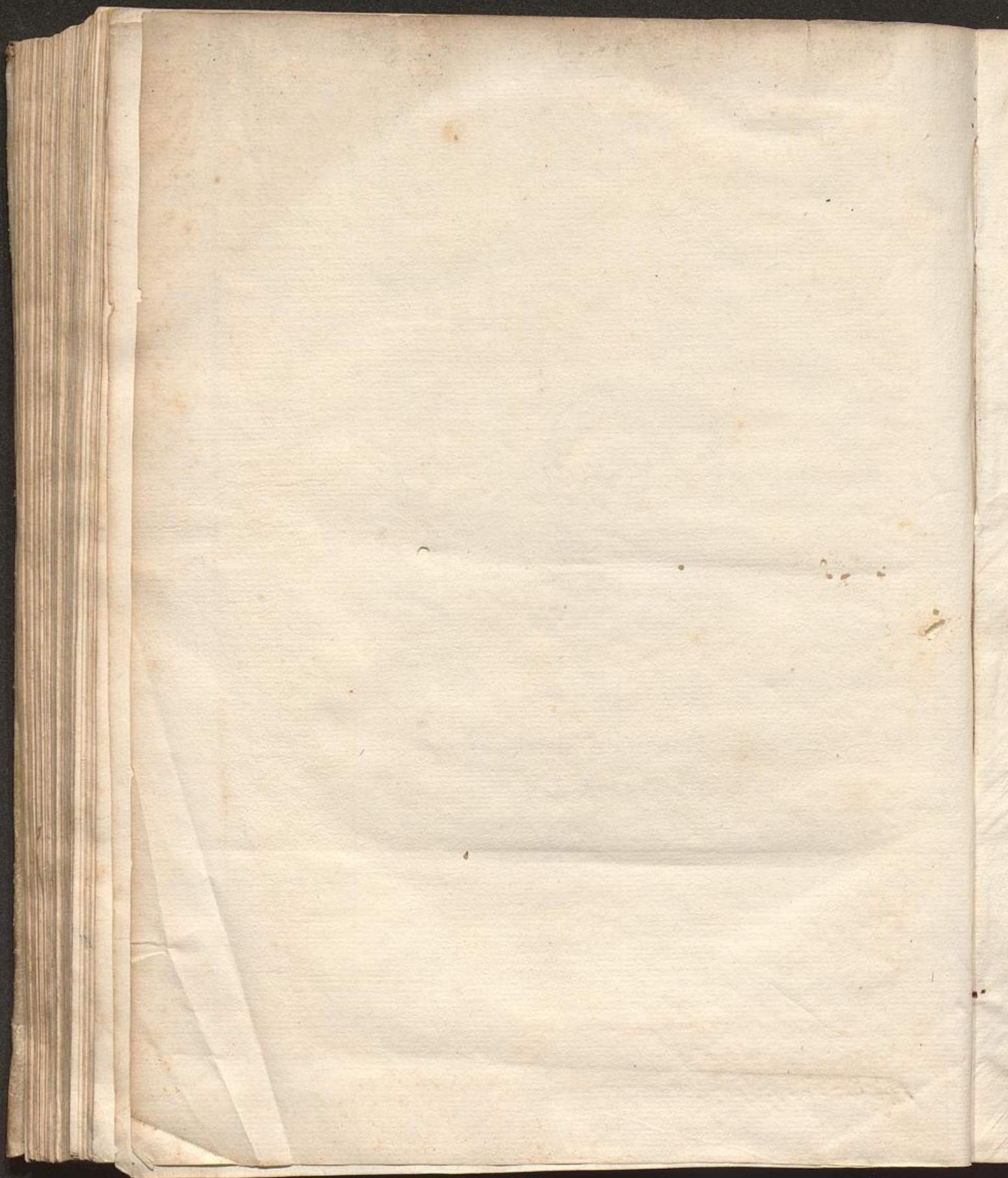
C I C I O X L I .

EXCELEBAT DOMINICUS MARCIARIUS

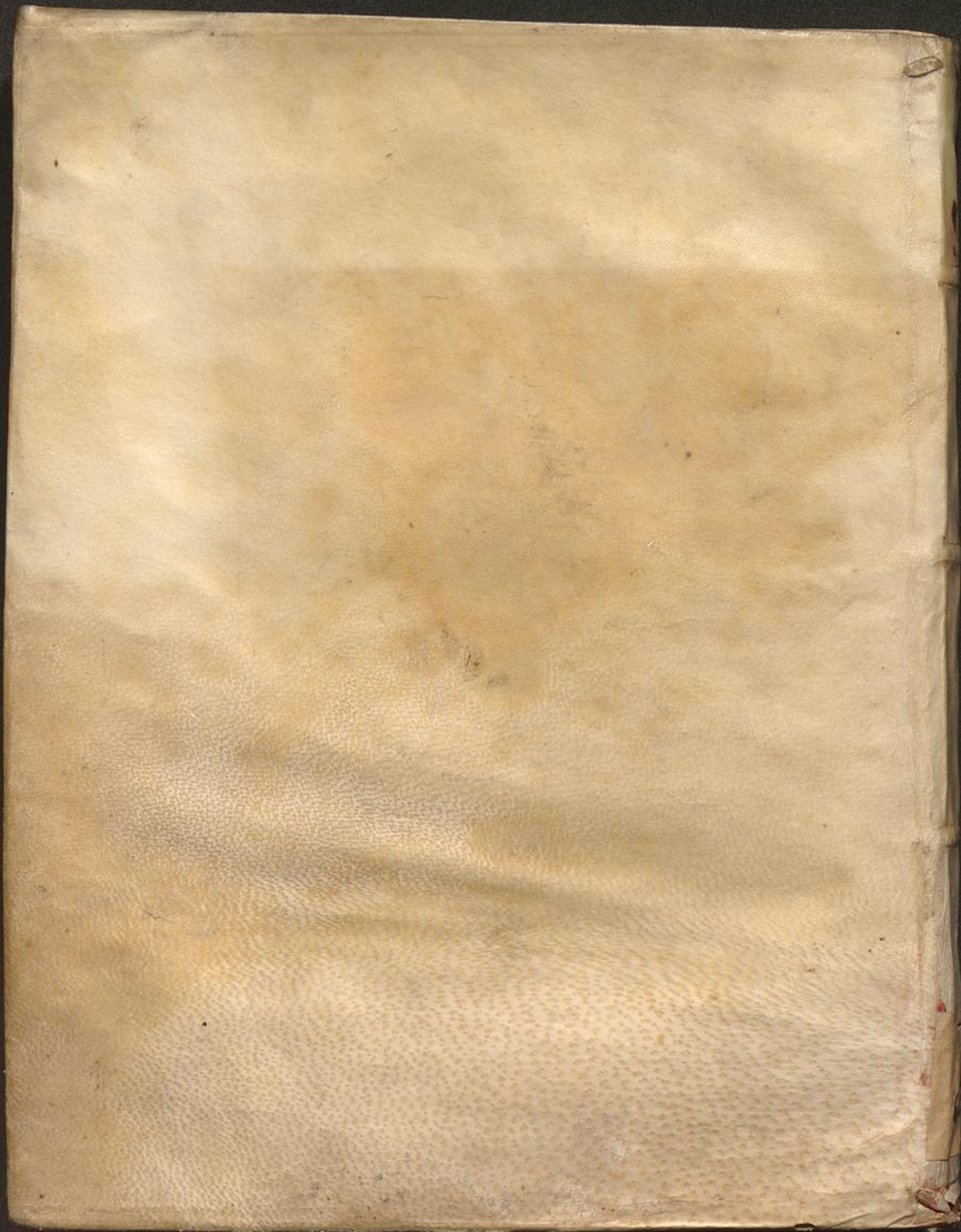

Burg

2

Th

6082